EXERCITATIONES

RHETORICÆ

IN ORATIONES

TITI LIVII PATAVINI.

PATAVII, M. DCC. VII.

Ex Typographia Seminarii, apud Jo: Manfrè.

EX

DECADIS PRIMÆ

LIB. I.

ORATIONIS I.

Metii Fufetii ad Tullum Hostilium

Argumentum.

Ortuo in castris Clælio Albanorum Rege, suffectus in ejus locum Dictator Metius hac Oratione Tullo Hostilio prælium dissuasit, obtinuitque, ut Horatiis, & Curiatiis tergeminis Fratribus fata utriusque Populi committerentur.

Loci communes ab *Adjunctis*.

Motus, *Timor*. Mores *Viri modesti, & simplicis*.

Tres habet hæc Oratio partes, *Insinuationem*, *Contentionem*, *& Conclusionem*.

Injurias] *Insinuatio* sumpta à *causis* belli tùm simulata, tum vera, sibique conciliat benevolentiam, virum se candidum, & modestum exhibens, *ex Arist. l.2. ap.4. tex.26. & 34.*

Injurias, &] Simulata causa, quòd scilicet excursiones ubique fecerint, & contra fœdus negaverint restituere, quæ repetebantur.

Sed si Vera] Belli vera causa, cupido imperii, quam candidè exponit, quod subsequitur: *neque rectè* modestiam denotat.

Illud te] *Contentio* hujusmodi *Syllogismo* continetur ab *Adjunctis*.

Prælium est periculosum iis, quibus communis, vicinus, & potens hostis imminet;

Sed nobis utrisque Hetrusci imminent vicini, & potentes Hostes.

Ergo periculosum est prælium, adeòque intermittendum.

Propositionem omittit, quippe minimè dubiam *ex Arist. lib. 1. cap. 6. tex. 78.*, *& lib. 2. c. 5. tex. 41. & 45.*

Assumptionem etiam breviter attingit, neque enim Tullus negare poterat, Hetruscos & vicinos hostes, & potentes esse.

Memor esto] Admonet Tullum, ut meminerit, fore Hetruscos prælii spectatores, ut utrosque deinde fessos opprimant.

Itaque] Concludit, cùm utile sit rem prælio non committere, ineundam esse aliquam viam, qua sine multo sanguine uter utri populo imperet, decernatur.

Sententiæ.

Cupido imperii cognatos vicinosque Populos facilè ad arma stimulat.

Magna pacis colendæ necessitas est, ubi periculum commune.

ORATIONIS II.

M. Horatii ad Populum

Argumentum.

M. Horatium, quòd sororem interfecisset, Perduellionis à Duumviris damnatum, & ad Populum provocantem Pater defendit, precibusque, & lacrymis, ut absolveretur, imperravit.

Loci communes à *Comparatione*, & ab *Adjunctis*.

Mo-

Motus; *Misericordia*. Mores *Pii Patris*; & *de filio soliciti*.

Oratio brevis est,& nullum habet *Exordium*; nam & recens ex Curiatiis relata victoria satis ad *Benevolentiam* valebat, & ipsa per se magnitudo rei *Attentos* faciebat. *Arist.lib.3.c.14.t.101.*

Hunccine] Cùm filiam jure interfectam asserere Pater non posset, ad *Misericordiam* confugit; & quia miserrimum est inde malum contingere, unde bonum provenire oportebat, *ex Arist.l.2.cap.8.t.89.* indignum esse ait, Juvenem tanta ornatum victoria morte damnari: *ex Arist.l.2. c.9 tex.93.*

Quod Vix] A *Comparatione* ostendit indignitatem rei hoc modo:

Albani hostes vix hoc ferrent;
Ergo vos multò minus.

I Lictor] Per hypotyposim proponit quasi ante oculos cruciatus, & supplicium; cùm enim imminentia mala ad *Misericordiam* moveant, *Arist.ibid. tex.92.* eò majorem vim habent, si quasi præsentia videantur; idque facit per comparationem contrariorum, ut ea fortuna indignus appareat.

I, Caput Obnube] Hæc, sicut etiam antecedentia, ipsa verba sunt, quibus utebantur Duumviri, si quem damnarent; ut videre est apud *Cic. Orat. pro C. Rabirio*.

Verbera Vel] Probat ab *adjunctis* loci esse indignum ea pœna, tali ratione: Tàm intra, quàm extra Pomœrium pulcherrima habet monumenta virtutis.

Ergo utroque in loco, indignum est, de eo supplicium sumi.

Explicat *Antecedens* per distributionem, quòd intra Pomœrium spolia, extra Pomœrium sepulchra sint Curiatiorum, quibus ille interfectis Patriæ Imperium pepererat, & è servitute liberaverat.

Intra Illa Pila] Pila Horatia dicebantur ;, unde relata ex Curiatiis ſpolia pendebant : *Dionyſius lib.*1.

Pomœrium autem locus erat circa murum Urbis, regionibus certis determinatus, qui inaugurato conſecrabatur.

ORATIONIS III.

Tulli Hoſtilii ad Milites

Argumentum.

TUllus Hoſtilius vocata militum concione Metium Fufetium accuſat, quòd in præ lio contra Fidenates, & Vejentes prodidiſſe Romanos, itemque exponit, quo genere ſup plicii in eum uti velit.

Loci communes à *Cauſis*, à *Comparatione* & à *Contrariis*.

Motus, *Odium*, & *indignatio*. Mores *vi ri gravis*, & *prudentis*.

In quatuor partes hæc oratio dividi poteſt *Exordium*, *Narrationem*, *Contentionem*, & *Concluſionem*.

Romani] *Exorditur* à parta victoria, quam amplificat ex magnitudine periculi; ſibique benevolos facit milites, quorum virtutem lau dat, & odium in Metium concitat illius pe riculi auctorem; *ex Ariſt. l.*2.*c.*4.*t.*24 & 27.

Nam, ne vos] *Narratio*, in qua breviter exponit, Albanos perfidè egiſſe, docetque rationem ſui conſilii; quo ſe oſtendat pro vidum eſſe, & prudentem Imperatorem. *E Ariſt.l.*3. *c.*16. *tex.*128.

Nec ea] *Contentionis* duæ ſunt partes; in prima probat, Albanos non peccaſſe, hoc *Syllogiſmo* ſumpto à *Cauſa finali* :

Illi non peccarunt, qui receſſerunt à præ lio,

ſio, ut ſuo Duci parerent.

Sed Albani inſcii proditionis ſeceſſerunt à prælio Ducem ſequuti.

Ergo non peccarunt.

Propoſitionem confirmat à *comparatione* parium; idem enim, inquit, vos Romani feciſſetis, ſi agmen aliò vertiſſem, nec vos quiſquam propterea jure proditores appellaret.

Metius] Altera eſt *contentionis* pars, qua culpam omnem transfert in Metium, eumque unum proditorem fuiſſe oſtendit, proindeque dignum ultimo ſupplicio tali ratione: Qui ſocios contra fœdus, & jusjurandum prodit, dignus eſt morte; Metius nos prodere voluit contra, &c. Ergo,

Propoſitio latet in pulcherrima illa ſententia: *Audeat deinde* innuens à *contrariis*, puniendum eſſe, qui talia admittit.

Aſſumptio manifeſtè habetur expreſſa per Figuram Repetitionem, qua tria Metii peccata recenſentur. 1. ſeceſſio ad Montes. 2. bellum illius conſilio excitatum. 3. violatio fœderis; nec temerè primo loco ponit, quod magis notum, magiſque præſens erat.

Quod bonum] Concludit, exponens quid jam ſtatuerit tùm de Albanis, tùm de Metio; illos ſcilicet traducendos eſſe Romam, & civitate donandos, hujus corpus in pœnam proditionis paſſim eſſe diſtrahendum.

Quod bonum] Formula Romanis uſitata, cùm precarentur feliciter ſibi evenire, quæ agenda ſuſciperent.

Populum omnem] Prima pars *Concluſionis* de Albanis traducendis Romam; cùmque ſuprà eos à culpa immunes fuiſſe dixerit, hic negare videtur, hujuſmodi conſilium moleſtiam Albanis afferre poſſe, tùm quòd promittat, illos fore participes civitatis, Senatus, & Reip. tùm quòd conveniens dicat eſ-

 ſe,

ſe, redire in unum, qui ex uno in duos populos diviſi fuerant.

Meti Fufeti] Altera pars concl. comprehendit ſupplicium Metii, qua probat, puniendum eſſe genere ſupplicii ſuprà allato, & quidem indignum eſſe *Miſericordia*, ſic ab *Antecedentibus*:

In eum lenis eſſe non debeo, qui eſt inſanabilis; Ex *Ariſt. l.2.c.3.t.16.*

Talis eſt Metius. Ergo.

Oſtendit enim Metius, neſcire ſe fœdera ſervare, cùm illud vix cum Romanis ictum ſtatim violavit.

Ut igitur] Convenire Metio illud ſupplicium probat à *pari*; ut qui animum inter hoſtes, & Romanos habuit ancipitem, & neutris totus adhæſit, illius etiam corpus laceretur, & diſtrahatur in partes.

Sententiæ.

Major, & periculoſior dimicatio eſt cum perfidis ſociis, quàm cum hoſtibus.

Audebit quivis alius, niſi in ſceleratos inſigne mortalibus documentum detur.

ORATIONIS IV.

Lucretiæ ad Cognatos

Argumentum.

LUcretia per vim ſtuprum paſſa à S. Tarquinio, rem ſuis aperit, & ad ultionem hortatur.

Loci communes ab *Effectis*, & à *Cauſis*.

Mores *Matronæ caſtæ*, & *injuria affectæ*.

Motus, *Ira*, & *indignatio*.

Quatuor, eæque breviſſimæ, ſunt hujus Ora-

Orationis partes: queritur de injuria; se à culpa immunem facit; obtestatur virum, & amicos, ne patiantur inultam: & consilium moriendi patefacit.

Minimè] Amplificat ab *Effectis* injuriam sibi à Tarquinio illatam:

Omnia eripit mulieri, qui ejus pudicitiam violat;

Me violavit Tarquinius.

Ergo omnia simul eripuit, adeòque maxima affecit injuria.

Propositio pulcherrima sententia continetur, *Assumptio* habetur iis verbis: *Vestigia &c.*

Cæterum] Secunda pars, qua se excusat hoc *Syllogismo* à *Causis*:

Ille non peccat, qui non consentit;

Ego non consensi. Ergò non peccavi.

Patet *propositio*; *Assumptio* probatur ab effectis.

Si consensissem, non ultrò mori vellem;

Sed ultrò volo mori. Ergo.

Sed date] Tertio loco ad Ultionem hortatur, amplificans ab *adjunctis* magnitudinem injuriæ, quòd hospitem violaverit, quòd vim adhibuerit, quòd voluptatem utrique pestiferam perceperit. *Arist. lib. 2. cap. 2. t. 12.*

Vos videritis] Ultimò exponit, quid de se ipsa statuerit, redditque causam, cur, etiamsi non peccaverit, mori tamen velit; ne scilicet, si ego vixero violata per vim, habeant impudicæ mulieres, quo se excusent.

Sententiæ.

Nihil salvum est mulieri amissa pudicitia.

Ex Dec. 1. Lib. 2.

ORATIONIS V.

Bruti ad Collatinum

Argumentum.

PUlsis Tarquiniis, ex eadem gente Collatinus obtinuit Consulatum, quem proinde Brutus hortatur hac oratione, ut se magistratu abdicet, & eat sponte in exilium, quo Populum omni suspicione liberet.

Loci communes ab *Adjunctis*, & à *Causis*.

Motus, Timor. *Mores probi Civis, & de libertate soliciti.*

Hoc uno *Syllogismo* res agitur:

Nemo, à quo periculum libertati sit, Romæ esse debet, & Imperium obtinere.

A te, Collatine, periculum est Libertati.

Ergo neque Romæ, neque cum imperio esse debes.

Neminem] *Propositionem* confirmat allato Populi jusjurando, quod asserit summa ope, & omninò tuendum esse.

Invitum se] Antequam *Assumptionem* probet, duo præmittit, quibus *Benevolentiam* sibi conciliat, & invitum se hoc dicere, quòd amicus sit Collatino, neque dicturum, nisi cogeret Patriæ amor: quorum alterum patet ex *Arist.l.2.c.4 t.33.* alterum *ex eodem l.1. c.7.*

Non credere] Probatur *Assumptio*, imminere scilicet periculum libertati à Collatino, ab *Adjunctis* Populi sibi metuentis, donec ille fuerit in Urbe. *Arist. l.2. c.5. t.41.* Generis, quòd ex Genere Tarquiniorum sit; Nominis, quia & ipse Tarquinius vocabatur; Dignitatis, quòd esset in Imperio.

Id officere] Obesse dicit Reip. non solùm quòd in imperio sit Collatinus; sed etiam quòd in Civitate; utrumque enim comprehendit.

Hunc tu] *Concludit*, suadens non tantùm abdicationem Magistratus, sed etiam exilium; cùmque superiùs ostenderit, ad conservandam libertatem hoc esse necessarium, nunc hortatur, ut sua voluntate id præstet, & argumentatur ab *honesto* hoc modo: *Ex Arist. l.1.c.9.tex.151.*

Sublatum è civitate Regnum tuum est beneficium:

Sed si Tu ex regio Tarquiniorum genere fueris in Civitate, non omninò sublatum est Regnum.

Ergo, ut tuum absolvas Beneficium, civitate cedas necesse est. Deinde ab Utili.

Res tuas] Quòd si sponte abiret, habiturus erat omnia, quæ possidebat, quasi minitari vellet amissionem bonorum, si judicium Populi expectaret. *Arist.l.1. cap.6.t.72.*

Amicus abi] A *necessario*, fore, ut quàm primùm eum Populus abire jubeat, qui cum gente Tarquinia Regnum abiturum Roma putabat, ideòque satius esse id sponte, & amico animo suscipere, quod evitari non poterat.

Sententiæ.

Non ferendum in Repub. unde periculum sit libertati.

ORATIONIS VI.

Valerii Consulis ad Populum

Argumentum.

P. Valerius Consul, quòd in Velia ædificaret domum alto, & munito loco, venit in suspicionem regni affectati, de quo crimine se hac oratione apud Populum expurgavit.

Loci communes à *Repugnantibus*.
Motus, *verecundia*, & *indignatio* ob suspicionem. Mores *viri integri* & *prudentis*.

Exordium nullum est; cùm enim Historicus extra concionem admoneat, multa dicta fuisse à Valerio, dolente maximè, vocari se in crimen, & *Invidiam* per duplicem comparationem tùm Bruti à simili, qui matura gloria, necdum se vertente in *Invidiam*, occubuerat, tùm Proditorum à *dissimili*, quibus ipse libertatis assertor assimilari videbatur, hæc valent vice *exordii* ad excitandam in se populi *Misericordiam*, adeòque amorem, quasi illi immeritò pateretur; *ex Arist.l.2.c.8.t.92.*

Nunquamne] Statim igitur purgare incipit se de objecto crimine, & primùm à *Repugnantibus* hoc modo: *Arist.lib.3.c.14.tex.103.*

In eum non cadit suspicio affectati regni, qui civis est integerrimus, & inimicus Tyrannidis.

Talis ego sum. Ergo in me non cadit.

Nunquamne] *Propositio Syllogismi* generalis.

Ego me] *Assumptio* indignationem habet, ideòque per iteratas interrogationes profertur. *Arist.lib.2.c.9. tex.101.*

Tam levi momento] hoc est, adeòne facili ne-

negotio mea apud vos fama lædi potest?

Non obstabunt] Alia ratione à *Repugnantibus* ita disputat de *Causa* ipsa suspicionis:

Non ideò ædificavi in Velia, quòd regnum affectarem, si paratus sum Ædes illas demoliri, & infra collem ædificare; *Arist. l.3.c.15.tex.115.*

Sed ita res se habet. Ergo.

Propositio reticetur, *Assumptionem* autem explicat, declarans palam omnibus, quid facturus sit.

In Velia] *Epiphonema*, pudorem simul, & *indignationem* exhibens, quasi ipse sit indignus, ut eo in loco habitet, in quo passim reliqui omnes; *Arist. lib.2. cap.6. t.66.*, *& c.9. t.97.*

Sententiæ.

Spectata virtus procul esse debet à suspicione.

Levi momento boni viri fama apud plebem pendet.

Qui sim, quàm ubi sim, magis refert.

ORATIONIS VII.

Coriolani ad Patres

Argumentum.

Cum ad levandam caritatem annonæ magna vis frumenti ex Sicilia advecta esset, Martius Coriolanus Patres hortatus est, ne priùs daretur Plebi frumentum, quàm illa jura cederet per secessionem extorta: hinc exilium Coriolano.

Loci communes à *contrariis*, à *comparatione*, & ab *Adjunctis*.

Mo-

Motus, *Indignatio*. Mores *viri Nobilis*.
Duplici ex capite contendit, non esse dandum frumentum Plebi, nisi reddant sua jura Patribus; tùm quia per vim, & injuriam eadem extorsit, tùm quia Plebs causa erat caritatis.

Primus *Syllogismus* ab iniquo sic procedit:

Ut habeant frumentum, reddere debent, quod contra æquitatem tenent;

Sed contra æquitatem ea sibi jura arrogarunt per vim.

Ergo iis cedant, ut frumentum habeant.

Si annonam] *Conclusio Syllogismi*.

Cur ego] *Assumptio*, & quamvis de se loquatur, omnes tamen Optimates comprehendit; ad *indignationem* excitandam crebris utitur interrogationibus.

Cur ego] Prima *interrogatio* à *Contrariis*: Iniquum est, Viros nobiles quasi sub jugum missos, & iniquis conditionibus redemptos ferre plebeios Magistr. & vilissimi hominis potentiam.

Egone] Secunda *interrogatio* ab *Adjunct*[illegible] temporis. Nunc possumus his nos indignitatibus liberare, cùm anteà excusaret necessitas.

Tarquinium] Tertia *interrogatio* à *Compara*tione. Iniquum est parere Sicinio, qui pare[illegible] Tarquinio recusarunt.

Alter *Syllogismus* à *Causa* ita procedit:

Jurè premitur Caritate, qui causa [illegible] Caritatis;

Sed Plebs causa est Caritatis Annon[illegible]

Ergo.

Propositio manifesta est; cùmque miser[illegible]mur eorum, qui injustè calamitate premu[illegible]tur, ex *Arist. l.2. c.8. t.92.* indignus est *mise*[*ri*]*cordia*, qui sui auctor est infortunii.

Secedat nunc] *Assumptio* per concession[em] expressa plenam indignationis, & acerbitati[s]

Au

Audeo dicere] *Concludit*, si Plebs caritate Annonæ, prematur, fore, ut se ad cultum Agrorum convertat, quos anteà coli prohibuerat, scilicet calamitate feroces cæterùm Plebis animos domari.

ORATIONIS VIII.

Tullii ad Coss. Romanos

Argumentum.

Tullius Princeps Volscorum Consules hortatur, ut Volscos ludis prohibeant, quærens belli causam contra Romanos; & inde atrox bellum ortum est.

Loci communes à *Causis*, & ab *Adjunctis*. Motus, *Timor*. Mores *Viri simulatò prudentis*, & *integri*.

Hæc brevis Oratio tres habet partes, *Exordium*, *Contentionem*, & *Conclusionem*.

Invitus] *Exordium*, quo removet à se malevolentiæ suspicionem, cùm & invitus de suis Civibus diceret, & non admissa ab iis facinora criminaretur, sed curaret, ne admitterentur. *Arist.l.2.c.4.t.26. & 29.*

Nimio] Sequitur *Contentio*, quæ tali Syllogismo continetur à *Causis*:

Ab iis cavere debent Romani, qui volunt, & possunt lædere.

Sed Volsci & volunt, & possunt lædere. Ergo.

Propositio habetur ex *Arist.l:2.c.5.t.41.*

Nimio] Probat primam partem *Assumptionis*, velle Volscos Romanis injuriam facere ex bellis anteà sæpè gestis, & ex mobilitate ingenii. *Arist.l.1. c.12.t.222.*

Magna hic nunc] Probatur altera *Assumptionis* pars ab *Adjunctis* multitudinis Volscorum, & ludi publici, cujus spectaculum magis

gis reddat incautos. *Arist. l.1.c.12.t.223.*

Memini] Idem etiam confirmat exemplo Sabinorum, ubi malitiosè Sabinis tribuit, quod Romanorum facinus fuit.

Horret animus] *Conclusio* ipsius *Assumptionis*; probabile est enim, ii, qui volunt, & possunt lædere, fore ut lædant. Syllogismi autem *Conclusio* non exprimitur ad evitandam calumniæ suspicionem.

Hæc nostra] Ultimò sibi Amorem, & Fidem conciliat; Amorem utpote non tantùm de sua, sed etiam de Romanorum salute solicitus. *Ex Arist. l.2.c.4.t.22.* Fidem, quippe qui Roma non abiret, nisi periculum immineret.

ORATIONIS IX.

Tullii ad suos

Argumentum.

JUssos abire Roma Volscos, adeòque ira inflammatos hac Oratione Tullius ad bellum contra Romanos concitavit.

Loci communes à *Comparatione*, ab *Adjunctis*, & à *Consequentibus*.

Motus, *Ira*. Mores *Viri Magnanimi*, & de *Patriæ* gloria *soliciti*.

Tota hæc Oratio *uno Syllogismo* comprehenditur:

Ulcisci debemus eos, qui nos ignominia afficiunt.

Romani nos ignominia affecere. Ergo eos ulcisci debemus.

Propositio pendet ex dictis ab *Arist. l.2. c.2. t.8. & 9.*

Veteres] *Assumptio* amplificata primùm à *Comparatione*; ostendit enim hanc esse maxi-

mam contumeliam præ cæteris anteà acceptis. *Arist.l.1.c.14.tex.256.*

An non] Prosequitur deinde ab *Adjunctis* personarum, quæ Volscos ignominia affectos viderunt: Ait autem, *traductos per ora hominum*, hoc est, ab omnibus derisos contumeliosè.

Quid qui vos] Tertiò amplificat *Assumptionem* à *Consequentibus*; qui enim factum noverunt, & causam ignorant, putabunt, inquit, vos alicujus sceleris fuisse conscios.

Quid deinde] Tandem ab *adjunctis profectionis*, quam ita maturare coacti sunt, ut fugæ potiùs, quàm profectionis speciem habuerit.

Bellum vobis] *Conclusio Syllogismi*, debemus igitur ulcisci, qui nos primi læserunt. *Arist. l.1.c.14.t.255.*

ORATIONIS X.

Veturiæ ad Filium

Argumentum.

VEturia cum filio Coriolano expostulat Romana mœnia obsidente, & illi persuadet omittere Patriæ communis oppugnationem.

Loci communes ab *effectis*.

Motus, *Misericordia*. Mores *Matronæ gravis, quæ Mater sit*.

Duas habet partes, *Exordium*, & *Contentionem*.

Sine, prius] Excitat in Exordio *Misericordiam* tùm respectu sui, quæ ferè captiva videri possit, tùm respectu filii, quem exulem posteà & hostem videat; nam cùm sit Mater, nihil opus est Benevolentia. *Arist. l.2.c.8.t.86.*

Se-

Sequitur *Contentio*, in qua Filium hortatur, ut desistat ab oppugnanda patria in gratiam Patriæ, Matris, & Liberorum.

Potuisti] Hoc utitur argumento ab amore Patriæ.

Impium est oppugnare Patriam, quæ nos genuit, & in qua sunt domus, penates. Talis est tibi Roma. Ergo.

Ergo ego] Alterum argumentum à se ipsa hoc modo:

Pati non debes, me omnium miserrimam esse.

Sed tua causa miserrima omnium sum. Ergo.

Et *Assumptionem* probat ab Effectis, quia nisi Coriolanum peperissem, inquit, mihi, & Patriæ certa esset libertas.

Sed ego] Acerbissima consolatio, qua se dicit neque deterius quidquam pati posse, & hæc sibi quàm primùm finem habitura; & ultimò parvulos liberos ostendit, quibus in communi calamitate aut mors, aut servitus immineat. *Arist.l.2.c.8.t.89.*

Sententiæ.

Nemo bonus populatur terram, quæ eum genuit, & aluit.

Ex Dec. 1. Lib. 3.

ORATIONIS XI.

Fabii ad Tribunos

Argumentum.

TErentillo Trib. Pleb. Legem promulgante adversus Imperium Consulare: cùm uterque Consul abesset, Q. Fabius Præfectus Urbis Tribunos reliquos hortatur, ut rem us-

que

que ad adventum Consulum differri curent.

Loci communes à *Causis*, & à *Comparatione*.

Motus, *Pudor*. Mores *Viri prudentis*.

Hujusmodi Orationis *Syllogismus* talis est.

Illud impedire debetis, quod nobis est miserum, vobis invidiosum;

Sed Legem hanc ferri absentibus Consulibus nobis miserum, vobis invidiosum est.

Ergo impedire hoc debetis,

Vos cæteri] *Propositio* confirmata à *Causa* finali Tribunatus.

Nobis miserum] *Assumptio syllogismi*, & desertam Remp. dicit, hoc est præsidio Consulum spoliatam.

Agite cum] *Conclusio* manifestè expressa.

Ne æqui] *Confirmatio Assumptionis* à *Comparatione* hoc modo.

Facere non debent Tribuni, quod hostes non fecerunt:

Sed mortuis anno priore Coss. bello non institere:

Ergo neque Tribuni instare debent Legi Coss. absentibus, adeòque si institerint, nobis quidem miserum, illis autem invidiosum erit facere id, quod hostes non fecere. *Arist. l.2.c.4.t.37.*

ORATIONIS XII.

Valerii ad Populum

Argumentum.

SErvi, & exules occupaverant Capitolium duce Herdonio Sabino; cùmque contra eos haberi delectum Tribuni impedirent, P. Valerius Consul hac oratione in eosdem invectus est, populoque suasit, ut arma caperet.

Lo-

Loci communes à *Repugnantibus*, & ab *Adjunctis*.

Motus, *Indignatio*, & *Metus*. Mores *boni Civis*, & *Religiosi*.

In tres partes dividitur, Exordium, Contentionem, & Conclusionem.

Quid hoc] Exorditur increpans Tribunos, qui Reip. perniciem inopportuna illa contentione intentarent. *Tàm felix Arist. l.2. c.9. t.98.*

Duplici deinde utitur in Contentione Argumento, quorum primum sic se habet:

Deos saltem vobis conservare debetis. *Ex Arist. l.2.c.5 t.50.*

Sed ii obsidentur in Capitolio; servate igitur, arma capientes.

Si vos vobis] *Propositio syllogismi*.

Jupiter] *Assumptio*, & appellat Penates publicos; quia universæ Civitatis, non privati alicujus, Dii erant Penates.

Alter *Syllogismus* sic conficitur à *Repugnantibus*.

Illa malè administratur Resp., in quam cùm hostes ingruunt, non arma capiuntur, sed Senatus, & Comitia habentur.

Sed nunc hostes ingruunt, & non modò non arma capimus, sed etiam Senatus, & Comitia quasi pacis tempore habentur. Ergo.

Hæc vobis] *Conclusio syllogismi* per interrogationem probata.

Tantum hostium] *Assumptionis* prima pars ab *Adjunctis* loci amplificata.

Comitia interim] Altera pars *Assumptionis*, Comitia habentur, cùm arma sumenda forent. Dicit autem Comitia esse in foro, quasi ad Legem contra consulare imperium ferendam convenissent, & ad resistendum

Legi Senatus intereà haberetur.

Romule Pater] Convertitur ad Romulum, eumque cùm precatur, seque pollicetur primùm affuturum, alios etiam excitat, tùm reverentia Patris Romuli, tùm exemplo suo.

Ab his iisdem] Historia habetur in primo Libro; Sabini enim Tatio Duce Tarpejam arcem occupaverant.

ORATIONIS XIII.

L. Quintii Cincinnati adversus Tribunos

Argumentum.

PErturbantes Remp. Tribunos Pleb., maximèque A. Virginium acriter hisce verbis objurgat L. Q. Cincinnatus Consul, ut eos averteret à Lege ferenda.

Loci communes ab *Effectis*, à *Consequentibus*, à *Comparatione*, & à *Dissimili*.

Motus, *Ira*, & *Pudor*. Mores *Viri gravis*, & *vehementis*.

Duas habet hæc Oratio partes, prima quidem invectivam in Tribunos continet: in secunda profitetur, se velle Plebem à Comitiis ad bellum traducere; cùmque vi, & imperio uti statuerit, nullum adhibet ad captandam Benevolentiam Exordium. *Ex Arist. l.3.c.13. Text.93.*

Quoad primam partem hujusmodi syllogismus habetur ab *Effectis*:

Ii sunt objurgandi, qui malè merentur de Rep., & Religione.

Tribuni pessimè meriti sunt de Rep., & Religione. Ergo.

Propositio manifesta est.

Assumptio probatur per partes, & in primis à *Comparatione* majorum sic:

Plus

Plus nocuere Tribuni Reip., quàm hostes. Ergo.

Secundò sic à *Consequentibus*:

Tribunorum culpa Plebs trucidata fuisset, nisi Thusculani auxilio venissent.

Ergo pessimè de Rep. meriti sunt.

Tertiò tali ratione à *Comparatione* minorum.

Cuilibet ex Plebe laboranti auxilium ferendum est. Ergo Diis multò magis. Ergo qui Diis auxilium ferri prohibuerunt, malè de Religione meriti sunt.

Aulus ille] *Conclusio* majoris syllogismi, neque solùm objurgatione, sed ultimo etiam supplicio dignos esse dicit.

Herdonius si] Prima probatio *Assumptionis*, qua contendit majus fuisse Tribunorum scelus in Remp. quàm hostium.

Et vos] Repetitio superioris *Conclusionis* probata per Interrogationem invidiæ, & indignationis plenam. *Ex Arist.l.1.c.14.tex.256.*

Pudet deorum] Secunda probatio *Assumptionis*, quam amplificat ab Adjunctis loci, & Personarum. *l.2.c.6.t.65.*

Et qui ante] *A dissimili* ostendit indignitatem rei.

Hoc est tribuni] Vos scilicet, qui ad auxilium Plebi ferendum creati estis, eam Hosti trucidandam objecistis, neque tantum malum evasisset, nisi armati Romam Thusculani venissent. *l.2. c.9.tex.89.*

Scilicet si quis] Tertia probatio *Assumptionis;* exprobrat autem Tribunis, quod Plebem à cætero quasi Populo separent in perniciem Civitatis, cùm universa Resp. tribus ordinibus contineatur, Senatus, Equitum, & Plebis.

Jupiter optimus] Altera *Comparationis* pars. Si plebeio homini, Jovi multò magis.

Et hi postulant] *Conclusio* hujus Argumenti,

quæ

quæ majorem vim habet à Titulo Tribunorum, quòd cùm Sacroſancti ipſi dicerentur, Deos Sanctos eſſe non putarent.

Abſoluta reprehenſione adverſus Tribunos ſuſcepta, aperit in ſecunda parte ſuæ mentis ſententiam, quidque jam decreverit facere, declarat.

At enim] Aſſerit nullo modo ſe pati velle, Legem Terentillam perferri, additque rationem à congruo, quia non decebat tantis obrutos ſceleribus Legum eſſe latores.

Tum hercule] Mortuo Valerio, lex tamen Reip. pernicioſa lata non eſt: ſi me conſule tuleritis, dicendum erit, creari me Conſulem pernicioſius Reip. fuiſſe, quàm illum alterum mori.

Jam primum] Denunciat Expeditionem in Hoſtes, propoſito periculo, ſi captum Capitolium intellexiſſent, antequam reciperetur. *Lib.1.cap.12.t.213.*

Sententiæ.

Magis ſupplicio dignus eſt ſeditioſus Civis, quàm Hoſtis.

Sanctus non eſt, qui Deum neque Sacrum, neque Sanctum putat.

Multi bellantes magis, quàm pacati propitium Deum habent.

ORATIONIS XIV.

Cincinnati ad Senatum

Argumentum.

FActum fuerat Sen. Conſultum, nè continuarentur Magiſtratus, & iidem Tribuni reficerentur; creatis à Plebe iiſdem Tribunis,

Se-

Senatum etiam eundem Cincinnatum Consulem designantem ipse reprehendit.

Loci communes à *Comparatione*, & à *Contrariis*.

Motus, *Verecundia*. Mores *Viri constantis*.

Dividi potest Oratio in tres partes, *Exordium*, *Contentionem*, & *Conclusionem*.

Mirer si] In *Exordio*, ut Patres statim reprehendat, causam affert, cur Plebs parvi faciat decreta Senatus, quia nimirùm ipsi eadem elevant, & nullius momenti esse docent.

Quippe quia] Contendit, absurdum esse, Patres velle æquè se temerè gerere, ac Plebs, idque probat quadruplici ratione.

Tanquam] Prima ratio, quia non ideò Senatus plus poterit in Civitate, quia plus habebit licentiæ.

Levius enim] Secunda ratio à *Comparatione*.

Magis peccat qui sua, quàm qui aliorum decreta violat. *Arist.lib.*1.*c*.14. *t*.251.

Ergo vos magis peccatis, quàm Plebs.

Imitemini] Tertiò à *Contrariis*: Prudens non debet illum imitari, qui est sine consilio; Senatus prudens est, Plebs inconsulta. Ergo non debet.

Propositio reticetur. *Assumptio* verò, & *Conclusio* simul habetur in concessione illa Ironica.

Et qui exemplo] Ultimò tandem sic ab officio Senatus:

Vos exemplo esse debetis, ut alii rectè agant.

Ergo ad aliorum exemplum non debetis peccare. *L.*2.*c*.6.*t*.68.

Nec me] Suam voluntatem patefacit, eosque frustra laborare ostendit, cùm ipse ad resistendum paratus sit.

Te vero] Per Apostrophem concludit hortan-

tando collegam, nè sui rationem habeat in comitiis consularibus, qua una ratione ait suam gloriam augeri posse, & invidiam ex continuato Magistratu levari. *l.2.c.10.t.106.*

Universa porrò hæc Oratio variis, pulcherrimisque sententiis scatet, unde nil opus est, aliquot solummodò decerpere.

ORATIONIS XV.

Icilii ad Appium Decemvirum de sponsa Virginia

Argumentum.

Appius Claudius sententiam tulerat contra libertatem Virginiæ, cujus ille captus erat amore; superveniens Julius Virginiæ sponsus Appium alloquitur.

Loci communes nulli sunt.

Motus, *Confidentia*. Mores *pii*, *& soliciti sponsi*.

Partes Orationis tres sunt.

Ferro] *Exorditur* à violentia, & libidine Appii, ut in eum odium Populi concitet. *Lib.2. c.4.t.37.*

Virginem ego] Appio multa exprobrat, nimiam potentiam, Tyrannidem, & libidinem, quòd civium sponsas violare auderet. *L.2.c.6. t.73.*

Non si tribunitium] Decemviri ea lege creati fuerant, ut nullus alius Magistratus Romæ esset, & ne ad Populum quidem ab iis provocatio daretur; quod ipsum invidiosum erat.

Huic si vis] Minitatur vim, si cum Virginia vi agatur.

Postulo appi] *Conclusio*, qua Appium hortatur, ne quidquam temerè decernat, & expe-

expectari Patrem jubeat; se intereà profitetur constantem fore in vindicanda libertate Puellæ. *lib.2.c.5.t.55.*

Si hujus] Hoc est, si pater permiserit manere in servitute filiam, donec judicium proferatur, ei conditionem illius quærendam esse, servane sit, an libera.

Sententiæ.

Tribunatus, & Provocatio duæ arces tuendæ libertatis.

Omnium maximè pudicitia in tuto esse debet.

Virum fortem vita potiùs deseret, quàm fides.

ORATIONIS XVI.

Seniorum ex Patribus de abrogando Decemviratu

Argumentum.

FActa in Sacrum montem Plebis secessione, quidam ex senioribus Patres hortantur, ut Decemviratum abrogent, & fieri Tribunos Pleb. patiantur.

Loci communes à *Consequentibus*, ab *adjunctis*, & ab *Antecedentibus*.

Motus, *Timor*. Mores *Virorum prudentum*, & *Patriæ amantium*.

Nihil opus erat *Exordio*, nam res ipsa & attentionem, & benevolentiam conciliabat. *L.* 3.c.14.t.3. adeòque sola contentio pertractatur, cujus duæ sunt partes.

Quid expectabitis] Prima pars *Contentionis* ita primùm à *Consequentibus* probatur: Non est ferendum ruere omnia, ac deflagrare.

Sed nisi Decemviri Magistratum deponent,

nent, ruent omnia, & deflagrabunt. *L.2.c.5.t.50. & 51.* Ergo.

Tota hæc *ratiocinatio* uno tantum Epicheremate comprehenditur.

Quod antea] Per Apoſtrophem ad Decemviros ita ab *adjunctis*:

Illud eſt abrogandum Imperium, quod maxima eſt cum turpitudine conjunctum.

Sed Decemviratus talis eſt. Ergo.

Et probat *Aſsumptionem*, quia turpe eſt, in ea civitate imperium obtinere, in qua nulli ferè ſint cives, quibus jus dicatur.

Amplexi tenetis] Hoc eſt, per vim retinetis contra reliquorum Civium voluntatem.

Sequitur deinde ab imminenti periculo Argumentum:

Non debetis cum occaſu Urbis finire imperium.

Sed urbis Occaſus vel à Plebe irata, vel ab hoſtibus imminet. Ergo.

Quid ſi hoſtes] *Aſsumptio* per interrogationes.

Occaſune] *Propoſitio Major*.

In altera *Contentionis* parte ut neceſſaria probatur creatio Tribunorum Plebis, cùmque hæc haberi non poſſet, niſi poſt abrogationem Decemviratus, ut patet ex ſupradictis, ideò utrumque per adverbium *atqui* conjungitur.

Syllogiſmus talis eſt:

Neceſſariò admittendi ſunt Tribuni Plebis.

Ergo fruſtrà repugnamus. *L.1.c.4. t.43.*

Quidam enim in odium Tribunitiæ poteſtatis Decemviratum tuebantur.

Atqui aut] Dilemma, quo probatur *antecedens*, cùm illud alterum omnes fateantur, ſine Plebe nullam eſſe poſſe civitatem.

Novam, inexper] Confirmatur Dilemma ab

ab *Antecedentibus*.

Antequam gustassent dulcedinem Tribunatus, tamen vi, & secessione obtinuerunt.

Ergo jam percepta illius dulcedine vehementiùs in eo recuperando contendent.

Præsertim cum] Alia affertur ratio à *Causa* finali hoc modo:

Crearunt Tribunos, ut se ab Optimatum Imperiis defenderent.

Sed nunc imperia nostra multò sunt acerbiora. Ergo.

ORATIONIS XVII.

Legatorum senatus ad Plebem

Argumentum.

POstulante Plebe tùm restitui sibi tribunatum, & Provocationem, tùm dedi Decemviros igni cremandos, probant alterum ut æquum, alterum ut omninò iniquum Legati Patrum rejiciunt.

Loci communes à *Repugnantibus*, à *Contrariis*, & ab *effectis*.

Motus, *Lenitas*. Mores *Civium moderatorum*.

Tres sunt partes, *Exordium*, *Contentio*, & *Conclusio*.

Quæ consilii] Laudant ab initio, & approbant postulata, quæ attingebant Provocationem, Tribunatum, & Veniam secessionis; eaque jure, ac prudenter peti dicunt, quæ libertatis præsidia sunt.

Iræ vestræ] *Contentio* adversus postulatum de Decemviris, quòd Ira magis, quàm consilium expresserat, & quatuor constat rationibus.

Quip-

Quippe qui] Primò à *Repugnantibus*;

Qui crudelitatem oderunt, non debent esse crudeles.

Vos crudelitatem odistis. Ergo.

Et prius pene] Secundò à *Contrariis*:

Qui nondum est liber, non debet in alios dominari.

Vos nondum penè estis liberi. Ergo:

Nunquamne] Tertiò *ab effectis*.

Id non est ferendum, quod statum civitatis perturbat.

Crebra civium supplicia perturbant civitatis statum. Ergo.

Scuto] Quartò *à congruo*; satis esse videlicet, si Plebs immunis fuerit ab injuriis, Patres inferre non præsumpserint. *Lib.2.c.3.t.17.*

Si quando] *Conclusio* habet permissionem judicia in singulos exercendi per leges, ubi libertatem recuperaverint.

Sententiæ.

Iræ magis ignoscendum est, quàm indulgendum.

Sæpè odio crudelitatis in crudelitatem ruimus.

Plebi scuto magis, quàm gladio opus est.

Satis est humilis, qui jure æquo in civitate vivit.

Qui non infert, nec pati injuriam debet.

ORATIONIS XVIII.

Legatorum ad Plebem Romanam.

Argumentum.

JUssis Decemviris abdicare se Magistratu, mittuntur à Patribus Legati ad Plebem, qui eidem reditum in Urbem hac oratione suadent.

Loci communes ab *Adjunctis*.

Motus, *Confidentia*. Mores *Virorum gravium*.

Tria præstant, 1. hortantur redire in Patriam. 2. servare in Urbe eam Modestiam, quam in secessione retinuerint. 3. creare in Monte Aventino Tribunos Plebis.

Quod bonum] Prima pars cum formula precationis Romanis usitata.

Sed qua hic] Altera pars de retinenda modestia, quam cùm servaverint, ubi rerum omnium egebant, multò magis Romæ servanda erat.

Ibi felici loco] Optimum ajunt esse creari in eo loco Tribunos Plebis, ubi primùm instituta est Tribunitia potestas.

Pontifex maximus] Qui nimirum more Majorum deficientibus reliquis Magistratibus, tributa comitia habere solebat.

ORATIONIS XIX.

Virginii adversus Appium.

Argumentum.

A. Virginius apud Populum Appium accusat, quòd tempore Decemviratus Filiæ Virginiæ secundum libertatem vindicias non dedisset contra Leges.

Lo-

Loci communes ab *effectis*.

Motus, *Ira*. Mores *viri Moderati*.

Oratio] Duas aſſignat cauſas, cur longa oratione uti nolit in exaggeranda Appii crudelitate: prima eſt:

Ea dicendo perſequi non debeo, quæ minimè dubia ſunt.

Appii crudelitas minimè eſt dubia. Ergo.

Oratio] *Propoſitio* Major.

Itaque neque] *Aſſumptio* comprobata ab effectis.

Nec iſtum] Altera cauſa, cur tacere velit, ne ſe Appius impudentem præbeat hoc modo:

Ille impudens eſt, qui negat ea, quæ vera ſunt.

Sed ſi ego accuſavero, Appius ſe defendet, negando, quæ veriſſima ſunt.

Ergo ſi accuſavero, ille ſe per impudentiam defendet.

Omnium] *Accuſatio* duplex tùm eorum, quæ impiè, & nefariè geſſerat in Decemviratu per præteritionem ironicam, tùm rei malè judicatæ, quòd contra Leges dare vindicias ſecundum libertatem negaſſet. Negaverat enim, Virginiam manere in Libertate, donec illius judicium abſolveretur. *Lib.*1. *c.*2. *t.*12.

Sententia.

Oratio rebus dubiis inventa eſt.

ORATIONIS XX.

Horatii Conſulis ad Milites

Argumentum.

HOratius Conſul contra Sabinos caſtra habens, audita Valerii collegæ victoria, hac oratione Milites ad pugnam exſtimulat.

Loci communes à *comparatione*.

Motus, *Æmulatio*. Mores *Ducis obsequentis militibus*.

Exemplo Militum, qui sub Valerio prosperè in Algido pugnaverant, suos excitat, hac ratione, à *comparatione*: Non minus fortes vos esse debetis, quàm Valerii milites.

Sed illi strenuè pugnarunt. Ergo.

Propositio pendet ex dictis ab *Arist. l.2. c.11. t.116.*

Quemadmodum] *Assumptio* Syllogismi.

Quod ad me] Ut sibi benevolum exercitum faciat, ait, se ad utrumque paratum esse, sive trahi bellum, sive maturè perfici velint.

Sententia.

Consilio Ducis, & virtute militum victoria paratur.

ORATIONIS XXI.

Q. Capitolini ad Populum discordem

Argumentum.

CApta occasione discoridæ, quæ Patres inter, & Plebem Romæ vigebat, Æqui Volscique populabundi ad mœnia usque accessere. Quamobrem Consul Q. Capitolinus de reconcilianda concordia armisque capescendis hanc habuit Orationem.

Loci communes à *Causis*, ab *effectis*, & *simili*.

Motus, *Pudor*, & *Metus*. Mores *Civis de Rep. soliciti*.

Dividitur in tres partes, *Exordium*, *Contentionem*, & *Perorationem*.

Esti mihi] *Exorditur* à magnitudine ignominiæ,

niæ, quam amplificat ab *Adjunctis*, personarum, ex eo maximè, quòd se consule illata sit, qui omnes hostium injurias semper fortiter ultus fuerit. *Lib.2.c.6.t.3.*

Hanc ego] Adeò magnam esse ait, ut, si eam prævidisset, mortem voluntariam quarto consulatui prævertisset; si alia fuga honoris non esset, hoc est si alia via evitare honorem illum non potuisset. Addit autem rationem, quia gloriosior illi mors futura erat post gestum tertium consulatum.

Quem tandem] Ut propius ad causam accedat, quærit, quis in culpa fuerit tantæ acceptæ ignominiæ, & ad captandam *benevolentiam* neque apertè Plebem incusat, *l.2.c.3. tex.2.* neque illi pœnam aliquam, nisi Pœnitentiam ominatur.

Non illi] Cùm suprà Plebi culpam attribuendam innuerit, in *contentione* primùm probat, hanc hostibus natam Confidentiam ex civilibus discordiis. *l.2.c.5.tex.60.* hujusmodi Syllogismo à *Causis*:

> Confidentiam hostibus dedit aut eorum virtus, aut vestra ignavia, aut discordia,
> Non eorum virtus, neque vestra ignavia. Ergo vestræ discordiæ.

Propositio patet ex sufficienti distributione causarum; *Assumptio* ab *Antecedentibus* confirmatur.

Non illi] *Assumptio*.

Quippe toties] Confirmatio *Assumptionis*.

Discordia ordinum] *Conclusio* Syllogismi neque Patritios à culpa excludit, ne malevolo in Plebem animo loqui videatur.

His præmissis, quatruplici ex capite probat, redintegrandam esse Pacem. 1. quòd contendendi nulla adsit justa causa. 2. quòd discordia perniciosa sit Reip. 3. quòd omnibus etiam privatim damnum importet; 4. quòd ne-

necessariò capienda sint arma. Primus igitur Syllogismus ita ab Effectis:

Plebs non habet justam causam contendendi cum Patribus, si nihil illi ab his denegatum fuerit; *Lib.2.c.4.t.23*. Sed nihil Patres Plebi denegarunt. Ergo.

Proh deum fidem] *Assumptio* ab enumeratione omnium, quæ Plebs obtinuerat, figuris illustrata.

Consules facere] Non quòd ex Plebe Consules creati fuerint, sed quia ex Patritiis duo maximè Populares Valerius, & Horatius statim post secessionem consules facti sunt in gratiam Plebis.

Scita plebis] Legem Horatiam innuit Centuriatis Comitiis latam, ut quod tributim Plebs jussisset, Populum teneret.

Qui finis erit] *Conclusio* consequens ex dictis; cùm nos omnia cedentes tamquam victi quiescamus, vos etiam omnia consequuti, adeòque nullam habentes justam querelam, debetis quiescere.

Arguit secundo loco tali ratione: Id tollendum, quod est Reipub. perniciosum. *Lib.1. c.6.t.69.*

Discordiæ perniciosæ sunt Reip. Ergo.

Et confirmatur ab *Effectis*: vim inferri Patritiis, agros uri, hostes mœnibus impunè insultare, sunt detrimento Reip.

Sed hæc omnia ex discordiis proficiscuntur. Ergo.

Satisne est] *Propositio* secundi Syllogismi, pulcherrimis figuris Concessione, Ironia, & Hypotyposi adornata.

At enim] *Assumptio* ejusdem Syllogismi, per discordias enim ait rem communem loco esse pejore.

Tertio à privata *utilitate*, hujusmodi Syllogismo à *contrariis*:

Vos

Vos privatis vestris commodis consulere debetis:

Sed res vestræ privatæ discordiis augentur, bello imminuuntur.

Ergo bellum suscipere, discordias deponere debetis.

Quid tandem] Prima pars *Assumptionis*, & vocantur in invidiam Tribuni, qui Plebi neque utiles essent, & plurima incommoda importarent. *Ex Arist. l. 2. c. 4. t. 23.*

A quibus semper] hoc est, mala, quæ ex his discordiis dimanant, alieno auxilio, & virtute repellatis; alludit autem ad Tusculanos, qui auxilio venerant contra Herdonium Capitolium occupantem.

At hercules] Altera pars *Assumptionis*, quæ plurima habet commoda ex bello, & imperio Consulari; quibus opponit præsens damnum ex hostili incursione: *nunc oneratum*.

Ultimo argumentatur ab necessitate belli, tali ratione:

Bellum geri non potest, nisi depositis discordiis;

Sed bellum necessarium est. Ergo deponendæ discordiæ.

Propositio certa est, quia Tribuni per discordias delectum haberi non sinebant.

Hærete] *Assumptio* cum invidiosa concessione, eamque amplificat à simili;

Quia biennio antè ire in Algidum recusastis, nunc ante portas est bellum.

Ergo si neque nunc exibitis, intra mœnia quàm primùm erit. Ergo

Multiplex bellum] Tùm quia non solùm de gloria, sed etiam de Patria, & libertate dimicare cogemur, tùm quia multi alii hostes insurgent, videntes nos desides manere domi. *Arist. l. 1. c. 12. t. 223.*

Sequitur *Conclusio*, in qua tria præstat; sibi

benevolentiam conciliat, dicenti, quod è Rep. sit; Tribunis invidiam, quòd suis tantùm privatis commodis inserviant; tandem hortatur ad arma capienda spe certæ victoriæ proposita.

His ego gratiora] Idem etiam sæpè facit Demosthenes in Philipp. & summam vim habet ad conciliandam benevolentiam.

Sua causa loquitur] Qui scilicet in dicendo privatis suis commodis studet, nihilque est de Rep. solicitus.

Nisi forte] In Tribunos invehitur, quos asserit sua causa omnia agere; non in gratiam Plebis, ut simulant. Et hoc odium concitat. *Lib.2.c.4.tex.26.*

Nec in otio] Vos enim per novas discordias semper magis in dies stimulantes, ne otio quidem frui sinunt.

Malæ rei, quam] Turbas, & seditiones excitant, quæ res malæ sunt.

Quarum rerum] Tertia pars *conclusionis*.

Sententiæ.

Discordia Ordinum venenum est Urbis.

Iniquum est victos æquiore animo quiescere, quàm victores.

Sæpè ex brevi otio multiplex bellum oritur.

Qui apud Multitudinem sua causa loquitur, gratior est eo, cujus mens nihil præter publicum commodum videt.

Ex Dec. I. Lib. 4.

ORATIONIS XXII.

C. Canuleji Tribuni ad Plebem

Argumentum.

C. Canulejus Tribunus Plebis duas Leges promulgaverat, alteram de connubio Patrum, & Plebis, alteram de Consulatu etiam à Plebeiis obtinendo, quas cùm Patres reprobarent, ita in eos Canulejus vocata ad concionem Plebe invectus est.

Loci communes ab *Effectis*, à *Comparatione*, à *simili*, & à *Causis*.

Motus, *Indignatio*. Mores *viri Popularis*.

Tres sunt partes, *Exordium*, *Contentio*, & *Peroratio*.

Quantopere] Ostendit in Exordio, maximo in contemptu Plebem haberi à Patritiis, ut eos odio, & pari malevolentia dignos faciat; utitur autem hoc Syllogismo ab Effectis. *L.2. c.2.tex.9.*

Illi maximè contemnuntur, quorum justa postulata adhibitis minis rejiciuntur.

Sed nos justa petimus, & à Patritiis vi, & minis rejicimur.

Ergo maximè ab iis contemnimur.

Quantopere vos] *Conclusio* Syllogismi.

Quibus quid aliud] *Assumptionis* prima pars, quæ primùm genericè probatur hoc modo: Æquum est, vos nobiscum agere, ut cum civibus ejusdem Patriæ.

Sed hoc habent nostra postulata. Ergo justa sunt.

Altera] Singillatim ad utramque Legem descendit, & primùm quoad Connubium à com-

comparatione sic: Externis datur Connubium.
Ergo justum est dari etiam nobis.

Nos quidem] Rursus à *comparatione Majorum*:
Data est civitas hostibus.
Sed Civitas plus est, quàm Connubium.
Ergo justum est, dari nobis Connubium.

Altera nihil] De Consulatu Plebeiis dando probat esse justum postulatum, hoc modo:
Justè repetimus, quod nostrum est. Sed libera habemus suffragia.
Ergo justè repetimus facultatem ea dandi, cui lubet.

Quid tandem est] Altera pars *Assumptionis*.

Si populo Rom.] Utrumque simul pertractat, ostenditque Patritios malevolos esse Plebi, quòd æquè indignantur dari Plebeio consulatum, quasi servo, aut Libertino daretur, *ex Arist. lib. 2. c. 9. tex. 101.*

Ecquid sentitis] Repetitio ejusdem *Conclusionis*, cum acerbitate maxima, & invidia.

Hostibus etiam victis] Hostibus Sabinis Civitatem Romulus dedit, Hostilius Albanis, quibusdam ex Latinis Populis Ancus. *Liv. l. 1.*

Quin etiam] Incipit *Contentio*, cujus duæ sunt partes, in quarum prima agitur de Consulatu à Plebe obtinendo; in altera de connubio. Proponit igitur sententiam Patrum, qui non solùm indignabantur, sed etiam nefas esse dicebant, Consulem Plebeium fieri; eosque refutat tali ratione à *Comparatione Parium*, & *minorum*:

Majores nostri dederunt Regnum Advenis, Consulatum Peregrinis;
Sed Consules sunt loco Regum, & minus dedecet dari Consulatum Plebeio, quàm Peregrino. Ergo & nos possumus creare Consulem Plebeium, si dignus fuerit.

Obsecro vos] Prima pars *Assumptionis*.

An unquam creditis] *Propositionis* prima pars am-

amplificata Exemplis Numæ, C. Tarquinii, S. Tullii, & T. Tatii.

Ergo dum nullum] Et tamen his Regibus benè administratum est Imperium ; & inde fit transitus ad secundam partem.

Claudiam certe] Altera pars *Propositionis*.

Ex peregrino ne] *Assumptionis* secunda pars, ubi Interrogatio vim habet negationis.

Utrum tandem] *Complexio* Syllogismi illustrata à *Contrariis*, cùm Decemviri Patritii fuerint, Reges illi novi homines.

Si non ad fastos] Publicos enim fastos Patritii servabant, & nondum cœpti fuerant creari ex Plebe Pontifices.

Populi jussu] Primis temporibus, post electionem Populi auctoritas Patrum intercedebat, posteà verò è contra institutum est, ut primùm patres auctores fierent, deinde Populus juberet.

Patre nullo] Hoc est incerto; Livius tamen *lib.* 1. putat Serv. Tullium non fuisse natum matre serva, & Patrem ejus facit virum in Urbe Corniculo principem.

Novis hominibus] Dicebantur novi homines, quorum Majores ad honores non pervenerant, quales etiam fuerunt Marius, & Cicero.

Hinc transit ad alterum, quod objiciebant Patritii, inusitatum in Rep. esse, ex Plebe Consulem creari, cui respondet per *Inductionem* hoc syllogismo à simili:

> Non est absurdum innovare aliquid in ea Urbe, in qua multa alia innovata sunt.
>
> Sed multa Romæ nova instituta sunt. Ergo.

At enim] Patrum objectio.

Quid posteà] Antequam ad argumentum accedat, præmittit necessitatem aliqua-semper

per

per innovandi, quæ utilia visa fuerint, in nova maximè Urbe, *ex Arist.l.1.c.11.tex.199.*

Pontifices] *Assumptio* Syllogismi.

Ædiles] hoc est Plebeii, nam Curules creati sunt multis post annis, L. Sextio primo ex Plebe Consule. *Liv. lib.7.*

Quæstores] Duos ab initio creatos Quæstores alii Rege Hostilio dicunt, alii cum Plutarcho Consule Valerio Poplicola.

Hoc ipsum, ne] Legem Decemviralem de non miscendis Connubiis inter Patres, & Plebem ultimò affert, ut invidiosa *Comparatione* Patritiorum malevolentiam designet, transit autem ad alteram *Contentionis* partem, legemque de Connubiis à Decemviris latam iniquam esse probat à *Causa* finali:

Lex in Plebis contumeliam lata est iniqua, & abroganda.

Lex Decemviralis de connubiis lata est in contumeliam Plebis.

Ergo est iniqua, & abroganda.

An esse ulla] *Assumptio*, & ad excitandam invidiam diremptio illa Connubiorum exilium vocatur, & relegatio. Confirmatur autem à remotione alterius causæ, quæ ab optimatibus assignabatur, hoc modo:

Ea Lex lata est vel in contumeliam Plebis, vel ne sociaretur sanguis.

Sed frustrà lege cavetur societas sanguinis.

Ergo in contumeliam.

Ne affinitatibus] *Propositio* quoad secundam partem, adeòque causa per Patritios allata.

Quid hoc si] *Assumptio* ex eo confirmata, quòd privato consilio impedire Patres poterant cum Plebe connubia, nec Plebs unquam coegisset. Ubi exprobrat etiam quibusdam ex Patribus adventitiam, non ingenitam nobilitatem.

Cur enim non] Alia ratione à simili eadem

As-

Assumptio illustratur:

Ne sit connubium divitibus, & pauperibus, non lege cavetur, sed privatum consilium satis est.

Ergo sine lege satis impediretur connubium Patrum, & Plebis privato consilio.

Quod privatorum] *Complexio* Syllogismi.

Amplificat deinde contumeliam Plebi à Patribus illatam à *Consequentibus* hòc Syllogismo: Sancire, ne communia Plebs cum Patribus habeat Iter, Convivium, Forum, contumeliosum est. Sed eandem refert contumeliam Lex de Connubio. Ergo contumeliosa est Plebi.

Cur non sancitis] *Propositio* per interrogationem expressa indignationis plenam. *Ex Arist. l.2.c.6.t.66.*

Quid enim] *Assumptio*, ejusque approbatio, quia cùm liberi sequantur Patrem, neque nati ex Plebeia desinent esse ex Patritiis, neque filii Matris Patritiæ, & Plebeii Patris generis conditionem mutabant.

Nec quod nos] *Concludit*; maxima ergò contumelia nos afficitis, si rejiciatis nos modò petentes, ut hominum, ut civium numero simus.

Denique utrum] Redarguit insolentiam Patrum, qui minitabantur se per vim effecturos, *l.1.c.11.t.188.* ne Leges illæ promulgarentur, hoc argumento à jure Populi:

Iniquus est, qui quempiam impedit, ne utatur jure suo.

Sed jus est Pop. Rom., ut si velit, legem jubeat. Ergo.

Quid si non] Ne periculum certaminis detineret Plebem, probat nunquam fore, ut ad vim, & arma Optimates veniant, tùm quia bis anteà eadem minitati, haud tamen perfecerant, tùm quia Plebs firmior erat, & plus valebat.

Itaque] Ultima Orationis pars, *Conclusio* qua per Apostrophem ad Consules se statuisse declarat, aut haberi delectum permittere, si Leges promulgari ipsi sinant; aut, si contra nitantur, impedire, ne quispiam militiæ nomen daret.

Sententiæ.

Res etiam novæ institui debent, si utiles Reip. sint.

Nemo Plebeius vim affert Patritiæ Virgini: Patritiorum ista libido est.

Patrem sequuntur Liberi.

Rarò quæ pars firmior est, eadem est etiam modestior.

ORATIONIS XXIII.

Vectii Messii Volscorum Regis ad Milites.

Argumentum.

VOlscos in pugna adversus Romanos in fugam versos Rex eorum Vectius Messius ad strenuè pugnandum hac Oratione hortatus est.

Loci communes à *Repugnantibus*.

Motus, *Verecundia*, & *Confidentia*. Mores *Viri imperterriti*.

Nullo utitur *Exordio*, utpote in re subita: in Contentione autem milites duplici argumento ad strenuè pugnandum hortatur à *turpi*, & *necessario*.

Hic præbituri] Primò igitur sic à *Repugnantibus*: Non decet viros armatos, & qui bellum intulerunt, inultos mori. *Arist. c.9. l.1. R.190.*

Vos estis armati, & bellum intulistis. Ergo.

Hic præbituri] *Complexio* syllogismi.

Quid igitur] *Assumptio*.

Alterum Argumentum ab evidentia periculi sic procedit:

Tum fortiter pugnandum est, cùm nulla alia salutis spes est.

Sed vobis nulla alia est spes salutis; *c.9. l.1.t.147.* Ergo.

Quid hic] *Assumptio*. Quid, inquit, circumventis undique ab hostibus spei est?

An deum] Approbatio *Assumptionis*; non enim vobis Deus auxilio venerit, nisi vestra vos virtus tueatur.

Ferro via] Ad erumpendum per medios hostes hortatur exemplo sui ipsius, qua una ratione redire possunt in Patriam. *lib.2.c.5.t.58.*

Non murus] *Conclusio*, qua, ne penitùs omnem spem abjiciant, admonet, viros armatos esse, qui impedirent, quos proinde, cùm & ipsi armati essent, timere non debebant. *l.2.c.5.tex.59.*

Virtute pares] Alia ratione confidentes milites facit, quòd hostes sola Virtus firmaret, suos & virtus, & necessitas.

Sententiæ.

In otio tumultuosi, in bello sæpè segnes sunt.

Necessitas ultimum, ac maximum telum est.

ORATIONIS XXIV.

Marc. Æmilii ad Milites

Argumentum.

HOstes facibus armatos cùm Romanus miles timeret in pugna cum Fidenatibus admissa, ita Dictator Marc. Æmilius eos excitare conatus est.

Loci communes ab *Adjunctis*, & ab *Antecedentibus*.

Motus, *Pudor*. Mores *prudentis Imperatoris*.

Triplici ratione dubios milites, & illa inusitata acie territos confirmat, & ad pugnam inflammat; quòd turpe sit hosti cedere, ut se parta sua, & majorum virtute gloria dignos præbeant, & ut ulciscantur injurias.

Fumone] Primò igitur sic ab *Adjunctis*, ubi etiam adest pulcherrima *Allegoria*.

Turpe est timere hostes inermes, & solis armatos facibus; *l.2.c.5.t.40*.

Talis est hostium acies. Ergo turpe est eos fortiter non repellere.

Agite nominis] Secundò sic ab *Antecedentibus*:

Majores vestri, & vos ipsi semper in omnibus bellis strenui extitistis.

Ergo & nunc fortes esse debetis. *Arist. l.2.c.11.t.116*.

Et suis flammis] Commemorat beneficia Fidenatibus à Rom. Rep. collata, ut majori contra eos odio inflammentur, quippe ingratos. *l.2.c.7.t.65*.

Legatorum] Ultimò ab acceptis injuriis, tali ratione:

Eos ulcisci debemus, qui nos maximis inju-

injuriis affecere. *Arist. c.11. l.1.t.226,* Sed Fidenates maximis nos affecere injuriis. Ergo.

Legatorum] Legati Romani Fidenis interfecti fuerant non hoc in bello, sed tempore primæ defectionis, & jam pœnas dederant, capta Urbe à Q. Servilio Dictatore.

ORATIONIS XXV.

C. Julii Tribuni ad S. Tempanium

Argumentum.

RE malè gesta contra Volscos Sempronio Consule, redeuntem ex prælio S. Tempanium Decurionem Equitum, cujus virtute pugna redintegrata fuerat, C. Julius Tribunus ita alloquitur.

Loci communes nulli sunt.

Motus, *Indignatio.* Mores *hominis seditiosi.*

Tres habet hæc *Interrogatio* partes; prima comprehendit ea, quæ pugnam præcessere, secunda quidquid in ipso certamine gestum fuerat, tertia pugnæ eventum respicit.

Sex. tempani] Quærit, num Sempronius Consul in prælio ineundo functus fuerit boni Consulis officio; maximè verò quoad tempus pugnæ opportunum, & in firmanda subsidiis acie. Ut plurimum autem Triarii collocabantur in subsidiis, qui post aciem nixi genibus subsidebant.

Et tu ne ipse] Quærit secundo loco, cùm Tempanius pugnam restituerit, an id fecerit jussu Consulis, & an ille exclusis Equitibus opem ullam tulerit; utrumque enim, quippe Dux exercitus, præstare debuerat.

Postero denique] Tertio interrogat de pugnæ eventu; 1. an ipse cum Equitibus sine ullo præ-

præsidio sola sua virtute evaserit; 2. an Consul castra, & saucios deseruerit; 3. ipsine vicerint, an hostes.

Desertus sit] Hæc est acerbissima omnium Interrogatio, qua perstringit Sempronium, quasi ipse fortissimos milites, & optimè de Rep. meritos, hostibus prodiderit, nullo misso præsidio.

ORATIONIS XXVI.

Sextii Tribuni Pl. contra P. Postumium

Argumentum.

P. Postumium Tribunum Militum malum minitantem militibus apud iratam Plebem Sextius Tribunus Pl. objurgat, & ad deferendos honores Plebeiis hortatur Populum.

Loci communes ab *Effectis*.

Motus, *Indignatio*. Mores *Viri Popularis*.

Tres sunt partes, *Exordium*, *Contentio*, & *Conclusio*.

Auditis] *Exorditur* à superbia Postumii, qui liberis Civibus ea minitatus fuerat, quæ propria servorum erant supplicia; & indignantem per se Plebem deterrima comparatione magis accendit. *l.2. c.3.t.16.*

Tamen hæc] Transit ad contentionem, in qua coarguit Plebem ipsam demandantem honores Patritiis, non Plebeiis, hoc syllogismo:

Ii sunt redarguendi, qui honores mandant malè merentibus, non benemeritis.

Sed vos honores mandatis malè de vobis meritis Patritiis, non optimè meritis ex Plebe. Ergo.

Tamen hæc] *Assumptio*, quæ maximum habet Tribunorum Pl. beneficium, Colonias deducentium in gratiam Plebis, repugnantibus Patritiis.

Qui vos urbe] Urbe dicit donatos, non Civitate; nam qui mittebantur in Colonias, Urbem, & tecta mutabant, jus Romanæ Civitatis retinebant.

Incipite demum] Ab *Effectis* idem exaggerat, quòd pauci idcircò sint Plebis Patroni, quia nulla habent certaminum præmia proposita, & in eorum potestate constituta, qui Plebi adversantur.

Ingemuistis] *Conclusio*, qua negat esse, cur doleant de superbo illo Postumii dicto, cùm indignatione multò majori dignum sit, præferri malum Plebi minitantes iis, qui bene Plebi facere student.

Jam si suffragium] Voce dabatur suffragium, cœptum est autem dari suffragium tabellis anno Urbis 615.

Hanc] Non tàm Postumium, quàm Patritios Postumio similes eo loco designat; superbia enim commune erat Patribus vitium.

Ex Dec. I. Lib. 5.

ORATIONIS XXVII.

Ap. Claudii ad Plebem

Argumentum.

CUm quererentur Tribuni Plebis, continuari ad Vejios bellum, & milites in hibernaculis contineri, Ap. Claudius vocata Plebis concione, ut utrumque utile Reipubl. fore ostenderet, hanc habuit orarionem.

Loci communes ab *Effectis*, à *Consequentibus*,

tibus, & à *Comparatione*.

Motus, *Timor*, & *Indignatio*. Mores *vi-ri prudentis*, *deque Patria ſoliciti*.

Dividitur hæc oratio in quatuor partes, *E-xordium*, *Propoſitionem*, *Contentionem*, & *Per-orationem*.

Si unquam] *Benevolentiam* Patribus in *E-xordio* conciliat, quippe optimè de Plebe me-ritis. *l.2. cap.4. tex.23.* & malevolentiam Tri-bunorum exagitat, qui omnia non Plebis, ſed ſua cauſa faciant, quod ſuprà & Cincin-natus exprobraverat; idque oſtendit tali ra-tione: Ille ſua, non Plebis cauſa ſeditioſi est, qui concordiam odit. Sed Tribuni od-runt concordiam ordinum. Ergo.

Propoſitio patet, ſicut enim bellum propter pacem, ita etiam diſcordiæ propter unam con-cordiam excitari ſolent.

Si unquam] *Complexio*.

An eſt quiſquam] Approbatio *Aſſumptioni*, quòd tribuni repugnaſſent anno ſuperiore Pa-tribus decernentibus dari militibus de publico ſtipendium, ut hoc munere Plebem deli-rent.

Quid illos] *Aſſumptio* cum invidioſa ſimi-tudine.

Utrum enim] Per Apoſtrophem ad Trib-nos idem ferè Argumentum proſequitur i-dem ab *Effectis*: ſi Vobis cauſa Plebis cordi e non debet eſſe moleſtum conferri à Patrib beneficia in Plebem, ut ejus obſequium ſ concilient.

Sed hoc vobis maximè moleſtum eſt. Erg

Cùm *Aſsumptio* manifeſta ſit, probatur *Pro-poſitio* à *Diſſimili*, quia non eodem modo ag-re debent cum Plebe Tribuni, ac Dom cum ſervis ſuis, & hoc ad invidiam. *l.2. c. 9. tex.95.*

Quanto tandem] *Propoſitio* Syllogiſmi.

Qua

Quæ si perpetua] Alia approbatio *Propositionis* à *Consequentibus*.

Atqui ego] *Propositio* totius orationis, qua duo sibi probanda assumit; 1. non esse recusanda hybernacula ab iis, qui stipendium de publico accipiant. 2. oppugnationem Vejorum utilem, & necessariam esse Reip.

Quoad primam igitur *Contentionis* partem, eam unico probat Syllogismo ab *æquo*.

Opera, & emolumentum non sine proportione esse debent.

Sed aliquid novi commodi vobis adjectum est.

Ergo & opera augeri debet.

Quam orationem] Ostendit, se maxime causæ confidere, quam justam, & honestam esse vel ipse exercitus, cujus hoc interest, ex Adversariorum Orationibus conjiciat.

Negabant] Epicherema, quo universa ratiocinatio egregiè comprehenditur.

Nusquam] *Propositio* Syllogismi.

Moleste] *Assumptio*.

Æquo igitur] *Complexio*, qua duo concludit, tùm protrahendum esse tempus militiæ, quia novum commodum Miles è Rep. percipit, tùm annuam debere esse militiam, quia & annuum accipit stipendium.

An si ad calculos] Hoc est, si te Resp. vocet ad ineundam accepti, & expensi rationem; sic ut etiam dicimus vocare ad calculos amicitiam.

In secunda parte probat, expugnandos esse Vejos, 1. quia id postulat dignitas pop. Rom. 2. quia illa expugnatio utilis est Reip., 3. quia ad augendam militarem disciplinam plurimum valebit.

A dignitate sic arguit: Indignum est semel susceptum bellum non perfici, *l.2.c.6.t.65.*

Sed jam bellum cum Vejentibus suscepimus, nec perfici potest, nisi captis Vejis.

Ergo perfici debet per Urbis oppugnationem.

Invitus] *Excusatio*, quòd ad Cives tanquàm ad Mercenarios verba habeat, adeòque transitus ad alteram partem.

Aut non suscipi] *Propositio*.

Perficietur autem] *Assumptio* quoad secundam partem, prima enim non eget probatione, & evidens est.

Decem quondam] *Propositionis* approbatio ab exemplo Græcorum.

Oppugnationem annuam] Camillus Dictator decem annos obsessos Vejos cepit, sed Appius ad erigendos Plebis animos, spe facilis expugnationis, annuam dicit futuram.

Scilicet quia] Eamdem *propositionem* confirmat à *Causis* belli:

Illud bellum perficiendum est, cujus suscipiendi gravissimæ causæ fuerunt;

Sed hujus belli suscipiendi causæ gravissimæ fuerunt. Ergo.

Scilicet quia] *Assumptio* per Ironiam expressa.

Septies] Enumerat injurias omnes à Vejentibus illatas. *l. 2. c. 2. t. 12.*

Cum his molliter] *Complexio* hujus Syllogismi.

Ostendit deinde, Vejorum Oppugnationem utilem fore Reip. hac ratione à *Consequentibus*: Perniciosum est Reip. vastari civium agros, dissipari maximum, & summo cum labore instructum apparatum, cum universa Hetruria bellum gerere. Sed hæc omnia non evitari possunt, nisi continuata Vejorum oppugnatione.

Ergo perniciosum est Reip. illam oppugnationem non continuari. Ergo.

Operibus ingentibus] Prima pars *Assumptionis*; nunc enim obsessa acriter urbe erumpere ad

ad prædandum non poſſunt: at ſi reducimus exercitum, ubi in ſuis Agris incultis, & vaſtatis nihil invenerint, noſtros populabuntur.

Quid? illud] Alterum *Aſſumptionis* membrum, quòd maximus apparatus ad expugnandos Vejos jam inſtructus de integro ad æſtatem reficiendus ſit, ſi nunc reducatur exercitus. Tribunos autem accuſat utpote parùm militum commodis conſulentes, quibus & anteà dandum ſtipendium negaverint, nunc duplicari laborem velint. *l.2.c 2.t.12.*

Quid vineas] Vineæ inſtrumentum erat bellicum, quo tecti milites propius ad hoſtium mœnia accedebant; teſtudo verò erat machina bellica, qua utebantur ad muros ſubvertendos.

Quid? p riculis] Tertia pars de bello ab Hetruria imminente; quamvis enim nunc Hetruſci ſint irati Vejentibus, quòd Regem creaverint; reconciliari tamen poſſunt; vel alia legatione miſſa, vel mutata Reip. forma. *l.1.c.6.t.78.*

Si laxamentum] hoc eſt, ſi ab obſidione tantiſper receſſerimus.

Videte quot res] Omnia illa tria ſimul repetit, quæ neceſſariò futura in perniciem Reip, contendit, ſi diſſolvatur obſidio.

Hæc ſunt, tribuni] *Complexio* totius Argumenti, qua Tribunos auctores facit tantorum malorum, pulcherrima uſus ſimilitudine.

Fortiter paſſus] Qui ſe efficacibus, adeòque ſalutaribus remediis curari paſſus fuerit.

Si medius fidius] Ultimò probat, ad diſciplinam militarem, plurimum intereſſe continuari etiam per hiemem oppugnationem, hoc modo a *Comparatione minorum*:

Turpe eſt militi eam non adhibere in bellis patientiam, quam in venationibus adhibet.

 Sed

Sed in venando neque nives, neque pruinas timet. Ergo neque in bello gerendo timere debet.

Obsecro vos] *Assumptio*.

Belli necessitatibus] *Complexio* illustrata à contrariis, in bello enim ex necessitate sic agimus; in venationibus autem trahimur voluptate.

Deinde sic à *Causis*: Turpe est militi videri mollem. *l.2.c.6.t.65.*

Sed maximam indicat mollitiem, non posse unam hiemem manere in castris.

Ergo hæc nota maximè à milite vitanda est.

Adeone] *Assumptio* confirmata à dissimili non enim in castris observanda sunt anni tempora, sicut navale bellum gerentibus.

Erubescant] *Complexio*, quæ reprehensionem præterea Tribunorum habet, quòd inertiæ, mollitiæque Patroni sint.

Et meminisse] Innuit, creatos prima vice Tribunos in Aventino monte, quo Plebs irata Patribus secesserat; atque adeò videri absurdum, eam potestatem militiæ inimicam esse, quæ propè ex castris ortum duxerit.

Tandem sic alia ratione: Nulla Virtus magis convenit Rom. Militi, quàm perseverantia.

Sed hæc maximè apparet in obsidendis Urbibus. Ergo.

Hæc virtute] *Propositio* amplificata à *consequentibus*, à diversa scilicet opinione, quam de Romanis habituri sunt finitimi, si perseverantes in bello sint, & si tàm levi de causa bello desistant.

An mediocre] hoc est, an parùm diversam hac ex re de vobis opinionem secuturam putatis?

Quæ in omni] *Assumptio*; additque spem facilis expugnationis Vejorum, nisi impedimen-

mento fuerint Tribuni, ex quo nimirum transitum facit ad Perorationem.

An est quicquam] In *Peroratione* Tribunos reprehendit, quòd per seditionem conentur deterrere Plebem ab Urbis expugnatione; idque exaggerat quatuor rationibus, & imprimis ex eo, quòd nihil gratius Vejentibus hostibus futurum sit. *Arist.l.1.c.6.tex.77.*

At Hercule] Secundò à *comparatione* parium:

Hostes inultos seditionis auctores non ferrent.

Ergo nos impunè eos perferre turpe est.

Fustuarium] Tertiò à *comparatione* minorum tali pacto:

Qui signa relinquit, fuste plectitur. *l.2. cap.6.tex.65.*

Sed hortari universum exercitum, ut signa deserat, multò majus peccatum est. *l.1.c.14.t.255.* Ergo non impunè ferendum.

Reliquum est] Quartò ab evidenti periculo, ne corrupta seditionibus Civitate, ipsa etiam castra corrumpantur, & Ducibus parere milites recusent, quod Patriæ perniciosissimum foret.

Sententiæ.

Servis nihil rei esse debet cum alienis hominibus.

Nusquam nec opera sine emolumento, nec emolumentum fermè sine impensa opera est.

Labor, voluptasque, dissimillima natura societate quadam inter se naturali sunt juncta.

Ille laude dignus Rex est, qui obstare Regnum suum saluti Civium nolit.

Perseverantia in omni quidem genere militiæ, maximè tamen in obsidendis Urbibus necessaria est.

Urbes etiam inexpugnabiles, fame, sitique tempus ipsum expugnat.

ORATIONIS XXVIII.

P. Licinii ad Populum

Argumentum.

P. Licinius Calvus delatum sibi Tribunatum Militarem, ut Filio potiùs deferant, Populum hac Oratione precatur.

Loci communes nulli sunt.

Motus, *Amor*. Mores *pii Patris*.

Tria præstat in hac Oratione, 1. laudat consilium Populi de reficiendis iis Tribunis qui alia vice eumdem Magistratum gessissent: 2. se ipse excusat; 3. pro filio preces adhibet.

Omen concordiæ] Prima pars, qua duplici ex capite probat optimum esse, eosdem reficere Tribunos, qui secum nonnullis antè annis creati fuissent; tùm quia id ad concordiam maximè valet; tum quia experientia meliores facti sunt. *l.2.c.ult.t.67.*

Me jam non] Excusat se tanquam minimè idoneum ratione ætatis ad summum imperium administrandum. *l 2. c.13.t.134 & 135.*

En vobis] Filium suum Populo commendat: eum laudando, utpote sui effigiem, suaque institutum disciplina, precibus præterea pro eodem adjectis.

Omen concordiæ] Cùm enim Licinius primus ex Plebe creatus est Tribunus Militum, maximè viguit inter omnes ordines concordia.

Sen-

Sententiæ.

Concordia res eſt in rebus maximè adverſis utilis.
Omnes Magiſtratus uſu meliores fiunt.

ORATIONIS XXIX.

Furii Camilli ad Pædagogum Faliſcorum

Argumentum.

M. Furius Camillus cum obſideret Falerios, Ludi Magiſtro, qui pueros nobiles Faliſcorum in ejus manus per proditionem tradiderat, ita reſpondit.

Loci communes à *Cauſis*, & à *Comparatione*.

Motus, *Odium*. Mores *Viri juſti*, & *innocentis*.

Tres habet partes, *Inſinuationem*, *Contentionem*, & *Concluſionem*.

Non ad ſimilem] Deteſtatur ſceleſtum hominem Romanis innocenti Populo, & Camillo juſtiſſimo Imperatori ſceleſtum munus offerentem.

Nobis cum] Contendit, impium eſſe Magiſtri facinus, primò à jure naturæ, & belli, quod proinde non debeant Romani approbare, tali ratione:

Iniquum eſt violare jura naturæ, & belli; *l.1.c.13.t.237.*

Sed tuum accipientes munus utrumque jus violamus. Ergo.

Probatur autem *Aſſumptio*, quia cum hoſtibus etiam, adeòque cum Faliſcis ingenita à natura ſocietas perſeverabat, & bellum juſtè, non proditoriè gerendum eſt.

Arma habemus] Idem probat à *Causa* belli hoc modo:

Arma sumpsimus adversus armatos, qui nos injustè læserunt; *l.1.c.12.t.228.*

Sed hi pueri neque armati sunt, neque nos læserunt. Ergo.

Arma habemus] *Assumptio* per Comparationem approbata; si enim pueris parcimus, etiam captis Urbibus, quantò magis in bello gerendo?

Sed adversus] *Propositio* syllogismi.

Eos tu] *Conclusio*, qua & Magistrum magis, quàm Faliscos peccasse innuit, & se profitetur ea victoria uti velle, quæ virtute parta sit.

Quantum in te fuit] Decreverat enim Camillus, non solùm illius oblata recusare, sed eum etiam Faliscis puniendum dedere.

Sententiæ.

Societas, quam ingeneravit natura, etiam cum hostibus est.

Sunt & belli, sicut pacis jura, justèque ea geri debent.

Pueris, etiam captis Urbibus, parcitur.

ORATIONIS XXX.

Faliscorum ad Rom. Patres

Argumentum.

FAlisci justitiam, & fidem Imperatoris mirati, Legatos Romam miserunt, qui ad Senatum introducti, se, suaque omnia his verbis dedìderunt.

Loci communes nulli sunt.

Motus, *Lenitas*. Mores *moderati hominis, & minimè ingrati*.

Pa-

Patres conscripti] Deditio, & laus Romanorum, tùm quòd vincere æquitate soleant, *l.2.c.4.t.27.* tùm etiam quòd victi sub eorum imperio longè meliùs vivant, quàm suis Legibus.

Eventu] Causa deditionis; quia Falisci fide tanta, ac justitia Ducis provocati non potuerant facere, quin se ultrò Romanis dederent. *l.1.c.6.t.82.*

Mittere] Hortantur Senatum, ut mittant, qui Urbem in deditionem accipiant, simulque pollicentur, se fideles Pop. Rom. semper futuros.

Sententiæ.

Victoriæ, quæ parta æquitate fuerit, nec Deus, nec homo quisquam invidet.

Victori pulcherrimum est, sub ejus imperio meliùs victos vivere, quàm suis legibus.

Justus imperator fidem in bello, quàm præsentem victoriam mavult.

ORATIONIS XXXI.

Furii Camilli Exulis ad Ardeates

Argumentum.

M. Furius Camillus cùm Ardeæ exularet, Ardeates hac Oratione hortatur, ut captis armis palantes per agros Gallos, & incautos aggrediantur.

Loci communes ab *Adjunctis*, & à *Dissimili*.

Motus, *Confidentia*. Mores *Viri* in *bello versati*.

Tres habet partes, *Exordium*, *Contentionem*, & *Conclusionem*.

Ardeates] In *Exordio* duo facit; nam sibi imprimis *benevolentiam* conciliat, veterem commemorans Amicitiam, & beneficium, quo in Civitatem eum receperant; deinde excusationem adhibet, cur ipse novus Civis cùm sit, & à suis in exilium pulsus, venire tamen in concionem audeat, & ad Populum verba facere; cujus novi consilii in causa esse ait periculum commune.

Tripliciter autem probat in Contentione, sumenda esse arma, hostesque invadendos. 1. quia Dux adest optimus. 2. ut referant gratiam beneficiorum, quæ à Romanis acceperant. 3. quia facilis victoria est.

Et quando] Primum Argumentum ita se habet:

> Ille optimus Dux est, in quo & egregia inest voluntas, & scientia rei militaris. Talis est Camillus. Ergo Optimus Dux. Ergo &c.

Assumptio confirmatur, quia Populo de se benemerito gratiam cupit referre, & usque ad illud tempus bello fuerat invictus. *l.2. c.4. t.28.*

Vobis autem] Secundò, quia si Ardeates in Gallos arma sumant, non solùm rem gratam Romanis facient, à quibus tot beneficiis cumulati sunt, sed etiam suæ ipsi Patriæ gloriæ erunt, cùm omnium communes hostes Galli sint.

Quæ effuso] Tertium, quoad victoriæ facilitatem hoc syllogismo probat ab *Adjunctis*: Facilis est victoria contra hostes imbelles, & incautos; *l.2. c.5. t.56.*

> Galli sunt imbelles, & incauti. Ergo de illis facilis est victoria.

Argumento sit] Approbatio *Assumptionis* quoad primam partem à *Dissimili*.

Cibo vinoque] *Assumptionis* secunda pars,

cos-

eosque incautos ostendit tùm ob ingenitam genti ferociam, tùm quòd augeant confidentiam secundæ res. *l.2. c.5.t.59.*

Si vobis] *Conclusio*, qua eodem ferè sensu usus etiam est T. Quinctius Capitolinus Lib. 3. ad erigendos eorum animos, oblata spe certæ victoriæ.

Galliam fieri] hoc est, in Gallorum potestatem venire.

Prima vigilia] Vigiliæ dicebantur Excubiæ nocturnæ, quarum divisio erat in quaterna horarum spatia, ita ut, si diei æqualis nox esset, quælibet vigilia trium horarum spatium comprehenderet.

Sententiæ.

Periculum commune cogit, quod quisque possit in re trepida præsidii in medium conferre.

Multi bello invicti, in pace ab ingratis civibus pulsi sunt.

Barbari ab secundis rebus magis etiam solito incauti sunt.

ORATIONIS XXXII.

M. Furii Camilli ad Pop. Romanum

Argumentum.

Referentibus ad Plebem Tribunis, ut quando Romam incenderant Galli, omnes Vejos transmigrarent, repugnavit hac Oratione Camillus.

Loci communes ab *Antecedentibus*, & *Consequentibus*, à *Comparatione*, & à *Contrariis*.

Motus, *Pudor*. Mores *Viri prudentis*, & *Religiosi*.

Dividitur Oratio in tres partes, *Exordium*, *Contentionem*, & *Perorationem*.

Adeo mihi] Ostendit in *Exordio*, quantam sibi molestiam discordiæ Civiles afferant, ut earum auctores Tribunos reprehendat, & mite sibi, ac pacatum ingenium esse videatur; ex *Arist.lib.2.c.4.tex.26.*

Non si me] Etiamsi Decreto Senatus, Lege populus revocasset, tamen non rediissem; utrumque enim necessarium erat, ut quispiam jure ab exilio revocaretur, & utrumque in restituendo Camillo servatum est.

Et nunc quiescere] *Attentos* facit, quippe de patria loquuturus. *l.3.c.14.t.104.*

Camillo etiam] Nefas erat Camillo illi deesse patriæ, quam ipse recuperasset, suumque beneficium tueri utcumque debebat.

Quid enim] Hinc transit ad *Contentionem*, & ut ostendat, Camillo Urbis reparatori patriam deserere nefas esse, ita à *Contrariis* argumentatur, cæteros etiam comprehendens:

Nefas est, plus damni Reip. contingere victoribus Romanis, quàm Gallis.

Sed si deserimus patriam, plus illi damni nos victores inferimus, quàm Galli intulerunt.

Ergo nefas est, nos patriam deserere.

Equidem] Cùm præcipua ratio deterrendi Romanos à transmigratione, sit ipsa Religio, præmittit hic, divinum cultum nunc potissimùm non esse negligendum; ac deinde tali utitur syllogismo ab *Antecedentibus*:

Omnia semper prospera evenerunt sequentibus Deos, adversa spernentibus.

At Deos spernimus, si urbem deserimus.

Ergo deserentibus patriam evenient adversa.

Intuemini] *Propositio*.

Jam omnium] *Propositionis* approbatio, qua

res

res omnes adversas, & secundas quibus usi fuerant Romani in bellis contra Vejentes, & Gallos, Religionibus attribuit seu spretis, seu ritè peractis.

Monitu deorum] Ab Oraculo Delphico jussi sunt aquam ex lacu Albano emittere in obsidione Vejorum. *lib.* 5.

Num ante] Tria memorat, quibus Deos offensos bello Gallico ostendit, spretam vocem Deorum, quam de Gallorum adventu M. Cædicius plebeius se audivisse nunciaverat; pugnam cōtra jus Gentium ad Clussium commissam cum Gallis à Fabiis Legatis; nullum supplicium sumptum de Fabiis, sicut postulaverant Galli.

In pondere auri] Cùm enim Romani dare Gallis deberent ex fœdere mille pondo auri, ut se ab obsidione liberarent, allata ab his pondera iniqua, & additus à Breno ponderi gladius, contra fœdus, & fidem.

Hæc culti] *Assumptio* Syllogismi.

Urbem auspic.] Ejusdem approbatio, quòd nimirum & Urbs auspicatò esset condita, & omnia loca religionum plena, ut deseri nequeant sine contemptu Deorum.

Quam par] Prosequitur idem Argumentum à *Comparatione* Minorum, hoc modo:

> Turpius est publica sacra deserere, quàm privata.
>
> Sed in bello C. Fabius sacrum suæ gentis non intermisit.
>
> Ergo turpe esset nos deserere in pace sacra publica, & solemnia.

Forsitan] Cùm suprà ostenderit, turpe esse sacra publica deserere, nunc probat deseri sacra publica, si transmigraverint Vejos, hoc dilemmate: Ne deserantur aut Vejis ea faciemus, aut mittemus qui Romæ faciant. Sed neutrum fieri potest. Ergo deseruntur, si Ve-

jos transmigramus.

Et ne omnia] Prima pars *Assumptionis*, quòd Vejis fieri nequeant, approbata exemplo Epuli Jovis, quod in Capitolio fieri oportebat, ignis Vestalis, Palladii, Ancilium, quæ in alium locum transferre nefas sit.

Quædam vetustiora] Cætera enim ferè omnia Ñuma instituerat, Palladium, & virgines Vestales, Sacerdotium Alba oriundum, dicuntur Sacra urbe vetustiora.

Et videt] Probat nefas esse transferri Vejos Romanorum Sacra à *Dissimili*; quòd Majores religiosum putaverint sacra quædam transferri Romam ex hostium urbibus.

Recordamini] Idem confirmat ab *Antecedentibus*, hac ratione:

Nefas est ea Sacra transferre Vejos, quæ tanta cùm diligentia instaurata sunt Romæ.

Sed modò instauravimus Romæ hæc Sacra. Ergo nefas est, &c.

Modo quæ res] *Assumptio*, quia multa enumerantur vel instituta, vel instaurata ante, & post Gallicum bellum.

Quid horum] *Propositionis* approbatio, frustraneus enim labor est, ea diligenter curare, quæ deinde necesse sit deserere.

De sacris] Illustrat eamdem *Assumptionem*, quæ suprà habetur, quoad utramque partem; nam exemplum de Vestalibus probat Sacra non esse transferenda Vejos; de Flamine Diali, nefas esse eum Romam mittere ad peragenda Sacra, de Comitiis, utrumque tum mutare locum auspicatum, tùm convenire Populum in Urbem Romam tanto cum incommodo propter comitia.

Quæ rem militarem] Omnis Magistratus creabatur quidem Comitiis vel Centuriatis, vel Tribunitiis,nõ obtinebat autem imperium, nisi

nisi per Curiata Comitia.

A remotione Causæ arguit sic, non esse transmigrandum Vejos:

Si qua ratio esset transmigrandi, maximè quia Urbs incensa, & vastata est.

Sed hæc ratio nulla est. Ergo.

Sed resipsa] *Propositio*.

Hanc autem] *Assumptionis* approbatio, quia etiam ante adventum Gallorum Tribuni hanc Legem promulgare voluerunt; non ergo quia incensa sit Urbs, ideò nunc Legem promulgant.

Et videte] Confirmatur eadem *Assumptio* à *Contrariis*:

Ea non est justa causa transmigrandi, quæ debet esse causa manendi.

Sed vastatio Urbis debet esse causa manendi. Ergo non.

Ego contra] *Assumptio* hujus Syllogismi.

Quippe tum] Illustratur *Assumptio* à *Consequentibus*, quòd id gloriæ Gallis futurum sit, quasi nos coacti transmigraverimus, quòdque periculum evidens sit, ne nobis discedentibus, hostes Galli, aut Volsci Urbem occupent, & Romani fiant.

Hæc scelera] Redarguit pigritiam Populi, quòd idcircò transmigrare Veios velit, ne rursus Urbem ædificet, multis de causis.

Si tota urbe] Primum à *turpi*; turpe enim est exulatum publicè ire, potiùs quàm sibi nova tecta ædificare, præcipuè, cùm satius esset in casis ritu pastorum habitare, quàm illud pati.

Majores nostri] Deinde à *Comparatione*; Majores nostri Urbem condiderunt inter paludes, & Silvas, nos incolumi Arce, stantibus Templis Deorum, non eamdem ædificabimus?

Quid tandem] Posteà à *Simili*; an si Vejis idem casu incendium ortum fuerit, aliam rursus

ſus Urbem nobis quæremus?

Adeo nihil] Ultimò à *Cauſa*, quia caritas Patriæ reſpicere debet ſolum ipſum, & terram, non ſolam ſuperficiem illius.

Equidem fatebor] Hanc ultimam rationem confirmat exemplo ſui ipſius, qui exilii tempore ea maximè cogitatione commovebatur; quòd collibus, campis, Tyberi, & Patria regione careret.

Non ſine cauſa] ab *Adjunctis* denique oſtendit, non eſſe deſerendam Urbem Romam: Ea Urbs non eſt deſerenda, quæ opportuniſſimo loco ſita eſt.

Sed Urbs Roma talis eſt. Ergo.

Inter duo maria] Tyrrhenum ſcilicet, & Adriaticum.

Quod cum ita ſit] Extrema orationis pars Peroratio, qua concludit, non eſſe transmigrandum Vejos, cùm Dii terrarum Imperium decreverint Capitolio; quod duplici oſtenditur argumento.

Hic veſte] Et quia oratio, quæ ad religiones pertinebat, movebat maximè Populum, ideò in fine Veſtam, Ancilia, & Deos rurſus commemorat.

Sententiæ.

Omnia proſperè eveniunt ſequentibus Deos, adverſa ſpernentibus.

In caſis ritu paſtorum ſatius eſt inter ſacra, & penates habitare, quàm exulatum publicè ire.

Solum Patriæ, & terra, quam matrem appellamus, cordi nobis eſſe debet, non autem in ſuperficie, tigniſque caritas Patriæ pendere.

Nulla ratio eſt expertis alia experiri velle.

Etiamſi Virtus tranſire aliò poſſit, fortuna loci transferri ſemper non poteſt.

ORA-

ORATIONIS XXXIII.

M. Furii Camilli ad trepidos Milites

Argumentum.

ROmanos Milites hostium multitudine territos M. Furius hac oratione ad strenuè pugnandum inflammat.

Loci communes ab *Adjunctis*, & ab *Antecedentibus*.

Motus, *Pudor*, & *Confidentia*. Mores egregii *Ducis*.

Quæ tristitia] Brevis insinuatio, qua milites reprehendit vano, & insolito timore correptos.

Hostem] Unico utitur argumento ab *Adjunctis* ad eos excitandos, quod ita se habet:

Ubi iidem sunt Dux, exercitus, & hostis, idem belli exitus sperandus est.

Sed iidem omnes sumus.

Ergo idem belli exitus, hoc est victoria speranda est.

Hostis quid] *Assumptio* ab *Antecedentibus* comprobata.

An me, quod] Probat, etiamsi Dictator non sit, ut in superioribus bellis fuerat, eumdem tamen se Camillum esse, & vanum illud Dictaturæ nomen neque animos sibi unquam fecisse dicit, neque profuisse ad evitandum exilium.

Et cum eadem] Complexio, qua suis victoriam certam auguratur, exemplo rerum anteà gestarum. *l.2.c.5.t.57.*

Sententiæ.

Hostes fortibus Viris perpetua materi sunt virtutis, & gloriæ.

Sapienti viro animos summa imperia nō faciunt.

ORATIONIS XXXIV.

A. Cornelii Cossi Dictatoris ad Milites

Argumentum.

CОrnelius Cossus Dictator contra Volscos dictus, cæsis ritè hostiis prælium initurus; ita suos milites adhortatur.

Loci communes nulli sunt.

Motus, *Confidentia*. Mores *prudentis Imperatoris*.

Duas habet hæc brevis Oratio partes, *Exordium*, & *Contentionem*, ubi suum de ratione ineundæ pugnæ consilium militibus aperit.

Nostra] In *Exordio* confidentes suos facit, non enim falsa nuntiare Deorum Vates poterant, qui hostiis inspectis victoriam promiserant.

Itaque] Adhortatio ipsa, quæ triplex est; imprimis jubet omittere pila, & gladiis pugnare; deinde ut consistant admonet, & stabili gradu adventantes hostes excipiant; tertiò præcipit Magistro Equitum, ut, cœpta jam pugna, tum demùm cum equitatu hostes adoriatur.

Et cum imparibus] Quamvis multò major hostium esset multitudo, impares tamen Romanis erant tùm spe, tùm virtute. *l.2.c.5.t.59.*

Ubi illa vana] Vana dicit esse missilia, quia levia tantùm vulnera infligebant, & nullius fe-

ferè momenti erant ad reportandam victoriam.

Qui secundis avibus] hoc est bono omine, & auspicio, quòd sæpè ab avibus sumere auguria solerent.

ORATIONIS XXXV.

A. Curnelii Cossi Dictatoris ad M. Manlium

Argumentum.

M. Manlium Plebis animos ad seditionem concitantem falsis pollicitationibus ita Cornelius Cossus Dictator interrogat.

Loci communes nulli sunt.

Motus, *Confidentia*. Mores *viri moderati*.

Tria hìc facit Dictator; confidit, interrogat, & minatur.

Utinam mihi] Summam ostendit hac de re confidentiam, ut malevolentiam, & invidiam occultati thesauri à se, & Patribus averteret.

Spem factam] Proponit crimen, quod Patribus Manlius objecerat, hortaturque, ut rei indicium prodat.

Fide incolumi] Si enim ex thesauris Gallicis creditum solvissent, fides creditoribus data incolumis, & inviolata stetisset.

Et istos] Patres nimirum instat Draconum publicos thesauros servantes à custodia removeas, & occultam illam prædam in medium proferas.

Quod nisi facis] Concludit minitando carcerem, nisi pareat.

ORATIONIS XXXVI.

M. Manlii ad Dictatorem Cornelium

Argumentum.

INterrogatus à Dictatore Manlius de thesauris Gallicis, quos ipse occultari à Patribus dixerat, ita respondit.

Loci communes ab *Antecedentibus*.

Motus, *Ira*. Mores *Viri seditiosi*.

Duas habet partes, in quarum prima iram Plebis in Patres concitat, in altera respondet iis, quæ Dictator interrogaverat.

Offendit te] Prima pars, in qua redargüit Patres, tùm quia Plebem sibi non conciliarent beneficiis, cùm possent, tùm quia usuris eam premerent. *l.2. c.4. t.23.*

Addictosque duci] Hoc est Debitores tradi creditoribus, ut in eos vitæ, & necis potestatem haberent, quod est addicere.

Sortem aliam] Aliam conditionem, ut tantumdem de prima pecunia dematur, quantum usuris numeravimus.

At enim] Secunda pars, & ad primum, quòd solus ea faceret, respondet ab *Antecedentibus* hoc modo:

Qui solus defendit Capitolium, solus potest opitulari Civibus.

Ego solus Capitolium defendi. Ergo.

Nam quod] Ad alterum de thesauris Gallicis artificiosè respondet, non cogendos alios ut indicent, sed Patres, ut proferant, quod injustè retineant.

Sententiæ.

Divites ex eo, quod affluit suis opibus, su-

sustineant necessitates aliorum.
Frustrà quærimus, quæ scimus.

ORATIONIS XXXVII.

M. Manlii ad Plebem

Argumentum.

M. Manlius eductus ex carcere Plebem in Patres concitat, deque tollendis Magistratibus suam sententiam proponit.

Loci communes ab *Antecedentibus*.

Motus, *Pudor*, & *Confidentia*. Mores *Viri Popularis*.

Dividitur in tres partes, *Exordium*, *Contentionem*, & *Perorationem*.

Quousque] *Exordium*, quo Pudorem, & Confidentiam movet; multi enim ipsi cùm essent, paucos tamen timebant, & utitur comparatione minorum. *l.2. c.6.t.65.*

Audendum est] *Contentio*, hortaturque, ne singuli pereant, ut omnes simul Patres aggrediantur, & à Rep. tollant Magistratus.

Quousque me] depellit *Confidentiam*, quam de Duce Manlio Populus habebat, tùm ab *Antecedentibus*, quia & alia vice in carcerem ductus fuerat; tùm ab *Exemplis* Cassii, & Mælii.

Dii perhibebunt] Prolepsis de auxiliis Deorum. *l.2.c.5.t.60.*

Sed nunquam] Responsio ad prolepsim, quòd illis auxilio Dii veniant, qui promptè suas partes obeunt.

Tum parvus] Redarguit Plebem, quippe nimis timidam: fortis enim cùm esset in exteros, & imperium quæreret, ipsum tamen Patribus cedebat, & solùm de conditionibus, qui-

quibus imperari ſibi vellet, aliquando certabat. *l.2. c.6 t.76.*

Tamen] Plebem rursùs Confidentem facit, qui enim omnia uſque ad illud tempus obtinuerant, facilè impetraturi erant quod novum peterent. *l.2. c.5. t.57.*

Quam qui reſiſterent] Tribunos Plebis innuit, quos impetrare multò difficilius fuiſſe ait, quàm nunc alium quempiam, qui imperet ipſis Patribus, ſed priùs tollendos eſſe Magiſtratus contendit.

Proinde] *Peroratio*, qua hortatur, ut vim adhibere, & ſe uti patrono velint, ubi etiam de regno mentionem videtur facere. *Ariſt.l.3. c.14. t.166.*

Sententiæ.

Vires ſuas ne belluæ quidem ignorant.

Dii numquam propter homines de Cœlo deſcendunt.

Minore negotio qui imperet imponimus, quàm qui reſiſtant imperantibus.

Quo magis inſigni imperii, honoriſve nomine noſtrum appellamus Ducem, eo utimur potentiore.

ORATIONIS XXXVIII.

Legatorum Tuſculanorum in Senatu

Argumentum.

TUſculani Oratores, ut ſuaſerat Camillus, Romam miſſi ad pacem petendam, hoſpitaliter vocati cauſam ſuam ita egerunt.

Loci communes à *Contrariis*.

Motus, *Miſericordia*. Mores *Modeſtiam præſeferunt*.

Qui-

Quibus bellum] Bellum deprecantur hoc inprimis syllogismo à *Contrariis* : Iis non sunt rma inferenda, quibus sunt omnia pacifica.

Sed apud nos omnia pacifica sunt. Ergo.

Probant autem *Assumptionenm* exponentes tionem, qua Romanis legionibus occurreunt, & Beneficium Camilli, qui eo motus rgumento nihil egerat hostile.

Pacem quam] *Complexio* syllogismi ; si enim os pacem habemus, & vos nobiscum pacificè agere debetis.

In nos] Se potiùs inermes velle perire dicunt, quam armatos, eaque ratione movent Misericordiam. *Iib.2 c.8 t.92.*

Quod ad] Crimina fateri videntur, quia egare non poterant, se tamen pœnitentia efendunt, & clementia Victorum.

Sententiæ.

Oculis magis, quàm auribus credendum.
Re victa rebus, verbis confutare nihil attinet.

ORATIONIS XXXIX.

Camilli Dictatoris ad Plebem

Argumentum.

CUm Tribuni Plebis Licinius, & Sextius intercessionem Collegarum non admitterent, Camillus Dictator in hunc modum intercessionem apud Plebem defendit.

Loci communes à *Diversis*.

Motus, *Timor*. Mores *Viri gravis*.

Quandoquidem] Redarguit Plebem inter-

tercessionem per vim non admittentem, qua
per vim obtinuerat; locus est à *diversis*.
Dictatorem deinde pollicetur affuturum In-
tercessioni, ut videatur creatus Dictator ple-
bis tantum causa, non universæ Reip.

Itaque] Quia inusitatum erat, Patritios Ma-
gistratus misceri concilio Plebis, conditionem
addit, se quoque nihil acturum, si Tribuni
pareant Collegarum intercessioni.

Vim tribunitiam dissolvi] Tota enim vis Tri-
bunitiæ potestatis intercessione potissimum
continebatur.

ORATIONIS XL.

Ap. Claudii ad Plebem contra Tribunos

Argumentum.

Licinium, & Sextium Tribunos Plebis no-
vas Leges quoquomodo promulgant
coarguit hac Oratione Ap. Claudius.

Loci communes à *Contrariis*, & ab *Effe-
ctis*.

Motus, *Invidia*. Mores *hominis severi*
& *concitati*.

Dividitur in quatuor partes, *Exordium*, *Pro-
positionem*, *Contentionem*, & *Perorationem*.

Neque novum] *Exordium*, quo à se, sua-
que gente sinistram removet suspicionem, duo
que ait sibi objici, & nimiam in Patres bene-
volentiam, & malevolentiam in Plebem; quo-
rum alterum fatetur, seque propterea homi-
nem gratum ostendit: alterum negat hoc syl-
logismo à *Contrariis*: *Arist. lib. 3. c. 14. t. 103.* et
104.

Is, cui Resp. cordi est, Plebem lædere
non potest.

Claudiæ genti Resp. cordi est maximè:
Ergo.

Ni-

Nisi quæ] Probatio *Propositionis*, quia eadem sunt Plebis commoda, & Reip. universæ.

An hoc] *Propositio*, additque causam impulsivam, insolentiam scilicet Tribunorum, quæ stomachum faciat cuilibet etiam ex Plebe.

Sub conditione] Universa *Contentio* hoc syllogismo continetur: Illud postulatum est rejiciendum, quod est indignum, impium, & noxium Reip.,

Sed postulatum Tribunorum est hujusmodi. Ergo rejiciendum.

Quid est] Prima ratio indignitatis, quòd honorem rejiciant sine adjuncta mercede.

Sed quæ] Altera ratio, quòd merces ipsa, quam petunt, injusta sit; petebant enim accipi sine discrimine Rogationes, quas ferebant, sive bonæ essent, sive malæ. Quod iniquum ostendit pulcherrima similitudine, & per prosopopœjas invidiosas; deinde quia si hæc Patritii proponerent, certè rejicerent. *Arist. l.* 1 *.c.* 13 *t.* 238.

Quid ? Tertia ratio indignitatis, quòd suffragiorum libertas tollatur, si necessariò alter Consulum Plebeius esse debeat; ubi invidiosè L. Sextium cum M. Furio comparat.

Hoccine est] Quarta ratio, quòd ita non partem, sed omninò eripiant honores Patribus.

Quid sequitur] Quinta, quòd Plebeii Magistratus obtinebunt lege, non suffragio, occasione, non virtute; puta, si unus tantùm Plebeius petat, non poterit non creari vi Legis.

Quis est hodie] Ultimò, quia cuilibet indigno hac ratione via patebit ad Magistratus.

De indignitate] Probat idem etiam esse impium ab *Effectis* hoc modo:

Impium est turbare Auspicia,
Sed turbantur Auspicia, si Plebeiis deferatur Consulatus. Ergo.

Auspiciis hanc] Approbatio *Propositionis*.

Penes quos] Approbatio *Assumptionis* desumpta ab auctoritate majorum, & permissionibus ironicis.

Sextius, &] Tertium membrum attingit, & postulatum Tribunorum perniciosum etiam Reip. ostendit, quia per legem Agrariam solitudo fiebat in agris, pulsis dominis, per alteram de ære alieno tollebatur Fides, utrumque autem perniciem Reip. affert.

Omnium] Brevis *Peroratio*, qua repetens summam dissuasionis Deos precatur, ut deliberationem tàm gravem fortunare velint. *Arist.l.3.c.14.t.167.*

Sententiæ.

Quod pro universa Rep. fit, nunquam est adversum Plebi, tanquam aliam Urbem incolenti.

Non semper fit contra utilitatem nostram, quod est contra voluntatem.

Res potiùs, quàm auctor, spectanda est.

Virtute, non occasione honores petendi sunt.

Cum Fide omnis humana societas tollitur.

Ex Dec. 1. Lib. 7.

ORATIONIS XLI.

S. Tullii ad Dictatorem de ineunda pugna

Argumentum.

DIctatorem Sulpitium cunctatione utentem adversus Gallos hostes, spe certa victoriæ; Servius Tullius ad ineundam pugnam his verbis hortatur.

Loci communes à *Comparatione*, & à *Causis*.

Motus, *Confidentia*. Mores *Viri fortis*, & *gloriæ cupidi*.

Tres habet partes, *Exordium*, *Contentionem*, & *Perorationem*.

Scilicet] *Exordium*, quo ad avertendam contumaciæ, & seditionis suspicionem, caussam refert, cur ad dicendum accedat. *c.14. l.3. t.103.*

Equidem] *Contentio*, cujus primum Argumentum sic se habet:

Si malè pugnatum esset, tamen facultas pugnandi danda foret.

Sed non malè pugnatum est, & omnia sunt integra.

Ergo multò magis danda est.

Equidem] *Propositio*.

Ut nos virtute] *Propositionis* approbatio à *Causa* finali, quam exemplo Alliensis pugnæ confirmat.

Nobis] *Assumptio*.

Quamquam de] Secundo loco arguit à *turpi* tali ratione:

Turpe est militibus eludi ab hostibus, & malè apud Ducem audiri. *l.2.c.2.t.12.*

Sed utrumquē nobis ex mora, & otio contingit. Ergo.

Quod enim] *Assumptionis* approbatio quò ad alteram partem per dilemma; vel enim tu de nobis, vel nos de te dubitamus; at nos de te fortissimo Duce dubitare non possumus. Ergo tu de nobis.

Sin autem] Quoniam suspicabantur, jussisse patres bellum differri, ideò per Prolepsim exponit consilium militum, quod erat: si bellò sit opus, acriter se pugnaturos, si propter otium trahatur, Romam se redire velle.

Hæc dicta] *Peroratio*, qua spe Triumphi proposita Dictatorem ad signum pugnæ dandum hortatur.

Sententiæ.

Virtutē culpa corrigitur, & memoria flagitii aboletur nova gloria.

Sicut Patres, ita & Plebs sua habet consilia.

ORATIONIS XLII.

Popilii Consulis ad Milites

Argumentum.

MIlites cum Gallis pugnantes, & diuturno prælio fessos Popilius Consul, qui vulnere accepto cesserat parumper ex acie, ad pugnam absolvendam hortatur.

Loci communes ab *Adjunctis*, & à *Consequentibus*.

Motus, *Spes victoriæ*. Mores *Ducis magnanimi*.

Quid stas] Triplici utitur argumento. Primum ducitur ab hostium immanitate, Roma.

manis enim mortales erant cum Gallis inimicitiæ.

Propulistis] Alterum à felici pugnæ initio per comparationem majorum; fecimus, quod erat difficilius, & è castris, montibusque depulimus. Ergo & per campos facilè cædere poterimus. *l.1.c.12.t.222., & 224.*

Nolite] Ab evidenti periculo, ne hostes fugiant, si ipsi eosdem persequi cunctentur.

Sententia.

In acie hauriendus, aut dandus est sanguis.

ORATIONIS XLIII.

Campanorum in Senatu

Argumentum.

CAmpani armis Samnitium vexati, missis Romam Legatis, amicitiam, & auxilia ab Senatu petunt hac habita Oratione.

Loci communes ab *Effectis*, à *Contrariis*, & à *Consequentibus*.

Motus, *Misericordia*. Mores *Supplicum*.

Dividitur in tres partes, *Exordium*, *Contentionem*, & *Perorationem*.

Populus] Sumitur exordium à confutatione duplicis objectionis ad exemplum illius, quo usi sunt Corcyræi adversus Corinthios apud Thucyd.

Quam si] Prima Objectio, quòd non anteà secundis rebus amicitiam Romanorum petierint; ad quod respondent, eò firmiorem futuram, quippe majori partam beneficio. *l.2.c.4.t.23.& 36.*

Neque Hercule] Altera objectio, quòd Roma-

 nis

nis amicitia, & societas sit cum Samnitibus, cui satisfaciunt allata formula, & fine fœderis petitioni suæ non repugnantibus.

In *Contentione* hujusmodi extat Argumentum:

Ea causa est suscipienda, quæ utilis, & honesta est, & facilè expediri potest.
Causa nostra talis est. Ergo.

Campani] Ostenditur utilitas ab amplitudine Urbis, & opportunitate loci; erant enim à tergo Æquis, & Volscis æternis Romanorum hostibus.

Acerbum] Deinde à *contrario*, sic:

Illud est utile Romanis, cujus Contrarium est maximè perniciosum; *l.1. c. 6. t.77.*
Sed non recipi Campanos in Romanorum amicitiam est maximè Rom. perniciosum. Ergo recipi utile.

Confirmatur *Assumptio*, quia Campani si rejicerentur à Romanis, statim in hostium potestatem venissent, quo nihil Urbi Romæ perniciosius est.

Omnibus quidem] Honestas hoc syllogismo continetur:

Honestum est iis opem ferre, qui & aliis indigentibus opē tulerunt, *l.2.c.4.t.23.* & necessitate ad arma compulsi sunt.
Tales sunt Campani. Ergo iis opem ferre honestum est.

Nec enim] *Assumptionis* approbatio quoad secundam partem; cùm enim non contenti duplici de nobis relata victoria, & agrorum populatione Capuam ipsam petant, ostendunt, se non ira, quòd Sidicinis opem tulerimus, sed cupiditate imperii bellum gerere, idemque se facturos fuisse, etiamsi quieti fuissemus; atque adeò ultima nos necessitas ad bellum traxit.

Non

Non loquor] Bellum prædicant ut minimè periculosum, idque amplificant per comparationem commodorum, quæ ex eo maxima consecutura sunt.

Annuite] *Peroratio*, quæ universalem Conclusionem habet; & per Hypotyposim repræsentatur Urbs Capua valdè solicita de istius Legationis eventu, quò major excitetur Misericordia. *l.2.c.8.t.92.*

Sententiæ.

Justa causa amicitiæ est, velle eum nobis amicum esse, qui nos appetit.
Fortuna afflicta magnificè loqui prohibet.

ORATIONIS XLIV.

Valerii ad Milites

Argumentum.

CUm Romani adversus Samnites arma pro Campanis sumpsissent, Imperator Valerius milites ad egregiè pugnandum hortatur.

Loci communes ab *Adjunctis*, à *Comparatione*, & *Antecedentibus*.

Motus, *Confidentia*. Mores *Ducis prudentis*, & *fortis*.

Duplici ex capite confidentes suos milites facit, tùm respectu hostium, tùm respectu sui ipsius. *L.2.c.5.t.58.*, & 59.

Ne novum] Hostium potentiam infirmat à loco, quia quò magis absunt ab urbe Roma, eò magis imbelles sunt; Campanos quidem magis fluere luxu, non magis tamen fortes esse Samnites.

Quid autem] A *Comparatione*, quòd Samnites duas tantùm referant de Campanis victorias, tot Romani triumphos, tot gentes domitas. *l.2.c.5.t.57.*

Cum gloria] Respectu Ducis, hoc est sui ipsius, qui non tàm magnificè dicere, quàm facere fortiter possit.

Non factionibus] Probat id ab *Antecedentibus*, quia non clientelis, & gratia, sed virtute sibi tres Consulatus pepererat.

Fuit cum] Quod confirmatur per Prolepsim; cùm enim promiscuè Patritiis, & Plebeiis Consulatus pateat, non amplius, ut anteà, splendor Patritii generis illum honorem parabat, sed sola Virtus.

Non si mihi] *Benevolentiam* etiam militum sibi conciliat tùm ex suo cognomine, qui propter virtutem Corvinus dictus fuerat, tùm ex antiquo Familiæ Publicolarum cognomento, seque non minus Plebis studiosum ostendit. *l.2.c.4.t.25., & 29.*

Nunc quod] Ultimò ad alacriter pugnandum inflammat, ut de integro ad eum usque diem Populo novum triumphum reportent.

Sententiæ.

Multi magis nimio luxu, mollitieque sua, quàm vi hostium vincuntur.

Dux non tantùm dicta sua, sed & facta militem sequi velit.

Honores non tàm generis; quàm virtutis præmia esse debent.

Quibus artibus petitur Magistratus, iisdem geritur.

ORA-

ORATIONIS XLV.

P. Decii ad Milites

Argumentum.

CUm neglexiſſent Samnites occaſionem delendi Romanum Exercitum, P. Decius rem Centurionibus primùm, deinde Militibus aperit, & ad ſtrenuè erumpendum hortatur.

Loci communes ab *Adjunctis*.

Motus, *Confidentia*. Mores *Viri ſolertis*.

Quænam] Cum Centurionibus agit, quibus inertiam hoſtium declarat, ſuumque conſilium.

Hoc ſilentium] Milites alloquitur, omnibuſque denunciat, ut ſilentium ſervent, quod cùm eſſet inuſitatum, attentos etiam faciebat. *l.3.c.14.t.104.*

Nunc quæ] Eruptionem ſuadet tali pacto:

Illud agere debemus, quod honeſtum, facile, & neceſſarium eſt.

Sed erumpere hac nocte per medios hoſtes honeſtum eſt, facile, & neceſſarium. Ergo erumpendum eſt hac ipſa nocte,

Non fuga] *Honeſtas*, decet enim ſe ſua virtute ſervare eos, qui ſua virtute alios ſervaverint.

Cum eo hoſte] *Facilitas*, quòd cum hoſte ſocorde res eſſet, quem cùm eluſiſſent vigilantem, multò facilius eſſet ſopitum fallere. *l.2.c.5.t.59.*

Imo neceſſe eſt] *Neceſſitas*, quia evadendi nulla erat alia ratio; ſi enim remanſiſſent, fames manebat; ſi proximam lucem expectaſſent, certa, & inevitabilis obſidio; & ſe-

secunda vigilia nullum magis aptum ad erumpendum tempus.

Me modo] *Conclusio*, qua milites hortatur ut se Ducem sequi velint, meliora sperantes.

Sententiæ.

Inscitia belli, vel pigritia est, occasione data non uti.

Invia virtuti nulla est via.

ORATIONIS XLVI.

Valerii Dictatoris ad Milites seditiosos.

Argumentum.

Milites Romani, qui erant in Campania duce T. Quinctio Romam pergunt Patriæ arma inferentes, quos ita dehortatur à pugna Valerius Dictator, qui ipsis armatus occurrerat.

Loci communes à *Causis* & *Dissimilibus*.

Motus, *Pudor*. Mores *Viri Concordiam amantis*.

Tres habet partes, *Exordium*, *Contentionem*, & *Perorationem*.

Deos immortales] *Exordium* ducit à sua persona, cui nihil carius, & magis in votis esse ait, quàm concordiam. *l.2.c.4.t.26.*

Quod deos] Prima ratio dissuadendæ pugnæ sumitur à pietate Patriæ, quam quisque vereri, & colere debet.

Ego sum] Altera à suis in milites beneficiis, contra quem proinde ferre arma impium sit. *l.2.c.4.t.23.*

Quam tribuni] Fuerat Tribunus militum, eamdemque hìc sententiam repetit, quam suprà habet in oratione ad Milites.

Er-

Ergo ego] Tertia ratio ab Exemplo ſui ipſius, qui prior pugnare nolit.

Inducite] Ab exemplis diſſimilibus, quòd priores diſſenſiones minus culpæ, & offenſionis habuerunt.

T. Quincti] *Peroratio*, qua per Apoſtrophen ſeditioſorum ducem hortatur, ut ſe à reliquis ſejungat, vel paci conſulat; æquas deinde pacis conditiones pollicetur.

Sententiæ.

Honeſtius eſt fugere, tergumque civi dare, quàm pugnare contra Patriam.
Iniquis conditionibus ſtare melius eſt, quàm impias inter ſe manus conſerere.

Ex Dec. I. Lib. 8.

ORATIONIS XLVII.

Annii Setini ad ſuos Latinos

Argumentum.

ANnius Setinus Latinos hortatur, ut ea lege pacem cum Romanis facerent, ſi alterum Conſulem Latinum paterentur fieri.

Loci communes ab *Adjunctis*.

Motus, *Ira*. Mores *Civis libertatem amantis*.

Partes ſunt tres, *Exordium*, *Contentio*, & *Peroratio*.

Quanquam] *Exordium*, quo monet, ſtatuendum imprimis eſſe, quid agere opus ſit, antequam de reſponſo dando Romanis deliberent; nam ſcienti quid agere debeat, oratio in promptu eſt.

Nam si nunc] Arguit ab honesto, & facili; honestatem autem rei amplificat exprobrando servitutem, quam loco fœderis patiantur; ubi comparatio est cum Samnitibus, & ironica mimesis Romanorum imperantium, & Latinorum parentium. Deinde utitur contentione officiorum, & fructus, & invidiosa prolepsi, qua populares ignaviæ accusat, quòd nunc amplum putandum sit, quod olim vile fuerat.

Atqui] Facilitatem ostendit à tempore opportuno, ubi ex quibusdam signis, seu anteàactis, & à testimoniis hostium imbecillitatem conjicit. *l.2.c.5.t.59.*

Usurpate] Peroratio complectitur summam suasionis, utpote suis animos faciat, se constantem fore pollicetur.

Sententiæ.

Facile est, explicatis consiliis, accommodare rebus Verba.

Ubi pars virium, ibi & imperii pars esse debet.

Modestia nonnunquam ex virium conscientia nascitur.

ORATIONIS XLVIII.

Annii ad Romanos Patres

Argumentum.

IDem Annius in Senatu Romano magna cum arrogantia Latinorum postulata proponit.

Loci communes ab *Adjunctis*.

Motus, *Pudor*, & *Metus*. Mores viri *audacis*.

Tem-

Tempus erat] Quo metum Romanis incutiat, adeòque impetret, quæ velit, Latinorum potentiam extollit ab *Adjunctis*, *lib. 2. cap. 5. tex. 43.*

Sed quoniam] Exponit Patribus Latinorum postulata de Consule, de Senatu, de Repub. deque sede imperii, & Modestiam præsefert, quòd conditiones æquas proponant, dum bello rem exequi poterant.

Sententiæ.

Dandum est aliquid consanguinitati.
Ubi vires æquæ, & Pax æqua esse debet.

ORATIONIS XLIX.

T. Manlii Consulis ad Latinos

Argumentum.

CUm arroganter Latinorum postulata exposuisset Annius in Senatu, iratus Consul Manlius ita respondit.

Loci communes ab *Adjunctis*.

Motus, *Ira*. Mores *viri Constantis*.

Duabus de causis contendit, rejicienda esse Latinorum postulata, tùm quia turpitudinem afferunt, tùm quia indigni sunt ii, qui postulant.

Audi] Ita igitur primùm ab *Adjunctis*:

Turpe est, Jovem *quasi captum* in suo Templo *augurato* videre Senatum, & Consules *peregrinos*. Ergo.

Hæc sine] Exprobrat Latinis rupta fœdera, & Cladis ad Regillum memoriam obliteratam, ut ostendat indignos, quorum postulata recipiantur.

Adeo] Concludit per Epiphonema.

ORA-

ORATIONIS L.

Manlii ad Filium.

Argumentum.

COntra edictum Manlii Consulis T. Manlius filius extra ordinem lacessitus pugnaverat, quem ita Pater objurgat.

Loci communes à *Consequentibus.*

Motus, *Metus.* Mores *Severi Ducis.*

Unicum est Argumentum, quòd hoc Dilemmate continetur:

Tua culpa, Fili, aut mihi in Remp. peccandum est, aut in te sæviendum. Sed illud pati non debeo. Ergo te cogor punire.

Quandoquidem] Ipsum *Dilemma*, & affert rationem, quare ipsius culpa, quia nimirum extra ordinem contra edictum pugnaverit.

Triste] Ad duas objectiones, quòd Filium à Patre morte plecti triste sit exemplum, *l.2. c.8. t.90.* quòdque Filius indignus tali morte sit, respondet, necessarium esse hoc ita fieri, ut Disciplina Militaris inviolata in posterum ab aliis servetur.

Sententiæ.

Disciplina res stat militaris.

Nos potiùs nostro delicto plectamur, quàm Resp. magno suo damno nostra peccata luat.

ORATIONIS LI.

Camilli ad Patres de Latinis

Argumentum.

LAtio omni ſubacto, Camillus de pœna, aut venia incolarum conſultationem Senatui proponit, in partem ipſe mitiorem inclinans.

Loci communes à *Conſequentibus*.

Motus, *Miſericordia*. Mores *viri Moderati*.

Partes quatuor ſunt, *Exordium*, *Propoſitio*, *Contentio*, & *Peroratio*.

Patres] *Exordium* ſumitur à narratione rei feliciter geſtæ. *l.2. c.4. t.25.*

Reliqua] *Propoſitio* duos habet agendi modos, ſeverè, & clementer, cùm utrumque ſit in Romanorum poteſtate.

Vultis crudeliter] Si crudeliter agere velint, ait licere omne Latium evertere, additque rationem, qua diſſuadeat; in deditos enim, & eos, qui commodo futuri erant Reip., ſævire non debebant. *l.2. c.3.t.16.*

Vultis exemplo] Alteram partem de venia danda ſuadet ab utilitate, & gloria, quæ inde ſperari poterat. *l.2. c.4 t.28.*

Sed maturato] In *Peroratione* hortatur primùm ut maturent, quòd præſens rerum ſtatus moram non ferat; deinde ſuum erga Senatum ſtudium indicat.

Sententiæ.

In ſumma poteſtate quanto plus licet, tantò minus cupiendum eſt.

Materiam creſcendi per ſummam gloriam Clementia ſuppeditat.

Id

Id firmissimum imperium est, quo obedientes gaudent.

ORATIONIS LII.

Papirii Dictatoris ad Magistrum Equitum

Argumentum.

Q. Fabium Magistrum Equitum, qui absente auspiciorum causa Dictatore, & contra ejus edictum pugnaverat, his objurgat Dictator Papirius interrogationibus.

Loci communes à *Comparatione*.

Motus, *Timor*. Mores *irati Judicis*.

Hujus orationis Argumentum tale est, quod quibusdam Interrogationibus continetur. Dignus est pœna Magister Equitum, qui contra edictum Dictatoris, & incertis auspiciis pugnavit.

Sed Mag. Equitum Q. Fabius contra edictum Dictatoris, & incertis auspiciis pugnavit. Ergo dignus est pœna.

Quæro de te] *Propositionis* approbatio quoad primam partem à *Comparatione* Majorum sic: Parent Dictatori Consules, & Prætores. Ergo parere debet etiam Mag. Equitum.

Itemque] Secunda interrogatio, quæ ostendit, fuisse incerta auspicia, & cùm ea Religione impediretur Dictator, non fuisse Magistrum Equitum ab eadem liberum, & solutum.

Sed quid] Amplificat, quod superius dixerat; Debuisses nihil agere, etiamsi tacitus abiissem: ergo multò magis cùm vetuerim, & hæc est prior pars *Assumptionis*.

Quomodo] Eamdem *Assumptionem* repetit cum vehementi Interrogatione.

Ad hæc] Jubet responderi ad has interrogationes, simulque Lictorem vocat. *l.2.c.5.t.40.*

Sen-

Sententiæ.

Major laus eſt, Magiſtratui, & legibus parere, quàm hoſtem vincere.
Nihil Deo dubio agendum eſt.

ORATIONIS LIII.

Papirii Dictatoris ad Populum

Argumentum.

POpulo Romanō, & Tribunis Fabii ſupplicium deprecantibus, Dictator his tandem verbis Fabium ipſum in gratiam recipit.

Loci communes nulli ſunt.

Motus, *Reverentia*. Mores *viri tenacis veteris Diſciplinæ.*

Bene habet] Prima pars ad Populum ſpectat, cui de diſciplina, & imperio ſervato gratulatur, ſicque rationem ſuæ ſeveritatis aſſignat.

Non novæ] Conditiones affert, quibus Fabio gratiam facere velit, ſcilicet non jus ejus, ſed preces populi attendens, quæ una ratio eſt mutati conſilii.

Vive] Altera pars ad ipſum Fabium dirigitur, quem de culpa admiſſa caſtigat, populo condonat, monetque, ut iſto periculo cautiùs deinde agere diſcat, & pati legitima imperia.

Sententiæ.

Legibus ſemel impunè violatis, victa eſt imperii majeſtas.
Reip. nihil majus præſtiteris, quàm ſi diſcas bello, ac pace legitima imperia ferre poſſe.

Ex Dec. I. Lib. 9.

ORATIONIS LIV.

Cl. Pontii Samnitium Ducis

Argumentum.

CUm Samnites missis Legatis pacem tame impetrare non potuissent à Romanis Claudius Pontius ita suos Populares alloqui tur.

Loci communes ab *Antecedentibus*, & a *Adjunctis*.

Motus, *Indignatio*, & *Confidentia*. M res *viri Magnanimi*.

Ad benè sperandum suos hortatur ex *Aris* *l.2.c.5.t.59.* hoc Syllogismo:

Ab iis bellum suscipiendum est, qui pro pitios habituri sunt Deos.

Sed nos propitios Deos habebimus.

Ergo suscipere bellum contra Roman debemus.

Minor probatur; quia jam Deos pœna n stra satis placavimus; quia Dii superbos u ciscuntur, adeòque Romanos; quia cùm n cessarium nobis sit bellum, justum etiam f turum est, & pium. *l.2. c.5. t.60.*

Ne nihil] Prima pars, qua contendit, Dee jam satis expiatos esse, quamvis homines e piari nequeant.

Quid enim] Altera pars de superbia Roma norum, quæ sic se habet:

Dii vindices sunt superbiæ.

At maximè in nos superbi Romani sunt Ergo.

Quid enim] *Assumptionis* approbatio; n enim rejiciunt, licet iis in omnibus satisfec

ri-

imus. *lib.2. cap.4. tex.26.*

Quod si] *Complexio* argumenti.

Justum est] Tertia pars est de justitia belli, hoc modo:

Illud bellum est justum, quod est necessarium.

Hoc bellum nobis necessarium est. Ergo justum.

Proinde] *Complexio*, & *Propositio* ipsa universalis.

Sententiæ.

Justum est bellum, quibus est necessarium.

Rerum humanarum maximum momentum est, quàm propitio, quàm adverso res quælibet agatur Deo.

ORATIONIS LV.

L. Lentuli ad Consules de Deditione

Argumentum.

CLauso inter saltus Roman. Exercitu, iniquas hostium conditiones accipiendas suadet L. Lentulus.

Loci communes à *Consequentibus*, & à *Dissimili*.

Motus, *Misericordia*. Mores *pietatis* in *Patriam*.

In tres partes dividitur, *Exordium*, *Contentionem*, & *Perorationem*.

Patrem meum] Ducit *Exordium* ab exemplo Patris sui, qui auctor fuerat redimendæ à Gallis Patriæ, cùm non ita evidens esset necessitas, proindeque concludit per *Comparationem*, simile consilium nunc multò magis esse

esse eligendum, ubi non alia aderat eva-
dendi via.

Necessitatem deinde consilii ita ostendit:

Patriam quoquo modo servare debemus *l.2. c.4. t.25.*

Sed non alia ratione servari potest. Ergo

Equidem] Ut suasionem liberet à suspicione ignaviæ, se promptum offert ad mortem ipsam pro Patria subeundam.

Sed hic] Confirmatur *Assumptio*, quia iis Legionibus pereuntibus, Patria ipsa perit: idque patet tùm ex *Consequentibus*, quòd Urbis tecta nullum defensorem habitura sint si ipsi perierint; tùm à *Dissimili*, quòd non ut in bello Gallico alius exercitus parari possit.

At fœda] *Complexio* ipsa per *Prolepsim*; facienda est igitur deditio quamvis ignominiosa, utpote necessaria servandæ Patriæ.

Subeatur] *Peroratio*, qua repetit argumenta suprà allata ex necessitate, quæ superari non possit, & *Exemplo* pari Gallorum *l.3.c.19. t.167.* & 168.

Sententiæ.

Mors pro Patria præclara est.

Temerarium est ad mortem ruere velle, cùm non habes quod morte tua serves.

Patriam tàm ignominia, quàm morte nostra servare debemus.

ORA-

ORATIONIS LVI.

Poſtumii in Senatu

Argumentum.

SP. Poſtumius à Conſule juſſus de pacè Caudina ſuum conſilium aperire in Senatu, ita loquitur.

Loci communes nulli ſunt.

Motus, *Miſericordiæ*. Mores *Viri ſinceri*.

Partes ſunt quatuor.

Haud ſum] *Exordium* habet ingenuam confeſſionem admiſſæ culpæ. *l.2. c.4.t.34.*

Ego tamen] *Propoſitio*, qua ſuam dicit ſe omittere defenſionem, & conſilio ſuo ſe patefacturum, deditionem factam à ſe non ſui, ſed Reip. cauſa, qua ipſa re dignum ſe miſericordia exhibet. *l.2. c.8.t.91.*

Qua tamen] Exponit hìc, ſponſione à ſe facta Populum non teneri.

Dedamur] Deinde hortatur Patres, ut auctores ſponſionis dedere velint, ut exolvatur Populus religione.

Interea] Tertiò de bello inſtaurando verba facit.

Vos dii] *Peroratio*, qua per Apoſtrophen ad Deos ominatur felicitatem Conſulibus, qui bellum illud geſturi ſint.

Sententiæ.

Excuſatio rei malè geſtæ, non eſt difficilis apud haud ignaros fortunarum humanarum.

ORA-

Postumii ad Populum contra Tribunos

Argumentum.

LIvius, & Metellus Tribuni Plebis, quòd & ipsi dedi deberent, deditioni intercedebant; contra quos ita Postumius ad Populum.

Loci communes à *Causis*.

Motus, *Amor*, & *Spes*. Mores *Viri justi*, & *constantis*.

Dividitur in tres partes, *Exordium*, *Contentionem*, & *Perorationem*.

Interea] In *Exordio benevolum* sibi Populum facit, quippe viro constanti. *l.2. c.4. t.25. &* 35. & malevolentiam in Tribunos excitat quippe Patriæ perniciosos. *l.2 c.4.t.23.*

Ut intercalatæ] Quòd deditionem intercessione distulerint, in præmium dilationis in Comitio puniantur statim.

Nam quod] Fidem Tribunis hac in re non habendam contendit, quòd intercederent causa sui, non Reip.

Deinde utitur tali syllogismo:

Quod injussu Populi factum est, Populum non tenet.

Hæc sponsio de pace, facta est injussu Populi ergo.

Neque ego] *Propositio* confirmatur imprimis, quia sponsiones eos tantùm obligant qui spoponderunt.

An si] Alia ratione ab *Absurdo* sic:

Si hæc teneret, etiam teneretur Populus si spopondissemus deditionem urbis creationem Regum.

Sed hoc nemo unquam dixerit. Ergo neque illud.

At-

Atqui non] *Propositio* probatur; rerum enim, quæ spondentur, indignitas vinculum non levat, & si tenetur in uno, tenetur in omnibus.

Et ne illud] Per *prolepsin* respondet Objectioni adversariorum dicentium, ideò teneri sponsione populum, quòd à Consulibus sponsio facta sit; idque ex ipsorum hostium testimonio refutat.

Nec à me] Deos ait ademisse hostibus mentem, ut contenti sponsione Magistratuum, jussu Populi, & Senatus Decreto firmari eamdem neglexerint, quod facere commodè potuissent. Hac autem ratione *Confidentes* Cives facit, quasi Deos jam habeant faventes. *l.2. c.5.t.60.*

Quid enim] *Assumptio* primi syllogismi, quòd neque Populus quidquam spoponderit, neque spondere alios jusserit.

Nihil ergo] *Complexio*, quæ talis est. Ergo Populus non tenetur ea sponsione, sed nos tantum, qui sponsionis auctores fuimus.

Quod ad] Consultationem de Tribunorum deditione pertinere ad Populum dicit.

Nos interim] *Peroratio* habet Apostrophen ad Collegam Veturium, qua eum hortatur, ut hunc casum secum constanter ferat.

Sententiæ.

Sponsio neminem præter sponsorem obligat.

Frustrà spondes, quod non est arbitrii tui.

Humana cònsilia divina necessitate superantur.

ORA-

ORATIONIS LVIII.

C. Pontii ad Fecialem Romanum

Argumentum.

DEditionem per Fecialem Romanum fa-ctam se negat accipere Pontius Samni-tium Imperator, graviterque expostulat ob fœdus violatum.

Loci communes ab *Effectis*.

Motus, *Pudor*. Mores *Viri gravis*, & in-genui.

Quin tu] Postumium in principio excusat qui fidem præstet, quantum in ipso est, Po-pulo autem Romano perfidiam exprobrat hoc modo:

Perfidi sunt Romani, si neque Legiones restituunt, neque pacem servant.

Sed horum neutrum faciunt. Ergo.

Populum Rom.] *Propositio* amplificata per Rhetoricam Permissionem.

Nunquamne] *Assumptio*, quæ aliis Roma-norum fraudibus confirmatur in Porsenam & in Gallos.

Hoc fide] *Complexio* per Communicatio-nem, & Apostrophen ad Fecialem cum in-stanti Interrogatione.

Ego vero] Rejicit Deditiicios, & Romano-rum in rebus ad Deos spectantibus lusionem a-cerbè castigat, deditosque abire jubet, quo velint. Videas *Arist.l.2.c.6.t.65.*

Sententiæ.

Fraus perstringit, non dissolvit perfidiam.

Callidi homines semper aliquam juris speciem fraudi imponunt.

ORA-

ORATIONIS LIX.

Q. Fabii Dictatoris ad ſuos

Argumentum.

FAbius Dictator in bello contra Samnites, ſuos milites hortatur, ut deſertis, incenſiſque Caſtris in hoſtes erumpant.

Loci communes ab *Adjunctis*.

Motus, *Spes victoriæ*. Mores *Ducis providi*.

Talis eſt Syllogiſmus à *neceſſario*: *l.1.c.4t.43*.

Ubi adeſt Commeatus inopia, decernendum eſt prælio.

Sed nos inopia Commeatus premimur.

Ergo prælium committendum eſt.

Locis anguſtis] *Aſsumptio*, & inopiæ cauſam aſſignat locorum anguſtias.

Itaque] *Propoſitio*, ad quam confirmandam addit non aliunde, quàm ex pugna gloriam eſſe petendam.

Ferte] Loco *Complexionis* exponit, quid fieri velit, & incenſorum Caſtrorum damna ait compenſanda hoſtium præda.

Sententia.

Armis munimenta, nun munimentis arma tuta eſſe debent.

ORATIONIS LX.

C. Menenii Dictatoris

Argumentum.

FActi quidam ambitus Rei Menenium Dictatorem insimulaverant ejusdem criminis, quo se ita purgat Menenius.

Loci communes ab *Antecedentibus*.

Motus, *Indignatio*. Mores *Viri innocentis*,

Tres sunt partes.

Et omnes] *Exorditur* à sua innocentia, quam manifestam esse dicit tùm ex vita anteacta, tùm ex honore summo sibi delato ad id munus obeundum, quod virum innocentem postulabat. *l.3.c.14.t.*103.

Sed quoniam] Innocentem se ostendit à consilio inimicorum, qui cùm alia multa frustrà tentassent ad evadendum Judicium, tandem Judicem ipsum Reum facere conati sunt; seque proinde ad abdicandum promptum exhibet, quò res certior fiat. *l.1.c.6.t.*82.

Vos quæso] *conclusio* Orationis.

Sententia.

Præstat innocentia, quàm majestate honoris tutum criminibus esse.

ORATIONIS LXI.

Sempronii Tribuni in Appium Claudium

Argumentum.

P. Sempronius Tribunus Plebis Ap. Claudium accusat violati juris in Censura diutiùs obtinenda contra Leges.

Lo-

Loci communes à *Comparatione* , & ab *Effectis*.

Motus , *Ira* , & *Odium* . Mores *Viri modesti* , & *justitiam amantis*.

Dividitur in tres partes , *Exordium* , *Contentionem* , & *Perorationem* .

En quirites] *Exordium* ſumitur ab odio Claudiæ gentis , quo pop. Roman. multis in rebus Majores Appii proſecuti ſunt , otio , & commodo Plebis ſemper infeſti. *Ex Ariſt. l.2. c.4. t.37.*

Altero anno ſe ipſe] Cùm ipſe haberet Comitia .

Duo exercitus] Alter , qui ex Caſtris venerat ; alter ex Plebe .

Itane] *Contentio* ; cùm enim Appius Cenſor recuſaret poſt annum cum dimidio ſe abdicare Cenſura , quòd diceret , legem Æmiliam , quæ jubebat ſeſquiannuam eſſe Cenſuram , eos tantùm tenuiſſe Cenſores ; ſub quibus lata eſt , reliquos continuare poſſe Magiſtratum per quinquennium , ut lege 12. Tabularum præſcriptum erat ; ita contrà arguit : Quod per centum jam annos alii fecerunt , tu quoque facere debes .

Sed per centum jam annos alii habuere ſeſquiannuam Cenſuram . Ergo .

Itane] *Propoſitio* .

Quia hanc] Per *prolepſin* confirmatur eadem *Propoſitio* , quia Lex Æmilia poſterior abrogat antiquam 12. Tabularum .

An hoc] Hujuſmodi Epicheremate tale continetur Dilemma :

Vel dicis populum lege Æmilia non teneri , vel cùm Populus teneatur , te tamen non teneri .

Utrumque eſt abſurdum . Ergo .

Tenuit] Per *comparationem* deinde ab *Exemplis* Furii , & Geganii Cenſorum , qui Legis

Auctorem ærarium fecerant, tanto exarserant in eum odio; & Plautii Collegæ, & Interregis, ac Dictatoris, qui se suo tempore Magistratibus sponte abdicabant.

Ærarium] Illum fieri dicebant, quem Censores Tribu movissent.

Quem tu regem] Comparationis cum Collega *invidiam* auget hoc modo alia *Comparatione*:

Turpe esset, si quis Rex sacrificulus creatus diceret se creatum, ut optimo jure Romæ Rex sit, non tantùm Sacrificiorum.

Ergo est etiam turpe, Te creatum Censorem velle contra Leges, tuoque arbitrio Censuram gerere.

Nolo ego] *Complexio* primi syllogismi.

Triennium] Amplificat superbiam Appii per *Dilemma*.

Aut solus Censor eris, aut Collegam subrogabis.

Utrumque est turpe. Ergo.

Hoc quidem] Approbatio *Assumptionis* quoad primam partem.

Quem ne in] Probat non esse subrogandum Collegam à *Comparatione Majorum*:

In demortui Censoris locum non potest alter subrogari.

Ergo neque in locum illius, qui se Magistratu abdicavit.

Pænitet] Probatur *Antecedens* ex calamitatibus, quæ Reip. accidebant, cùm illud fieret; nam sub ipso Claudio gens Potitia extincta est, & anteà sub Papirio Roma capta est à Gallis. De Potitiis autem vide Liv. lib. 1.

Ego te] *Peroratio*, qua superbiæ Appii suam modestiam opponit *l. 2. c. 4. t. 26.* & nisi paruerit, carcerem minatur; additque rationem, quia solus gerere Censuram non poterat, cum differrentur Comitia ex Majorum instituto,

si

si iisdem Comitiis duo simul creari non potuissent.

Sententiæ.

Boni Civis est, æquo, & pari jure cum aliis vivere.

Ubi duæ Leges contrariæ sunt, antiquæ derogat nova.

Sunt quos nec Lex, nec pudor coercet.

Ex Dec. I. Lib. X.

ORATIONIS LXII.

Decii Consulis pro Sacerdotio Plebeio.

Argumentum.

TRibuni Plebis legem promulgaverant, ut ex Plebe etiam allegerentur Augures, & Pontifices, quam ita suadet Decius contra alterum Consulem Ap. Claudium.

Loci communes ab *Antecedentibus*, & à *Comparatione*.

Motus, *Odium*. Mores *viri pro communi libertate pugnantis*.

Partes sunt tres.

Exordium autem sumit à narratione rerum piè, ac utiliter à Patre, & aliis Plebeiis pro Rep. gestarum; ubi pulcherrima adest hypotyposis Patris Decii se devoventis.

Quod cum ita] Ita igitur primùm ab *Antecedentibus*:

Qui Consulatum, Censuram, Triumphum obtinuerunt, possunt etiam Pontificatum obtinere.

Plebeii ea omnia jam sæpè obtinuere. Ergo.

Quid autem] Deinde sic à *Præjudiciis*:

Decemviri Sacris faciundis Plebeii etiam sunt.

Ergo & alia Sacerdotia conferri possunt Plebi.

Sabinum] Tertio à *Comparatione*.

Majus est recipi in numerum Patritiorum, quàm Sacerdotum.

Sed Claudius Sabinus advena receptus est in numerum Patritiorum.

Ergo & nos Plebeii Cives Romani creari Pontifices possumus.

Multa nobiscum] Auget vim Comparationis, quòd jam Plebeii tot Magistratuum insignibus ornati sint, quod suprà etiam dixit.

L. Sextius] Respondet ad id, quod Appius objiciebat, Auspicia esse tantùm apud Patritios, idque triplici ratione infirmat, 1. quia idem objectum fuerat Plebeiis etiam in aliis Magistratibus obtinendis. 2. quia reipsa apparuerat, imperium & auspicium non minus esse in Plebeiis prosperum, quàm in Patritiis, 3. quia & Patritii non semper tales fuerunt, sed simul ac insignes numerare Majores potuerunt, quod etiam Plebeii facturi sunt.

Nihil est] *Peroratio*, qua Patritiorum arrogantiam deridet, Plebemque hortatur, ut Legem jubeat. *l.2.c.2.t.9.*

Sententiæ.

Deus Personam non curat, sed gratus ei est, quicumque castè, & religiosè eum colit.

Non de cœlo demittuntur magni nominis Viri, sed virtute fiunt.

EX

E X

DECADIS TERTIÆ

LIB. I.

ORATIONIS LXIII.

Annonis in Carthaginienſium Senatu

Argumentum.

CUm ageretur in Senatu Carthaginienſium, an eſſet in Hiſpaniam mittendus Annibal ad exercitum, necne, ſic Anno diſſuadit.

Loci communes à *Cauſis* & à *Conſequentibus.*

Motus, *Timor.* Mores *providi Senatoris.*

Tria præſtat, 1. proponit ſententiam. 2. eam probat quoad utramque partem. 3. concludit quid agendum ſit.

Et æquum] Sententia Annonis ambigua, qua & aſſentire videbatur Aſdrubali, & ab eodem diſſentire.

Florem ætatis] Ita explicat primam partem à *Cauſa finali*, quæ cùm ſit turpis, maximam etiam affert Adverſariis turpitudinem.

Jure à Filio repetitur, quod ereptum eſt à Patre.

Sed Pater Amilcar eripuit pudicitiam Aſdrubali.

Ergo Aſdrubal jure eam repetit à filio Annibale.

Nos tamen] Altera Sententiæ pars, quam primò confirmat à *diverſis*:

Rudes Adoleſcentes militiæ aſſuefacere debemus.

Ergo non libidini Imperatorum.

An hoc] Secundo sic à *Consequentibus*.

Si Annibalem dimittimus, illi regnum, nobis servitutem acceleramus.

Ergo non est dimittendus.

Ego istum] Concludit retinendum esse domi Juvenem, ut sub Legibus & Magistratibus regios Spiritus deponat, & Civiles assumat; aitque esse cavendum à maximis calamitatibus, quas illius ambitio Reip. importare poterat, ex *Arist. l. 2. c. 5. t. 42.*

Sententiæ.

Turpe est Juventutem pro militari rudimento assuefacere libidini Imperatorum.

Timendum, ne parvus ignis incendium ingens exsuscitet.

ORATIONIS LXIV.

Annonis in Senatu Carthaginiensium

Argumentum.

Cum Romanorum Legati deditionem Annibalis peterent, qui contra fœdera Saguntum obsideret, & ut sua Saguntinis redderentur, Anno eorum postulata defendit.

Loci communes ab *Antecedentibus*, à *Comparatione*, & à *Consequentibus*.

Motus, *Timor*, Mores *boni Senatoris*.

Tres habet hæc Oratio partes, *Exordium*, *Contentionem*, & *Conclusionem*.

Per deos] *Exordium*, in quo ad conciliandam benevolentiam providum se, & amantem Reip. civem ostendit, ex *Arist. l. 2. c. 4. t. 21.*

Juvenem] Arguit Patres, qui Juveni ambi-

bitioso arma dederint, sibique ipsi talem, ac tantam perniciem intulerint.

Saguntum] *Contentio*, quæ tali Syllogismo continetur.

Nisi admittitis postulata Legatorum, bellum est gerendum cum Romanis.

Sed hoc bellum certam nostræ Reip. perniciem afferet.

Ergo admittenda sunt Legatorum postulata. *Arist. l.2.c.5 t.40.*

Saguntum nostri] *Assumptio*, quam probat ab *Antecedentibus*:

Rupta à nobis fœdera primo bello Dii ulti sunt.

Ergo & hoc secundo ulciscentur. *lib.1.c.12.t.224.*

Utrum hostem] Deinde, quia jam experti sunt Pœni, qua uterque Populus fortuna in bello utatur, pariter ab *Antecedentibus*.

Legatos] *Prolepsis*, quasi amicè idcircò Romani de injuriis expostulent, quod arma Pœnorum timeant; simulque cùm *Prolepsin* proponit, injuriæ magnitudinem amplificat ex *Arist. l.1.c.14.*

Quo lenius] Responsio ad *Prolepsin*.

Ægates insulas] Sequitur approbatio *Assumptionis* ex iis, quæ priore bello minus feliciter evenere Carthaginiensibus.

Nec puer hic] Et eamdem confirmat à *Comparatione*.

Ea tunc passi sumus sub Almicare viro, & summo Duce.

Ergo majora imminent sub Annibale puero, & imperito.

Carthagini nunc] *Propositio* primi Syllogismi, quacum simul illustratur *Assumptio*.

Debemus ergo] *Prolepsis* de deditione Annibalis, cui tamen satisfacit, ostendens, illam essem Reip. non solùm utilem, sed etiam ne-

cessariam, quòd necesse sit eum extra imperii fines asportare, etiamsi id Romani non peterent.

Ego autem] *Conclusio*; quæ tria suęmet Sententiæ capita exponit.

Sententiæ.

Qui Legatos seu Sociorum, seu hostium non admittit, jus gentium tollit.

Quò segniùs incipiunt, eò perseverantiùs hostes sæviunt.

ORATIONIS LXV.

Alorci ad Saguntinos

Argumentum.

ALorcus miles Annibalis exponit Saguntinis pacis conditiones, quas Alcon Civis Saguntinus referre non audebat.

Loci communes à *Causis*, & à *Consequentibus*.

Motus, *Timor*. Mores *viri probi*.

Tria peragit Alorcus, 1. duas causas assignat sui in Urbem adventus; 2. pacis conditiones proponit; 3. easdem suadet.

Si civis vester] Causa prima veniendi in Urbem, quòd Alcon redire recusaverat; alioquin neque annuente Annibale, ut Orator, neque invito, ut transfuga advenisset. Simul eos modestè per dubitationem coarguit, quòd sine periculo vera dici non possint.

Vestra autem] Altera causa sui adventus, ut servet Saguntinos, quam sic ostendit: Hùc adveni, cùm nulla vobis jam reliqua spes est.

Ergo veni causa vestra, non ut Annibali rem gratam facerem.

Cujus ita] Antequam proponat iniquas pacis

cis conditiones, cogitare jubet, ſe victos eſſe, ut beneficium potiùs eſſe putent, ſi qua relinquantur, quàm injuriam, ſi multa amittant; idem habet Cic. pro Dejotaro.

Urbem vobis] Conditiones Pacis.

Hæc victor] Prima ratio, qua probat, Pacem etiam iniquam non eſſe rejiciendam, talis eſt à *Cauſa efficiente*:

Ii, quorum nulla ſpes, omnia velle debent, quæ victor velit.

Vos nullam ſpem habetis, & victor Annibal hanc Pacem offert.

Ergo eam vos, licet iniquam, recuſare non debetis.

Equidem] Secundò ſperare ſe ait fore, ut ex his aliquid remittat Annibal, ſi ſe ejus clementiæ permittant.

Sed hæc]Tertio à *Conſequentibus* tali ratione.

Pax hujuſmodi levius malum eſt, quàm trucidari vos, conjuges, liberoſque veſtros in ſervitutem ttahi.

Sed hæc Vobis contingent, niſi Pacem admittatis. Ergo. ex *Ariſt. l.1. c.7. t.* 92. & *l.2. c.5. t.*40.

Sententiæ.

Peſſimi ſunt ii, apud quos periculum eſt vera referentibus.

Multa, quamquam ſint gravia, atque acerba, fortuna noſtra nobis ſuadet.

ORATIONIS LXVI.

Senatoris Carthaginienſis ad Legatos Romanos

Argumentum.

QUærentibus in Senatu Carthaginienſium Romanis Legatis, an publico conſilio Saguntum oppugnatum ſit, ita Princeps quidam reſpondit.

Loci communes ab *Antecedentibus*, & à *Comparatione*.

Motus, *Ira*. Mores *viri prudentis*.

Tria pariter facit, 1. Interrogationem Legatorum reprehendit, 2. probat, oppugnationem Sagunti non fuiſſe contra fœdera, 3. Concludit.

Vana Romani] Fruſtrà interrogare Romanos oſtendit, publicone conſilio oppugnatum fuerit Saguntum, exemplo primæ Legationis, ubi hac de re itidem fruſtrà quæſiverant.

Cæterum] Hanc ſecundam prima Legatione reipſa aſperiorem eſſe probat, quia illa Annibalem inſimulabant, hac omnes Carthaginienſes.

Ego autem] Iniquam eſſe hanc diſceptationem contendit, feceritne id privato conſilio, an publico Annibal: de hoc enim quærere Carthaginienſes debent, quippe in ſuum Civem, non autem Romani.

Itaque] Deſcendit ad alteram partem, & repetens Interrogationem Legatorum, cui non expreſsè ſatisfacit, probat Sagunti oppugnationem non fuiſſe contra fœdera, quia de iis nihil cautum fuerat in fœdere, quod ictum fuerat à Luctatio Conſule.

At enim] Quod objiciebatur de fœdere

Aſdrubalis, diluit hac ratione *à pari*: Non magis nos noſtra fœdera, quàm veſtra vos tenent.

Sed vos non tenuit fœdus à Luctatio ictum vobis inſciis.

Ergo neque nos Aſdrubalis fœdus tenet, quod nobis inſciis ictum eſt. ex *Ariſt. l.2.c.2.t.11.* & *12.*

Proinde] *Concluſio* plena indignationis, qua hortatur Legatos, ut apertè bellum denuntient, cujus denuntiandi vanas cauſas prætendant; & utitur verbo *parturio*, quaſi velint Romani bellum omninò cum Carthaginienſibus gerere, ſed quodammodo dubitent commoti rei ipſius injuſtitia.

Sententia.

Legatio quò verbis lenior, re ſæpè aſperior eſt.

ORATIONIS LXVII.

Annibalis ad Hiſpanos Milites

Argumentum.

ANnibal conſilium ſuum de ſuſcipiendo maximo bello Hiſpanis militibus aperit, & ad ſuos inviſendos quemlibet dimittit.

Loci communes ab *Effectis*.

Motus, *Gratia*. Mores *providi Ducis*.

Credo ego] Neceſſitatem ſuſcipiendi externi belli proponit hoc *Dilemmate*: Aut dimittendi ſunt exercitus, aut externum bellum ſuſcipiendum. At exercitus dimittendi non ſunt. Ergo bellum, &c.

Pacatis] *Propoſitionis* approbatio.

Aut finiendam] Ipſa *Propoſitio*; non enim

enim attingit *Assumptionem*, cùm certum esset & ipsi imperium non deponere, & militibus stipendiis, cæterisque militiæ emolumentis non privari.

Ita enim] Deinde *ab Effectis* utile futurum bellum ostendens, ita arguit: Utile futurum est hoc bellum Hispaniæ gentibus, Ergo suscipiendum.

Victoriæ bonis] Cùm enim multi mecum futuri sint Hispani milites, Hispania ipsa erit particeps prædæ, & gloriæ, quæ meam victoriam consequentur.

Itaque] Dat singulis facultatem, ut ad suos invisendos proficiscantur, addito commeatu, ut eos sibi conciliet; & adesse jubet primo vere, oblata spe maximæ tùm prædæ, tùm gloriæ.

ORATIONIS LXVIII.

Annibalis ad Milites

Argumentum.

Metuentes difficillimum per Alpes iter milites ita Annibal castigat, & adhortatur.

Loci communes ab *Antecedentibus*, & à *Comparatione*.

Motus, *Confidentia*. Mores *viri impavidi*.

Mirari se] Eos, qui semper victores fuerint, qui Hispaniam omnem subegerint, qui ab ultimis terris bellum Romanis moverint, post emensam maximam itineris partem, superato Pyreneo saltu, trajecto Rhodano, Gallis victis, imprudenter ait Alpes timere, quæ Italiam dividunt. *Arist.l.2.c.5.t.57.*

Quid aliud alpes] Ostendit non esse invia suis militibus ea loca, quæ incolas habeant, &

& per quæ transierint Gallorum, & ingentia Italorum agmina, confirmatque à *Comparatione* tali pacto:

Circa Saguntum per octo menses tantum periculi, & laboris exhaustum est.

Ergo multò majora toleranda, ut Romam capiamus.

Cepisse quondam] Inflammat ultimò milites exemplo Gallorum, qui vicerant Italiam, & Romam, adeòque concludit & à suo exercitu eadem posse vinci, qui toties Gallos ipsos victores superaverint.

Sententiæ.

Nullæ terræ Cœlum contingunt, nec inexuperabiles sunt humano generi.

Romam orbis terrarum caput petentibus nihil arduum, atque asperum videri debet.

ORATIONIS LXIX.

Cn. Scipionis ad Milites

Argumentum.

CN. Scipio pugnaturus cum Annibale militum suorum animos hac oratione inflammat.

Loci communes ab *Antecedentibus*, ab *Adjunctis*, à *Causis*, à *Consequentibus*.

Motus, *Æmulatio*, & *Confidentia*. Mores *fortis*, & *cauti Ducis*.

Dividitur in tres partes, *Exordium*, *Contentionem*, & *Conclusionem*.

Si eum exercitum] In *Exordio* rationem affert, cur apud eos verba faciat, quia scilicet novi exercitus novus ipse Imperator sit. Comme-

memorans ea, quæ feliciter cum veteranorum exercitu gesserat contra Annibalem, *Æmulationem* movet ex *Arist.l.2.c.11.t.114.*

Meis auspiciis] Legatus enim Consulis Frater erat, Legati autem omnia gerere dicebantur non suis, sed Imperatoris auspiciis.

Senatus Populusque] Utriusque mentionem facit, quòd Senatus Hispaniam provinciam cum eo exercitu decreverat, Populus lege Curiata, sicut in reliquis fieri solebat, Imperium dederat.

Ne genus] *Contentionis* primum Argumentum sumitur ab *Antecedentibus*:

Ii vincent, qui semper anteà vicerunt.
Nos anteà semper vicimus Pœnos. Ergo & nunc vincemus.

Propositio] constat ex *Arist.l.2.c.5.t.57.*

Erit igitur] *Complexio*.

Nec nunc] Quia Confidentiæ suorum militum obstabat audacia hostium, qui se ad pugnam parabant, ostendit ex necessitate nunc accedere ad pugnandum, qui exercitu incolumi pugnam detrectaverant.

At enim] *Prolepsis*, quasi pauci quidem sint, sed vigentes animis, & corporibus, adeòque jure audaces, & confidentes. *lib.2.c.5.tex.59.*

Effigies imo] Responsio ad *Prolepsin*, tali ratione ab *Adjunctis*;

Ii non vigent animis, & corporibus, qui fame, frigore, &c. fracti, & debilitati sunt, & equos habent claudos, & debiles.
Tales sunt Pœni. Ergo.

Assumptio habetur pulcherrimè amplificata.

Sed ita] Cùm suprà ostenderit penè victos in Alpium transitu Pœnos, hoc idem nunc illustrat à *Causis*;

Ii

Ii imprimis ulciſci debent, qui primi violati ſunt.

Dii cuſtodes fœderum primi violati ſunt.

Ergo primi Dii ulciſci debuerunt Pœnos in tranſitu Alpium.

Non vereor] Ab exemplo ſui ipſius milites inflammat, ſeque confidentem demonſtrat ita ab *Antecedentibus*: *l.2.c.5.tex.55. & 57.*

Ille certam victoriam ſperat, qui ſpontè, & promptè ad pugnam accedit.

Sed ego ſpontè, & promptè Pœnis occurro. Ergo.

Licuit mihi] Docet ſpontè ſe pugnam inire cum Pœnis, quòd commiſſum ſibi in Hiſpania bellum cum Aſdrubale multò minùs periculoſum huic cum Annibale poſtpoſuerit.

Tamen cum] Promptitudo ineundi certaminis.

Huic timendo] *Complexio*, & per Ironiam timendum hoſtem appellat, quem ſibi minimè terribilem declaraverat.

Experiri juvat] Aſſignat rationem, quare ipſe exercitum, & Ducem Pœnorum contemnat ab *Antecedentibus*:

Illi contemptui eſſe debent, quorum majores fœdè victi ſunt. *l.2.c.11.tex.116.*

Sed tùm Pœni, tùm Pater Annibalis victi ſunt à nobis.

Ergo & exercitus, & Dux Pœnorum contemnendi ſunt.

Experiri juvat] *Propoſitionis* approbatio, non eſſe veriſimile, fore nunc fortes Carthaginienſes, qui primo bello ſe turpiter vinci paſſi ſunt; & dubitationi ironicæ ipſa quoque *Aſſumptio* annexa eſt.

Domum certe] Multò enim magis nos movet victus Pater, quàm Patria victa, & patrem Annibalis victum variè amplificat, quò

ma-

magis contemnendum probet, ex *Arist. l.2. c.5.tex.57.*

An vectigales] Vectigalem Pop. Rom. Annibalem vocat, quia Carthaginienses stipendium pendere Romanis coacti fuerant.

Itaque vos] *Iram* movet non modò quia tot acceptis beneficiis adeò iniquum bellum ingrati Pœni susciperent, sed etiam quia victoribus victi ultrò inferrent arma, ut habetur in principio hujus Libri; & hæc omnia sumpta ex *Arist.l.2.c.2.tex.11.& 12.*

Atque utinam] Ultimò arguit à *necessitate* tali ratione:

Ii fortiter pugnare debent, qui pro salute Patriæ, & suorum pugnant.

Sed nos pro salute Patriæ, conjugum, & filiorum pugnamus.

Ergo strenuè pugnandum.

Non de possessione] *Assumptio* sumpta à *dissimili*.

Nec est alius] approbatio *Assumptionis*, quòd neque alius exercitus, neque alia Alpes superandæ supersint.

Hic est] *Complexio* Argumenti.

Unusquisque] Eadem *Assumptio*, quam loco universalis *Conclusionis* repetit, & per Hypotyposim quasi ante oculos militum ponit tùm Patriam, tùm conjuges, liberosque, de quorum salute agebatur.

Sententiæ.

Novo Imperatori apud novos milites aliquid dicendum est.

Fœdifragi cum Deo, & hominibus bella gerunt.

Ultimum suppliciorum humanorum est fames.

ORA-

ORATIONIS LXX.

Annibalis ad ſuos Milites

Argumentum.

IPſe etiam Annibal admonitum priùs exercitum de pugnandi neceſſitate per ſpectaculi cujuſdam imaginem, hac deinde oratione accendit.

Loci communes ab *Adjunctis*, ab *Effectis*, à *Comparatione*, & *Cauſis*.

Motus, *Ira*, & *Confidentia*. Mores *magnanimi Ducis*.

Tres ſunt partes, *Inſinuatio*, *Contentio*, & *Concluſio*.

Si quem animum] In *Exordio Æmulationem* Scipio, & *Confidentiam* movet, Annibal victoriæ neceſſitatem proponit, hoc ſyllogiſmo:

Ii aut vincere, aut mori debent, quibus, niſi vincant, extrema pati neceſſe eſt.

Sed vos, niſi vincatis, extrema patiamini neceſſe eſt. Ergo.

Propoſitio] conſtat ex Spectaculo anteà exhibito, in quo non vincentium magis, quàm benè morientium fortuna laudabatur.

Si quem] *Inſinuatio*, qua victoriam ſuis Militibus pollicetur, ſi hac propoſita neceſſitate fortiter pugnent.

Neque enim] *Aſſumptio*.

Ac neſcio] *Aſſumptionis* approbatio, & ab *Adjunctis* utriuſque Maris, inferi ſcilicet, & ſuperi, Padi fluminis., & Alpium, ſingula *per Comparationem Minorum* amplificans, nullum aliud effugium patere oſtendit.

Hic nobis] *Complexio* argumenti.

Et eadem fortuna] Alia ratio ab *Effectis* tali pacto:

Ea pugna fortiter ineunda est, ex qua maxima præmia dependent.

Sed ex hac cum Romanis pugna maxima præmia dependent. Ergo.

Si siciliam] *Assumptionis* approbatio ab enumeratione eorum, quæ hac victoria consecuturi erant.

In hanc] *Complexio.*

Satis adhuc] *Propositio* illustrata à *Comparatione* Minorum:

Fortiter in Hispania pugnastis, cùm nulla ferè essent præmia victoriæ.

Ergo eò nunc magis, quò majora snnt ea, quæ consequemini.

Nec quam magni] Tertiò arguit *à facili*, & *comparationibus* utitur.

Sæpe & contemptus] Prima *Comparatio*.

Sæpæ & contemptus hostis vicit, & Magni Reges victi sunt perlevi momento.

Ergo & nos licet contempti vincere, & Romani licet celebres vinci poterunt.

Nam dempto] Secunda *Comparatio* Militum inter se:

Milites veterani, & victores superabant Tirones, & aliàs victos.

Vos & veterani, & victores, Romani tirones, & à Gallis victi sunt.

Ergo vos facili negotio eos superabitis.

Propositio pendet ex *Arist. l.2.c.5.t.59.*

Ut viginti] Prima pars *Assumptionis*, quam probat ex militia viginti annorum prosperè gesta, & ex victis in itinere ferocissimis Hispaniæ, & Galliæ populis, locus est *ab Antecedentibus*.

Pugnabitis] Altera pars, quam confirmat ab *Adjunctis*, quòd exercitus Romanorum tiro sit, & paulò antè cæsus à Gallis multò,

quàm

quàm Carthaginienſes inferioribus, & novum habeat Imperatorem.

An me in] Tertia *Comparatio* Ducum;

Dux in bello educatus, & ſæpè victor præferendus eſt Tironi, & ſuimet exercitus Deſertori: Ergo Annibal Scipioni.

Cum ſemeſtri] Semeſtrem Ducem Scipionem appellat, quia poſt initum Conſulatum ſex ferè Menſes elapſi fuerant; deſertorem autem, quia veterem exercitum cum fratre in Hiſpaniam miſerat, ſe huic novo Imperatorem præbuerat.

Cui ſi quis] Proſequitur idem Argumentum, & eo etiam nomine ſe præferendum Scipioni oſtendit, quòd ſui ipſius Virtus nota jam ſit militibus, militum ſibi; at neque Scipio ſuos, neque Romani Scipionem noverint.

Quocumque] Quarta *Comparatio*: Ille vincet, qui virtute præſtat.

Nos virtute præſtamus. Ergo.

Simul etiam ſubjicit cauſas, propter quas egregiè pugnare debeant, ſocii ut ſe fideles, & fortes exhibeant, Pœni, ut Patriam, ſequeipſi ulciſcantur. *l.2. c.5. t.46.*

Inferimus] Quinta, & ultima *Comparatio*:

Major eſt ſpes, & animus inferentis vim, quàm arcentis.

Nos inferimus bellum. Ergo.

Quod manifeſtè patet ex *Ariſt. l.2. c.5. tex.61.*

Accendit præterea] *Ira*, & *odio* dignos Romanos oſtendit, quippe crudeles, & ſuperbos; Crudeles, quia propter oppugnationem Sagunti ſe Ducem, ſuoſque Milites ad ſupplicium depopoſcerant, ſuperbos, quia ſibi rerum omnium arbitrium arrogaverant, ubi no-

notanda est pulcherrima Prosopopœja. *Arist. l.2.c.2.t.11.*

Ad iberum] Crescit indignitas; non enim solùm transire Iberum prohibent, sed etiam oppugnare Urbem, quæ trans Iberum non sit.

Transcendet] Argumentum ex *necessitate* desumptum, utpote maximi Ponderis, ultimò rursùs amplificat tali ratione:

Ii fortiter pugnare debent, qui, nisi vincant, omnia amittunt.

Nobis nihil reliquum est, nisi vincamus. Ergo.

Probat *Assumptionem*, quia cùm Romani post ereptas Siciliam, & Sardiniam, Hispaniam etiam, & Africam Consulibus decrevissent Provincias, Pœnis nulla erat reliqua regio, nisi quas armis tenuissent.

Illis timidis] Confirmat eamdem *Assumptionem* à *Dissimili*.

Romani timidè pugnare possunt, quia tutum receptum habent.

Ergo nos fortiter, quibus nullus patet receptus.

Si hoc bene, Concludit, Carthaginienses fore sine controversia victores, si quam necessaria victoria sit, benè noverint; cum nihil magis animos hominum inflammet, quàm ultima necessitas.

Sententiæ.

Sæpè & contemptus hostis cruentum certamen edidit, & inclyti populi, Regesque perlevi momento victi sunt.

Major spes, majorque animus est inferentis vim, quam arcentis.

Illis necesse est fortibus viris esse, qui victi non habent, quò se recipiant.

Nullum incitamentum ad vincendum homi-

mini à Diis immortalibus acrius datum est, quàm necessitas.

ORATIONIS LXXI.

Sempronii Consulis ad Milites

Argumentum.

OB rem benè gestam cum prædatoribus Annibalis Sempronius ferocior factus prælium apud milites urget, quod Scipio alter Consul dissuadebat.

Loci communes ab *Adjunctis*, & à *Comparatione*.

Motus, *Ira*: Mores *hominis nimiùm ferocis*.

Partes quatuor sunt, *Exordium*, *Propositio*, *Confirmatio*, & *Conclusio*.

Gaudio efferri] Milites sibi conciliat per laudem sui ipsius, & calumniam Collegæ. Se laudat, quòd vicerit, & quòd equestri prælio vicerit; carpit Collegam, quòd victus fuerit, & quòd inde timidus esse cœperit.

Sed non esse] *Propositio*, non oportere timidos esse victores milites, *l.2.c.5.t.41.* quamvis timeat Scipio æger animo magis, quàm corpore.

Quid enim] *Confirmatio*, cujus primum argumentum ab *Adjunctis* est hujusmodi: Nulla moræ causa est. Ergo pugnandum.

Probat *Antecedens*, cùm neque alii Consules, neque alii exercitus expectandi sint, jamque in Italiam hostes pervenerint.

Non Siciliam] Sic deinde à *Comparatione*.

Pugnandum esset, si de Sicilia, aut de Hispania ageretur.

Sed de Italia, & Patria agitur. Ergo multò magis pugnandum.

Non

Non enim ferendum ait, solo patrio pelli Romanos à Pœnis, quibus victis Siciliam, & Sardiniam ademerint, ex *Arist.l.2.c.2.t.11.*

Quantum] *Conclusio*, qua rei indignitatem maximè amplificat à *contrariis*, & *adjunctis*.

Sententiæ.

Qui animo magis, quàm corpore æger est, aciem, & tela horret.
Cum ægro non est senescendum.

Ex Dec. 3. Lib. 2.

ORATIONIS LXXII.

C. Flaminii de prælio non differendo

Argumentum.

CUm cæteri differendum cum Annibale prælium censerent, Flaminius Consul iratus ita morantes increpat.

Loci communes à *Consequentibus*.

Motus, *Pudor*. Mores *Viri audacis*.

Quin imo] Responsio ironica ad salutare consilium de dilatione prælii.

Annibal] Turpe illud esse consilium ostendit à *Consequentibus*.

Turpe est Annibalem vastare omnia, & Romam pervenire.
Sed hæc contingent, nisi pugnemus. &c.

Nec ante] hoc est, non ante hinc moverimus, quàm in extremum salutis discrimen adductam Patriam videamus, ut bello Gallico, ex *Arist.l.2.c.6.t.65.*

ORA-

ORATIONIS LXXIII.

Minutii Rufi ad Milites

Argumentum.

FAbium Dictatorem cunctando rem Romanam restituentem Minutius Magister Equitum apud Exercitum coarguit.

Loci communes ab *Adjunctis*, & à *Comparatione*.

Motus, *Æmulatio*. Mores *hominis ferocis*.

Duo præstat, rei indignitatem amplificat, ac deinde concludit.

Spectatum ne] Per figuram Communicationem turpe ait esse non ferre auxilium sociis, & civibus, quod ita ostendit à *Causa finali*;

Turpe est, præsidia in finitimos parata dirui ab exteris hostibus.

Sed Coloniam contra Samnites deductam hostis Pœnus advena affligit.

Ergo id ferre Romanis turpe est.

Tantum] Deinde duplici utitur *Comparatione minorum*, quarum prima ita se habet; Majores nostri turpe sibi esse duxerunt, vagari præter Italiæ oram Classes Punicas.

Ergo nobis turpius, Mauros, & Numidas vastare ipsam Italiam.

Qui modo] Altera *Comparatio*; Sagunti oppugnationem ferre non potuimus. Ergo multò minus obsidionem Romanæ Coloniæ ferre debemus.

Fumus ex] Hypotyposis, qua villas incensas, & vastatos agros militibus ob oculos ponit, quò magis turpem probet Fabii cunctationem.

Si hoc modo] Arguit ab *Exemplis dissimilibus*, tali pacto:

Camillus, Papirius, & Luctatius celeritate salutem, & victorias Patriæ pepererunt. Ergo nos cunctationė Patriam perdemus. *Arist.l.2.c.11.t.110.*

Unicus in rebus] Ironia, & novum Camillum Fabium vocat creatum Dictatorem, ut Romam tot afflictam calamitatibus servaret, quasi omnium optimum, quem tamen Camillo omninò dissimilem facit.

Quo die dictatorem] Non enim à Magistratu, sed à Populo Patribus auctoribus dictus est Dictator Camillus.

Stultitia est] Concludit, ducendos esse ad pugnam milites, ut suorum Majorum exemplo Imperium virtute augeant. *l.2.c.11.t.116.*

Sententiæ.

Stultitia est, sedendo, aut votis debellari credere posse.

Audendo, agendoque Resp. crescit, non iis sensibus, & consiliis, quæ timidi cauta vocant.

ORATIONIS LXXIV.

Fabii Dictatoris ad Magistrum Equitum

Argumentum.

FAbius antequam Romam sacrorum causa proficisceretur, ita Magistrum Equitum hortatur, ne se absente cum hoste confligeret.

Ut plus] Primo argumento utitur à *Causis*, quia vir prudens debet consilio magis, quàm fortunæ confidere, plurimum autem in præliis dominatur fortuna.

Et se] Satius esse imitari Fabium, quàm

Sem-

Sempronium, & Flaminium; quorum ferocia in ultimum discrimen Remp. adduxerat.

Ne nihil actum] Probat se plurimum juvisse non pugnando Remp. à *simili*: nam & medici in quibusdam morbis quiete magis, quàm aliis remediis proficiunt.

Haud parvam] Deinde ab *Effectis*, quia vinci solitis pro magno beneficio esse solet desisse vinci. Omnia sunt Sententiis referta.

ORATIONIS LXXV.

Aceducis Hispani ad Bostarem Pœnum

Argumentum.

ACedux Hispanus, ut Romanos sibi eo beneficio conciliaret, suasit Bostari Pœnorum Duci, ut sibi traderet Hispanorum obsides suis restituendos.

Loci communes à *Consequentibus*.

Motus, *Timor*. Mores *viri callidi*.

Tria facit, Metum enim incutit, proponit Consilium, seque illius Ministrum offert.

Metum] Excitat in Bostare timorem, ne Hispani ad Romanos desciscerent, qui cis Iberum jam castra haberent, ex *Arist. l. 2. c. 5. t. 40.*

Itaque] Aperit Consilium conciliandi Hispanorum animos novo aliquo beneficio, ut scilicet restituat singulis suos Obsides. Id omnibus, & singulis fore gratum ostendit, quòd quilibet sit fidelis in eos, quos suæmet fidei fidentes videt. *l. 2. c. 5. t. 56.*

Ministerium] Hujusce rei ministerium sibi deposcit, & pollicetur, se rem suapte natura gratam benignè singulos alloquendo magis gratam facturum.

Sententiæ.

Quos metus non tenet, beneficio, & gratia devinciendi sunt.
Habita fides ipsam plerumque obligat fidem.
Unusquisque opera impensa consilium adjuvet suum.

ORATIONIS LXXVI.

Metelli Tribuni ad Populum

Argumentum.

M. Metellus Tribunus Plebis Fabii cunctationem accusat apud Populum, & de æquando Dictatoris, & Magistri Equitum jure mentionem facit.

Loci communes ab *Enumeratione*, & à *Consequentibus*.

Motus, *Ira*. Mores *viri seditiosi*.

Tres sunt partes, *Propositio*, *Confirmatio*, & *Conclusio*.

Id enimvero] Duo reprehendit in Fabio, tùm quòd ipse non pugnaverit, tùm quòd prosperam Minutii cum Annibale pugnam carperet. Hoc tamen omittit, & illud alterum pergit arguere è *Causa finali*, quasi ideò Fabius nolit cum Annibale pugnare, ut solus, & diù imperet.

Quippe consulum] Probat primam partem ab *Enumeratione* Magistratuum, quorum nullus erat cum imperio in Italia. Ergo solus imperat.

Itaque] Probat secundam partem imprimis ab *Effectis*;

So-

Sociorum agros patitur impunè devastari ab hostibus.

Ergo non vult cum hoste pugnare, ut diutiùs imperet.

Tandem ut] Deinde idem ostendit à *Consequentibus*.

Ut ipse discessit ab exercitu, prosperè Magist. Equitum pugnavit.

Ergo Fabius ex ambitione pugnam recusavit.

Quas ob res] *Conclusio*, quæ tria continet, 1. minas de abrogando Q. Fabio imperio, 2. mentionem de æquando jure Dictatoris, & Magistr. Equitum, 3. necessitatem Fabio impositam creandi Consulem in locum Flaminii, qui in acie ad Trasymenum ceciderat.

Sententia.

Qui præsens obstat rei benè gerendæ, absens benè gestæ obstabit.

ORATIONIS LXXVII.

Minutii ad suos Milites, & ad Fabium

Argumentum.

MInutius, ejusque milites ab Annibale circumventi servantur beneficio Fabii, qui auxilio venerat; proindeque idem Minutius beneficium apud milites prædicat, ipsique Fabio gratias agit.

Motus, *Gratia.* Mores *Viri grati, & candidi.*

Sæpe ego] Hortatur milites, ut se Fabii imperio submittant hoc argumento: Qui nescit ipse consulere, quod in rem sit, debet alteri parere.

Nos nescimus consulere quid in rem sit.

Ergo debemus Fabio, quippe prudentiori, parere.

Propositio manifesta est desumpta ex Hesiodo; *Assumptio* jam patebat ex eventu prælii.

Ad prætorium] Secundò hortatur, ut cùm ipse Fabium Parentis nomine salutasset, sui quoque Fabianos milites Patronos appellarent; tùm quòd hoc requireret acceptum beneficium, tùm ut gratorum laudem assequerentur.

Parentibus] In altera Orationis parte tria præstat. 1. Causam assignat, cur Parentem eum appellaverit, nimirum quòd sibi tantùm à Parentibus, à Fabio sibi, & suis vita data fuerat. 2. renunciat Plebiscito, quod sibi sit oneri, & sub imperium Dictatoris redit. 3. petit, se, & legiones suas benignè recipi. *Arist. l.2.c.7.tex.80.*

Sententiæ.

Qui nec ipse consulere, nec alteri parere scit, homo extremi ingenii est.

Non exigua est grati animi gloria.

ORATIONIS LXXVIII.

Herennii Tribuni contra Patres

Argumentum.

CReandum esse Consulem Plebeium hominem contra Senatus voluntatem contendit Herennius, per insectationem eorum, quæ fiebant à Patribus.

Loci communes ab *Effectis*.

Motus, *Odium*. Mores *Viri popularis*.

Hoc uno syllogismo ab Utili tota Oratio continetur;

Uti-

Utile est Reip. vinci, ac pelli Annibalem ex Italia.

Sed Nobiles, ut diù imperent, nolunt vincere.

Ergo Plebeius homo creandus Consul, qui velit vincere.

Ab hominibus] *Assumptio*, ubi per conjecturam adductum etiam hostem à nobilibus in Italiam calumniatur.

Cum quatuor] *Assumptionis* approbatio ab *Effectis*, quòd tùm Dictator, tùm Consules debellare potuerint, nisi voluntas defuisset.

Id fœdus] *Complexio* particularis hujus probationis.

Nec finem] *Complexio* syllogismi universalis.

Nam plebejos] Respondet cuidam *Prolepsi* de Nobilibus Plebeiis, quos ait consentire cum Patritiis; nobiles autem Plebeii dicuntur illi, quorum Majores, cùm ex Plebe essent, Magistratus in Rep. obtinuerant.

Cui non id] Confirmat responsionem illam pariter ab *Effectis*, à quæsito Interregno, ut in eorum potestate Comitia forent; nam si nobiles plebeii non assentirent cæteris, resisterent his Patritiorum conatibus.

Consulatum unum] Repetitio ejusdem *Complexionis* de Consulatu dando homini plebeio, & novo, cujus Majores non aliàs fuerint in Magistratu.

Sententiæ.

Novi homines Plebem contemnunt, ex quo contemni desinunt à Nobilibus.

Ille verè dignus est laude, qui vincere, quàm diù imperare malit.

ORATIONIS LXXIX.

Q. Fabii ad L. Æmilium

Argumentum.

L. Æmilium Consulem ad exercitum proficiscentem, ut resistat Collegæ temeritati, & celeribus consiliis tuta præponat, ita hortatur Q. Fabius.

Loci communes ab *Adjunctis*, à *Comparatione*, & à *Contrariis*.

Motus, *Timor*. Mores *Viri prudentis*, & *soliciti*.

Dividitur in tres partes, *Exordium*, *Contentionem*, & *Conclusionem*.

Si aut collegam] *Exorditur* à *Causa* dicendi, tali ratione; *l.3.c.114.t.102.*

Si ambo aut boni, aut mali essetis, nihil dicerem.

Sed alter malus, tu bonus es Consul. Ergo aliquid tibi dicendum est.

Si aut] *Propositio*.

Nam & duo] *Propositionis* approbatio.

Nunc &] *Assumptio* cum *Complexione* conjuncta.

Quem video] Ut persuadeat Paulo resistere temeritati Collegæ, ait ipsum frustrà bonum Consulem futurum, si sinat alterum malè rem gerere, quia Resp. claudicaret; cùm enim eadem sit utriusque potestas, eadem futura erat auctoritas & bonis Pauli consiliis, & malis Collegæ Varronis.

Erras] Contendit majori Constantia resistendum esse Varroni, quàm Annibali à *Comparatione Minorum*.

Ominis etiam] Arguit à *Causa*: Maximæ temeritati resistendum est.

Ma-

Maxima est Varronis temeritas. Ergo debes illi resistere.

Assumptionem probat per *Comparationem* Flaminii Consulis; nam si Varro inter Togatos adeò temerè loquitur, multò magis inter armatos.

Atqui si] *Propositionem* confirmat, quia si temerè bellum geratur, maxima Reip. clades imminet, ex *Arist.* *l*.2.*c*.5.*t*.41. & 44.

Adversus unum] Hoc est, apud te unum gloriandi tempus non est; & cùm suprà probaverit suamet auctoritate in hoc bello maximè Reip. officere temeritatem, nunc idem ostendit eventu, & ratione.

In Italiam] Argumentum sumitur à *Contrariis*: Differre bellum maximè nobis est utile, hostibus perniciosum. Ergo illud temerè gerere, hostibus utile, nobis perniciosum.

Probatur *Antecedens* ab *Adjunctis*, hoc pacto:

Illis est utile differre bellum, quibus omnia adsunt belli subsidia, & perniciosum, quibus desunt omnia.

Nobis omnia belli subsidia adsunt, desunt hostibus. Ergo. ex *Arist. lib.*1. *c*.6.*t*.77.

Dubitas ergo] *Complexio* syllogismi ab *Adjunctis*.

Quamdiu] Deinde idem probat ab *Eventu*, quem suprà stultorum Magistrum appellavit; quia si cætera mutentur, non benè arguimus ab *Eventu*, sed eamdem belli hujus rationem fuisse, & futuram contendit. Sic igitur argumentatur:

Ego, & Consules cunctando rem benè gessimus.

Ergo tu quoque cunctando rem benè geres.

Quamdiu] Exemplum affert sui ipsius, qui tra-

trahendo bellum coegerat Annibalem multum certare pro vili, & inopi Castello, quasi pro Patriæ mœnibus pugnaret.

Sed adversus te] Sit hæc, inquit, apud te jactantia de me ipso; utere exemplo Consulum, qui proximi fuerunt.

Hæc una] Utriusque argumenti *Complexio*, & differre bellum utile esse Reip., & ut differatur, resistendum esse temeritati Varronis.

Resistes autem] Respondet *Prolepsi* de rumoribus Vulgi, quos ait Sapienti Viro contemnendos esse, tùm quia vera gloria nascitur ex gloriæ contemptu, tùm quia majus est, timeri ab hoste sapiente, quàm à stultis civibus laudari.

A veritate] Quæ justè, & sapienter geruntur, possunt quidem veritatis testimonio destitui, tolli verò, & extingui nequaquam.

Nec ego] *Conclusio*, qua præscribit quid agendum omninò sit, omnia scilicet ut agat ex rationis, & prudentiæ præscripto.

Sententiæ.

Vir bonus sponte sua omnia è Rep. fide sua facit.

Eventus stultorum magister est.

Gloriam qui spernit, veram habet.

Melius est timeri à sapienti hoste, quàm laudari à stultis Civibus.

Festinatio improvida, & cæca est.

ORA-

ORATIONIS LXXX.

P. Sempronii ad Commilitones

Argumentum.

OBsessos post Cannensem Cladem Romanos milites P. Sempronius hortatur, ut facto cuneo per medios hostes evadant.

Loci Communes ab *Adjunctis*.

Motus, *Pudor*. Mores *Viri fortis*.

Capi ergo] Talis est hujusce Orationis *syllogismus*.

Necessaria est eruptio, si mansio in Castris turpis sit.

Sed manere in Castris turpe nobis est. Ergo.

Capi ergo] Probat *Assumptionem ab Adjunctis*, quòd turpe sit Romanis ab avaro, & crudeli hoste contumeliosè tractari, dum intereà Latinis honor haberetur, ex *Arist.lib.2.cap.6. ex.68.*

Non vos] *A dissimili Exemplo* Romanorum, qui cum Æmilio Consule fortiter pugnantes occubuerant in acie, ne venirent in hostium potestatem.

Sed antequam] Eruptionem suadet *à facili*:

Ferro, atque audacia iter fit etiam per confertos hostes.

Ergo multò magis per laxum, atque incompositum hostium agmen.

Sententiæ.

Illud maximè turpe, si ex tua contumelia, & miseria alteri honos quæratur.

Vir fortis mavult benè mori, quàm turpiter vivere.

Ferro, atque audacia iter fit per quamvis confertos hostes.

ORATIONIS LXXXI.

M. Junii in Senatu de redimendis Captivis

Argumentum.

CUm Annibal Captivis Romanis redimendi se copiam fecisset, ex decem ob id Romam missis, ita M. Junius Captivorum causam agit.

Loci communes ab *Antecedentibus*, à *Comparatione*, à *Consequentibus*, & ab *Adjunctis*.

Motus, *Misericordia*. Mores *hominis miseri*, & *supplicis*.

Quatuor sunt partes, *Insinuatio*, *Propositio*, *Contentio*, & *Peroratio*.

Nemo] *Insinuatio* sumpta ex severa Majorum disciplina in non redimendis Captivis ex *Val. l.2. c.7.*

Cæterum] *Propositio* cum occupatione *Arrogantiæ*, Captos post Cannensem Cladem dignos esse, qui redimantur.

Non enim] Id probat ab *Antecedentibus* tali ratione:

Qui fortes in acie, & castrorum defensione compulsi necessitate se dediderunt, digni sunt, qui redimantur; *l. 2. c.8. t.91.92.*

Nos fortiter pugnavimus, & vallum defendimus, & necessariò venimus in hostium potestatem. Ergo redimendi sumus.

Majores nostros] Secundò à *Comparatione*:

Ma-

Major est Cannensis Clades, quàm illatæ à Gallis, & à Pyrrho.
Sed Majores nostri à Gallis se ipsi, à Pyrrho captivos redemerunt.
Ergo nos multò magis redimendi sumus.

Asperrimos] Nam Pyrrho pacem offerenti responderant, se tum demùm pacem facturos, cùm Pyrrhus ex Italia excessisset.

Sunt etiam] Non omnes ait ex acie in castra fugisse, sed quosdam omni culpa vacare, relictos præsidio Castrorum à Consulibus.

Haud equidem] Tertiò itidem à *Comparatione*:

Eadem est condicio nostra, & eorum, qui Venusiam, & Canusium pervenere.
Sed horum opera utimini.
Ergo & nos redimere debetis, ut Reip. operam navare possimus.

Haud equidem] *Occupatio*, ne suis Commilitonibus invidere videatur.

Ne illi quidem] *Propositionis* approbatio, nam & illi ex acie fugerunt, & sola pedum pernicitate servati sunt.

Quam venusiæ] Qui enim cum Consule fugerant, Venusiam, qui cum Sempronio eruptionem fecerant, Canusium pervenerant.

Delectum] Quartò *ab utili*, & *facili*:

Prætextatos, & servos ad militiam vocatis.
Ergo operam nostram contemnere non debetis, quos minori pretio redimere potestis.

Nam si] *Complexio* illustratur.

Illud etiam] *Peroratio*, in qua Patres ad Misericordiam conatur flectere *l. 3. c. 19. t. 166.* & imprimis ab *Adjunctis* hoc modo:

Si

Ii Misericordia digni sunt, qui acerbissima captivitate premuntur, *l.2. c.8. t.92.*

Nos tales sumus. Ergo.

Si videatis] Cùm suprà à persona hostis arguerit, nunc per figuram hypotyposim vincula, & squallorem captivorum quasi ob oculos ponit, ut magis *Misericordiam* moveat, *ex Arist.lib.2.c.8.t.92.*

Intueri] Confirmat illud idem à *Comparatione*:

Magis miseri sunt, qui sunt in vinculis, quàm eorumdem Cognati.

Sed hos videtis solicitos, & lacrymantes.

Ergo multò infelicior erit ipsorum Captivorum condicio.

Si medius fidius] Ostendit se de fama esse solicitum, adeòque probum virum exhibet, quò majori dignus videatur *Misericordia*, *ex Arist. loc.cit.*

Suum quisque] Hoc est unusquisque aliquo modo est de bona sui existimatione solicitus.

Sententiæ.

Venia danda est Necessitati.

Pluris facienda fama, quàm vita.

In bello pernicitatis pedum, & cursus nullum præmium est.

ORATIONIS LXXXII.

T. Manlii in Senatu redemptionem dissuadentis

Argumentum.

CUm Oratio pro redimendis Captivis habita quosdam ex Patribus movisset, roga-

gatus sententiam T. Manlius ita rem dissuasit.

Loci communes à *Causis*, à *Comparatione*, & ab *Effectis*.

Motus, *Odium*. Mores *severi Senatoris*.

Dividitur in tres partes, *Exordium*, *Contentionem*, & *Epilogum*.

Si tantummodo] *Exordium* sumit à *causa*, cur prolixè respondeat tali ratione; Si tantùm redimi se postulassent, breviter respondissem, non esse redimendos.

Sed insectati sunt etiam eos, qui ex prælio Venusium, & Canusium pervenere.

Ergo ad eorum insectationem prolixè respondere debeo.

Atque utinam] Primum etiam *Contentionis* Argumentum sumitur à *Causis*:

Ii sunt indigni qui redimantur, qui sua culpa capti sunt.

Vos non ex necessitate, sed vestra culpa capti estis. Ergo.

Propositio patet ex *Arist. l.2. c.8. t.92. Assumptionem* probat ab *Adjunctis*, quia facilè erumpere potuissent, fessis hostibus, & propter victoriam incompositis.

Et septena] Quam *Assumptionis* approbationem confirmat à *Comparatione* majorum: Septena hominum millia erupissent etiam per confertos hostes.

Ergo multò magis per incompositos, & laxos hostium ordines.

Neque enim] *Complexio Assumptionis Probationi* respondens.

Nocte prope] *Assumptionem* primi argumenti rursùs probat testimonio Sempronii, sua scilicet culpa eos captos fuisse.

Sicut avorum] Secundò indignos Misericordia ostendit, quippe ignavos, *ex Arist. loc. cit.* à comparatione: Ignaviæ arguendi essetis etiam si actum fuisset de gloria.

Er-

Ergo multò magis, cùm de salute vèstra ageretur.

Sicut avorum] Probatio *Antecedentis* ab exemplis Decii, & Calpurnii, ubi prætereà pulcherrima adest Prosopopœja.

Si hoc] *Complexio*, quæ ex prædicta probatione oritur.

Ducem se] Actum fuisse de ipsorum salute, non de gloria ostendit, & per vehementem Interrogationem, *Complexionem* attingit, eos proinde ignavissimos fuisse, quibus ut servarentur defuerit animus.

Quinquaginta] In eorum ignaviam sic prætereà invehitur:

Ignavissimus est, qui summæ Virtutis exemplo non movetur.

Vos exemplum non movit tot Civium circa vos pro Patria cæsorum.

Ergo ignavissimi estis, adeòque indigni misericordia.

Et liberi] Idem confirmat ab *Effectis* tali pacto:

Ignavi sunt, qui Captivi desiderant, quod liberi prodiderunt, & hosti parent turpia suadenti, non Civi utilia, & honesta.

Vos tales estis. Ergo.

Assumptio amplificatur à *diversis*.

Quam ego] Hactenùs ut ignavos, nunc ut sceleratos contendit, non esse redimendos, & scelus probat ita ab *Effectis*:

Scelus est obstare aliorum virtuti, & castra prodere sine necessitate.

Vos utrumque fecistis. Ergo estis scelerati. Ergo non redimendi.

Non enim] *Assumptionis* prima pars.

Hos cives] *Complexio* argumenti, quod latet, non esse redimendos.

Ex millibus] Ad amplificandum eorum scelus repetit argumentum in principio allatum,

po-

potuisse erumpere, si voluissent; & ad augendam invidiam tria memorat, 1. duabus ferè legionibus idcircò Remp. carere; 2. neminem iis obstitisse, ne erumperent; 3. invidere eos aliorum, qui eruperint, incolumitati, & gloriæ.

Viginti millia] Nam Canusii cum Terentio Consule ad duodecim millia armatorum erant, ut ex Capitibus præcedentibus patet.

At enim] Altera pars *Assumptionis*, quam à *diversis* amplificat.

Ante secundam horam] Diem Romani constituebant ab ortu solis usque ad occasum, adeoque pro diversa ratione temporum majus, minusque temporis spatium horæ continebant; quod adhuc servatur in quibusdam regionibus.

Vos redimam] *Epilogus*, & breviter summam facit Orationis, suamque sententiam affert per ironicam *comparationem imparium*.

Sententiæ.

Arrogans oratio miseris nocet.
Cui ad seipsum servandum animus non est, is nec pro patria quicquam ausit.
Quem summæ virtutis exempla non movent, nihil unquam movebit.

Ex Dec. 3. Lib. 3.

ORATIONIS LXXXIII.

Paculli Calavii ad Campanos de Senatu

Argumentum.

PAcullus Calavius princeps inter Campanos, ut Senatum servaret, & sibi obnoxium faceret, apud infensam maximè Senatui Plebem ita locutus est.

Lo-

Loci communes ab *Enumeratione*.

Motus, *Amor*. Mores *Viri popularis*.

Quod sæpe] Exponit facilem occasionem Senatus puniendi, quem ipse clausum tenebat.

Nec quicquam] Admonet, ne quid temerè agatur, de singulorum capite statuendum esse; & priusquam veteres Senatores interficiantur, novos eligi oportere, quod probat tali ratione:

Aut Regem, aut Senatum habere debetis.
Non Regem. Ergo Senatum.

Citari] Assignat rationem, qua de unoquoque supplicium sumendum sit, ut anteà quoque exposuit.

Sententiæ.

Nihil raptim, & temerè agendum est.

Unusquisque potiorem ira salutem, atque utilitatem suam habere debet.

Senatus unum est liberæ Civitatis consilium.

ORATIONIS LXXXIV.

Varronis ad Legatos Campanos

Argumentum.

LEgatos Campanorum pollicentes omnia, quæ ad bellum opus essent, hortatur Varro, ut bellum pro Romanis contra Annibalem suscipiant.

Loci communes ab *Enumeratione*, ab *Antecedentibus*, ab *Adjunctis*.

Motus, *Gratia*, & *Misericordia*. Mores *Viri omnia desperantis*.

Dividitur in tres partes, *Exordium*, *Contentionem*, & *Conclusionem*.

Morem] In *Exordio* misericordiam movet, ex

x' *Arist. l.2. c.8. t.89.* amplificando Cladem ad Cannas acceptam per enumerationem eorum omnium, quibus ad bellum gerendum necessariis spoliati sunt.

Itaque] *Complexio* est argumenti, quod sic se habet:

Ii, quibus omnia desunt, non juvandi sunt, sed defendendi.

Nobis omnia erepta sunt in pugna Cannensi.

Ergo defendendi omninò à vobis, non juvandi sumus.

Veniat] Quod ut promptè faciant, ita argumentatur ab *Antecedentibus*:

Defendere debetis eos, qui vos defenderunt, & ornarunt; *lib.1. cap.9. tex.* 161.

Nos & defendimus, & ornavimus Campanos.

Ergo Campani parem nobis gratiam referre debent.

Sed etiam sidicinum] Emphasin habent ea verba, ut (quæ prima *Assumptionis* pars est) in maximo rerum discrimine constitutos tunc fuisse Campanos ostendat, qui sibi etiam à Sidicinis timerent, ignobili, & parva civitate, juxta *Arist. lib.2. cap.7. tex.* 80.

Adjicite] Secunda pars *Assumptionis*, quæ continet beneficia à Romanis collata in Campanos post initam societatem.

Non cum Samnite] Sequitur argumentum ab *Adjunctis*, hoc modo:

Hostis crudelitas maximè timenda est.

Sed hostis est Pœnus barbarus, & crudelis.

Ergo maximè timendus, adeòque contra eum bellum suscipiendum.

Pænus hostis] *Assumptionem* explicat, & hostes ostendit maximè esse barbaros, quippe ne Africæ quidem indigenas, cùm sub Dido-

done ex Phœnicia venerint; crudelitatem de
inde etiam amplificat.

Hos infandis] *Complexio* illuſtrata ab *effectis*

Pulchrum] Arguit ab *honeſto*.

Triginta] *A facili*.

Qui ſi] *Concludit*, ſi rem adeò honeſtam
& per ſe non difficilem aggrediantur, fore
ut victoria Annibalis nulla ſit.

Sententiæ.

Pulchrum eſt benè meritis ſociis opitu
lari.

Contra communem hoſtem etiam com
munibus armis pugnandum.

ORATIONIS LXXXV.

Calavii ad Perollam filium

Argumentum.

PErollam meditantem poſt convivium inter
ficere Annibalem hac oratione Calaviu
Pater deterrere conatur à nimium audaci con
ſilio.

Loci communes à *conſequentibus*, & a
Adjunctis.

Motus, *Timor*. Mores *Viri maximè ſolicit*

Per ego te] Sic igitur à *turpi* eum à cogitat
facinore deterret:

Non debet filius ante oculos Patris face
re, & pati infanda.

Sed ſi hoc peragis, facies, & patieris in
fanda omnia. Ergo.

Per ego te] *Propoſitio* Syllogiſmi.

Paucæ horæ] *Aſſumptionis* prima pars, quam
amplificat ab *Adjunctis*, à fide ſcilicet data,
à religione, & pietate.

Ter-

Tertius campanorum] Nam ipſe cum Patre, & Jubellio ſolis ex Campanis adhibiti fuerant convivio.

Sed ſi nihil] *Aſſumptionis* pars altera à *Conſequentibus*, quam per *Adjuncta* tùm Annibalis, tùm militum ita exaggerat:

Qui ſolus aggreditur ſummum Ducem, & ſuorum præſidio munitum, ruit in certam perniciem.

Summus, & terribilis Dux eſt Annibal, & habet ſuorum præſidium.

Ergo ſi ſolus aggrederis, te certiſſimo exponis periculo.

Propoſitio patet ex *Ariſt. l.2. c.5.t.48.* *Aſſumtionem* multis urget Interrogationibus.

Et ſi alia] Hoc tandem *dilemmate* utramque *Aſſumptionis* partem confirmat;

Meum pectus opponam pro Annibale;

Sed ſi me interficias, facies infanda, ſi cedas, eadem patieris.

Ergo aut facies, aut patieris infanda.

Deterreri] *Complexio* ſuperioris argumenti quoad utramque partem.

Sententiæ.

Perditiſſimus eſt, qui facere, & pati omnia infanda velit.

Hoſpitalis menſa Sancta habenda.

ORATIONIS LXXXVI.

Perollæ Patri reſpondentis.

Motus, *Pudor.* Mores *amantis Patriæ Viri.*

Ego quidem] In prima parte obedientiam Patri pollicetur, ut quando pius in Patriam fortiter agendo eſſe non poteſt, ſit parendo pius in Patrem.

Tuam]

Tuam] Secunda pars habet exprobrationem Patris.

O patria] Exolvit in tertia parte, quod pol licitus fuerat, gladiumque à se projicit, non ut hosti parcat, sed ut pareat Patri.

ORATIONIS LXXXVII.

Annonis in Senatu Carthaginiensi

Argumentum.

ADdversus Himilconis increpationem propter victorias Annibalis ita se Anno defendit, ut ne nunc quidem bellum probet, nec commeatum Annibali mittendum censea

Loci communes à *Repugnantibus*, *Adjunctis*, & *Antecedentibus*.

Motus, *Timor*. Mores *prudentis*, & *gravis Senatoris*.

Dividitur in quatuor partes, *Exordium Propositionem*, *Contentionem*, & *Epilogum*.

Tacuissem] *Exordium* sumit à *causa dicendi*

Ne communem lætitiam turbarem, tacuissem, nisi interrogasset Himilco.

Sed interrogat. Ergo tacere non debeo

Si reticeam] Dat rationem, cur interrogatus respondere debeat, ne scilicet aut propter superbiam adversarii increpationem ægrè tulisse videatur, aut servilem in modum alienæ invitus subscripsisse sententiæ.

Respondeam] *Propositio* bipartita, bellum enim, bellique auctorem incusat, & pacem suadet.

Itaque] Ad pacem hortatur, quòd æquis conditionibus eam hoc tempore habituri sint, quippe post victoriam; idque si negligant, adjicit *metum* futuri mali. *Arist.l.2.c.5.t.41.*

Jam læta sunt] Ipsæ, inquit, res belli

prof-

prosperè gestæ lętæ per se sunt Annibalis satellitibus, non quia pacem æquiorem dare possint.

Quæ tamen] Bellum autem, bellique auctorem ita primùm à *Repugnantibus* arguit: Qui eget militum, pecuniæ, & commeatuum, non est victor.

Sed hujusmodi rerum omnium se egere fatetur Annibal.

Non ergo victor est.

Et ne omnia] Ita deinde ab *Adjunctis*:

Nullus ex Latinis pupulus defecit, nemo Romanus transfugit, & nulla fit mentio pacis.

Ergo benè adhuc Romani sperant, adeòque bellum est integrum.

Antecedens proponit interrogando Adversarium.

Quam varia] Jam bellum non solùm adhuc integrum, sed etiam periculosum ostendit ab *Antecedentibus*; tali ratione;

Priore bello sæpè vicimus, & tandem victi fuimus.

Ergo etiam nunc licet Victores vinci possumus.

Quod si] Tum verò quæ pacis spes esse debeat per *Epicherema* proponit.

Qui victus non dat pacem, victor minus dabit.

Romani victi pacem non dant. Ergo victores multò minus.

Omnia videntur ex *Arist. desumpta lib. 2. cap. 5. tex. 50.*

Ego] *concludit* tùm de pace referri oportere, tùm nihil ex iis, quæ postulabat, Annibali esse mittenda.

Sen-

Sententiæ.

In dicenda ſententia cave, ne aut ſuperbus, aut obnoxius videaris.

Fortuna belli varia eſt.

Bonus Civis neque eſſe debet alienæ libertatis oblitus, neque ſuæ.

ORATIONIS LXXXVIII.

Marcelli ad L. Bantium

Argumentum.

L. Bantium Nolanum defectionem Patriæ meditantem ita ſibi, & Romanis Marcellus Prætor conciliat.

Motus, *Amor*. Mores *humani Principis*.

Multus] Laudat Juvenem à Romanorum teſtimonio, & à rebus maximè ad Cannas geſtis; excuſat autem ſuam uſque ad illud tempus ignorantiam, quòd ea Nolani per invidiam reticuerint, unde ſibi benevolum facit, ex *Ariſt. l.2.c.4.t.27.*

Itaque] Hortatur, ut pergat de Romana Rep. benè mereri, pollicitus honores omnes, & præmia.

Sententia.

Magna virtus obſcura eſſe non poteſt.

ORATIONIS LXXXIX.

Legatorum Samnitium ad Annibalem

Argumentum.

Legati Samnitiũ injurias ſibi à Marcello illatas apud Annibalem hac oratione querun-

runtur, & petunt auxilium.

Loci communes ab *adjunctis*, ab *antecedentibus*, & à *comparatione*.

Motus, *Misericordia*. Mores *supplicum*.

Dividitur in tres partes, *Exordium*, *Contentionem*, & *Conclusionem*.

Hostem] *Benevolentiam* sibi conciliant Annibalis tùm ex odio in Romanos, tùm ex amore in ipsum Annibalem, cujus virtutem maximè prædicant. *l.3.c.14.t.98*.

At hercule] In *contentione* duo faciunt, & mala sua exaggerant, & præsidium petunt. Sic autem primò ab *adjunctis*:

Turpe est, socios Annibalis eo victore, & præsente vexari ab hostibus.

Sed nos te victore, & præsente à Marcello affligimur. Ergo.

Ad unum modo ictum] Hoc est, ad Cannas quidem potuisse te vincere, sed ea parta victoria elanguisse, neque absolvere posse bellum.

Per centum] Secundò à rebus gestis, victoriisque ex Romano Populo relatis:

Turpe est Samnitibus, vexari ab iis, quibuscum per tot annos bellum prosperè aliquando gesserunt.

Sed cum Romanis per multos annos bellum gessimus, & aliquando vicimus.

Ergo turpe est, nunc nos ab iis ita vexari.

Nisi quod] Respondent cuidam *prolepsi* de Pyrrho, & affirmant, non sibi magis à Pyrrho auxilium latum fuisse, quàm à se Pyrrho.

Quæ aspera] Tertiò à *comparatione* præteritarum cladium:

Turpe est, eos, quos anteà magni exercitus, & Duces vexabant, vinci nunc à parva, & incomposita militum manu.

Sed nos anteà magni exercitus, magnique Duces bello petebant, nunc autem par-

va,& incompoſita manus affligit. Ergo.

Quæ aſpera] *Complexio*.

Magni] *Aſſumptio* illuſtrata ab *Adjunctis*.

Ante explorato] Prudentes enim Duces, antequam popularentur hoſtium agros, exploratores præmittebant, & aliam aciem in ſubſidiis locabant, ut auxilio eſſet populatoribus, & in populando à ſignis diſcedere milites non ſinebant. Omnia ferè deſumpta ex *Ariſt. l.2. c.8. t.89.*

Cauſa autem] Altera *contentionis* pars eſt petitio Præſidii, quam confirmant ab *honeſto*; tùm quia defendere ſocios Annibal tenetur, tùm quia ipſi ſunt ſine præſidio Juventutis, quæ ſub Annibale militabat.

Nec te] Deinde à *facili*;

A quo cæſæ ſunt tot legiones, pauci prædatores facilè vinci poterunt.

Tu multas legiones ad Cannas occidiſti. Ergo.

Quamvis vana] Vana erat ſpes prædæ, vel quòd nihil amplius prædæ ſupereſſet poſt multorum menſium vaſtationem, vel quòd omnia Samnites in oppida, & loca munita tranſtuliſſent.

Præſidiumque] Ab *Utili*, non enim tantùm nobis auxilium tuleris, ſed etiam Nolæ præſidium ademeris, ſi populatores interfeceris.

Si modo] *Concluſionis* loco eſt repetitio Argumenti, quod primò innuerant, debere Annibalem ſuoſmet ſocios tueri.

Sententiæ.

Non virtus magis, & fortuna, quàm comitas, & benignitas hoſtes conciliat.

Quos, ut ſocios haberes, dignos duxiſti, haud indignos judices, quos in fidem receptos tuearis.

ORA-

ORATIONIS XC.

Annonis ad Nolanos Principes

Argumentum.

SEnatores Nolanos ad colloquium evocatos hortatur Anno, ut Romanorum societati amicitiam Annibalis præponant.

Loci communes ab *antecedentibus*, & *consequentibus*.

Quæ si paria] Arguit primò à superbia Romanorum, & benignitate Annibalis per *comparationem dissimilium*.

Si ambo] Deinde à rebus anteà gestis.

Ipsorum] *A metu*, ne Nola, sicut Nuceria, caperetur, & diriperetur crudeliter à militibus.

Nolle] A spe præmiorum, si Marcellum, seque ipsi dedant Annibali.

ORATIONIS XCI.

Annibalis ad Milites segniùs pugnantes

Argumentum.

POEnos ad Nolam segniùs adversus Marcellum pugnantes ita Dux Annibali objurgat, & inflammat.

Loci communes ab *antecedentibus*.

Motus, *Verecundia*. Mores *boni Ducis*.

Tota adhortatio hoc uno Syllogismo continetur, ab *antecedentibus*:

Turpe est, victorem toties Exercitum à paucis vinci militibus, *l.2. c.5. t.65.* & qui Romæ militabantur, non posse expugnare Nolam.

Vos toties magnos exercitus vicistis, & Romam vos posse expugnare jactabatis. Ergo.

Arma] *Propositio* increpationis, quòd luxuria Campana emarcuerint, qua de re paulò antè Marcellus ad suos.

Legatine] *Complexio* cum *Assumptione* conjuncta.

Ubi ille] Eadem *complexio* eodem modo per Interrogationes probata, ut vim majorem haberet.

Romam] Altera pars *assumptionis* de Romanæ Urbis expugnatione, & Nolam facili negotio expugnari posse ostendit ab *adjunctis*.

Hinc vos]*Conclusio* prædæ opimæ spem facit.

Sententiæ.

Luxuria marcet Virtus.

Qui Lingua fortes sunt, multa temerè jactitant.

Ex Dec. 3. Lib. 4.

ORATIONIS XCII.

Q. Fabii ad Populum de Consulibus creandis.

Argumentum.

Cum prærogativa Juniorum Consules dixisset T. Otacilium, & M. Æmilium, Q. Fabius Consul eos non esse idoneos gerendo bello cum versatissimo hoste contendit, adeòque alios creari debere.

Loci communes à *comparatione*, ab *adjunctis*, & *antecedentibus*.

Motus, *Timor*. Mores *viri prudentis*, & *de Rep. soliciti*.

Tres

Tres sunt partes, *Exordium*, *Contentio*, & *Pereratio*.

Si aut pacem] In *exordio* facit *attentos*, cùm exponit quantum sit bellum, quod cum Duce prudentissimo geritur, juxta *Arist. l.3.c.14 t.* 104. sicque concludit ab *adjunctis*: Summo Duci hostium summus Imperator est opponendus. Summus Dux est Annibal. Ergo.

Si aut] *Propositionis* approbatio à *Contrariis*.

Sed cum] *Assumptio* cum *Complexione* conjuncta, per quam absolvit *exordium*, addita prosopopœja suffragia dantium.

Hoc anno] In principio *contentionis* eamdem *Propositionem* suprà allatam probat à *comparatione minorum*, tali pacto:

In singularibus certaminibus par Adversarius provocanti quæritur.

Ergo etiam Imperatori hostium pares virtute Duces quæri debent.

Sed nominati Consules pares Annibali non sunt.

Ergo alios creare oportet.

Hoc anno] *Antecedens* illustratur exemplis Claudii, Manlii, & Valerii.

Quemadmodum] *Complexio*.

Cum qui est] Confirmatur hæc ipsa *Complexio* ab *adjunctis*;

Tum maximè summus Dux est creandus, cùm annua tantùm potestas, & circumscripta datur contra perpetuum, & nullis obnoxium legibus Imperatorem.

Tales sunt nostri Duces adversus Annibalem. Ergo.

Propositio sola amplificatur, nam cæteræ omittuntur ut manifestæ.

Quoniam] *Assumptio*, eos scilicet, qui nominati essent, non fore Duces pares Annibali; & de Æmilio quidem, quia cùm esset Flamen Quirini, non poterat à Sacris discedere, de Ora-

Otacilio verò sic probat ab *Antecedentibus*.

Qui rei minimi negotii gerendæ impar fuit, multò magis erit impar gerendo bello contra Annibalem.

Talis est Otacilius. Ergo omninò impar tanto bello gerendo.

Otacilius] Præmittit affinitatem suam cum Otacilio, ut ostendat, se non privata aliqua simultate moveri, sed Reip. tantùm causa, contra suorum dignitatem.

Quilibet] *Propositionis* approbatio à *simili*.

In minore] *Assumptio*, quam amplificat ab enumeratione eorum, quæ mandata fuerant Otacilio Classis Præfecto, quorum nihil peregerat anno superiore, utiturque aptissimè figura *Concessione*.

Si consul] Ita deinde à *Comparatione majoris*:

Si Consul esses, non deberes molestè ferre Dictatorem dici.

Ergo minus indignari debes, si Consul non fias.

Si consul] *Antecedens*.

Magis] *Antecedentis* approbatio ab *utili* per allegoriam bajulorum.

Ego] In *Peroratione* hortatur populum, ut meliores Consules creent, habita ratione belli, quod gerebatur, & cladium imperitia quorundam acceptarum, quo modo timorem excitat ex *Arist. l.2. c.5.t.53.*

Prærogativæ favor] Cùm per omnes XXXV. Tribus essent distributæ Centuriæ in suffragiis ferendis, sortiebantur imprimis Tribus, cui prærogativa contingeret, deinde altera statim sortitio fiebat, cuinam Centuriæ illius Tribus ex omnibus quinque Classibus sors ferendi primo loco suffragii obveniret; & illa dicebatur Tribus Prærogativa, ut passim apud auctores.

Sen-

Sententiæ.

Ut milites pares hosti, ita Duci hostium parem Imperatorem quæramus.

Ille summus est Imperator, qui nullis neque temporis, neque juris angustiis inclusus est.

Bonus Civis potiorem habet privatis necessitudinibus Remp.

Quilibet nautarum, vectorumque tranquillo mari gubernare potest.

Nostra ipsorum interest, non imponi cervicibus nostris onus, sub quo concidamus.

ORATIONIS XCIII.

Apollonidis Syracusani ad suos Cives

Argumentum.

SYracusanos post necem Tyranni partim Romanis, partim Carthaginiensibus faventes hortatur Apollonides, ut alterutram societatem unanimes eligant, & Romanam Punicæ præponant.

Loci communes ab *Effectis*, & *Antecedentibus*.

Motus, *Timor*. Mores *prudentis viri*.

Nec spem] Hanc affert in principio *propositionem*, statuendum esse Syracusanis, utrum salvi esse, an perire omnes velint, quam sic probat ab *Effectis*: Aut simul omnes alterutram societatem eligere debetis: aut discordes partim Carthaginiensibus, partim Romanis favere.

Sed si primum facitis, omnes salvi estis, si alterum, omnes peribitis.

Ergo statuere debetis, utrum perire, an salvi esse velitis.

Si enim] Prima pars *assumptionis*, nam *propositio* satis per se patet, cùm nihil detur medium.

Si alia] *Assumptionis* secunda pars approbata ab *adjunctis*, *ex Arist. l.2.c.5.t.40.*

Itaque] Subsumit deinde: Sed perire certè non vultis.

Ergo ut salvi sitis, idem omnes sentire debetis.

Utra societas] Nunc transit ad alteram partem *Orationis*, & utilius Syracusanis esse contendit Romanam societatem præeligere, 1. quia satius imitari prudentiam Hieronis, qui cum Romanis, quàm temeritatem Hieronymi, qui cum Pœnis senserat.

Vel quinquaginta] 2. quia per tot annos feliciter experti fuerant Romanorum amicitiam, Pœnorum autem societas nunc ipsis erat incognita, anteà experti fuerant infidelem; utrumque ab *antecedentibus*.

Esse etiam] 3. tandem ita ab *effectis*:

Utilius est nobis differri bellum, quàm statim geri.

Sed Punica societas statim bellum affert cum Romanis, Romana aut nullum cum Pœnis, aut non statim.

Ergo utilior nobis est Romana societas, quàm Punica.

Sententiæ.

Ut idem omnes in Rep. sentiant, summa vi agendum est.

Amicitia feliciter per multos annos experta incognitæ præferenda est.

Melius est differri bellum, quàm statim geri.

ORATIONIS XCIV.

L. Pinarii ad Milites de perfidia Ennensium.

Argumentum.

CUm Ennenſes, ut & reliqui ferè Siciliæ populi, defectionem ab Romanis cogitarent, peterentque propterea ſibi reddi claves Arcis, Pinarius milites hortatur, ut ſigno dato populum in Concione trucident.

Loci communes à *Cauſis*.

Motus, *Confidentia*, & *Metus*. Mores *vigilantis Ducis*.

Tres ſunt partes, 1. exponit periculum. 2, ut præoccupent hortatur, 3. explicat de hac re ſuum conſilium, & concludit.

Credo ego] Fraudem, quæ in aliis Civitatibus Præſidia Romana oppreſſerat, ait ſuos Milites effugiſſe Deum benignitate, & ſuamet ipſorum virtute.

Utinam] Sed cùm manifeſta fraus caveri non poſſit, oſtendit eò jam rem deductam eſſe, ut vim aut facere, aut pati debeant, quòd Ennenſes peterent Claves, ut præſidium trucidarent, augetque periculum, nocte una tantùm intermedia, ex *Ariſt. l.2.c.5.t.*40.

Orta luce] Ita igitur, ut præoccupent, propoſita neceſſitate, hortatur:

Aut Vos ab Oppidanis, aut à vobis Oppidani cras trucidabuntur.

Sed illud pati non debetis. Ergo.

Orta luce] *Propoſitionis* approbatio.

Itaque] Ipſa *Propoſitio* ex approbatione per modum *complexionis* prolata.

Nec præoccupati] Ut magis ad opus inflammet, oſtendit in præoccupando victo-

riam consistere, sive milites, sive Oppidani praeoccupent.

Intenti] Exponit ordinem servandum in Ennensium caede.

Vos ceres] Per Apostrophen ad Deos factum, utpote necessarium excusat, in eo enim Oppido dicebatur rapta Proserpina.

Pluribus] *Confidentes* ultimò facit, tùm quia armati inermes aggrediebantur, tùm quia haud procul erat Consul, futurus auxilio; idque ex *Arist.l.2.c.5.t.61.*

Sententiae.

Nihil magis, quàm Vigilantia, belli tempore necessarium est.

Optandum, ut omne vitae tempus nec patiendo infanda, nec faciendo traduci possit.

Vitandae, non inferendae fraudis causa, vim adhibere licet.

Ex Dec. 3. Lib. 5.

ORATIONIS XCV.

Supplicum Militum ad M. Marcellum

Argumentum.

Reliquiæ Cannensis Cladis relegatæ in Siciliam, ne ante finitum bellum reportarentur in Italiam, apud M. Marcellum per Legatos pœnam deprecantur.

Loci communes à *Comparatione*, & ab *Adjunctis*.

Motus, *Misericordia*. Mores *Supplicum*.

Dividitur in tres partes, *Exordium*, *Contentionem*, & *Perorationem*.

Consulem] In *Exordio* sibi Marcellum benevolum faciunt, quòd de illius benignitate optimam semper opinionem habuerint, suamque ipsi in Siculo bello navare operam Reip. desideraverint, exemplo eorum, qui capti fuerant à Pyrrho; ex *Arist.l.2.c.4.t.29.*

Quamquam] In *contentione* duo faciunt, purgant culpam, & pœnam deprecantur, præmissa Apostrophe ad Senatum, & ad ipsum M. Marcellum, cujus Imperatorias artes laudant. Ad purgandum igitur crimen, hoc imprimis argumento utuntur à *Comparatione parium*:

Ad Cannas non minor fuit culpa Ducum, quàm militum.
Sed Duces omni culpa liberati sunt.
Ergo nos milites immeritò culpæ arguimur.

Si non deum] *Propositio* per figuram *Communicationem* expressa ad vitandam *Invidiam*.

Equidem] *Assumptio* illustrata ab *effectis*, ab honoribus scilicet in Consulem, & principes viros collatis post pugnam Cannensem; designant autem Sempronium, Ap. Claudium, Fabium, & Scipionem.

An vobis] *Complexio per Contraria*, ut se dignos *Misericordia* probarent, quippe indignos ea fortuna, *Arist. l.2.c.8.t.92.*

Utique morituros] Hoc est, ad certam mortem misistis, imposita conditione, ut necessariò mori deberent.

Deinde sic à *comparatione majorum* argumentantur:

Major fuit eorum culpa, qui ad Aliam, & Furcas Caudinas victi sunt, quàm nostra, qui ad Cannas pugnavimus.

Sed illi culpam omnem delere sua virtute potuerunt.

Ergo nobis etiam hæc venia danda est.

Ad aliam] *Propositionis* approbatio quoad primam partem.

Tamen] *Assumptio*.

Cannensem] Altera pars *comparationis*, qua *propositio* confirmatur, exercitum ad Cannas egregiè, & usque ad extremum pugnasse.

Cum captivis] Tertiò arguunt à testimonio ipsorum Patrum; nam cùm ageretur de redimendis Captivis, T. Manlius laudaverat eos, qui ex acie fugissent incolumes, ut ex illius Oratione constat, quam suprà exposui.

Nunc deteriore] Quartò à *comparatione* Captivorum, tali ratione:

Captivi majori digni sunt pœna, quàm nos.

Sed Captivos Majores nostri minori pœna affecerunt, quàm nos à vobis nunc afficimur. Ergo hæc immeritò patimur.

Nunc] *Assumptio*.

Quip-

Quippe] Ejus approbatio ab *effectis*, quòd ad Captivos pertinet.

Nos quibus] Approbatio tùm *Propositionis*, ubi suam culpam elevant, tùm etiam alterius partis *Assumptionis*, cùm suam pœnam amplificant.

Neque ignominiæ] Pœnam igitur secundo loco deprecantur, cùmque levia per modestiam petunt, non finem scilicet ignominiæ, ne dum præmium aliquod, sed solùm ut detur pugnandi locus, eò sibi majorem benevolentiam conciliant. *l.2. c.4.t.25.* Quamobrem sic ab *adjunctis* suam illam justissimam petitionem exponunt:

Cùm maximum bellum urget, omnium promiscuè opera uti debet Resp.
Sed maximum in Sicilia bellum est.
Ergo nostra etiam opera uti Resp. debet.

Bellum in] *Assumptio* amplificatur, ut dictum est, ab *adjunctis*.

Servorum] Ita deinde instant à *comparatione*:

Qualiscumque sit nostra conditio, non erit deterior, quàm Servorum.
Sed Servorum etiam opera utitur Resp.
Ergo nostra etiam uti debet.

Servorum] *Assumptio*.

Pro servis] *Propositio* cum *complexione*; habeat nos Senatus, ut servos ad bellum emptos, & pro libertate recuperanda pugnare sinat.

Vis tu mari] *Peroratione* se promptos ad quælibet subeunda pericula offerunt; & adverte vim in ea *Repetitione* maximam.

Utquo ad cannas] Ut si mori ad Cannas debuimus, quamprimùm in Sicilia pugnantes moriamur, ut gloriosa mors ignominiæ finem imponat.

Sententiæ.

Fatali lege immobilis rerum humanarum ordo ſeritur.
In pœnis etiam ſervanda æquabilitas.

ORATIONIS XCVI.

Annibalis ad Tarentinos de Claſſe paranda

Argumentum.

CUm Tarentini dubitarent, qua ratione paranda eſſet Claſſis ad obſidendam arcem, Annibal quid ſit agendum exponit.

Loci communes à *Cauſis*, & ab *Adjunctis*.

Motus, *Confidentia*. Mores *prudentis Ducis*.

Evadent] Non eſſe deſperandum, quin ex portu in apertum mare trahi naves poſſint, ita oſtendit à *Cauſis*:

Conſilio multa fiunt, quæ difficillima videbantur.

Ergo & hoc faciemus, ſi conſilio uti voluerimus.

Urbem] Rationem transvehendi plauſtris in mare naves probat facilem ab *Adjunctis* viarum, quæ planæ, & latæ erant; ſicque *Confidentes* facit, ex *Ariſt.l.2.c.5.t.61*.

Et mare] In hac altera parte refert præmia, quæ ex hoc conſilio conſequentur, poſſeſſionem Maris, arcis obſidionem, & celerem victoriam.

Sententia.

Multa, quæ impedita natura ſunt, conſilio expediuntur.

ORA-

ORATIONIS XCVII.

Legati Syracusani ad Marcellum de deditione

Argumentum.

SYracusani, cùm Præfectos Pœnorum interfecissent, Legatos deinde ad M. Marcellum mittunt, qui tali Oratione veniam rerum gestarum petunt.

Loci communes à *Causis*, ab *Effectis*, à *Consequentibus*, & *Antecedentibus*.

Motus, *Misericordia*. Mores *Supplicum*.

Duæ sunt partes, excusatio rerum gestarum, & deprecatio pœnæ.

Neque primo] Defectionis excusationem ita adornat à *causis* princeps illius Legationis:

Ii venia digni sunt, qui non sponte, sed coacti defecerunt.

Sed nos coacti à Tyrannis, adeòque non sponte defecimus. Ergo.

Propositio pendet ab *Arist. l.1.c.10.t.176.*

Neque] Ostendit, Syracusanos coactos à Hieronymo primùm, deinde ab Hippocrate, & Epicide à Romanis defecisse.

Nec quisquam] Altera pars *Assumptionis*, sponte sua id non fecisse.

Neque primo] Hoc est, non defecimus nunc primò auctoribus Epicide, & Hippocrate, sed jam anteà Hieronymus Tyrannus defecerat.

Hinc metu] Metu, vi scilicet, & opera mercenarii militis, fraude verò, missis falsis nuntiis de Leontinorum cæde.

Nunc certe] Deinde confirmat eamdem *Assumptionem* ab *effectis*:

Ii non spontè defecerunt, qui statim, recuperata libertate, se vobis dedunt.

Sed

Sed ſtatim recuperata libertate, nos noſtraque vobis dedimus.

Ergo anteà ſponte non defecimus.

Hìc etiam amplificatur *Aſſumptio*.

Gloriam] In ſecunda *Orationis* parte deprecatur Urbis excidium à *conſequentibus*:

Majori tibi erit gloriæ ſervata tanta urbs, quàm everſa.

Ergo ſervare debes incolumem, non evertere.

Probatur *antecedens*, 1. quia jam maxima illius gloria eſt Urbe expugnata tot triumphis inſigni, 2. quia ſi ſerventur victæ Urbis trophæa, majori erunt admirationi trophæa Marcelli de tali Urbe relata.

Quo quiſquis] *Miſericordia* movetur èx *Ariſt. l.2.c.8.t.92.*

Sub clientela] Ita etiam evenit, nam Syracuſæ per multum deinde tempus ſub clientela Marcellorum fuerunt.

Ne plus] *À meritis Antecedentibus* ultimò arguit:

Plus apud Vos valere debet Hieronis memoria, quàm Hieronymi.

Sed ille amiciſſimus Veſtræ Reip. fuit.

Ergo in ejus gratiam ſervare Syracuſas debetis.

Ne plus] *Propoſitio*, nam per ſe ſatis manifeſta erat *aſſumptio*.

Diutius] *Propoſitionis* approbatio, tùm quia diutiùs fuerat amicus Hiero, quàm inimicus Hieronymus, tùm quia defectio à Romanis Hieronymo auctori perniciem peperit; à ſuis enim interfectus fuerat.

Sententiæ.

Parcendum innoxiæ multitudini.

Glorioſior erit, qui victas Urbes poſteris eſſe

esse spectaculo, quàm qui, iis excissis, famæ credi maluerit.

ORATIONIS XCVIII.

L. Martii ad Milites

Argumentum.

CÆsis in Hispania Scipionibus, L. Martius, cui ab exercitu delatum fuerat imperium, milites hortatur, ut noctu facta eruptione invaderent hostium Castra, quæ negligenter custodiri nuntiabantur.

Loci communes ab *antecedentibus*, ab *adjunctis*, & à *comparatione*.

Motus, *confidentia*. Mores *præclari Ducis*.

Dividitur in tres partes, *Exordium*, *Contentionem*, & *Conclusionem*.

Vel mea] Ut sibi milites benevolos faciat, exorditur ab avertenda suspicione ambitionis, ostenditque sibi grave esse illud imperium & ex sua pietate in Scipiones, & ex præsenti fortuna.

Quo enim] Probat hanc secundam partem ita ab *adjunctis*:

Difficile est, eum, qui mœret, posse alios & consolari, & servare.

Sed ego maximè mœreo ob mortem Imperatorum.

Ergo difficile est mihi consolari vos, & servare.

Nisi metus] Juxta illud Senecæ: *Curæ leves loquuntur, ingentes stupent*. vide *Arist. lib.2. c.8. t.90.*

Et scipiones] Explicat illud alterum de pietate sua in interfectos Scipiones, quorum memoria agitatum ait se nunquam posse quiescere.

Neu se] Prosopopœja, quia inducit Scipiones sibi loquentes, ut milites ad pugnam inflammet; concluditque deinde exemplo suiipsius præstandam esse Ducibus obedientiam licet mortuis, sed immortali vita donatis, quam vivis præstitissent, & à luctu ad ultionem converti animos oportere.

Nec alia] *Confidentes* igitur Milites facit ita ab *antecedentibus*:

Quos heri vicistis, hodie quoque facilè superabitis.

Sed heri hos eosdem hostes vicistis.

Ergo nunc quoque eos facilè superabitis.

Argumentum, quod confirmatur etiam exemplo Cannensis Cladis, cui non cessit Romana Virtus, desumitur ex *Arist.l.2. c.5.t.57.*

Nunc qui] *Complexio*.

Non enim] *Prolepsis*, quòd ipse hesternam victoriam persequi milites prohibuerit.

Ut postmodum] Responsio ad *Prolepsin*.

Nec hujus] Responsionem suprà allatam confirmat ab *Adjunctis*, tali ratione:

Imparati facilè opprimi possunt. ex *Arist. l.1.c.12.t.223.*

Hostes imparati sunt.

Ergo facilè opprimi possunt. *Arist. loco citat.*

A vobis] *Propositionis* approbatio à *Contrariis*.

Et ita] *Assumptio* ita probatur à *Causis*:

Qui negligit, imparatus est.

Hostes nos negligunt. Ergo sunt imparati.

Ad id] *Propositio* hujus syllogismi, qui ob prosperam fortunam non timet, minimè cavet.

Nihil omnium] *Assumptio*.

Audeamus] *Complexio* prioris syllogismi.

Tertia] Aperit suum consilium de hoste no-

ctu invadendo, docetque ſimul qua ratione peragi res debeat.

Scio audax] Eruptionem, quam expoſuit, ita ſuadet:

Ante certam, & proximam perniciem audendum eſt aliquid.
Sed certa nobis imminet pernicies.
Erumpere igitur debemus.

Sed in rebus] *Propoſitio* cum ſua probatione.

Unus] *Aſſumptio* confirmatur à periculo, ne tres hoſtium duces ſimul conveniant, tunc autem nullam amplius futuram ſalutis ſpem docet à *comparatione*:

Duo Scipiones incolumi exercitu non potuerunt reſiſtere tribus hoſtium Ducibus.
Ergo multò minus ego reſiſtam cum reliquiis illius victi exercitus.

Alia belli] *Complexio* ſyllogiſmi.

Ite diis] *Concluſio*, qua jubet eos curare corpora, ut vigentes, & integri caſtra hoſtium invadant, addita ſpe ab heſterno proſpero certamine.

Sententiæ.

Imperium ut amplum judicio hominum, ita re ipſa grave, ac ſolicitum eſt.
Metus mœrorem ſæpè obſtupefacit.
Difficile eſt, cùm ipſe mœreas, alterum conſolari.
Viri fortes vivunt, vigentque memoria rerum geſtarum.
Non lamentis, lacrymiſque, ſed factis hoſtem ulciſcimur.
Virtus ex omni ſævitia fortunæ emergit.
Ad id, quod ne timeatur, fortuna facit, mi-

minimè cauti sunt homines.

Quod difficillimum videtur, eo ipso facillimum sæpè est.

In rebus asperis, & tenuibus fortissima quæque consilia tutissima sunt.

Si in occasionis momento, cujus prætervolat opportunitas, cunctatus paulùm fueris, nequicquam mox omissam quæras.

Ex Dec. 3. Lib. 6.

ORATIONIS XCIX.

Sempronii Tribuni in Cn. Fulvium

Argumentum.

CN. Fulvium ob exercitum in Apulia amissum ita apud populum accusat Sempronius Blæsus Tribunus Plebis.

Loci communes à *Causis*, & à *Comparatione*.

Motus, *Odium*. Mores *viri æquitatem amantis*.

Neminem] Cùm manifestum jam esset crimen amissi in Apulia exercitus, restat ut illud aggravet ex *circumstantiis*, quod facit primùm à *causis* hoc Syllogismo:

Pejus est corrumpere vitiis milites, quàm eos objicere interficiendos hosti.

Sed Fulvius priùs corrupit omnibus vitiis milites, quàm proderet hosti.

Ergo major est ejus culpa.

Assumptionem amplificat ostendens facinus tàm turpe singulare esse in Fulvio, & à nemine anteà admissum. *Arist.l.1.c.14.t.255.*

Neminem, cum] Purgat ab omni culpa populum, qui imperium dederat; non enim no-

vit

vit mores eorum, quibus permittit exercitum.

Quid interfuisse] *A comparatione* deinde *dissimilium*, tali ratione:

Potuit Sempronius disciplina, & imperio ad bonam frugem servorum exercitum traducere.

Ergo multò major culpa Fulvii, qui liberos, & Romanos corruperit.

Nec hercule] Ex alia circumstantia reprehendit Fulvium, quòd primus ex acie fugerit, fueritque pessimo exemplo militibus.

Flaminium] Sic itaque à *comparatione dissimilium*:

Laudantur tot Duces, qui, ne desererent circumventos exercitus, cecidere.

Ergo puniendus Fulvius, qui fugiens omnem exercitum hosti prodidit. *Arist. l.2.c.6.t.65.*

Facinus] Rursùs à *comparatione parium*:

Eadem pœna digni sunt Duces, ac Milites, qui ex acie fugiunt.

Sed reliquiæ Cannensis exercitus, legionumque ipsius Fulvii relegatæ sunt propè in exilium.

Ergo & ipse Fulvius eadem saltem pœna dignus est.

Adeo imparem] *Concludit* invidiosè Orationem per Epiphonema; grave enim fuisset, in libera Civitate posse impunè peccare Nobiles, Plebeios non item.

Sententiæ.

Certum est, quemlibet in ganea, lustrisque, ubi juventutem egerit, senectutem etiam acturum.

In libera Civitate diviti ac pauperi, honorato atque inhonorato impar libertas esse non debet.

ORA-

ORATIONIS C.

Vibii Virii in Senatu Campano de deditione

Argumentum.

COacto ſenatu Campano, & quibuſdam cenſentibus, mittendos eſſe Legatos de pace, & deditione, Vibius illud conſilium diſſuadet, & ad voluntariam mortem reliquos Patres invitat.

Loci communes ab *adjunctis*, ab *antecedentibus*, à *ſimili*, à *Comparatione*.

Motus, *deſperatio*. Mores *Viri fortis*, & *conſtantis*.

Tres ſunt partes, deditionem diſſuadet, ad mortem hortatur, & rationem mortis aperit.

Quid vos] Ponit *propoſitionem*, quam deinde probat, & *per Comparationem imparium*, ait, deditionem hanc fore ſine ulla ſpe Clementiæ.

Jam è memoria] Id autem confirmat primo ab *adjunctis* Defectionis:

Defectio cum ſumma perfidia, & crudelitate conjuncta, non meretur Clementiam. *l.2. c.3. t.16.*

Noſtra defectio ab Romanis talis fuit.

Ergo nullam Clementiam ſperare poſſumus.

Aſſumptio amplificatur.

Age contra] Secundo ab *adjunctis* oppugnationis:

Qui pertinaciſſimè, & ſummo cum ſuo periculo Urbem aliquam obſident, eam maximè oderunt. *l.2. c.4. t.38.*

Sed Capuam Romani pertinaciſſimè, & cum ſummo ſuo periculo jam per duos annos obſident.

Er-

Ergò execrabile est eorum odium in Campanos.

Cum hostis] *Assumptio* comprobatur, quòd ne discederent ab obsidenda Capua, omiserint hostem Annibalem, quòd ambo Consules obsidioni præfuerint, quòd multa, eaque gravissima in defendendo Vallo perpessi fuerint.

Sed omitto] Tandem quòd periculum Romanæ Urbis eos ab obsidione non deterruerit, & per figuram hypotyposin vehementem facit amplificationem.

Feras] Quod augetur à *simili*, tali ratione:

Feræ bestiæ ad cubilia, suosque catulos defendendos, cæteros omissis, accurrunt.

Ergo summum est Romanorum in nos odium, quos conjuges, liberi, & Patria circumsessa ab obsidenda Capua non averterunt.

Tanta aviditas] *Complexio* Syllogismi; cùm igitur tantum sit Romanorum in nos odium, extingui tantùm potest nostro sanguine, & excidio, *Ex Arist. loc. cit.*

Nec injuria] Tertiò, ut spem Clementiæ omnem auferat, ostendit justum esse hoc odium Romanorum in Campanos, *à Pari:*

Justè patimur, quod alteri facere voluimus.

Sed, si vicissent Campani, Romanos omninò perdidissent.

Ergo eadem justè Romani Victores in Campanos facturi sunt. ex *Arist. lib.* 1. *cap.* 12. *tex.* 228.

Itaque quando] In secunda parte voluntariam mortem suadet, hoc modo:

Cum mors est inevitabilis, optanda est honesta, & sine cruciatu.

Sed mortem vitare non possumus.

Ergo

Ergo ea mors optanda eſt, quæ ſit honeſta, & ſine cruciatu.

Itaque] *Propoſitio*, quam habet etiam *Cic. Philip.12. Cùm Dolabella fecerit, ut optanda mors eſſet, modò ſine cruciatu. ex Ariſt. lib.2. cap.5.tex.40.*

Non videbo] Enumerat cruciatus, & dolores, qui à Romanis victoribus immineant, qui ſola voluntaria morte vitari poſſint, quodque ultimo loco ponit, Patriæ everſionem probat ab *antecedentibus:*

Albæ ſuorum Majorum Patriæ non pepercerunt.

Ergo multò minus Capuæ, quam maximè odere.

Itaque quibus] Proponit in tertia parte genus mortis, quæ leniſſima futura ſit, & per Epilogum attingit tùm quæ ſolatia in ea futura ſint, tùm quos cruciatus, doloreſque voluntaria morte effugiant.

Hæc una] Ultimò hoc genus mortis non ſolùm neceſſarium, ſed glorioſum etiam ſibi futurum oſtendit & apud hoſtes, & apud Amicum Annibalem.

Sententiæ.

Vetus, atque uſitata res eſt, in oppugnanda hoſtium urbe labores, ac pericula pati.

Vir fortis cruciatus, & contumelias morte honeſta, & leni effugere ſolet.

Ab altero metuas, quod alteri feceris.

Honeſta mors turpi vitæ præferenda.

ORA-

ORATIONIS CI.

M. Marcelli in Senatu de captis Syracusis

Argumentum.

CAptis Syracusis Marcellus urbem diripuerat, & omnia abstulerat ornamenta, quæ cùm in Senatu objicerent Siculi, ipse hac oratione defendit.

Loci communes ab *effectis*, ab *antecedentibus*, & à *conjugatis*.

Motus, *Ira*. Mores *Viri innoxii*, *& imperterriti*.

Dividitur in tres partes, *Exordium*, *Contentionem*, *& Perorationem*.

Non adeo] In *exordio* profitetur, se non ut reum causam dicturum, quod inconveniens est Consuli Romano, accusantibus Græcis, cùmque jure belli se ipse satis defendat; sed solùm ostensurum, Siculos justè ea mala passos.

Qui si non] Probat igitur ab *effectis*, eos verè hostes Pop. Rom. fuisse, quod nisi ostendat, fatetur, se infanda admisisse, tali ratione:

Qui facit hostilia, pro hoste habendus est.
Syracusani multa in Romanos hostilia fecerunt.
Ergo & pati hostilia debuerunt.

Sin autem] *Assumptionis* approbatio ab enumeratione rerum omnium, quas inimico animo in Romanos fecere, ex *Arist. l.2. c.2. tex.11.*

Quis passos] *Propositio*, & pulcherrimus locus est à *conjugatis*.

Tradentes] Alterum *accusationis* caput, quòd recusasset tradi sibi Syracusas à Viris principibus, & opera potiùs duorum ex Plebe usus fuisset.

Nos estis] Cui primò sic respondet:

Vos estis principes Syracusanorum.

Sed nemo vestrum voluit mihi urbem tradere.

Ergo principes Syracusanorum Urbem tradere voluisse falsum est.

Non estis] *Propositio*.

Quippe qui] *Propositionis* approbatio; non enim objicerent aliis humilitatem generis, nisi essent ipsi nobiles.

Quis est] *Assumptio*, negat enim interrogando.

Odistis] Per apostrophen ad Adversarios ita secundò respondet à *repugnantibus*;

Qui conviciantur deditionis auctores, dedere ipsi Urbem noluerunt.

Vos auctores deditionis conviciamini.

Ergo noluistis Vos Urbem Romanis dedere.

Ipsa] Tertiò ab *effectis*:

Cui grata fuit deditio facta per Plebeios, multò gratior fuisset facta per Nobiles.

Sed mihi grata fuit deditio Syracusarum etiam per Plebeios facta. Ergo.

Et antequam] Quartò ab *antecedentibus*, refertque ea omnia, quibus antequam obsideret Syracusas, pacem & cum omni Populo & cum Principibus tentavit.

Quæ cœptis] Quoad tertium crimen de Urbe direpta, & spoliata, defendit omnia facta jure belli, & Siculos queri hæc debere non apud victores Romanos, sed apud Pœnos victa Urbis socios.

Ea vos] In *peroratione* monet Senatum, ut à se acta confirmet, proposito periculo, ne si secus fecerint, alii Duces segniores in bello gerendo sint. Deinde ait, se velle unà cum Legatis templo excedere, quò magis liberè se absente consuli Senatus possit.

Sen-

Sententiæ.

Nemo indignari debet, se passum hostilia, cùm fecerit.

Quæ singulis victor aut dat, aut adimit, rata esse debent jure belli.

ORATIONIS CII.

Atilii Reguli de Campanis in Senatu

Argumentum.

CUm dubitarent Patres, quid de Campanis statuerent, Atilius Regulus interrogatus sententiam ita in eos invehitur, remque ad Plebem rejicit.

Motus, *Ira*. Mores *viri gravis & severi*.

Tres sunt partes, *Insinuatio*, *Narratio*, & *sententia*.

In consilio] Ut fidem sibi astruat, præmittit, se fuisse consiliorum omnium participem capta Capua, quippe Legatum Consulis, proindeque certissima esse, quæ referret.

Cum quæreretur] Refert, quàm malè de Romana Rep. meriti fuerint omnes Campani, præter duas mulieres, & singula manifesta sunt.

Per senatum] Rem omnem rejiciendam censet ad Plebem, nam sine rogatione Populi negat quidquam agi posse per Senatum contra Cives Romanos; quales erant Campani, idque confirmat exemplo, ut patet.

Notandum tamen hic est, si quando maximum Reip. periculum imminebat, ut rogari tutò Plebs non posset, tunc licuisse Patribus summo jure uti, & Romanos etiam Cives morte damnare reos Perduellionis, sicut Ci-

ceronem legimus in Conjuratos animadvertisse ea Decreto Senatus.

Sententiæ.

Duces sæpè plectuntur, non quòd culpa, sed quòd dignitate emineant.

De Cive Romano injussu Populi agi non poterat:

ORATIONIS CIII.

Lævini Consulis de pecuniis erogandis

Argumentum.

Cum Plebs seditiosè negaret, se posse erogare pecuniam in supplementum remigum, Lævinus Consul hortatur Patres, ut ad voluntariam collationem animum adjicerent, ipsique præirent cæteris exemplo.

Loci communes à *causis*.

Motus, *lenitas*. Mores *viri prudentis*.

Tota hæc Oratio uno Syllogismo continetur, à *causis*:

Qui honore præstat, debet & exemplo præesse in subeundis oneribus.

Nos honore cæteris Ordinibus præstamus.

Ergo & exemplo in erogandis pecuniis præesse debemus.

Magistratus] *Propositio*.

Si quid] *Propositionis* approbatio, non enim cuipiam gravis erit impensa, cùm Principes videat sibi plus capere, quàm eorum ferat conditio.

Itaque] *Complexio*.

Ita ut annulos] Explicat, qua ratione facienda sit ea collatio, quid conferre quilibet quidque sibi retinere debeat.

Hanc

Hanc unam] Hortatur Patres ad hujuſmodi voluntariam Collationem ex præſenti neceſſitate, addita ſpe recuperandi omnia, ubi Reſp. reſpiraſſet.

Annulos] Annulos habebant omnes ex Senatorio, & ex Equeſtri ordine; bulla verò erat inſigne puerorum prætextatorum, quam filii eorum ferebant, qui equo meruiſſent, & erat plerumque aurea.

Libras pondo] Iis, qui curulem Magiſtratum geſſarant, duas permittit libras auri, & argenti, ut patella, & ſalino aureo, aut argenteo in privatis ſacrificiis uti poſſent.

Sententiæ.

Qui honore præſtat, debet ad omnia ſubeunda Dux eſſe, quæ dura, atque aſpera ſunt.

Reſp. incolumis & privatas res facilè ſalvas præſtat.

ORATIONIS CIV.

P. Scipionis ad exercitum Hiſpaniæ

Argumentum.

P. Scipio miſſus in Hiſpaniam, cæſis Patre, & Patruo, veteres milites alloquitur, & ad benè de ſe Imperatore, totoque bello ſperandum hortatur.

Loci communes ab *antecedentibus*, ab *adjunctis*, & ab *enumeratione*.

Motus, *Confidentia*. Mores *impigri Ducis*.

Quatuor ſunt partes, *Exordium*, *Propoſitio*, *Contentio*, & *Peroratio*.

Nemo] In *Exordio* ſibi benevolentiam conciliat referens Militum merita, tùm in Sci-

piones Patrem, & Patruum, tùm in Remp. *Arist. l.2.c.4.t.27.*

Sed cum jam] *Propositio*, qua docet sibi esse in animo non solùm defendere Romanas Provincias, sed ex omni etiam Hispania pellere Carthaginienses. *l.3.c.14.t.101.*

Adversæ] Sed cùm duæ res tàm audax consilium maximè dissuaderent, acceptæ paulò antè clades, & suamet Adolescentia; utrique Scipio satisfacit, & imprimis quoad clades acceptas ita respondet ab *antecedentibus*:

Qualis hactenus fuit fortuna Reip. talis futura est.

Sed post multas acceptas clades sæpè anteà vicimus.

Ergo & nunc in Hispania vincemus.

Adversæ pugnæ] *Propositionis* approbatio à suamet *confidentia*, quem tamen mærere luctu oporteret, ex *Arist. l.2.c.5.t.57.*

Eo fato] *Assumptio*.

Vetera] *Assumptionis* approbatio ab *exemplis* conglobatis, quibus Clades omnes aperit in hoc bello acceptas, & mutatam deinde fortunam.

Quid igitur] *Complexio*, quam ut magis urgeat, repetit quod & suprà innuerat, principium rerum secundarum ortum ab exercitu Hispano.

Nuper quoque] Transit ad alteram partem, & adolescentiæ suæ perculsæ etiam domesticis cladibus opponit certa argumenta divini auxilii, hoc modo:

Ii confidere debent, quibus Dii auxilio futuri sunt.

Sed auguria, auspicia, & præsaga mens portendunt mihi in Hispania victoriam.

Ergo confidere maximè debemus.

Propositio pendet ab *Arist. l.2, c.5. t.60.* & amplificatur *assumptio*.

Cen-

Centuriis omnibus] Adverte imperia extra ordinem fuisse demandata Tributis Comitiis, mittendo autem in Hispaniam Proconsule habita tunc fuisse contra veterem consuetudinem Comitia Centuriata, quòd ea res maximi momenti esse videretur; videas Quæst. de Prov. Rom.

Quod mens] Idem quoque confirmat ab *adjunctis* hostium:

Hostes, qui socios habent infidos, & inter se discrepant, facilè vinci possunt.
Tales sunt Carthaginienses in Hispania.
Ergo eos facilè vincere possumus.

Vexati] *Assumptio*.

Eadem in illos] *Propositionis* approbatio à *Pari*, nam & Romani victi sunt, quòd ab iis defecissent Celtiberi, & Duces exercitus divisissent.

Nec discordia] Alia approbatio *Propositionis* quoad secundam partem à *causis*, discordia scilicet intestina.

Vos modo] *Peroratio*, qua milites sibi conciliat per memoriam Scipionis patris, inflammat autem tùm recordatione rerum anteà egregiè gestarum, tùm spe futuræ victoriæ, suæque ipsius virtutis, ut se non corpore solùm, sed animo etiam similem Patri filium ostendat, *l.3.c.19.t.163.*

Sententiæ.

Multis eo fato donata sors est, ut multis bellis victi vicerint.
Una virtus Pop. Rom. strata omnia humi erexit, ac sustulit.
Orbitas, ac solitudo frangit animum.
Animus cuique suus maximus est vates.

ORATIONIS CV.

P. Scipionis ad Milites de oppugnanda Carthagine

Argumentum.

AD obsidionem Novæ Carthaginis oblata rerum magnarum spe ita P. Scipio militum animos inflammat.

Loci communes à *consequentibus*, & ab *adjunctis*.

Motus, *Spes*. Mores *prudentis Ducis*.

Ad urbem] Attingit in principio universalem *propositionem*, quam deinde probat unico syllogismo ab *effectis*, seu *consequentibus*, tali ratione:

In illius Urbis obsidione toti esse debemus, quæ maximas utilitates, & opportunitates importat.

Sed capta Carthago maximas habebit utilitates, & opportunitates.

Ergo in ea obsidenda toti esse debemus.

Oppugnabitis] *Assumptionis* approbatio quoad primam partem; in ea enim Urbe erant obsides totius Hispaniæ, pecunia omnis publica, & belli apparatus.

Is magis] Hoc est, ille magis oppugnationem ipsam considerat, quàm emolumenta ex ea oppugnatione consecutura.

Potiemur] *Assumptionis* approbatio quoad alteram partem, ostenditque Carthaginem opportunissimam esse ab *adjunctis*, à portu scilicet, & situ.

Sed quoniam] *Conclusio*, quæ in Argumento locum habet *complexionis*.

Sen-

Sententiæ.

Capta Urbe ſitu opportuna, univerſa capitur regio.

Nervi belli ſunt commeatus, arma, pecuniæ.

ORATIONIS CVI.

P. Scipionis ad Allucium Hiſpanum

Argumentum.

CUm Scipio Celtiberorum Principi Allucio pulcherrimam Sponſam reſtitueret, tùm ſuam illi benevolentiam oſtendit, tùm illius ſibi conciliat.

Loci communes à *comparatione*, & ab *effectis*.

Motus, *amor*. Mores *pudici Juvenis*.

Juvenis] *Inſinuatio* ab avertenda verecundia, nam inter Juvenes ſermo de amore maximè pudico nullam parit Verecundiam.

Ego] Duo igitur affert argumenta ſuæ in Allucium *Benevolentiæ*, quòd ejus amori faveat, & quòd ſponſam intactam reſtituat. Primum ſic explicat à *pari*:

Si ego Sponſam impenſiùs amarem, veniam mihi dari vellem.

Ergo & tibi Sponſam amanti favere debeo. *Ariſt. l.2.c.4.t.26.*

Et non reſp.] Dat rationem, cur amore Sponſæ non teneatur, ne ſine cauſa videatur diſſimilis Allucio; *loc.cit.tex.30.*

Fuit ſponſa] Alterum *Benevolentiæ* Scipionis in Allucium argumentum, cùm pulcherrimam Sponſam reſtituat intactam.

Hanc Mercedem] In ſecunda *Orationis*

nis parte eum hortatur, ut Pop. Rom. amicus esse velit, & ita primùm à *causis*.

Amicus esse debes Viris bonis. *Arist. l. 2. c. 4. t. 29.*
Tales plerumque sunt Romani.
Ergo illis esse debes amicus.

Et si me] *Assumptionis* approbatio ab *exemplis* sui, Patris, & Patrui.

Nec ullum] Idem confirmat ab *effectis*:

Illis amicus esse debes, qui & hostes maximè lædere, & amicis maximè prodesse possunt; ex *Arist. cap. cit.*
Sed Romani si sint hostes, maximè lædere possunt, si amici, maximè prodesse:
Ergo illis amicus esse debes.

Capta Carthago, & beneficium Sponsæ restitutæ comprobant *assumptionem*.

Sententiæ.

Pudicitia res Sancta est.
Inter Juvenes sermonis de amore recto, & legitimo nulla est verecundia.
Venia danda est Juveni Sponsam impensiùs amanti.

Ex Dec. 3. Lib. 7.

ORATIONIS CVII.

Latinorum Militiam detrectantium

Argumentum.

POpuli Latini nominis irati maximè ob transportatos in Siciliam suos Milites, ita majus, quàm ferre possint, impositum sibi onus queruntur.

Loci communes à *causis*.

Mo-

Motus, *Ira*. Mores *hominum desperantium*.

Decimum] à *causis* conglobatis suam ostendunt miserrimam esse condicionem, suosque cives vel acie, vel morbo omnes absumi.

Magis perire] Per invidiosam *comparationem* Romanorum injuriam amplificant, quòd in Siciliam reliquias Cannensis Cladis transportari voluerint.

Si veteres] Itaque ex supradictis tali pacto concludunt:

Si veteres milites non redeant, novi legantur, brevi nemo nostrum supererit.

Sed ita fit. Ergo brevi nemo supererit.

Arist. l.2.c.2.t.12.

Itaque] *Adhortatio* ipsa duplici nititur argumento, à *necessario*, & ab *utili*; si enim dent Romanis milites, & pecunias, inevitabilis est summa egestas, & solitudo; si negent, quamprimùm pax fiet.

Sententia.

Si veteres milites non redeant in Patriam, novi legantur, brevi nemo supererit.

ORATIONIS CVIII.

Consulum ad Populos Latini nominis

Argumentum.

CONsules castigando, increpandoque ita eos Populos à sententia negandi Romanis auxilia deterrent.

Loci communes à *Comparatione*, à *Simili*, & à *Dissimili*.

Motus, *Pudor*. Mores *Virorum Prudentum*.

Eos ausos] Imprimis eos increpant à *comparatione* :

Turpe est , ea vos dicere Consulibus , quæ Consules non audeant dicere Senatui .

Sed nos Consules non audemus hæc Senatui referre .

Ergo turpe est , ea vos dixisse Consulibus.

Non enim] *Assumptionis* approbatio .

Redirent] Secundò à *dissimili* :

Tarentini , & Campani hæc fecerunt .

Sed Vos estis Romani .

Ergo debetis his contraria facere .

Inde oriundos] Tertiò à *simili* :

Vos debetis ea Romæ præstare , quæ Liberi Parentibus .

Sed turpe est à Liberis deseri Parentes .

Ergo turpe est à vobis deseri Romanos .

Inde oriundos] *Propositionis* approbatio .

Consulerent] Quamobrem hortatur , ut de integro consulant , ne & ipsi Romanum imperium Annibali hosti prodant .

Sententiæ .

Detrectatio munerum militiæ aperta sæpè defectio est .

Coloni ea suis debent , quæ Liberi Parentibus .

ORATIONIS CIX.

M. Marcelli milites increpantis

Argumentum.

Milites ab Annibale prælio victos, & in castra pulsos hisce verbis Marcellus castigat.

Loci communes ab *antecedentibus*, & ab *effectis*.

Motus, *Verecundia*. Mores *irati Ducis*.

Partes sunt tres, *Exordium*, *Contentio*, & *Conclusio*.

Diis] *Exordium* habet vehementem militum increpationem, & invidiosa illa gratiarum actione ostendit, solo Deorum auxilio servata fuisse Castra, quæ ipsi per ignaviam prodidissent.

Qui pavor] Arguit igitur ita ab *antecedentibus*:

Turpe est vinci ab hostibus toties victis. *l.1.c.9.t.161.*

Sed toties à vobis victi sunt Pœni.

Ergo ab iis vos modò vinci, turpe est.

Nempe iidem] *Assumptionis* approbatio ab enumeratione rerum prosperè adversus Annibalem gestarum tùm priore æstate, tùm per eos dies, & hesterno maximè prælio.

Quid hæc non] *Propositio* confirmatur ex eo, quòd iidem essent hostes, non numero aucti. Unde concludit suos increpans, Romanos non esse eosdem, & qui fortissimi anteà fuerant, ignavissimos factos.

Non adhuc] Sic deinde ab *effectis*:

Illud est turpe Romanis, unde novum decus oritur hosti: videtur desumptum ex *Arist.l.1.c.6.t.77.*

Sed

Sed ex hac veſtra fuga novum decus Annibali oritur.

Ergo Vobis turpè hoc eſt.

Probatque *Aſſumptionem*, quia cæſæ Romanæ legiones ſæpè anteà gloriam Annibali pepererant, fugatæ nunquam ante eum diem.

Ego vero] Precantibus Militibus, ut veniam daret, reſpondet ſe tum daturum veniam, ſi craſtina die viciſſent; & hoc modo concludit.

Sententiæ.

Sæpè eodem terrore deſeruntur Caſtra, quo pugna omittitur.

Fortes Milites veniam pavoris impetrare debent victores potiùs, quàm victi.

ORATIONIS CX.

Cl. Neronis ad Milites

Argumentum.

CL. Nero relicto hoſte Annibale, & in auxilium Collegæ contra Aſdrubalem cum ſex millibus profectus conſilium ſuum Militibus detegit.

Loci communes à *Conſequentibus*, & ab *Adjunctis*.

Motus, *Confidentia*. Mores *impigri Ducis*.

Negat] Sic igitur detegendo conſilium non minus tutum, quàm audax ſuorum animos inflammat à *conſequentibus*:

Illud conſilium alacriter ſuſcipiendum eſt, ex quo certa victoria pendet.

Sed ex hoc conſilio certa pendet Victoria.

Ergo ſuſcipiendum alacriter eſt.

Quippe] *Aſſumptionis* approbatio; cùm enim

nim magnus, & optimè instructus Collegæ exercitus satis esse per se videatur ad obtinendam victoriam, multò erit certior, si aliquid addatur virium cum altero Consule, quod formidini futurum erat hostibus in ipsa acie, ex *Arist. l.2. c.5.t.59.*

Famam] Explicat alterum, quo confirmabatur *Assumptio*, adventum scilicet alterius Consulis maximum hostibus pavorem allaturum, à *Causis. l.2. c.5.t.41.*

Gloriæ] Probat autem, ipsos magna ex parte participes tantæ Gloriæ futuros, tali pacto:

Iis plerumque victoria ascribitur, qui ultimi adveniunt.

Ergo victoria magna ex parte nobis accepta referetur.

Gloriæ] *Complexio.*

Semper] *Antecedens.*

Cernere] *Antecedentis* approbatio ab *adjunctis*, nam si tantus hominum favor est euntibus nobis ad prælium, quantus erit redeuntibus post victoriam?

Sententiæ.

Fama bellum conficit, & parva momenta in spem, metumque impellunt animos.

Semper quod postremum adjectum sit, id rem totam videtur traxisse.

Ex

Ex Dec. 3. Lib. 8.

ORATIONIS CXI

P. Scipionis ad seditiosos Milites

Argumentum.

MIlites Romani ad Sucronem relicti, nuntiata falsò Scipionis morte, multa seditiosè fecerant, quos Carthaginem revocatus Imperator, ubi valere cœpit, hisce verbis castigat.

Loci communes ab *Adjunctis*, à *Causis*, à *Comparatione*, & ab *Effectis*.

Motus *Pudor*, & *Metus*. Mores *Clementis simul* & *severi Ducis*.

Dividitur in tres partes, *Exordium*, *Contentionem*, *& Conclusionem*.

Nunquam] In *exordio* rei atrocitatem attingens *verecundiam* movet, ex *Arist.l.2.c.6.t.68.* adeò enim fœdè peccaverant, ut ipse solitus verba sæpè facere militibus, ignoraret, quo tum nomine appellandi forent.

Quid enim vos] Illud in *contentione* semper agit, ut & crimen amplificet, & vulgus militum, transferendo culpam in auctores, à noxa liberet, quod facit imprimis à *comparatione*:

Magna pœna Ilergetes, & Lacetani rebelles digni sunt.

Sed vestra culpa major est.

Ergo vos digni majori pœna.

Assumptionem confirmat à diversis defectionis, & seditionis auctoribus.

Negate vos] Negare factum jubet, & in paucos culpam transferre, ne omnium piaculo,

lo, si peccatum omnes fateantur, expiare tantum scelus cogatur; ubi per pulcherrimam Allegoriam dolorem suum aperit de hisce rebus locuturus.

Equidem] Secundò ab *adjunctis* suæmet integritatis:

Ii milites fœdissimè peccarunt, qui suum Ducem benemeritum, & innoxium pessimè oderunt.

Vos me pessimè odistis talem Ducem. Ergo.

Equidem] Probat *assumptionem* à Beneficiis non in suos tantùm, & socios, sed etiam in hostes collatis; se scilicet Ducem esse benemeritum, & innoxium.

In castris] Altera pars *assumptionis*.

Non quod] Excusat militum vulgus egregia usus similitudine à maris mobilitate, cùm ventis agitatur; mari milites, ventis seditionis auctores assimilat, & ab ingenuitate sua conjecturam desumit.

Vos contagione] Ut in morbo nimirum pestifero ex contactu multi pereunt, ita vos paucorum scelus contagione quadam corripuit.

Quin mihi] Tertiò ab *effectis* conglobatis, ubi se præterit per modestiam; sic igitur argumentatur:

Ii maximo crimini obnoxii sunt, qui peccarunt in Patriam, & in Deos, auspicia, disciplinam, & majestatem Imperii violantes.

Tales Vos estis. Ergo maximo crimini obnoxii.

Quin mihi] *Assumptio*.

De me] Seipse præterit per modestiam; quod tamen Argumentum suprà tractavit.

Patria] *Assumptionis* approbatio quoad Patriam.

Quid Pop. Rom.] Eadem approbatio quoad cæ-

cætera, nam eo ipso, quòd Tribunos amoverant, Deos Sacramenti testes, auspicia, disciplinam, & imperii majestatem violaverant; hujus autem rei atrocitatem multifariam amplificat.

Cum eo ipso] Primo ab humilitate generis eorum, quos sibi Duces elegerant.

In prætorio] Secundò ab *adjunctis* dignitatis Imperatoriæ.

Lapides] Tertiò à *Comparatione*, & ait hoc fuisse portentum omnium maximum, & inexpiabile; & hìc demùm tertium Argumentum concluditur.

Atque ego] Quartò arguit à *comparatione imparium*:

Legio, quæ Rhegium occupaverat, Romæ in foro securi percussa est.

Sed vestra perfidia major fuit.

Ergo vos multò majori pœna digni estis.

Rhegium] *Propositio*.

Sed illi] Confirmat *assumptionem* tripliciter. 1. comparando Duces inter se, & Atrii nomen abominandum dicit, quòd videlicet atrum aliquid, atque adeò abominandum portendere videretur.

Nec cum Pyrrho] 2. comparando scelera, quòd Rhegina Legio cum nullo hoste consociasset consilia, ut ipsi cum Mandonio, & Indibili.

Illi, sicut] 3. comparando fines, nam illi Rhegium occupaverant, ut eam pro Patria Urbem haberent alios quosdam Populos imitati, at vos certè Sucrone domicilium habituri non eratis.

Viam consilii] Quinto utitur Argumento à dementia Consilii, & locus esse videtur à *causa finali*, tali pacto:

Stultum est putare, octo millia hominum posse eripere Hispaniam Pop. Rom.

Sed

Sed vos totidem numero hoc cogitastis.
Ergo stulto omninò consilio usi fuistis.

Assumptio satis patet ex remotione finis habendæ pro domicilio Sucronis.

Mene vivo] *Propositionis* approbatio à *comparatione* Ducum, & exercituum.

Amolior] Probat, etiamsi ipse mortuus esset, stultum tamen id fuisse cogitare. Sed detur, inquit, hæc venia, nihil vos sceleratè contra me cogitasse, & ex falsa mortis meæ opinione natam fuisse seditionem.

Quid?] Hoc alterum primo nititur argumento à *Causa formali*:

Urbs in æternum condita Diis auctoribus non est æqualis mortali corpori.
Talis est Roma.
Ergo, licet ego periissem, adhuc Romæ imperium stetisset.

Quid? si] *Complexio*.

Ne istud] *Propositio*.

Flaminio] Secundò ab *antecedentibus*.

Tot Consulibus, & Consularibus hoc bello interemptis, superstes est Romanus Populus;
Ergo me quoque mortuo superstes fuisset.

Vos ipsi] Tertiò ab *exemplo* recens servatæ Scipionibus interfectis Hispaniæ duce Martio.

Et sic loquor] Quartò, quòd multi adessent, qui suas vices explere potuissent, Silanus, L. Scipio, C. Lælius.

Quibus si] Quintò à *causa finali*:

Etiam me mortuo tulissetis arma pro Pœnis in Patriam.
Sed hoc cogitare stulti est hominis, & scelerati.
Ergo vos stultè, & sceleratè cogitastis.

Arma tamen] *Assumptio*.

Coriolanum] *Assumptionis* approbatio ab *exemplo dissimili*.

Insanistis] *Complexio* universalis ultimi hujus Argumenti, quæ nascitur ex quinque illis rationibus suprà allatis.

Horret] *Conclusio*, & tertia pars Orationis, qua silentio tegi oportere tàm infanda dicit, si non auferri penitus oblivione.

Non negaverim] *Prolepsi* cuidam occurrit; quare enim quæ tegenda dicat silentio, ea tam atrociter exprobrat? Respondet igitur à *comparatione*;

Atrociora sunt vestra facta, quàm mea dicta.

Ergo si pati ego debui atrocitatem vestri sceleris, vos quoque atrocitatem orationis meæ æquè ferre debetis.

Sed ne ea] Deinde satisfacit pollicendo, se nunquam imposterum exprobraturum.

Itaque] Ultimò addit, se illorum quidem pœnitentia contentum esse; auctores verò seditionis debere suomet sanguine luere tantum scelus, quam justissimam paucorum pœnam ut læti probent, hortatur.

Sententiæ.

Res potiùs, quàm verba exercenda.

Vitia, sicut vulnera, nisi tacta, tractataque sanari non possunt.

Quid Principem vita juvat invisa omnibus?

Multitudo omnis, sicut natura maris, per se immobilis est; ut venti, & auræ cient, aut tranquilli, aut procellosi.

Seditionis culpa penes auctores est, cæteri contagione insaniunt.

ORATIONIS CXII.

Saguntinorum in Senatu Romano

Argumentum.

SAguntini post receptam Hispaniam restituti, & agris Turdetanorum aucti, decem Legatos Romam misere, qui gratias Senatui agerent pro beneficiis acceptis, & donum coronam auream in Capitolium ferrent.

Loci communes ab *effectis*, & ab *adjunctis*.

Motus, *Amor*. Mores *hominum beneficii memorum*.

Tres sunt partes, *Insinuatio*, *Contentio*; & *Peroratio*.

Etsi] *Insinuatio* sumitur à mutua *Benevolentia*, & *Fide* tùm sua in Romanos, tùm deinde Romanorum in seipsos.

Bellum] Ea, quæ Saguntini passi fuerant pro Rom. Rep. omittunt, ne videantur exprobrare, ex *Arist. l.2. c.4. t.46.* Romanos optimè de Saguntinis meritos ita ostendunt ab *effectis*:

Qui pro nobis bellum susceperunt, gesseruntque summo cum periculo, & misere in Hispaniam, qui beneficiis cumulatos restituerent in Patriam, benemeriti sunt.

Tales se præstiterunt in nos Romani. Ergo de nobis benemeriti sunt.

Bellum] *Assumptionis* prima pars.

Cum in Italia] Altera pars *assumptionis* amplificata ab *adjunctis* hostium in Italia tunc temporis existentium.

P. & Cn.] Enumeratio beneficiorum, quæ ab Hispaniæ Proconsulibus collata fuerant in Sa-

Saguntinos. *Arist. lib. 2. cap. 4.*

Ob hæc] *Peroratio* habet gratiarum actionem, & gratulationem ob res benè gestas tùm in Hispania, tùm etiam in Italia, & oblationem coronæ aureæ; precanturque, ut Imperatorum acta Senatus confirmet.

Sententiæ.

Nullum officium referenda gratia magis necessarium.

Vectigalia ex hostium agro non tàm fructu jucunda sunt, quam ultione.

ORATIONIS CXIII.

Q. Fabii de Scipionis in Africam expeditione

Argumentum.

CUm apertè ferret Scipio Consul, nisi decerneret Senatus Provinciam Africam, se id per Populum acturum, interrogatus sententiam Q. Fabius non transportandum exercitum in Africam ita censuit.

Loci communes ab *Adjunctis*, à *Causis*, ab *Antecedentibus*, à *Comparatione*.

Motus, *Timor*. Mores *cauti*, *& prudentis Senatoris*.

Partes sunt quatuor, *Exordium*, *Confutatio*, *Contentio*, *& Peroratio*.

Scio multis] *Exordium* habet invidiosam *Prolepsin*, quasi frustrà id in Senatu dissuadeat, quod nisi obtineat à Patribus, impetraturus sit Consul à Populo.

Ego autem] Respondet augendo invidiam, & accusat arrogantiæ Scipionem, sive certam habeat Provinciam Africam, quam neque

Se-

Senatus decréverit, neque Populus extra ordinem dederit, sive, cùm certam habeat, per ludibrium Senatus referat de re jam transacta.

Atque ego] In secunda parte duplici occurrit suspicioni, cunctationis sibi insitæ, & invidiæ in gloriam Scipionis.

Quam metum] Primæ breviter satisfacit ab *effectis*:

Illud est magis probandum, quod est magis utile.

Sed mea Cunctatio fuit Reip. utilior, quàm aliorum ferocia.

Ergo mea cunctatio magis probanda est, quàm ferocia aliorum.

A qua suspicione] Secundæ suspicioni satisfacit primò à *causis*:

Homo perfunctus omnibus honoribus, & provectæ ætatis non invidet Juveni.

Sed ego omnibus honoribus perfunctus provectæ ætatis sum.

Ergo non invideo Scipioni admodum Juveni.

A qua] *Propositio*, quæ pendet ex dictis ab *Arist. l.2.c.10.t.104. & cap.11.t.110.*

Me Dictatorem] Secundo respondet ab *antecedentibus*:

Qui Dictator tulit sine indignatione injustum honorem Mag. Equit. perfunctus honoribus non æmulabitur gloriam Adolescentis.

Sed ego Dictator illud præstiti. Ergo.

Propositio patet ex *Arist. l.2.c.9. t.101. Assumptio* amplificatur ab *adjunctis*, & à felici exitu.

Ne dum ego] *Complexio*, & Scipionem vocat adolescentem florentissimum, admodùm scilicet Adolescentem.

Videlicet] Tertiò à *causa finali*;

Il-

Illud homines æmulantur, quod sperant se posse consequi.

Sed ego non spero Provinciam Africam.

Ergo non possum æmulari Scipioni eam sibi petenti.

Propositio habetur apud *Arist. lib.2. cap.11.* *tex.110.*

Videlicet] *Assumptio* cum Ironia, quam confirmat tùm à sua senectute, tùm etiam à gloria antè parta.

Illud te] Transit ad *Confirmationem*, in qua expeditionem Scipionis in Africam dissuadet; veniam autem à Scipione petit, non quòd adversarium magni faceret, sed ut ostendat se Reipub. causa hanc dissuasionem suscepisse. Sumit igitur argumenta ab *honesto*, ab *utili* & à *facili*.

Quamquam] Honestatem sic attingit ab *Effectis*:

Illud optare debes, quod tibi maximæ gloriæ futurum est; *l.1.c.7.t.116.*

Sed pulsus ex Italia Annibal erit tibi maximæ gloriæ.

Ergo ut ex Italia pellas Annibalem, magnoperè debes contendere.

Cum vero] *Assumptionis* approbatio ab *adjunctis* hostis, & belli.

Et sicut] Confirmatur eadem *Assumptio* à *Comparatione*:

Perpetratum primum bellum Punicum fuit Lutatio magnæ gloriæ.

Sed hostis hic est major, & majus bellum.

Ergo si tu huic bello finem dederis, tua gloria major erit, quàm Lutatii.

Nisi aut] *Assumptio* hujus Syllogismi.

Ab drepano] Ejusdem approbatio ab *Effectis*.

Ne tu quidem] Alia utitur *comparatione* ad primam illam *Assumptionem* confirmandam.

Pul-

Pulsus ab Hispania hostis magnæ tibi est gloriæ.

Ergo pulsus ab Italia hostis Annibal multò majoris.

Nondum] Occurrit *prolepsi* cuidam, docetque adeò viribus vigentem adhuc esse Annibalem, ut qui talem hostem declinet, timere eum, non contemnere videatur, *l.2. c. 5. t.* 41. sicque timoris Scipionem insimulat.

Quin igitur] *Complexio* illius Syllogismi, qui ducebatur *ab Effectis*; debes igitur magnoperè contendere, ut ex Italia pellas Annibalem.

Egregiam] Deinde arguit *ab utili*, tali ratione:

Utilius est alium oppugnare, cùm tuipse in tuto es, quàm cùm adhuc times.

Ergo utilius erit Africam invadere, ubi Italiam metu liberaveris.

Et natura] *Antecedens*.

Pax ante] *Complexio*, quam illustrat, ostendens, majorem futuram gloriam in liberanda Italia, quàm in oppugnanda Africa, idque facit *à Consequentibus*.

Nam nunc quidem] Tertio loco rei difficultatem pertractat *à Causis*, hoc est ab inopia ærarii, & à periculi magnitudine. Sed cùm de ærarii inopia constaret apud omnes, periculum multifariam amplificat.

P. Licinius] 1. *ab Antecedentibus*, & per *Comparationem Minorum*:

Cùm Annibal ad Urbem accessit, obsessa Capua, in magno periculo fuimus.

Sed tunc ab obsidione revocavimus Fulvium, te ex Africa non poterimus.

Ergo, si te absente rursùs accedat, in majori periculo erimus.

Quid quod in] 2. ab incerto bellorum exitu; idque confirmat Scipionum exemplo,

qui in Hiſpania poſt multas res benè geſtas cæſi fuerant.

Athenienſes] Athenienſium deinde exemplo, qui afflicti bello Peloponneſiaco auctore Alcibiade claſſem in Siciliam transmiſerant; & Atilii Reguli, qui primo bello Punico captus fuerat. *Ariſt.l.2.c.5.t.51.*

Næ tibi] 3. *à Diſſimili*, hoc modo:

In Hiſpania, ubi victor fuiſti, multa victoriæ tuæ favebant.

Sed in Africa omnia erunt adverſa.

Ergo maximum periculum eſt gerere in Africa bellum.

Pacato mari] *Propoſitionem* probat *ab Adjunctis* portus, Sociorum, exercitus, Ducis Martii, & ſocordiæ hoſtium, quæ omnia victoriam facilem fecerunt.

Nullo tamen modo] *Aſſumptionis* approbatio pariter *ab Adjunctis*.

An ſyphaci] 4. per reſponſionem ad quamdam prolepſin de fœdere icto cum Syphace, quod maximè confidentem Scipionem faciebat; eam igitur unam ſpem eludit.

Satis ſit] Primò reprehendens Scipionem, quòd ſemel crediderit ſe Numidis.

Non hoſtes] Secundò *à Pari*, ab exemplis ſcilicet Scipionum, qui à Celtiberis ſociis circumventi ſunt, & ipſius Conſulis, à quo in fidem accepti defecerant.

Numidis tu] Tertiò *à Comparatione Majorum*:

Milites à te defecerunt in Hiſpania.

Ergo multò magis in Africa ſocii Numidæ à te deficient.

Et ſyphax] Ultimò *à Cauſa finali*, quia Numidæ ineunt ſocietatem cum Romanis, non ut Romanos Pœnis potentiores videant, ſed ut ipſi in Africa imperent.

Aliter] Poſtquam ſatisfecit prolepſi de fœde-

fœdere icto cum Numidis, urget nunc rursùs Argumentum *à Dissimili*, addita alia probatione *ab Adjunctis*:

Alia est constantia pugnantium pro exteris, alia, si pro Patria, & suis pugnent.

Sed in Hispania pro exteris, in Africa pro Patria, & suis Pœni pugnabunt.

Ergo multo magis in Africa bellum erit periculosum, quàm in Hispania.

Quid porro] 5. arguit *à Consequentibus*:

Si novus exercitus in Italiam descendat, in magno periculo erimus.

Sed descendet, si tu in Africam trajicias

Ergo in magno periculo futuri sumus.

Quid porro] *Assumptio* probatur ab hostium potentia.

Aut magonem] Deinde ab opportunitate, um existat prope Italiam cum Classe Mao, unde augetur Metus *ex Arist. lib. 2. c. . t. 40.*

Nempe in eodem] Tandem *à simili exemplo*, bi & Scipionem castigat:

Te victore in Hispania Asdrubal Dux inde venit in Italiam.

Ergo, te etiam victore in Africa, poterit Dux alius in Italiam venire.

Patere] 6. maximum periculum gerendi ellum in Africa ostendit *ab Adjunctis*, præisso tamen de virtute Scipionis encomio:

Tàm in Italia, quàm in Africa dux belli est Annibal.

Sed validior erit Annibal in Africa, quàm in Italia.

Ergo in Africa bellum gerere magis est periculosum.

Non potes] *Propositionis* approbatio à conessione Adversarii.

Sive igitur] *Propositio* ipsa.

Utrum ergo] *Assumptio* confirmatur *à Contrariis*, quòd infirmiores futuri sint Romanorum Duces divisis exercitibus, adeòque validior Annibal; illud autem ostendit à recenti exemplo dissimili Livii, & Claudii.

Quid? Annibalem] Deinde comprobatur eadem *Assumptio ab Adjunctis*.

Quod istuc] *Complexio*; in Africa bellum gerere periculosum esse, adeòque potiùs in Italia cum Annibale, & Pœnis esse confligendum.

Quam compar] *Peroratio* bimembris, qua hortatur tum Scipionem, ut Patrem imitatus in Italia potius occurrat Annibali, quàm aliò transferat bellum; tùm Patres, ut Consules, & exercitus ad custodiam Urbis, & Italiæ retineant.

Regio more] Sicut in principio, sic in fine Orationis arrogantiæ Scipionem insimulat, qui regio more ipse sibi Provincias designet, non expectato Senatus decreto, aut Rogatione Populi.

Sententiæ.

Qui de re transacta simulat se referre, Senatum ludibrio habet.

Non specie, sed usu salutaria consilia probanda sunt.

Gloriæ, vitæque satur non movetur invidia.

Nunquam pluris fama hominum, quàm Resp. facienda.

Hoc natura prius est, tua cùm defenderis, aliena ire oppugnatum.

Non semper temeritas est felix.

Fraus Fidem in parvis sibi præstruit, ut cùm operæ pretium sit, cum mercede magna fallat.

Æmu-

Æmulatio est causa certaminum.

Ad commune restinguendum incendium concurrendum.

ORATIONIS CXIV.

P. Scipionis de sua in Africam expeditione

Argumentum.

P Scipio Orationi Fabii respondet, suamque in Africam expeditionem tùm utilem, tùm necessariam Reip. esse ostendit.

Loci communes *à Causis, ab Antecedentibus, & Consequentibus, & ab Adjunctis.*

Motus, *Confidentia*. Mores *magnanimi Ducis*.

Partes sunt tres, *Exordium*, *Contentio*, & *Peroratio*.

Et ipse] Se non defendit à crimine Arrogantiæ, quod negare non poterat; neque Cunctationis Fabium insimulat, quam nemo vir sapiens objiceret: suspicionem invidiæ auget à purgatione ejusdem Fabii, tali ratione, ut & se ipse statim in exordio modestum præbeat, & malignitatis Adversarium arguat.

Qui se purgare non potest, culpæ est obnoxius.

Sed Fabius à suspicione invidiæ se non purgavit.

Ergo invidiæ obnoxius est.

Quam quod] *Assumptio*; & per modestiam dubitare videtur, idne contigerit, quòd veritatem occultare non potuerit, an quòd nescierit rem benè dicendo explicare.

Sic enim] *Assumptionis* approbatio, & quoad honores ita *à Causis* respondet:

Qui summum attigit gloriæ apicem, invidet illi, qui eòdem tendit.

Sed ego tendo ad gloriæ fastigium; qu
pervenit Fabius.
Ergo Fabius potest mihi invidere.

Propositio pendet ab *Arist. l.2. c.10. t.10*
Assumptio amplificatur.

Sic senem] Quoad ætatem sic eadem fer
ratione.

Unusquisque illis etiam invidet, quc
aliquando futuros sibi pares censet
l.2. c.10. t.107.
Sed ego aliquando futurus sum Fabi
par.
Ergo potest senex Fabius mihi adolescen
ti invidere.

Tanquam non] *Propositionem* explicat a
infinita gloriæ cupiditate.

Equidem] *Assumptio*.

Illud] Hortatur itaque Fabium, ne sibi in
videat; hæc enim invidia non singulis mod
hominibus, sed etiam Reip. detrimento est

Commemoravit] In *Contentione* refellit sta
tim argumentum ex periculo trajiciendi in
Africam desumptum, & hoc utitur Syllogis
mo *à Comparatione*:

Qui mihi non timuit proficiscenti in His
paniam, non debet esse de me solici
tus trajiciente in Africam.
Sed nemo tunc de me fuit solicitus:
Ergo neque modò esse debet.

Cum pater] *Propositionem* amplificat, o
stendens *ab Adjunctis*, quantum fuerit pericu
lum tunc temporis adeundæ Hispaniæ, & ea
omnia comparans cum iis, quæ in bello Afri
cano ait futura multò minora.

Facile est] Per ironiam castigat Fabium,
qui res à se prosperè in Hispania gestas eleva
verat, additque fore aliquando, ut qui nunc
tantas relatas in Hispania victorias verbis de
primit, elevet etiam domitam Africam, ubi

ipse Scipio rem feliciter transegerit.

Negat aditum] Quoad difficultatem descendendi in Africam, respondet exemplo Atilii, quo usus fuerat Adversarius:

Atilius tutò descendit in Africam, & primo accessu felix fuit.

Ergo etiam mihi portus Africæ patebunt.

Nihil igitur] Exemplum Atilii confutat. 1. quia non à Pœnis, sed à vivo Lacedæmonio victus est. 2. quia non hoc bello, sed priori illud contigit. 3. quia eum non debet terrere Atilius captus, quem non moverunt Scipiones occisi, argumento à *Comparatione Majorum*. 4. à *Pari*, quia si unus Xantippus potuit servare Carthaginem, unus Scipio poterit Romam bello liberare.

At etiam] Atheniensibus opponit Agathoclem, & ipsum Annibalem.

Multum interest] Arguit deinde *à Causis* conglobatis, quòd plus animi sit aliena oppugnanti, quàm sua defendenti, inferenti, quàm propulsanti bellum, quòd faciliùs vinci Carthago possit, idque probat tali ratione:

Superabitur Carthago, si socios habeat infidos.

Sed deficient Socii à Carthaginiensibus, si Romani trajiciant in Africam.

Ergo si Romani trajiciant in Africam, faciliùs Carthago superabitur.

Non speraverat] *Assumptionis* approbatio *à Comparatione*:

Multi Socii in Italia defecerunt à Romanis.

Ergo plures in Africa deficient à Pœnis superbis dominis.

Ad hæc] *Propositionis* approbatio, quia cùm Carthagine Cives imbelles sint, deserti Pœni à sociis non poterunt, ut Romani, imperium retinere.

Hic modo] Vertit se ad Patres ; eosque hortatur, ut trajiciendum decernant, oblata spe victoriæ celeris, allatisque rationibus, cur adeò confidat, *ex Arist. l.2.c.5. t. 57. & 60.*

Quorum ego] Cùm Fabius dixisset, non esse fidendum Numidis, respondet hic Scipio, ita se iis fidere, ut etiam caveat ab eorum perfidia.

Habebo] Objectioni de Annibale, qui tàm in Italia, quàm in Africa Dux belli, & hostium futurus erat, opponit argumentum ab *Utili*, *Effecta dissimilia* recensens :

Si in Italia vincatur Annibal, præmium victoriæ erunt Semiruta Castella ; si in Africa, ipsa Carthago. Ergo utilius est eum vincere in Africa, quàm in Italia.

Ne quid] Nullum autem Romæ imminere ab Annibale periculum sic ostendit *à comparatione Majorum* :

Longè difficilius erat Annibalem victorē cohibere, quàm nunc penè fractum.
Sed tu eum victorem cohibuisti, ne Romam occuparet.

Ergo idem præstare poterit Collega Licinius, fracto jam, & concusso Annibale.

Qui ne à sacris] Assignat rationem, cur, si decernatur Provincia Africa, eam sibi certam polliceatur, concedente nimirum Collega, quòd esset Pontifex Maximus, quem non necessariò, sed ut plurimum in Urbe, aut in Italia manere oportebat.

Si Hercule] Cùm Fabius contendisset, maximam sibi gloriam Scipionem consecuturum, si Annibalem exire Italia coegisset ; ipse contrarium probat, gloriosum futurum Pop. Rom. inferre Africæ bellum, *à Consequentibus* ; præclara est amplificatio, quam illustrat exemplo Annibalis, & prioris belli

Puni-

Punici, *à contrariis* etiam, & *ab Effectis*.

Quæ ad remp.] *Peroratio*, qua concludit, se nihil addere præterea voluisse de rebus à se gestis in Hispania, quas Fabius elevaverat, ut modestiæ famam captaret: cùm tamen eas suprà satis amplificasset.

Sententiæ.

Longiùs, quàm quantum vitæ humanæ spatium est, cupiditas gloriæ extenditur.

In hominis unius virtute plurimum sæpè momenti est.

Multum interest alienos populere fines, an tuos uri, excindique videas.

Plus animi est inferenti periculum, quàm propulsanti.

Barbarorum fidei ita innitaris oportet, ut veriturus perfidiam sis.

Id est Viri, & Ducis, non deesse fortunæ præbenti se, & oblata casu flectere ad consilium.

Ex Dec. 3. Lib. 9.

ORATIONIS CXV.

Locrensium de injuriis Pleminii in Senatu

Argumentum.

LOcrenses accusant in Senatu Q. Pleminium, qui Legatus Locris relictus à P. Scipione multa in eos Cives avarè, & crudeliter admiserat.

Loci communes *ab Effectis*, *à Definitione*, *à comparatione*, & *ab Enumeratione*.

Motus, *Misericordiæ*. Mores *hominum in ultimis miseriis existentium*.

Dividitur in tres partes, *Exordium*, *Contentionem*, & *Perorationem*.

Scio] Ut promptiorem Senatum reddant ad ulciscendas Pleminii injurias, benevolentiam sibi conciliant avertendo culpam defectionis à consilio publico, cui meritum ascribunt reditus in pristinam ditionem; utrumque tamen omittunt in præsentia ostendere ob duplicem rationem, quam afferunt.

Non possumus] Amplificant igitur injurias primò *à Comparatione*.

Durum est, nos majora passos à Romanis, quàm à Pœnis.

Sed ita revera contigit. Ergo.

In discrimine] Hoc est, dubitant homines, utrum vestrum sibi eligere debeant imperium, an Punicum. Unde sic secundò *à Consequentibus*:

Eas injurias ulcisci debetis, quæ vestro imperio maximo detrimento sunt.

Sed injuriæ Pleminii in Locrenses vestro imperio maximo sunt detrimento.

Ergo eas ulcisci debetis.

Assumptio confirmatur argumento à *Comparatione minorum*.

Et tamen] Tertiò ostendunt, se indignos fuisse, qui ea paterentur à fide sua in Romanos, hoc est *ab Effectis*; *Arist. lib. 2. c. 8. t. 92.*

Q. Pleminius] Quartò *à Definitionibus* conglobatis, describentes Pleminium.

Ac si scelus] Quintò *ab Effectis*:

Eum maximè ulcisci debetis, qui non solùm ipse sceleratus est, sed & alios sceleratos fecit; id patet ex *Arist. l. 1. c. 12. t. 225.*

Talis est Pleminius. Ergo eum maximè ulcisci debetis.

Ac si scelus] *Propositio* explicatur *à Contrariis*.

Nunc omnes] *Assumptio*.

Omnes rapiunt] *Assumptionis* approbatio itidem *ab Effectis*.

Nego] Alia approbatio ab Enumeratione omnium scelerum, quæ à Pleminii militibus in Locrenses admissa sunt, quam deinde illustrat.

Vix ratio] *à Comparatione minorum*, quæ ab hostibus passi sunt.

Unum est] Ultimò ad maximum omnium scelerum descendunt, violatam scilicet Religionem, & spoliatum Proserpinæ templum, quod argumentum ita pertractant:

Si quem Deum timere debetis, maximè Proserpinam Locrensium, *l.* 2. *c.* 5. *t.* 41.

Sed ejus templum spoliavit Legatus vester.

Ergo timere Deam iratam debetis, adeòque expiare tantum scelus.

Qui cum sicilia] *Propositionis* approbatio à Pyrrhi exemplo.

Hæc cum audisset] *Assumptio*, & augent scelus, quòd prævisa ultione de Pyrrho sumpta, tamen in Deam Pleminius peccaverit.

Quibus per] *Complexio*.

Quamquam] Confirmatur eadem *Propositio* per ea, quæ jam passi fuerant auctores sceleris ab irata Dea.

Majorem quondam] Tandem ex iis, quæ acciderant bello cum Crotoniensibus, ostendunt, quàm seipsum Deæ numen defendat.

Nostras injurias] *Peroratio* duo habet, 1. rogant Senatum, ut se à Pleminii crudelitate liberent, à quo majora patiantur,

quàm à Pœnis iratis, & à se desertis ferrent
2. postulant, ut citari jubeant ipsum Plem-
nium, & eo præsente judicium haberi, qu
magis pateat, veraneſint, quæ ipſi crimin
objecerint.

Sententiæ.

Dant animum ad loquendum liberè ulti-
mæ miseriæ.

Deus suas sedes, & templa aut defendit
aut à violatoribus gravia piacula exigi

Ex Dec. 3. Lib. 10.

ORATIONIS CXVI.

Sophonisbæ ad victorem Masanissam

Argumentum.

VIcto Syphace, Masanissa Cirtam occupat,
cui Regiam intranti occurrit in ipso ve-
stibulo Sophonisba, & ne Romanis dedatur,
ita suppliciter orat.

Loci communes *ab Adjunctis*, & *à com-
paratione*.

Motus, *Misericordia*. Mores *Supplicis*

Tres sunt partes, *Exordium*, *contentio*
& *conclusio*.

Omnia] Benevolentiam sibi Masanissæ con-
ciliat, illius tùm virtutem, tùm fortunam
laudans, quique Deos secundos habeat; ex
Arist.lib.2.cap.4.t.27.

Sed si]. Precatur Masanissam, ut ipse potiùs
statuat de Sophonisba Captiva, quàm Romanis
dedat, precesque ita confirmat *ab Adjunctis*:

Supplicis Reginæ, & uxoris Numidæ Re-
gis misereri debes.

Talis

Talis est Sophonisba, supplex, Regina, & Regis Numidæ uxor.

Ergo illius misereri debes.

Propositio pendet *ex Arist. l. 2. c.8. t. 91. Assumptio* amplificatur.

Si nihil aliud] Quò magis ad misericordiam Masanissam moveat, ut habetur *loco citato*, *tex.* 83. maximum sibi à Romanis malum imminere ostendit *à Comparatione*: Plus est à Romanis timendum Carthaginiensi, quàm Numidæ.

Sed mihi timendum esset à Romanis, licet Numidæ Regis Uxor tantùm fuissem.

Ergo multò magis, quòd Carthaginiensis, & filia Asdrubalis sim.

Si nihil] *Assumptio*.

Quid carthaginiensi] *Complexio*.

Si nulla] *Conclusio*, qua petit, ut se à Romanorum arbitrio morte saltem liberet; ex qua animi constantia major oritur Misericordia, ut habetur apud *Arist. eodem libro*, *&* *capite*, *tex.92.*

Sententiæ.

Subjectis parcendum est.

Mors turpitudini anteponenda.

ORATIONIS CXVII.

Scipionis ad Masanissam de Sophonisba

Argumentum.

MAsanissa, capta Cirta, Sophonisbam sibi Conjugem acceperat, quem proinde Scipio leniter castigat, hortaturque, ut eam

eam ſenatus arbitrio relinquat.

Loci communes *ab Effectis*, & *à Contrariis*.

Motus, *Verecundia*. Mores *viri prudentis*, *&* *continentis*.

Partes ſunt tres, *Inſinuatio*, *Contentio*, & *Concluſio*.

Aliqua te] *Inſinuatio* à ſuiſmet virtutibus, quarum amore Maſaniſſa amicitiam Scipionis, & Romanorum appetiverit; inter quas maximè ſibi cordi eſſe continentiam dicit, quò eam magis etiam Numidæ commendet.

Hanc te] Hortatur igitur Maſaniſſam ad hanc eamdem virtutem colendam:

Qui habet omnes Virtutes, etiam Continentiam colere debet.

Sed tu aliis omnibus Virtutibus es inſignitus.

Ergo etiam Continentiam colere debes.

Syllogiſmus Epicheremate includitur.

Nam non eſt] Secundò *à Contrariis*.

Illud eſt maxime utile, cujus contrarium maximè eſt perniciosum. *l.1.c.6. t.77. &c. 7.t.103.*

Sed incontinentia maximè eſt pernicioſa.

Ergo maximè utilis Continentia.

Aſſumptio illuſtratur *à Comparatione minorum*, & *verecundia* movetur, *ex Ariſt. lib. 2.cap.6.tex. 73.*

Qui eas] Tertiò arguit *ab Effectis*:

Ea virtus tibi cordi eſſe debet, quæ maximam gloriam parit:

Sed continentia maximè gloriam parit.

Ergo ea tibi cordi eſſe debet.

Aſſumptio itidem *per Comparationem Minorum* confirmatur.

Quæ me] Tranſit ad alteram *Contentionis* partem, & ut Sophonisbam arbitrio Senatus, & Populi permittat, ita rei æquitatem oſtendit:

Omnia

Omnia bello capta ſunt præda Populi Romani.

Ergo omnia, adeòque etiam Sophonisba Senatus, Populique Rom. arbitrio permittenda.

Syphax] *Antecedentis* approbatio.

Itaque ipſe] *Antecedens*.

Et Regem] *Complexio*.

Ac Senatus] *Complexionem* confirmat ex majori Sophonisbæ culpa, quæ illius cum Romanis belli cauſa fuerat.

Vince] *Concluſio* ſumpta tùm *ab honeſto*, tùm *ab utili*; neque enim pro una fœmina maxima erant ei adeunda pericula.

Sententiæ.

Non eſt tantum ab hoſtibus armatis Adoleſcenti periculi, quantum ab circumfuſis undique voluptatibus.

Vince animum, & ne deformes multa bona uno vitio.

Major ſæpe culpa eſt, quàm cauſa culpæ.

ORATIONIS CXVIII.

Annibalis ad Scipionem de pace.

Argumentum.

ANnibal reverſus in Africam, & de ſalute Patriæ ſolicitus, impetrato colloquio cum Scipione, ita cum eo de pace agit.

Loci communes *ab Effectis*, *à Cauſis*, *à Genere*, & *Adjunctis*.

Motus, *Timor*. Mores *Viri Sapientis*.

Dividitur in tres partes, *Exordium*, *Contentionem*, & *Perorationem*.

Si hoc ita] Quàm in ſe ipſo fortuna variaverit,

verit, attingit in *Exordio*, ſimulque innuit glo-riam, quæ ex confecto hoc bello, & ex pace petita ab Annibale Scipioni erat confecutura; ut adverſarii animum partim timore incerti exitus, partim ſpe certæ gloriæ ad pacis con-ſilium flectat.

Optimum] In *Contentione* primò arguit à detestatione belli, ſumpto argumento *ab Ef-fectis*; Illud bellum eſt deteſtabile, quod u-trique Populo eſt pernicioſum.

Sed bellum inter Romanos, & Pœnos utriſ-que pernicioſum eſt.

Ergo eſt deteſtabile.

Optimum] *Aſsumptio*, nam ſi Pax erat utriſque utilis, bellum igitur pernicioſum.

Neque enim] *Aſsumptionis* approbatio quo ad primum Punicum bellum, & reſpondet cui-dam *Prolepſi*, oſtendens Siciliam, atque Sardi-niam non ſatis digna fuiſſe præmia, propter quæ tantas belli illius calamitates tolerarent.

Sed præterita] *Effecta* hujus ſecundi belli re-cenſet, quibus eadem illa *Aſsumptio* confir-matur.

Quod igitur] Secundò pacem ſuadet *ab Ad-junctis*, tali ratione:

Eam Pacem recuſare non debes, quæ ſit Romanis honeſta, & tuta.

Sed hæc Pax glorioſa erit, & tuta Roma-nis.

Ergo eam recuſare non debes.

Quod igitur] Probat glorioſam pacem Ro-manis futuram, quia Victores erant.

Agimuſque] Stabilem autem, & firmam fo-re inde concludit, quòd quantum auctoritatis Scipioni apud Romanos, tantumdem ſibi apud Carthaginienſes ſit.

Quod ad me] Cùm igitur & belli detrimen-ta, & pacis utilitatem oſtenderit, ſe quidem rationem potius, quàm fortunam ſequi velle

ait

ait; timere autem, ne Scipio contrà sentiat, ferox tùm propter ætatem, tùm etiam propter perpetuam felicitatem, & ut à nimia Confidentia sui deterreat, se ipse exemplo proponit, hoc modo:

Qualis ego fui victor, & ferox, talis tu quoque nunc es, & victor, & ferox.
Sed post multas victorias ex ea ferocia in maxima ego infortunia decidi.
Ergo id tibi quoque potest accidere, adeòque recusare pacem non debes.

Quod ego] *Propositio*.

Vix dum] Quam ut confirmet, Scipionis res gestas recenset, & *ab Adjunctis* ubique amplificat.

Potest] Expositio *Propositionis* ejusdem quoad ferociam ex victoriis conceptam. Solet, inquit, animus prosperis rebus inflatus victoriam, & triumphum optare potiùs, quàm pacem; temerè scilicet, non sapienter.

Quod si] Castigat immodicam in rebus secundis Confidentiam.

Ut omnium] *Assumptio*.

Maximæ cuique] Arguit deinde ab incertitudine eventus:

Certa, & honesta pax est anteponenda incertæ victoriæ.
Sed pax est certa, & honesta tibi, victoria admodùm incerta.
Ergo pacem recusare non debes.

Maximæ] *Assumptionis* approbatio *à Genere*, quoad victoriæ incertitudinem.

In bonis tuis] *Ejusdem* approbatio *ab Adjunctis*, quoad pacem Scipioni honestam.

Melior] *Propositio*.

Hæc in tua] *Propositionis* approbatio *à Causis*.

Ne tot annorum] Duplici deinde argumento comprobat majorem illam Proposi-

tio-

tionem, quorum primum est *à Genere*:

Certa, & maxima gloria non debet committi dubio prælio.

Sed prælium inter nos futurum incertum, & dubium est.

Ergo tuam maximam gloriam huic dubio prælio committere non debes.

Ne tot] *Complexio*.

Cum tuas vires] *Assumptionis* approbatio à *Causis*.

Non tantum] Alterum argumentum ducitur *à Comparatione*, tali pacto:

Illud vitare debes prælium, in quo, si vincaris, plus amittis, quàm acquiris victor.

Sed in hoc prælio plus gloriæ tuæ ademeris, si vincaris, quàm adjeceris, si vincas.

Ergo vitare debes hoc prælium.

Habes *Assumptionem* cum sua approbatione: ex qua colligit, debere Scipionem, quippe prudentem, gloriam antè partam stabilire beneficio pacis, non eam rursus fortunæ, & Deorum voluntati permittere.

Inter pauca] Affert exemplum Atilii; ut ostendat, non esse prosperæ fortunæ fidem magnam habendam.

Est quidem] Proponit conditiones pacis cum excusatione, cur ipse potius, qui petat pacem, eas præscribat.

Haud negaverim] *Peroratio*, qua occurrit cuidam Prolepsi de perfidia Carthaginiensium, sumpto argumento *à Causis*.

Pax illa firma erit, quam Annibal petet.

Sed ego Annibal hanc pacem peto.

Ergo firma erit.

Multum] *Propositionem* confirmat, 1. à suamet auctoritate; ea enim magis firma est Pax, quam Viri graves petunt, quod & ipsi Romani probarunt.

Qui

Qui neque] 2. *à fine*; quæ enim utilitas hortatur nunc, ut pacem petam, eadem faciet, ut firmam habeam.

Et Quemadmodum] 3. à sua constantia; nam sapiens Imperator, qua constantia bellum gerit, eadem pacem tuetur.

Sententiæ.

Præterita magis reprehendi possunt, quàm corrigi.

Id nobis ante omnia optandum, ut in meliore nostra fortuna de pace agatur.

Non temerè incerta casuum reputat, quem fortuna nunquam decepit.

Potest ferox animus victoriam malle, quàm pacem.

Maximæ cuique fortunæ minimè credendum.

Melior, tutiorque est certa pax, quàm sperata victoria.

Ejus est, qui dat, non qui petit, conditiones dicère pacis.

ORATIONIS CXIX.

P. Scipionis ad Annibalem de Pace.

Loci Communes *à Comparatione*, & *à Causis*.

Motus *Odium*, & *Confidentia*. Mores *Viri magnanimi*.

Partes sunt tres, *Exordium*, *Contentio*, & *Conclusio*.

Non me] Quod excusavit in *Peroratione* Annibal, urget Scipio in *Exordio*, perfidiam Carthaginiensium, qui inducias, spemque pacis novis injuriis turbaverant: quod ait eos fecisse fidentes Annibali, qui proinde alias nunc conditiones dicebat pacis, & à superioribus omninò diversas.

Ca-

Cæterum] Negat igitur pacem hoc imprimis argumento *à Comparatione*:

Non minorem ego meæ Reip. curam habere debeo, quàm tu patriæ tuæ.
Sed tu Cives tuos levare onere ſtudes.
Ergo primas ego pacis conditiones tueri Romanis debeo.

Indigni] Quam eorum perfidiam ſic ſecundò caſtigat:

Perfidia digna eſt pœna, non præmio.
Sed vos fraude in pace petenda uſi eſtis.
Ergo iniquioribus conditionibus, quàm anteà, vobis Pax danda eſt.

Neque patres] Tertiò *à Cauſa* belli, & ſuam de victoria confidentiam exponit: Iis Dii dabunt victoriam, qui injuſtè laceſſiti ſunt.

Sed nos injuſtè à vobis laceſſiti fuimus.
Ergo nobis Dii victoriam dabunt.

Neque patres] *Aſſumptio* complectens cauſam tùm primi belli Punici, tùm ſecundi.

Qui & illius] *Complexio, ex Ariſt. l. 2. c. 5. t. 60.*

Quod ad me] Ut purget ſuſpicionem temeritatis, ait ſe optimè conſcium eſſe, quanta ſit rerum humanarum inconſtantia, neque tamen eſſe reprehendendum, quòd oblatam ab Annibale pacem recuſet; ſic *à Comparatione*:

Si ſponte ab Italia diſcedens pacem peteres, non poſſem juſtè abnuere.
Sed invitus, & à me coactus diſceſſiſti.
Ergo juſtè poſſum pacem recuſare.

Cęterum] *Propoſitio.*

Sic nunç] *Aſſumptio* cum *Complexione*.

Manu conſerta] Hoc eſt, cùm te quaſi vi, & pugna coegerim Italiam relinquere, non teneor tuas de Pace conditiones admittere; ſed ne audire quidem.

Proinde] *Concludit* autem rem prælio eſſe decernendam, aut præter primas pacis conditio-

ditiones aliquam etiam mulctam addendam esse ob violatas inducias.

Sententiæ.

Boni Principis est, suos onere quàm maximè potest, levare.

Deus belli exitum secundum jus, fasque dat.

Superbè, & violenter facit, qui venientem ad pacem petendam aspernatur.

Perfidè, & astutè agentes venia indigni sunt.

Bellum sentiat, qui pacem habere non potest.

ORATIONIS CXX.

Annibalis de risu suo.

Argumentum.

COmplorantibus primam pecuniæ collationem Carthaginiensibus diutino bello exhaustis, risisse ferunt Annibalem, quem cùm increparet Asdrubal Hædus, sic ipse respondit.

Loci communes *à Causis*.

Motus, *Verecundia*. Mores *viri turbati*.

Duæ sunt partes, purgat se, & Carthaginienses coarguit.

Si quemadmodum] Se itaque purgat à *causa* sui risus;

Ille risus non est reprehendendus, qui non ex lætitia nascitur, sed ex vehementi perturbatione animi.

Talis est risus meus.

Ergo non rectè ab Asdrubale reprehenditur.

Qui tamen] Accusat deinde intempesti-

vum

vum suorum Civium fletum pariter à *Causa*:

Fletus Civium reprehendendus est, lugentium privata non publica mala.

Sed fletus hic vester privatorum, non publicorum malorum est.

Ergo est reprehendendus.

Tunc flesse] *Assumptionis* approbatio, tunc enim flere debuerant, cùm iniquæ pacis conditiones Carthaginiensibus datæ sunt.

Illo enim] Hæc verba confirmant superiora de inhibitione facta Carthaginiensibus de non gerendo bello in Africa injussu Romanorum, quam dicit esse Patriæ fatalem, & probat tali ratione:

Magna Urbs aut bellum habere debet externum, aut intestinum.

Ergo si bella cum exteris gerere non possumus, civilibus affligemur.

Ut prævalida] *Antecedentis* approbatio *à Simili*.

Quam vereor] *Concludit* à timore majoris mali, quod lacrymans ominatur.

Sententiæ.

Non quemadmodum oris habitus cernitur oculis, sic & animus intus cerni potest.

Nulla magna Civitas diù quiescere potest.

Tantum ex publicis malis sentimus, quantum ad privatas res pertinent.

E X

DECADIS QUARTÆ

LIB. I.

ORATIONIS CXXI.

. Sulpicii ad Populum de bello Macedonico

Argumentum.

CUm Populus legem antiquasset de bello Macedonico, P. Sulpicius Consul edictis e integro Comitiis hanc habuit Orationem

Loci communes *ab Antecedentibus*, & *à Comparatione*.

Motus, *Timor*, & *Confidentia*. Mores *viri prudentis*.

Partes duæ sunt, *Contentio*, & *Peroratio*.

Ignorare] Omisso *Exordio* ad rem ipsam accedit, quia magnitudo periculi, quam statim ttingit, satis per se facit attentos, ex *l*.1.*c*.14. *x*. 104. & hoc utitur *Syllogismo ab Utili*: Maimè cavendum est, ne in Italia bellum haeamus cum Philippo.

Sed ea est una ratio vitandi in Italia belli, si trajiciamus in Macedoniam.

Ergo in Macedoniam trajiciendum est.

Ignorare] *Assumptio*.

Neque enim] Ea Parenthesi includitur aprobatio primæ partis *Assumptionis*, nulla ilicet alia ratione vitari posse in Italia bellum.

Hoc quantum] Approbatio *Assumptionis* quoad secundam partem, expeditione in Macedoniam suscepta nullum futurum in Itaa bellum, quam sic *ab Antecedentibus* tractat.

Vidi-

Vidimus in Italia Annibalem, quia non statim in Hispaniam trajecimus; non vidimus Philippum, quia Macedoni bellum ultrò intulimus.

Ergo & nunc non habebimus in Italia Philippum, si nos viderit in Macedonia.

Quis enim] *Antecedens*.

Et quod tunc] *complexio*, eamque suadet quoad exemplum Philippi *ab adjunctis* belli Punici, quoad exemplum Annibalis *ab adjunctis* locorum.

Ne æquaveritis] *Propositionis* approbatio, cùmque videatur concedere Macedonas non esse pares Carthaginiensibus, Philippum Annibali, arguit *à comparatione* Pyrrhi, tali ratione: Pyrrhus in Italia summo cum nostro periculo bellum gessit.

Sed Pyrrho potentior est Philippus, nos minus nunc ad bellum Italiæ parati.

Ergo bellum in Italia cum Philippo periculosum nobis est, adeòque vitandum. *Arist. l.2.c.5.t.42.*

Minima accessio] approbatio primæ partis *Assumptionis*, quòd Epirus minima pars Imperii Macedonici, cui etiam tota Peloponnesus accesserit.

Nostra] Approbatio secundæ partis.

Aggressus Pyrrhus] *Propositio*, quæ probatur ex defectione sociorum, non eorum tantùm, qui magnam Græciam colebant, qui Græcum proinde Regem secuti, sed illorum etiam, qui Itali erant origine.

Hæc vos] Ut argumentum illud *à comparatione* valeat, ita concludit:

Pyrrhus ideò contra nos valebat, quia Socii nostri ad ipsum defecerant.

Sed etiam ad Philippum deficient. Ergo

Manserunt] Confirmat *Assumptionem* à Ma-

à Majori, si enim defecerunt ad Annibalem crudelem, & avarum, multò magis ad Philippum Græcorum disciplinis eruditum.

Si piguisset] Idem illustrat hoc Epiphonemate: adeò non deerant Annibali Socii in Italia, ut etiam nunc eos haberet, nisi bellum Africæ illum ab Italia revocasset.

Macedonia] *Peroratio*, qua *confidentem* Populum facit duplici ex capite, tùm quòd felicius bellum à Romanis geratur foris, quàm domi, tùm quòd Dii arrideant hujusmodi expeditioni. *Arist.loco citato tex.* 57. *&* 60.

Ite in suffragium] Centuriatim videlicet, nam bellum Comitiis Centuriatis, pacem Tributis jubebant.

Sententiæ.

Necessitas deliberationem non admittit.
Hostium Provinciæ potiùs, quàm nostræ bellum habeant.
Quos vi deviceris, cùm primum possunt, rursus deficiunt.

ORATIONIS CXXII.

Legati Philippi Regis in Ætolorum Concilio

Argumentum.

LEgatus Philippi Regis Ætolos hortatur, ut pacem cum Philippo compositam servent, neque novam ineant cum Romanis societatem.

Loci communes *ab Effectis*, *ab Adjunctis*, *à comparatione*, *&* *Causis*.
Motus, *Odium*, & *Metus*. Mores *hominis amici*.

Tres sunt partes, *Exordium*, *Contentio*, & *Conclusio*.

Nulla nova] *Exordii* locō ſunt ea Verba, quæ obliquè afferuntur, & ſic à *congruo* argumentatur:

Ubi nihil novi advenit, ibi nihil novi decerni debet.

In Pace cum Philippo compoſita nihil innovatum eſt.

Ergo nihil novi de ea decerni debet.

Quibus enim] *Aſsumptionis* approbatio.

An imitari] Ut igitur eos deterreat ab ineunda ſocietate cum Romanis, ita arguit à *Cauſis*:

Cum iis non eſt ineunda ſocietas, qui ſumma utuntur licentia, & levitate.

Sed in Romanis ſumma eſt licentia, & levitas.

Ergo cum iis inire ſocietatem non debetis. *Ariſt.l.2.c.4.*

Qui cum legatis] Oſtenditur Romanorum levitas ab *effectis*, nam quos poſt pacem factam rejecerant, nunc eoſdem, ut ſuadeant bellum, conveniebant, & pro quibus anteà ſe bellum gerere dicebant, eos in ſocietatem belli trahere conabantur.

Meſsanæ] Licentia Romanorum amplificatur recenſione eorum, quæ dolosè admiſerant in Siculos, & alios quoſdam Italiæ populos, & per *adjuncta* ſuperbi imperii in Siculos, crudelis in Campanos rem atrociorem reddit.

Ne finitimas] Hoc eſt Urbi Romæ finitimas, Albam, Fidenas, Vejos, quas omnes Romani everterant.

Furor eſt] *A Comparatione* deinde ſocietatem cum Romanis diſſuadet:

Multò majus ab alienigenis, quàm à Græcis periculum vobis imminet.

Sed Græci Regis potentiam adeò timetis.

Ergo multò magis Romanorum, qui ſunt alienigenæ. *l.2.c.5.t.43.*

Phi-

Philippi] *Assumptio*.

Qui cum] *Propositionis* approbatio quoad alteram partem de Græcis sui ipsius exemplo, qui pacem æquam sponte dederat Ætolis.

Assuefacite] *Propositionis* prima pars.

Ætolos] Ejusdem approbatio à *dissimili*, quam à *caussis* deinde confirmat.

Sed unde] Quo argumento exorditur, eodem orationem concludit, nihil esse in pace cum Philippo mutandum, cùm nihil in ea innovatum sit.

Sententiæ.

Quibus de causis pacem fecimus, compositam semel servare debemus.

Urbs sine Senatu, sine Plebe, sine Magistratibus prodigium est.

Ejusdem linguæ homines leves ad tempus ortæ causæ disjungunt, conjunguntque: cum alienigenis, & barbaris æternum bellum est.

ORATIONIS CXXIII.

Atheniensium in eodem Concilio contra Philippum

Argumentum.

Legati Atheniensium injurias sibi à Philippo factas amplificant, & ab Ætolis opem implorant.

Loci Communes ab *enumeratione*, & à *Consequentibus*.

Motus, *Misericordia*. Mores *hominum supplicum*.

Neque id se queri] Calamitates suas exponunt tali ratione:

Ii sunt misericordia digni, qui non solùm indigna, sed etiam misera, patiuntur. *Arist.c.* 8.*l.* 2.*c.* 89.

Sed quæ passi sumus, non tantùm indigna, sed & misera sunt.

Ergo miseratione digni apud vos esse debemus.

Sata] Enumerant calamitates, & miserias, quibus affliguntur.

Misera magis] Vocant misera ea mala, quæ revera ad interitum perducunt, *l.*2.*c.*5. *t.*41. indigna verò, quæ potiùs quamdam habent ignominiam.

Verum enim] Pergunt recensere, quæ crudeliter in Athenienses Philippus fecerat; prima enim populatione sepulchra diruerat, altera Deorum delubra everterat, ut ex ipsa Historia patet.

Pagatim habitantes] Athenienses primis temporibus divisi per pagos eam regionem colebant, ac deinde una vivere docti sunt in eadem Civitate, cui tandem Themistocles superato Xerse mœnia extruxit; ex *Thucydide*.

Qualem] Quò se magis Ætolis commendent, innuunt Philippum eadem facturum reliquæ Græciæ, nisi opportunè subveniant; ipsas certè Athenas idem infortunium effugisse Deorum ope, & Romanorum, qui auxilio venerant.

Itaque] *Conclusionis* loco est ipsa Syllogismi *Complexio*.

Sententiæ.

Sata exuri, dirui tecta, prædas hominum, pecorumque agi, misera magis, quàm indigna sunt.

Prin-

Principes secundùm Deos plurimum possunt.

ORATIONIS CXXIV.

Legati Romani in Concilio Ætolorum

Argumentum.

ULtimò introductus Romanorum Legatus in Concilium diluit, quæ Macedones objecerant, hortaturque Ætolos ad bellum cum Philippo suscipiendum.

Loci Communes *ab Effectis*, & *ab Antecedentibus*.

Motus, *Amor*, & *Odium*. Mores *Viri gravis*.

Dividitur in tres partes, *Exordium*, *Contentionem*, & *Conclusionem*.

Totam] *Exordium* ducitur ab inopinato, quòd nequeat amplius accusare Philippum, ui instituerat, duasque assignat causas, tùm quia Macedones primi accusaverant Romanos, quibus respondere opus erat; tùm quia deinde Athenienses Philippi scelera detexerant, quæ non ipsi tantùm, sed & alii multi Græciæ populi querebantur.

Nam quod] Cùm in *Exordio* Philippi crimina attigerit, Romanos purgat in *Contentione*, tali argumento:

Ea non sunt exprobranda Romanis, quæ gloriam ipsis pariunt.

Sed Rhegium, Syracusæ, & Capua Romano nomini gloriæ sunt.

Ergo absurdum est, ea pro criminibus exprobrare Romanis.

Rhegium] Probat de Urbe Rhegio, quia scelera in Rheginos admissa quatuor milibus hominum securi percussis ulti fuerant, adeòque gloriam meruerant.

Syracusanis] De Syracusis, quia suos hostes merita pœna affecerant, sibique Siciliam jure belli vindicaverant; omnes enim, prout meriti de Romanis fuerint, bonam, vel malam fortunam sortientur.

An Campanorum] De Capua, quia ingratos, & pessimè de se meritos ita pœnis affecerant, ut ipsi se majoribus dignos judicaverint.

Sed quid] Concludit *defensionem* argumento ducto à *repugnantibus*:

Ii non sunt crudeles in socios, qui sunt lenes in hostes; *Arist. l.2.c.3.t.16.*

Sed Romani lenes fuerunt in Carthaginienses hostes acerrimos.

Ergo non sunt crudeles in suosmet Socios.

Magis illud] Epiphonema, quo illustratur Romanorum clementia eo etiam nomine, quòd ipsis Romanis periculosa sit. Ex *Arist. l.2. c.4.t.25.*

Hæc pro] Post absolutam defensionem addit privata, ac domestica Philippi facinora; nam publica in *exordio* exposuit.

Quod ad vos] *Conclusio* habet suasionem belli cum Philippo, & societatis cum Romanis; ubi afferuntur merita, & culpa utriusque Populi, excusationes mutuæ, & temporis ad bellum gerendum opportunitas.

Sententiæ.

Periculum est, ne facilè ignoscendo victis plures ad experiendam fortunam belli incitentur.

Odium hostis prudenter in vindictæ occasionem differtur.

Ex Dec. 4. Lib. 2.

ORATIONIS CXXV.

Aristheni Prætoris in Concilio Achæorum

Argumentum.

AUditis Romanorum, sociorumque, & Philippi Legatis, cùm nemo Achæorum ad dicendum accederet, ita eorum silentium increpat Aristhenus Prætor.

Loci communes ab *adjunctis*, & à *causis*, & *contrariis*.

Motus, *Pudor*. Mores *Viri prudentis*.

Duo præstat, tacentes coarguit, & ad sententiam dicendam hortatur.

Ubi illa] Prima pars talem habet increpationem, à *contrariis*:

Turpe est, eos tacere in publico Concilio, qui in privatis colloquiis multa temerè dicebant.

Sed in conviviis, & circulis tanta erant inter vos certamina hac de re, qui nunc in concilio tacetis.

Ergo illud vobis turpe est. *Arist. l. 2. c. 6. tex. 65.*

Assumptionis utramque partem urget ab *adjunctis*.

Si non cura] In altera *Orationis* parte hortatur ad sententias liberè dicendas, usus argumento à *causis* conglobatis, quòd hoc suadeant publica utilitas, privata studia, temporis, & loci opportunitas.

Ubi semel] Ultimò, quia si quippiam contra eorum voluntatem decretum fuerit, non amplius repugnandi tempus erit, sed decreto parendum.

Dicendi , ac ſuadendi quod quiſque velit occaſio eſt , priuſquam quicquam decernatur .

Ubi ſemel quippiam decretum eſt , etiam quibus anteà diſplicuerat , pro bono , atque utili defendendum .

ORATIONIS CXXVI.

Ejuſdem Ariſtheni pro ſocietate Romana

Argumentum .

CUm cæteri adhuc in Concilio tacerent , ipſe tandem Ariſthenus pro Romana ſocieta te hanc habuit Orationem .

Loci Communes *ab Effectis* , *à Conſequentibus* , *ab Enumeratione* , *ab Adjunctis* , *&* *à Cauſis* .

Motus , *Timor* . Mores *viri de publica ſalute ſoliciti* .

Quatuor ſunt partes, *Exordium* , *Propoſitio* , *Contentio* , *&* *Peroratio* .

Non magis] *Exordium* ducitur *à Cauſis* , cur cæteri taceant , & ipſe verba faciat , non inquit quòd non habeant alii quid dicant , ſed quòd dicere non audeant , quæ ſentiunt ; ne privato periculo Reip. conſulant .

Forſitan ego] Alteram partem de ſe ipſe hac ratiocinatione exponit :

Si quod reſponſum dandum eſt Legatis , id maximè Prætori curæ eſſe debet .

Sed aliquod reſponſum dandum eſt Legatis .

Ergo id maximè Prætor curare debet .

Sed reſponſum dari non poteſt ſine decreto ,

to, & ut fiat decretum suaderi aliquid debet. Ergo ut detur responsum, suaderi aliquid à Prætore debet.

Forsitan] *Propositio*, & benevolentiam sibi conciliat: *ex Arist. l.2.c.4.t.29.*

Video aut] *Assumptio*.

Respondere] Prima pars *Subsumpti*, & altera reticetur.

Et quando] *Propositio Orationis*, qua diversa utriusque partis postulata exponit, quasi diversæ eæ fuerint ipsorum Achæorum Sententiæ.

Nulline] In *Contentione* diluit argumenta allata à Philippi Legato, & adversariorum confirmat. Illud igitur imprimis favebat Philippo, quòd cùm socius esset, tamen id tantùm peteret, ne alterutris Achæi faverent, postulantibus Romanis societatem, & belli communionem; cui satisfacit *à Causis*:

Qui confidit plura petit, quàm qui timet.
Philippus timet, Romani confidunt.
Ergo jure plura petunt Romani, quàm Philippus.

Philippi] *Assumptio* illustratur *ab Adjunctis*.

Miramini] *Complexio*.

Achæi portus] Hoc est, Achæorum portus, qui sunt bello, & periculis expositi, dant fiduciam Romanis, quòd eos invadere parata, & vicina classe possint, adimit Philippo, qui auxilium ferre nullo modo possit.

Qui si ex eodem] Alterum Argumentum erat fœdus cum Philippo jurejurando firmatum: quod confutat *à pari*.

Non minus ex fœdere tenetur nos Philippus defendere, quàm nos Philippum.
Sed nos Philippus neque potest nunc tueri, neque priore anno voluit.
Ergo & nos neque possumus, neque tenemur Philippum tueri.

Qui si] *Assumptionis* prima pars.

Non hercule] Altera pars *Assumptionis*.

Ac mihi quidem] Tertiò legatus Philippi majores esse vires sui Regis, quàm Romanorum dixerat: eumdemque futurum hujusce belli exitum, ac prioris fuerit. Primum illud negat, ostendens contrarium *ab Effectis*.

Ille potentior est, qui Urbem hostium capit, & diripit.

Romani Urbes Philippi plures cepere.

Ergo sunt Philippo potentiores. *Arist. l. 2. c. 5. t. 48.*

Si sua] Urget idem argumentum tali dilemmate:

Aut sponte, aut coactus ea loca deseruit Philippus.

Si sponte: ergo & nos jure possumus eum deserere, ut nobis consulamus.

Si coactus: ergo Romani potentiores Philippo, adeoque etiam nobis. *Ex loco citato*.

An tibi] Quoad illud de priore bello Macedonico, respondet *à Dissimili*; probans à dissimili ratione gerendi belli diversum hujus exitum futurum:

Priore bello, nullo misso exercitu, sola Classe juverunt Ætolos.

Sed nunc & Classe, & exercitu Consulari bellum Philippo inferunt.

Ergo dissimilis erit hujusce belli exitus.

Ætolos tum] *Propositio*.

Nunc autem] *Assumptio* illustrata ab *Effectis*.

Tertius jam consul] Cùm tres Consules dicat bellum in Macedonia gessisse, duos tantùm nominat, Sulpitium, & Quintium, omittit enim Vilium, qui paucos menses in Provincia moratus nihil fecerat memoria dignum.

Ne

Ne sint vera] Confutatis, quæ pro Philippo adducta fuerant, *ab Enumeratione* scelerum ejusdem Regis contendit societatem cum ipso irritam esse debere, idque argumentum ironicè per figuram Præteritionem pertractat:

Cum Rege crudeli, avaro, & libidinoso fœdus tueri non debetis.

Talis est Philippus. Ergo cum eo fœdus tueri non debetis.

Ne sint] Sed nihil ponderis, inquit, habeant Philippi scelera ad hanc societatem dirimendam, remque ipsam consideremus, quasi socius esset Antigonus Rex Macedoniæ justissimus.

Num id] Probat igitur *à Consequentibus* fœdus cùm Macedone tollendum esse: Ab eo fœdere discedere debemus, quod nobis certam perniciem importat. *Arist. c. 5. l. 2. t. 41.*

Sed fœdus cum Philippo certam nobis perniciem importat.

Ergo illud servare non debemus.

Peninsula] *Assumptionis* approbatio ab *Adjunctis* situs, quem Peloponnesus habeat, Classis potentissimæ Romanorum, belli cum Lacedæmoniis; quibus impares fore Achæos ostendit *ab Antecedentibus*.

Nolite, quia] *Prolepsis*, quasi indigeant Achæorum societate Romani, quam ultrò petunt, proindeque non tanti faciendi sint; cui respondet *à Causis*:

Contemnendi essent Romani, si ex metu peterent. *Arist. l. 2. c. 11. t. 117.*

Sed non petunt Romani amicitiam vestram ob timorem.

Ergo quòd eam petunt non sunt contemnendi.

Metu enim] *Assumptio* per Ironiam.

Mare] *Assumptionis* approbatio *ab Effectis.*

Quia] Alia approbatio à *Causa* finali; id videlicet agere propter insitam Romanorum genti humanitatem, maximè in Achæos.

Nam quod] Altera *Prolepsis* est, melius consultum Achæis fore, si armis abstineant, & neutros offendant; quod ipse negat, tùm quia si Romani non sint socii, futuri sunt hostes, tùm quia neutris faventes utrosque offendent, futuri idcircò certissima victoris præda.

Nolite si] *Peroratio* habet suasionem pro Romana societate, ab occasione opportuna, & facili ulciscendi Philippum, quod erat in votis:

Sententiæ.

Suo quisque periculo in commune consultum non vult, adeòque lingua sæpè deest magis, quàm consilium.

Qui Socios relinquit hostibus diripiendos, recusare non potest, quin & Socii sibi consulant.

Peninsula nulli apertior, atque opportunior est, quàm navali bello.

Non sunt contemnendi, qui quod rogant, cogere possunt.

Non quemadmodum hodie quippiam nobis licet, sic semper liciturum est.

Ex Dec. 4. Lib. 4.

ORATIONIS CXXVII.

M. Porcii Catonis pro Lege Oppia

Argumentum.

CUm Tribuni Plebis ferrent de abroganda lege Oppia, quæ ad mulierum cultum ſpectabat, lata à C. Oppio in medio ardore Punici belli, inter cæteros M. Cato tum Conſul ita pro lege diſſeruit.

Loci communes *à Cauſis; ab Effectis, à Conſequentibus, & à Comparatione.*

Motus, *Ira, & Indignatio.* Mores *Viri gravis, & conſtantis.*

Dividitur in tres partes, *Exordium, Contentionem, & Epilogum.*

Si in ſua] In *Exordio* increpat Quirites, quòd ipſi in cauſa ſint, cur mulieres impudenter frequẽtes in forum venerint; tali pacto:

Si ſuam quiſque fœminam domi continuiſſet, non hùc omnes conveniſſent:

Ergo quòd hoc illæ fecerint, virorum culpa eſt.

Attentionem conciliat à rei magnitudine, *l. 3. c. 14. t. 104.*

Equidem] In *Contentione*, antequam ad ipſam legem accedat, coarguit licentiam illam muliebrem, & ſic imprimis *à Conſequentibus:*

Mulieres habere cœtus, & concilia, periculoſum eſt Reip.

Ergo id maximè prohibere debemus.

Equidem] *Antecedens* confirmat exemplo; dicuntur enim in Lesbo Inſula mares omnes muliebri conjuratione ſublati, quòd illi fœminarũ congreſſus quippè malè olentiũ vitarent.

Ab nullo] *Antecedens.*

At-

Atque ego] Sic deinde rem universam pertractat *à Causis*:

Illud prohibere debemus, quod per se turpe est, & pejorum causa malorum.

Sed hæc mulierum licentia & per se turpis est, & pejorum malorum causa erit. *ex lib. 2. c. 6. t. 65.*

Ergo nunc maximè coercenda.

Atque ego] *Assumptio* per dubitationem.

Quorum alterum] *Propositionis* approbatio.

Nam utrum] Eamdem approbationem confirmat, Quirites enim cavere debebant, ne sibi fęminæ jus ferendi suffragii usurparent; Magistratus, ne dicerentur Tribuni præsidium sibi fœminarum ad leges ferendas comparasse, Consules seditiosis mulieribus cessisse, cùm utrumque turpe futurum sit. *Ex loco citato*.

Equidem] *Assumptionis* primam partem amplificat *ab Adjunctis*, maximamque vim addit Prosopopœja.

Quamquam] Idem ostendit *à Comparatione*, ipsius videlicet rei turpitudinem, tali usus Enthymemate:

Non debent curare mulieres, quid in foro agatur.

Ergo multò minus in forum venire ad quippiam suadendum, aut dissuadendum.

Majores] *Antecedentis* approbatio pariter *à Comparatione*, nam si nihil privatim agere possunt sine auctoritate virorum, multò minus publica curare debent.

Date frænos] Hanc licentiam pejorum malorum causam fore, quæ erat altera *Assumptionis* pars, ita probat à natura mulierum:

Mulier natura indomita est, & immodica appetens.

Ergo

Ergo si hoc permittimus, majora deinde extorquebunt.

Recensete] *Antecedens* confirmat ab *Effectis*, cùm tot constrictæ legibus satis tamen contineri non possint.

Quid si] *Complexio*.

At hercule] In Secundo *Contentionis* membro legem Oppiam defendit, & incusantibus Mulieribus legis iniquitatem multipliciter respondet.

Imo ut] 1. ab experientia, usu enim tot annorum eam utilem Reip. comprobaverant, non igitur est iniqua.

Nulla lex] 2. *à Causa efficiente* :

Ea lex est justa, quæ majori parti prodest, licet quibusdam detrimento sit. ex *Arist.l.*1.*c.*8 *t.*137.

Sed Lex Oppia fœminis quidem non satis commoda, reliquis utilissima est, Ergo justa.

Si quod] *Propositionis* approbatio à Consequenti incommodo.

Volo tamen] 3. *à Causa finali* :

Id non est fœminis permittendum, quod ad fastum, & luxuriam petunt.

Sed abrogationem legis Oppiæ fœminæ petunt ad fastum, & luxuriam.

Ergo ea Lex non est in gratiam fœminarum abroganda.

Ut captivi] Urget *Propositionem* à *Dissimilibus*, & illustrat *Comparatione*.

Ut auro] *Assumptio* per prosopopœjam allatam ad majorem invidiam.

Sæpe me] Quò magis illius argumenti *Propositionem* comprobet, invehitur in luxum Civitatis, ejusque mala recenset, hoc *Syllogismo ab Effectis*:

Ea vitia non sunt amplificanda, quæ perniciem important Reip.

Sed

Sed luxus pernicem Reip. importat.

Ergo luxus non eſt augendus in fœminis abrogatione hujus Legis.

Propoſitio, & *Complexio* reticentur, & ſola explicatur *Aſsumptio*.

Infeſta] Alludit ad ſignificationem nominis; Signum enim æquè ſignificat militare vexillum, & ſimulacrum.

Et ante fixa] Laudant, inquit, Deorum ſimulacra ex marmore, aut argento, ut ferè in Græcia ſolebant, illas ex terra factas imagines collocatas in Capitolio à majoribus noſtris vituperant.

Patrum noſtrorum] Reſpondet tacitæ objectioni, quòd per plures annos nulla fuerit lex de cultu mulierum, neque tamen luxus excreverit; ſic itaque *à Cauſis*:

Neceſſe eſt priùs naſci cupiditates, quàm leges.

Sed primis temporibus nullus erat in cultu luxus, nunc maximus eſt.

Ergo nunc Lex Oppia neceſſaria eſt, quæ anteà non erat.

Patrum] *Aſsumptionis* approbatio *ab Exemplo*.

Sicut ante] *Propoſitio* illuſtrata *à Simili*, & exemplis *Similibus* legum Liciniæ, & Cinciæ. Licinia lex de poſſeſſionibus lata eſt à Licinio Stolone, ne quis plus, quàm quingenta jugera agri poſſidere poſſet, *Liv. l. 6. Dec. 1.* Cincia de muneribus lata à M. Cincio, ne quis ob cauſam dicendam donum, munuſve acciperet. *Cic. 2. de Orat.*

Itaque] *Complexio* argumenti.

Atque ego] Legem deinde Oppiam ipſis mulieribus commendat, quippe earum pudori faventem, tali ratione *à remotione Cauſæ*:

Pudor in mulieribus oritur ex diſpari cultu.

Sed

Sed lex Oppia tollit disparem cultum.
Ergo mulierum pudori lex Oppia favet, adeoque non abroganda.

Nam ut] *Propositio*.

Sic æquato] *Assumptionis* approbatio; nam sub prætextu legis quælibet seu parsimoniam, seu paupertatem occultare poterit.

Hanc inquit] Sed quia hujusmodi querelæ de lege Oppia mulierum erant locupletum, quæ sibi æquari pauperes nolebant, ita dissuadet *à Consequentibus*:

Abrogata lege Oppia, vos Patrimonium, mulieres pudorem amittent.
Sed hoc permittere non debetis.
Ergo neque illud.

Vultis] *Propositionem* amplificat, cùm *Assumptio* sit per se manifesta.

Næ simul] Hoc est, ubi mulierem pudebit disparis cultus, cujus eam pudere non oporteret, eam non ampliùs pudebit amissæ pudicitiæ, cujus tamen pudere oportet; malus enim pudor optimum pudorem tollet. *Arist. c. 6. l. 2. tex. 67.*

Nolite] *Peroratio* habet sententiam de non abroganda lege, additque, multò majorem futurum in mulieribus luxum post abrogatam, quàm ante latam legem Oppiam, quod probat *à Similium comparatione*.

Sententiæ.

Mulierem ne domi quidem quæ fiant in foro curare decet.
Impotens, & indomitum animal mulier est.
Mulieres simul ac pares viris esse cœperint, superiores extemplò erunt.
Nulla Lex satis commoda omnibus.
Unam tollendo legem cæteras omnes infirmamus.

Diver-

Diversis duobus vitiis avaritia, & luxuria
Civitates plerumque laborant.

Sicut antè morbos necesse est cognitos esse, quàm remedia eorum; sic cupiditates priùs natæ sunt, quàm leges.

Pessimus pudor est vel parsimoniæ, vel paupertatis.

Hominem improbum non accusari tutius est, quàm absolvi.

ORATIONIS CXXVIII.

L. Valerii Tribuni Plebis contra legem Oppiam.

Loci communes *à Causis*, *à Comparatione*, *ab Effectis*; *ab Adjunctis*, *& Genere*.
Motus, *Lenitas*, *& Gratia*. Mores *viri justi & moderati*.

Tres itidem sunt partes, *Exordium*, *Contentio*, *& Peroratio*.

Si privati] *Exordium* sumitur *à causa* dicendi, tali pacto:

Si privati tantùm contra Rogationem dixissent, neque ego Tribunus Rogationem suaderem.
Sed Cato Consul dissuasit.
Ergo etiam ego Tribunus suadere debeo.

Qui tamen] *Attentos* facit, & *dociles* proponens methodum à Catone servatam, quam & ipse servaturus sit.

Cætum, *&*] Antequam mulieres defendat, verborum atrocitatem in adversario modestè reprehendit, quem trucem proinde vocat Oratorem. Cæterùm defensio ipsa ita se habet à *Causis*:

Quæ Reip. bono sæpè apparuerunt in publico, possunt id etiam facere in causa ad se pertinente.

Sed

Sed Mulieres sæpè apparuerunt in publico ipsius Reip. bono:

Ergo & in causa, quæ ad eas pertinet, possunt idem facere sine reprehensione.

Nam quid] *Assumptio* confirmata pluribus exemplis.

Dissimiles] Objectio Catonis, cui satisfacit, concedens causas esse dissimiles, cùm tamen nihil aliud iis exemplis contendat, quàm non esse id novum in Urbe Roma; nam rationibus causam veniendi in publicum probabit.

Cæterum] *Complexio*.

Tuas adversus] Allegoria ducta à fontibus, ipse enim Cato iis exemplis usus fuerat arguens *à Dissimili*, quæ argumento à *Simili* etiam Valerius usurpabat.

Quid autem] Adhuc ostendit non esse reprehendendas, quòd in publicum venerint, non earum preces non esse rejiciendas probat *à Comparatione minorum*:

Magis vereri debemus ingenuas mulieres, quàm servos.

Sed servorum preces nos fastidimus.

Ergo multò minus mulierum ingenuarum.

Totum argumeutum uno Epicheremate continetur.

Venio nunc] Transit ad alteram *Orationis* partem, & Rogationem de abroganda lege Oppia suadet, præmissa Adversarii methodo, quam & ipse sequitur.

Universam porrò quæstionem hoc *Syllogismo* complectitur, *à Genere*:

Si qua Lex abrogari potest, maximè lex Oppia abroganda est.

Sed aliquæ Leges abrogari possunt.

Ergo maximè Lex Oppia est abroganda.

Ego enim] *Assumptio* confirmatur *à Causis*, allata distinctione legum, quarum aliæ in æternum latæ sunt; aliæ ad tempus, mutabiles proinde, ut & tempora mutantur; idque illustrat *à Simili*.

Hæc cum ita] *Propositio* ex prædicta divisione pendet, hoc modo;

Lex Oppia non est ex iis, quæ latæ sunt in æternum, sed ex iis, quæ ad tempus.

Ergo si qua Lex abrogari potest, illa est abroganda.

An metus] Prima pars, nam perpetuæ Leges vel erant natæ cum ipsa Urbe, vel à Decemviris conditæ; inter quas Oppia non erat.

Quis igitur] Secunda pars ita *à Causa finali*:

Ea lex mortalis est, & ad tempus lata, quæ non ad coercendam luxuriam, sed ad levandam inopiam lata est.

Talis est Lex Oppia. Ergo mortalis, & ad tempus lata.

Quis igitur] Primum *Assumptionis* membrum *à Contrariis*.

Annibal] Alterum membrum illius *Assumptionis*, quod egregiè amplificatur *ab Adjunctis* belli Punici.

Numero ex censu] Hoc est, quilibet nostrum servos ad remum dabat plures, seu pauciores, prout cujusque census major, vel minor erat, iisque in singulos annos stipendium privatim solvebat.

Tali eo] Confirmatur ejusdem *Assumptionis* prima pars *à Repugnantibus*:

Ibi nulla est luxuria, ubi summa est inopia, & fletus.

Quando lata est lex Oppia in summa Matronæ erant inopia, & fletu.

Ergo

Ergo nulla erat luxuria, quæ lege coercenda foret.

Cui non] *Complexio*] quæ sic se habet: Ergo si ob inopiam Civitatis lata est, ea sublata inopia, lex etiam abroganda est.

Nam si] Urget *Complexionem à Pari*:

Quæ innovata sunt eo tempore ob inopiam Civitatis, omnia finito bello in pristinum fuerunt restituta.

Sed & lex de cultu mulierum lata est ob inopiam Civitatis.

Ergo ea etiam abroganda.

Nam si] *Propositio*; nam *Assumptio* satis constat ex Antecedentibus.

Omnes alii] *Complexio*.

Purpura] Cum purpura, & aurum legë Oppia interdicerentur mulieribus, injustè utrumque iis adimi ostendit, & imprimis de Purpura sic *à Comparatione*:

Purpura magis decet mulieres, quàm Viros.

Sed Viris permittitur.

Ergo non est neganda mulieribus.

Propositio infrà probatur in responsione ad primum Catonis argumentum.

Purpura viri] *Assumptio*; Romani enim utebantur vestibus purpura prætextis in Magistratibus, in Sacerdotiis, & usque ad ætatis annum decimum sextum, & dicebantur Prætextati.

Fœminis] *Complexio*.

In veste stragula] Stragula vestis erat quidquid insternebatur vel lecto, vel equo, vel alii rei, & purpurea esse poterat.

Sed in purpura] Probat idem de auro, *ab Effectis*:

Illud concedendum est mulieribus, ex quo parvum privatis detrimentum,

sed

ſed magnum Reip. commodum contingit.

Sed ex aureis mulierum ornamentis parvum privatis incommodum, magnum Reip. commodum contingit.
Ergo aurea ornamenta concedenda mulieribus.

In auro vero] Prima pars *Aſſumptionis*; & manus pretium, ſeu manupretium dicitur merces, quæ non pro materia, ſed artis nomine datur Artifici.

Præſidium] *Aſſumptionis* altera pars, quam comprobat ab experientia; nam & bello Gallico, & Punico ſecundo matronæ ornamenta aurea in publicum contulerant, ut ſuprà innuit.

Nullum] Sequitur reſponſio ad duo argumenta Catonis, quorum primum erat tolli omnem mulierum æmulationem lege Oppia non abrogata; ſic igitur Valerius:

Majorem Æmulationem cum Latinis fęminis, quàm inter ſe Romanæ matronæ habent.
Sed ex lege Oppia naſcitur Æmulatio Romanis cum Latinis matronis.
Ergo lex Oppia auget mulierum Æmulationem, non tollit.

Virorum] Juſtam autem illam eſſe Æmulationem ita defendit *à Comparatione*:

Infirmiores ſunt mulierum animi, quàm virorum.
Sed hic diſpar cultus in Latinis viros offenderet.
Ergo multò magis mulieres.

Non magiſtratus] Juſtam mulierum indignationem ob cultum ſibi ereptum alia ratione oſtendit *à Cauſis*:

Quilibet juſtè dolet eripi ſibi id, quod unum habet ornamentum.

Sed

Sed mulieres nullum aliud ornamentum habent præter munditias, & cultum.

Ergo justè dolent eum sibi etiam eripi lege Oppia.

Assumptio egregiè amplificatur *ab Enu-eratione*, & hinc probatur etiam ea *Pro-sitio*, quam suprà omissam notavi.

Scilicet] Alterum Catonis argumentum erat, mulieres impetrata abrogatione le-s Oppiæ alia immodica petituras; cui re-ondet Valerius *à Causis*:

Numquam suis salvis exuitur servitus muliebris.

Sed etiam abrogata lege Oppia unicuique mulieri sui salvi erunt.

Ergo etiam abrogata ea lege servitus muliebris manebit.

Et ipse] *Propositio*, quam per ironiam af-rt, confirmatur hìc ex eo, quòd & ipsæ ulieres detestantur suam exuere servitutem, osque habere malunt Patres, & Viros, ıàm per legem Oppiam Dominos.

Invidiosis] In *Conclusione* rejicit per iro-am atrocitatem Verborum, qua usus fue-t Cato; & quò leniores in ferendis suffra-is Tribus faciat, infirmum sexum, & qui nnia pati debeat mulieres vocat. *Ex A-ꝗ. l. 2. c. 3. t. 16.*

Sententiæ.

Nulla lex abrogari debet, nisi quam aut usus coarguit, aut status aliquis Reip. inutilem fecit.

In navis administratione alia in secunda, alia in adversa tempestate usui sunt.

In aureis ornamentis præsidium est & ad publicos, & ad privatos usus.

Nun-

Munditiæ, ornatus, cultus, hæc fœminarum insignia sunt.

Numquam salvis suis exuitur servitus muliebris.

Quò plus quis potest, eò moderatiùs imperio uti debet.

ORATIONIS CXXIX.

Catonis Consulis ad Milites

Argumentum.

Consul Cato adversus rebelles Hispanos castra moturus, milites excursionibus levibusque præliis exercitos sic ad expeditionem inflammat.

Loci communes *ab Effectis*, & *à Comparatione*.

Motus, *Confidentia*. Mores *Egregii Ducis*.

Tres sunt partes, *Insinuatio*, *Contentio* & *Conclusio*.

Tempus] *Insinuatio* sumitur à militum desiderio, & ab anteà factis excursionibus; non enim difficile est cupientibus pugnam suadere: & qui sunt de gloria soliciti dedignantur prædari potiùs, quàm pugnare.

Non agros] Primum argumentum est *ab Utili*:

Illud agendum, ex quo maxima præda dependet.

Sed victis hostibus, opulentæ Urbes præda erunt.

Ergo id agendum, ut hostes vincamus.

Patres nostri] Alterum *à Comparatione* & *ab honesto*:

Turpe est, nos armatos amittere, quod sine armis Patres nostri obtinuerunt.

Sed Hispaniam amisimus tot nostris ex-

citi-

citibus, & Ducibus munitam, quam Patres nostri sine armis primo bello Punico obtinuerant.

Ergo id nobis turpe est. *Arist.l.2.c.6.t.65.* Utramque *Assumptionis* partem eò magis rget, quòd tunc Carthaginienses imperium aberent in Hispania, nunc in provincia nulus esset Carthaginiensis; simulque benè sperare jubet milites, *ex Arist.l.2.c.5.*

Hoc armis] *Concludit*, ut hæc tollatur inominia, pugnandum esse summa cùm virute adversus rebelles, qui temeritate potiùs, uàm constantia in bellis utuntur.

Sententiæ.

Fortes sunt, qui per injuriam erepta virtute, & armis recuperant.

Rebellantes temerè magis, quàm constanter bellum gerunt.

ORATIONIS CXXX.

T. Quintii in Concilio Græcorum

Argumentum.

REddita Græciæ libertate, T. Quintius Proconsul Græcos consulit, velintne bellum uscipi contra Nabin ob recuperandos Argos, ecne; cùm ipse tamen videatur sententiæ afirmanti subscribere.

Loci communes à *Causis*.

Motus, *Misericordia*. Mores *viri Candidi, & prudentis*.

Partes sunt tres, *Exordium*, *Contentio*, & *onclusio*.

Bellum] *Exordium* causas habet belli adversus Philippum, ubi Græcorum benevo-

lentiam captat, ostendens, quanti fecerint Romani eorum injurias. *Arist. l.2.c.4.t. 26.*

Hodierna] Cùm bellum Macedonicum dixerit susceptum communi consilio, hoc alterum contra Nabin Lacedæmonium ex sola Græcorum voluntate pendere vult, quos proinde sibi rursùs facit *benevolos*. *Ex Arist. l. 2. c.4.t.25.*

Refero] *Proponit* causas suscipiendi hujus belli, tam quoad Græcos, quam quoad Romanos; quoad Græcos quidem tali pacto:

Indigna res est, nobilissimam Græciæ Civitatem servire, cùm reliquæ omnes libertatem recuperaverint.

Ergo suscipiendum est contra Nabin bellum, ut & ipsa in libertatem vindicetur.

Romanos] Quoad Romanos autem sic:

Romani nunquam habebunt perfectam gloriam redditæ universæ Græciæ libertatis, nisi & Argi sint liberi.

Ergo & ipsos contingit hoc bellum pro Argis suscipere.

Videtur tamen Quintius negare id quicquam Romanos contingere, nimirum ut ostendat, causam hanc propriè ad Græcos spectare.

Cæterum] *Conclusio* rem integram Græcis permittit, insertis tamen omnibus argumentis, quæ bellum suadere poterant.

Sententia.

Liberatæ Provinciæ gloriam unius Civitatis servitus, nec plenam, nec integram esse sinit.

ORA-

ORATIONIS CXXXI.

Aristheni de bello contra Nabin

Argumentum.

CUm Ætoli in concilio Græcorum bellum pro Argis sibi arrogarent, & Romanos excluderent, Aristhenus de bello Romanis deferendo ita censuit.

Loci communes *à comparatione*, *& à causis*.

Motus, *Odium*. Mores *viri ingenui*, *& constantis*.

Tota hæc Oratio uno Enthymemate continetur, à *Comparatione*:

Majus periculum tùm Argis, tùm reliquæ Græciæ imminet ab Ætolis, quàm à Nabide, & Lacedæmoniis.

Ergo tùm bellum contra Nabidem, tùm tutela contra Ætolos deferenda Romanis.

Nec istuc] *Antecedens* quoad primam partem de Argis.

Mare] *Antecedentis* approbatio continet periculum imminens universæ Græciæ, à *comparatione Minorum*, tali pacto:

Imminet Græciæ periculum ab Ætolis, licet mari à nobis disjunctis.

Ergo multò magis, ubi Argos obtineant in media Græcia. *Arist.l.1.c.12.t.222.*

Linguam] Secundò arguit *à causis*:

Ab iis imminet maximum periculum, qui barbari, & immanes sunt. *l.2.c.5.t.41.*

Tales sunt Ætoli.

Ergo ab iis maximum imminet Græciæ periculum.

Itaque] *Complexio* primi Enthymematis.

Sententiæ.

Sunt, qui ſpeciem hominum habeant, & moribus, ritibuſque efferatioribus ſint, quàm rapaciſſimæ belluæ.

Tyrannis, & barbaris gentibus non fidendum.

ORATIONIS CXXXII.

Nabidis Tyranni ad T. Quintium

Argumentum.

Cum cœptum eſſet bellum contra Nabin Lacedæmonium, hic, impetrato colloquio à T. Quintio, injuſtè ſe bello à Romanis peti ita queritur.

Loci communes à *Diſſimili*, *& ab Adjunctis*.

Motus, *Ienitas*, *& Gratia*. Mores *viri innocentis*.

Dividitur in tres partes, *Exordium*, *Contentionem*, *& Perorationem*.

Si ipſe] *Exordium* ſumitur à cauſa dicendi, ut ſciat, quare ſibi pereundum ſit innocenti. *l.3.c.14 t.102.*

Et hercule] Queritur ſibi injuſtè bellum illatum, ſic à *Diſſimili*:

Si Carthaginienſes fœderum ruptores mihi arma moverent, tacerem.

Sed vos Romani eſtis, qui tueri fœdera conſueviſtis.

Ergo jure vobiſcum expoſtulo de bello mihi contra fœdus illato.

At enim] Purgat crimen occupatæ Civitatis Argivorum *ab Adjunctis* rei & temporis, quod & Argos acceperit, ipſis Civibus

eam

eam tradentibus, & Philippo, non Romanis ademerit, & post occupatos Argos societatem cum Romanis fecerit.

Cæterum] 2. purgat crimen Tyrannidis à testimonio Romanorum, simulque eos levitatis accusat, quòd Tyrannum vocent, quem anteà Regem appellaverint.

Quod ad multitudinem] 3. Refellit id, quod objiciebant, servos à se fuisse libertate, Civitate, & Agris donatos.

Possum quidem] Se defendit *ab Adjunctis* temporis; fœdus enim inter se, & Romanos initum posterius his erat.

Sed si nunc] Deinde *à dissimili* utriusque Civitatis instituto:

Apud Romanos hæc essent vituperanda, qui diversos Civium Ordines admittunt.

Sed Spartæ Lycurgus omnes vult esse æquales.

Ergo hæc Sparte reprehendenda non sunt.

Pluribus] In *Peroratione* duas rursùs assignat causas, cur prolixiùs non dicat, tùm quia Lacedæmones breves in dicendo esse solent, tùm quia non opus est plura addere, cùm posteriori fœdere omnia antè facta satis defendi posse videantur, neque ipse posteà quicquam mali egerit.

Sententiæ.

Quilibet scire cupit, priusquam pereat, cur periturus sit.

Ille injuriam non facit, qui Civibus vocantibus, ac tradentibus Urbem accipit.

Ubi æquatio fortunæ, ac dignitatis est, ibi etiam multi sunt, qui arma pro patria ferant.

ORATIONIS CXXXIII.

T. Quintii ad Nabin de justitia belli.

Loci communes *à Comparatione, ab Effectis, & à Causis.*

Motus, *Ira*, & *Pudor*. Mores *viri gravis*.

Refellit argumenta, quibus se Nabis purgaverat.

Amicitia] Ad primum de fœdere icto cum Lacedæmoniis respondet hoc modo:

Nobis fœdus est cum regibus Spartæ legitimis, non cum Tyrannis.

Sed tu Tyrannus es.

Ergo nobis nullum tecum fœdus est.

Omittit autem disputationem de societate inita cum ipso Nabi, quia nihil habebat, quod responderet.

Nobis vero] Ad secundum de occupatis Argis sic *ab honesto*:

Qui liberatores Græciæ dici volunt, Argos, & Lacedæmonem servire pati non debent.

Sed nos liberatores universæ Græciæ dici volumus.

Ergo servire duas illas nobilissimas Civitates pati non debemus.

An ut ab jaso] *Propositionis* approbatio *à Comparatione Minorum*.

At enim] Ad illud, quòd cum Philippo Argivi consenserint, respondet *à causis*:

Quod paucorum dolo, non publico actum est, non debet nocere Civitati.

Sed paucorum culpa, non publico consilio & pro Philippo Argivi steterunt, & se deinde tibi dediderunt.

Ergo neutrum nocere debet Argivorum libertati.

Sic-

Sicque & ea defensio tollitur, quasi spontè Argivi in Nabidis potestatem venerint.

Remittimus] Nos, inquit, ab hac te cura liberamus, ne velis pro nobis irasci Argivis; nos enim, si quid peccarunt, iis succensere debemus.

Thessalos] Idem urget *à comparatione*:

Magis alii populi peccarunt, quàm Argivi.

Sed iis etiam libertas data est.

Ergo multò magis dari debet Argivis.

Qui insontes] *Propositionis* approbatio, quòd Argivi publico consilio non adhæserint Philippo, ut suprà habetur.

Servorum] Ad tertium de Servis manumissis, & divisis agris respondet, & hæc magna esse scelera, & eum pejora fecisse; hinc objicit Cædem Argivorum per Pythagoram factam, & eorum, quos in custodia se habiturum pollicitus fuerat captis Argis, idque ex eo amplificat, quòd ipse Quintius ferè præsens esset, *Arist. l. 2. c. 2. t. 10.*

At enim] Ultionem horum omnium ad Romanos spectare ait, qui, ut liberarent Græciam, mare trajecerunt.

Vos tamen] Ad ultimum de non violata à Nabide societate, quam cum Romanis habebat, sic *ab Effectis*:

Ille amicitiam violat, qui socios amici lædit, & cum illius hostibus se jungit.

Tu utrumque fecisti.

Ego amicitiam violasti, quam cum Romanis habebas.

Nam &] *Assumptionis* approbatio quoad primam partem.

Et cum Philippo] *Assumptionis* secunda pars confirmata ab enumeratione eorum,

quæ Nabis patraverat pro Philippo contra Romanos.

Proinde] *Conclusio*, qua hortatur, ut omissa Oratione, quæ virum popularem, & justitiæ studiosum deceat, ea potiùs dicat, quæ Tyranno conveniant.

Sententiæ.

Qui pro libertate bellum gerit, cum Tyranno instituere amicitiam non debet.
Ii cives venia digni sunt, qui non publico consilio peccarunt.
Amicitia violatur, si socios amici pro hostibus habeas, si cum hostibus te conjungas.
Popularis oratiò Tyrannum non decet.

ORATIONIS CXXXIV.

T. Quintii de obsidione Lacedæmonis

Argumentum.

T. Quintius, ut à consilio obsidendæ Lacedæmonis averteret Socios, ita rei difficultatem exposuit.

Loci communes *à Causis*, & *ab adjunctis*.

Motus, *Timor*. Mores *Ducis de futuro solliciti*.

Bene] Fingit, se quoque velle in gratiam Sociorum Lacedæmoniis obsidionem aggredi.

Cæterum] Prima difficultas à necessitate hybernandi circa mœnia Lacedæmonis, quam probat *à causis*, quia lentæ esse solent urbium oppugnationes.

Quæ mora] Secunda à labore, ac periculo

culo, quod tàm ardua obsidio importabat.

Nunc impensa] Tertia à pecuniæ, & commeatuum inopia, hortaturque singulos, ut obsidio sine periculo suscipiatur, scribere ad suas Civitates, an necessaria suppeditare possint.

Auxiliorum] Urget hanc difficultatem *ab Adjunctis*, quòd multitudo maxima militum, & auxiliorum sibi sit, quòd nihil in agro hostium supersit, quòd hyems accedat.

Sententiæ.

Oppugnatio urbium lenta res est, & obsidentibus priùs sæpè, quàm obsessis tædium affert.

Quò plures sunt in exercitu, pluribus rebus egent.

Hyems difficilis est ad comportandum ex longinquo.

ORATIONIS CXXXV.

T. Quintii in Concilio Græcorum

Argumentum.

CUm haberetur Corinthi Græcorum Concilium, Quintius, antequam in Italiam proficisceretur, ita de rebus à se gestis disseruit.

Loci communes *à causis*, & *ab Effectis*.

Motus, *Amor*. Mores *Viri boni*, & *amici*.

Quatuor autem præstat: Excusat, Coarguit, Admonet, Petit.

Si sine] Excusatio de tyranno Nabide relicto, quam sic pertractat *à causis*: Utilius est relinqui Tyrannum, quàm cum Tyranno nobilissimam Civitatem simul perire. *Arist. l. 1. c. 6. t. 73.*

 Sed

Sed simul cum Nabide etiam Lacedæmon periisset.

Ergo utilius fuit eum relinqui.

Debilitatum] *Propositionem* confirmat ex eo, quòd Tyrannus relictus sit, qui cæteris nocere nequeat.

Proficisci] Objurgatio in Ætolos, qui Romanos accusaverant perfidiæ, & ambitionis, eosque sic coarguit, *ab Effectis*:

Qui exercitum ex Græcia, præsidia ex Urbibus deducit, falsò accusatur perfidiæ, & ambitionis.

Sed utrumque ego statim præstabo.

Ergo falsò me, & Romanos perfidiæ, & ambitionis Ætoli accusarunt.

Distulerint] Hoc est, vanis sermonibus vulgaverint.

Reliquas] Admonitio, eaque quadruplex. 1. ut, quod ad Romanos spectat, majorem in posterum factis, quàm dictis fidem habeant.

Libertate] 2. ut libertate moderatè utantur.

Concordiæ] 3. ut concordiam inter se tueantur, allato argumento ex illius commodis, & ab incommodis, quæ ex discordia oriuntur.

Alienis] 4. ut libertatem fide, & armis Romanorum partam ipsi per se custodirent, quò se dignos accepto beneficio præberent.

Silentio] Petit, ut sibi gratis reddantur Cives Romani, qui venundati vel ab Annibale, vel à Philippo, apud eos erant in servitute.

Sen-

Vehementioribus, quàm quæ pati poſſit remediis Civitas ſuccumbit.

Ex factis, non ex dictis amici penſandi ſunt.

Libertate modicè utendum.

Adverſus conſentientes nullus Rex ſatis validus eſt: diſcordia, & ſeditio omnia opportuna inſidiantibus faciunt.

Solatium eſt, cùm Beneficium benè ponitur.

Ex Dec.4. Lib. 5.

ORATIONIS CXXXVI.

Minionis ad Legatos Romanos

Argumentum.

ROmanis Legatis poſtulantibus reſtitui libertatem Græcorum Civitatibus, pro Antiocho princeps amicorum Minio ita reſpondet.

Loci Communes *à Comparatione.*

Motus, *Ira*, & *Pudor*. Mores *Viri candidi*.

Tres ſunt partes, *Exordium*, *Contentio*, & *concluſio*.

Specioſo] Hic eſt *Syllogiſmus* totius Orationis:

Romani, quod ipſi faciunt, in aliis reprehendere non debent.

Sed Romani armis ſuperatas plures ex Græcis civitatibus tenent.

Ergo reprehendere non debent Antio-

chum, quòd idem faciat.

Speciofo] *Propofitio*, quam loco *Exordii* ufurpat.

Qui enim] *Affumptio*.

Eamdem] *Complexio*.

Itaque] *Conclufio*, qua Romanos infimulat, quafi juftitiam nihili faciant, & ex ambitione belli caufam utcumque quærant.

Sententiæ.

Bellis ut plurimum fpeciofus titulus prætenditur.

Quod alteri juris ftatuis, eo ipfe utere.

Qui ex æquo difceptari non vult, belli caufam quærit.

ORATIONIS CXXXVII.

Legati Romani ad Minionem.

Loci Communes *à Diffimili*, & *à Comparatione*.

Motus, *Indignatio*. Mores *Viri prudentis*.

Partes, ut in fuperiori, in hac etiam tres funt.

Fecit] *Exordium*, quo dictorum impudentiam coarguit, laudans Antiochum, qui hac de caufa præfens eadem illa dicere non aufus fuerit.

Quid enim] *Contentio* hujufmodi *Syllogifmum* habet *à Diffimili*:

Romani idcircò Græcas aliquot Civitates jure obtinent, quia tot annorum nunquam intermiffo fpatio eas tenuerunt.

Sed Smyrnam, & cæteras Antiochus paucis abhinc annis occupavit.

Ergo non eas jure obtinet.

Ab rheginis] *Propositio.*
Potesne] *Assumptio.*
Et non alias] *Assumptionis* approbatio.
Nam si] *Prolepsis*, quasi idcircò in eas jus habeat Antiochus, quia & Alexandro Macedoni, & Seleuco successori anteà servierant, cui respondet *à Pari*:

Non minus Philippus, ejusque filii repetendi amissa jus habent, quàm Antiochus majorum suorum possessiones.
Sed nullum jus Philippi filii habent. Ergo nec Antiochus.

Sed quid ego] *Conclusio*, qua rem integram disputandam permittit legatis Civitatum, qui ad eam rem illùc convenerant.

Sententiæ.

Facit verecundè, qui malam causam alium quemlibet, quàm se agere mavult.
Valere debet jus, perpetuo tenore semper usurpatum, ac nunquam intermissum.

ORATIONIS CXXXVIII.

Annibalis ad Antiochum de sua fide

Argumentum.

ANnibal suspectus Antiocho propter colloquia cum Villio Legato Romano habita, ita se apud Regem purgat.
Loci communes *ab Effectis*, & *à Causis*.
Motus, *Confidentia*. Mores *Viri Constantis*.
Partes sunt tres, *Exordium*, *Contentio*, & *Conclusio*.

Pa-

Pater Amilcar] Orationis *Syllogismus* talis est:

Immeritò illius tibi fides suspecta est, qui odium alit acerrimum in Romanos. *Arist.c.4. l.2.t. 24.*

Talis ego sum.

Ergo immeritò mea tibi fides suspecta est.

Pater] Approbatio prima *Assumptionis à causis*, & supplet vicem *Exordii*.

Sub hoc] Altera approbatio *ab Effectis*, cùmque dicat, se xxx. & sex annos militasse, patet undecim annorum natum missum in Hispaniam ad Asdrubalem, ut in principio Dec. 3. Livius.

Itaque] *complexio*, & omnia in se crimina vera esse posse ait potiùs, quàm benevolentiam in Romanos.

Odi] Post duplicem approbationem ponitur ipsa *assumptio*, quam prætereà confirmat patris Amilcaris, & Deorum testimonio.

Sententia.

Multis libet apud Principem alienis criminibus crescere.

ORATIONIS CXXXIX.

Q. Quintii in concilio Achæorum contra Ætolos

Argumentum.

CUm Legatus Antiochi, & Ætoli suas vires apud Achæos extollerent, ut secum in societatem eos contra Romanos pertraherent, ita respondet Quintius.

Loci communes *ab Effectis*, *à Simili*, & *à causis*.

Motus, *contemptus*. Mores *Viri gravis*.

Par-

Partes sunt tres, *Exordium*, *contentio*, & *conclusio*.

Coram quibus] In *Exordio* arguit dicta ab Archidamo, quippe qui non Achæis, sed Antiochi Legatis verba fecerit; quod probat sic:

Qui falsa de se prædicat, non studet se commendare iis, qui eum optimè norunt.

Sed vos optimè nostis Ætolos talia de se falsa prædicantes.

Ergo non Vobis illi se commendare, sed Legatis Antiochi voluerunt.

Achæos] *Assumptio*.

Itaque] *complexio*.

Quod siquis] In *contentione* infirmat societatem Antiochum inter, & Ætolos, ut ab ea deterreat Achæos, sic *à causis*;

Ea societas infirma est, quæ nullis innititur fundamentis.

Talis est societas inita inter Ætolos, & Antiochum.

Ergo infirma est.

Mentiendo] Explicat *Assumptionem* exponens, quæ sibi falsa mutuò polliciti essent Antiochus, & Ætoli.

Est autem] Cùm autem eorum, quæ jactasset Archidamus, Achæi ipsi satis per se testes essent, Quintius & promissa Regis falsa esse ostendit à *simili*; sicut in cœna multa varietas, & species ferinæ carnis fieri solet condimentis ex mansueto sue, sic inauditis exterarum gentium nominibus Syros mancipia Regis verbis extolli, ibi ad delectationem, hic ad terrorem.

Et utinam] Idem probat etiam *ab Effectis*:

Si tanta foret Regis potentia, non venisset in Græciam sine exercitu, sine com-

commeatu, ſine pecunia.

His omnibus deſtitutus venit in Græciam Antiochus.

Ergo falſa ſunt, quæ de ſua maxima potentia prædicat.

Aſſumptio egregiè amplificatur per figuram hypotypoſin.

Male] *Complexio* argumenti, cui & alteram ſubdit; non debere Achæos permittere, ſe quoque decipi, ut Ætoli, & Antiochus decepti ſunt.

Nam quod] In *Concluſione* affirmat, omnium maximè periculoſum Achæis eſſe, ſi bello abſtineant, fore enim victoris certam prædam.

Sententiæ.

Qui feroces apparent in conciliis, & concionibus, tales in acie non ſunt.

Condimentis varietas ciborum multa, & ſpecies ferinæ carnis fit ex manſueto ſue.

Barbari haud paulò mancipiorum melius propter ſervilia ingenia, quàm militum genus.

Ex Dec. 4. Lib. 6.

ORATIONIS CXL.

Annibalis ad Regem Antiochum de bello

Argumentum.

CUm ab Antiocho conſultatio haberetur de Theſſalis in ſocietatem accerſendis, Annibal interrogatus ſententiam ita de univerſo bello diſſeruit.

Loci

Loci communes *à causis*, *& à comparatione*:

Motus, *Confidentia*. Mores *Viri prudentis*.

Dividitur in tres partes, *Exordium*, *Contentionem*, & *Perorationem*.

Si ex quo] *Exordium* habet constantiam consilii ad auctoritatem conciliandam.

Ante enim] In *Contentione* duo probat, accersendum esse in societatem belli Philippum, & in Italiam arma esse movenda. De Philippo ita disputat *à causis*:

Ii Socii sunt accersendi, qui fideles, & utiles tibi sint; *Arist.cap.5.l.2.tex.56.*

Cæteri inconstantes, & infirmi, Philippus, & constans, & utilis Socius tibi erit.

Ergo Philippus maximè in societatem belli est accersendus.

Nam quod] *Assumptionis* prima pars.

Quanto igitur] Altera pars *Assumptionis*, & utilem futurum ad victoriam consequendam sic ostendit *à comparatione*:

Philippus unus superiori bello tùm Romanis, tùm Ætolis restitit.

Ergo si non solùm Ætolos, sed & Philippum socios habeas, non poterunt Romani resistere.

Ut meam] *Complexionem* urget ab exemplis sui ipsius, & Pyrrhi.

Quæ igitur] Exponit, quare confidat fore, ut Philippus non recuset societatem inire cum Antiocho, quomodo sit invitandus, quid agendum, si abnuat.

De Philippo] Transit ad alteram partem, & differit de ratione belli gerendi; quo modo scilicet anteà oportuerit, & quo nunc geri debeat.

Hæc suadeo] *Peroratio*.

Sen-

Sententiæ.

Qui viribus inferiores sunt, quem metum in conciliis habent, eodem ad impetrandam veniam utuntur.

Is constans in bello est, cui, si semel in causam descenderit, nihil integri futurum sit.

Communis utilitas societatis maximum vinculum est.

Ille peritus est belli, qui bellare bonis, malisque suis didicit.

ORATIONIS CXLI.

Acilii Consulis ad Milites

Argumentum.

CUm Antiochus metu Romanorum intra saltum Thermopylarum se recepisset, invitatis etiam Ætolis ad cacumina montium defendenda, Acilius milites ad pugnam inflammat, rei facilitate, & magnitudine præmiorum proposita.

Loci Communes *à Comparatione*, *à Causis*, & *à Consequentibus*.

Motus, *Confidentia*. Mores *Viri fortis*.

Facilitas ostenditur *à Comparatione Majorum*:

Difficilius fuit saltum superarè Macedonico bello, quàm hunc.

Sed vos ipsi tunc superastis saltum ad Aoum flumen in Epiro.

Ergo hunc multò faciliùs superabitis.

Plerosque] *Assumptio*, & *omnium ordinum* dicit, hoc est peditum, Equitum Ducum, qui

qui contra Macedones ad Aoum pugnaverant.

Macedonico] *Propositio*.

Quippe] *Propositionis* approbatio per quadruplicem *Comparationem*, saltuum, munitionum, militum, Ducum.

Summa virium] Sic deinde argumentatur *à causis*:

Ab eo non est timendum, qui maximè timet, & sociis infidis confidit. *Arist. c.5.l.2.t.41.*

Sed Antiochus maximè timet, & Ætoli, quibus fidit, infideles sunt.

Ergo nihil nobis est ab Antiocho timendum.

Summa] *Assumptionis* secunda pars, quam confirmat *ab Effectis*.

Rex ipse] Prima pars *Assumptionis*, itidem ab *Effectis*, quam prætereà urget *à Comparatione* Spartanorum, qui contra Xersem pugnaturi non intra saltum, ut Antiochus, sed ante fauces constiterant.

Quod quantum] Eumdem scilicet timorem ostenderunt recipientes se intra saltum, ac si muris alicujus Urbis inclusissent.

Illud] A præmiis victoriam consequentibus sic milites inflammat:

Ad eam victoriam aspirare debetis, cujus præmia sunt Græciæ libertas, maxima præda, & terrarum imperium.

Sed hæc omnia consequentur victoriam, quam ex Antiocho reportabitis.

Ergo ad eam aspirare totis viribus debetis.

In hæc] *complexio* Argumenti.

Sen-

Dux ille ignavus eſt, qui novus maritus, velut ſaginatus nuptialibus cœnis, ad pugnam procedit.

Ingratis, & vanis ſociis non eſt fidendum.

ORATIONIS CXLII.

T. Quintii de Zacyntho in concilio Achæorum

Argumentum.

CUm diſceptatio de Inſula Zacyntho, quam Achæi occupaverant, Quintii arbitrio permiſſa eſſet, ita ille inſulam Romanis adjudicavit.

Loci communes *à cauſis, & à ſimili.*

Motus, *Amor*. Mores *viri juſti, & prudentis.*

Argumentum Orationis tale eſt *à cauſa finali:*

Si utilis eſſet Achæis poſſeſſio Zacynthi, eam illis adjudicarem.

Sed non eſt utilis.

Ergo nec poſſum adjudicare.

Si utilem] *Propoſitio, auctor eſsem*, inquit, id nimirum ſuaderem Senatui, populoque Romano.

Cæterum] *Aſſumptionis* approbatio *à Simili.*

ORATIONIS CXLIII.

T. Quintii ad Consulem pro Ætolis

Argumentum.

HOrtatur Quintius Atilium Consulem, nè Urbem Ætolorum Naupactum, quam vi summa obsidebat, evertat, sed petentibus veniam det.

Loci communes *à causis*,

Motus, *Timor*, & *Æmulatio*. Mores *viri de Rep. soliciti*.

Tota admonitio hoc uno *Syllogismo* continetur *à causis*:

Id tibi curæ esse debet, quod è Rep. nostra est.

Sed è Rep. nostra est hanc obsidionem solvere.

Ergo id maximè facere debes.

Utrum] *Assumptio*.

Ecquid] *Assumptionis* approbatio, amplificans enim res à Philippo gestas æmulationem,& timorem movet, *ex Arist.l.2.c.*11*.t.*116*. & c.*5. ejusdem *lib.t.*41.

Sententia.

Non tàm interest Reip. hostis imbecillioris vires, & opes minui, quàm suspectum, eumque potentem socium non supra modum crescere.

ORATIONIS CXLIV.

T. Quintii ad supplices Ætolos

Argumentum.

CUm in urbe Naupacto obsidione pressi impensiùs orassent Quintium, ut gentis suæ misereretur, hac oratione eis Quintius respondet.

Motus, *Amor*. Mores *viri clementis*.

Fortuna] Eos coarguit, quòd ipsi sibi caussa fuerint tot malorum, simulque se & moderatum, & prudentem exhibet.

Ego tamen] Testatus egregiam suam in omnes Græcos voluntatem, jubet Oratores mittere, seque iis offert apud Consulem deprecatorem.

Sententiæ.

Fortuna delinquentium facit, ut vir sapiens iræ, & Orationi temperet.

Vir bonus ne ingratis quidem benefacere absistit.

Ex Dec. 4. Lib. 7.

ORATIONIS CXLV.

Eumenis in Concilio de Pace

Argumentum.

CUm Æmilio Prætori, & Rhodiis videretur non abnuenda pax Antiocho petenti, eam Eumenes tali oratione dissuasit.

Loci

Loci communes *ab Adjunctis*, *& ab Effectis*.

Motus, *Pudor*; *& Metus*. Mores *viri Constantis*.

Dissuadens igitur hoc imprimis utitur argumento:

Eam pacem rejicere debemus, quæ neque est honesta, neque certa.

Pax cum Antiocho neque honesta nobis est, neque certa.

Eam igitur rejicere debemus.

Eumenes] *Assumptio*.

Qui enim] *Assumptionis* approbatio *ab Adjunctis* quoad utramque partem.

Quæro] Inde aliam deducit rationem *ab Effectis*:

Ea Pax rejicienda est, quæ maximum nobis parit incommodum.

Sed hæc pax maximo nobis incommodo futura est.

Ergo rejicienda.

Probat *Assumptionem*, quia cùm necesse sit etiam pace composita adhuc in Asia manere, socios exhaurient præbendis commeatibus; si verò pacem Consul abnuat, opus erit rursùs reparare bellum, quod nunc facili negocio confici possit.

Sententiæ.

Nulla est ea Pax, quæ rei exitum imponere non potest.

Ratum non est, quod sine auctoritate Senatus, sine jussu Populi peragitur.

ORATIONIS CXLVI.

P. Scipionis ad Legatum Antiochi

Argumentum.

P. Scipio fratris Legatus permittenti Legato Antiochi pro pace impetranda magnum auri pondus, & regni ſocietatem ita reſpondet.

Loci communes *à Diſſimili.*

Motus, *Timor.* Mores *viri humani, & prudentis.*

Partes ſunt tres, *Exordium, Contentio*, & *Concluſio.*

Quod Romanos] In *Exordio* caſtigat petulantiam Legati, tùm quia Romanos auro corrumpi poſſe ſperaverat, tùm quia victis dari æquam pacem petebat.

Lyſimachia] Ad utrumque reſpondet in *Contentione*, & imprimis quoad conditiones pacis tali ratione *à Diſſimili*:

Si par nobis bello eſſet Antiochus, jure æquas peteret belli conditiones.
Sed non eſt.
Ergo non debet à nobis æquam pacem petere.

Lyſimachia] *Propoſitio.*

Conceſſo] *Aſſumptio cum Complexione.*

Ego] Quoad munera, ait ſe filium ſuum donum ab Antiocho accepturum, alia nequaquam, & privatam gratiam inde promittit, publicè nihil.

Quod in præſentia] *Concluſio*, qua hortatur, ut quamlibet potiùs pacem accipiat, quàm rem armis rursùs permittat.

Sen-

Sententiæ.

Alios nôſcere non poteſt, qui ſuam fortunam ignorat.

Nulla eſt diſceptatio ex æquo, ubi imperium victis patiendum ſit.

Privata gratia, non publica pro privato beneficio debetur.

ORATIO CXLVII.

Zeuſis Legati Antiochi pacem à Romanis petentis.

Loci communes *à Comparatione*.

Motus, *Lenitas*. Mores *viri ſupplicis*.

Non tàm] Ad quaslibet pacis conditiones accipiendas ſe paratum oſtendit, ut eò magis ſibi Romanos placet; & ut magis ad lenitatem inclinent, tali utitur Syllogiſmo à *Comparatione*.

Romani victores Regibus, Populiſque victis parcere ſolent. *Ariſt. l.2. c.3.t.16.*

Sed hæc eſt maxima omnium victoriarũ.

Ergo victo Antiocho maximè placati eſſe debent.

Maximo] *Propoſitio*.

Quanto] *Aſsumptio* cum *Complexione*.

Poſitis jam] *Complexionem* urget, quòd cùm iam nulli ſint hoſtes, quippe domini generis humani, parcere ſuis debebant.

ORATIO CXLVIII.

P. Scipionis conditiones pacis recenſentis.

Loci communes *ab Effectis*, & *à Comparatione*.

Motus, *Timor*. Mores *viri in victoria mo-*
derati.

Duo præstat, Romanorum moderationem commendat, & conditiones pacis affert.

Romani] Magna igitur, & eadem tàm in adversis, quàm in secundis rebus usos esse Romanos ait animi Moderatione, quod probat *ab Effectis*; nam & Annibali victori non cesserant, & victo pepercerant, ipsi verò Antiocho jam victo eamdem pacem dabant, quam obtulerant, priusquam vinceretur.

Europa] Pacis conditiones præscribit.

In deteriore] Minatur pejora, nisi hæc accipiat, usus tali argumento à *Comparatione*. Iniquas pacis conditiones habet Antiochus, quia serò pacem fecit. Ergo iniquiores habebit, si seriùs faciat.

Si nunc] Id autem confirmat, quia Romani, qui maximam Regis potentiam deprimere potuerunt, multò facilius fractam jam, ac debilitatam omninò tollent.

Sententiæ.

Sapientum virorum animos neque secundæ res efferunt, neque adversæ minuunt.

In deteriore sua fortuna plerumque pacem facit, qui seriùs facit.

Regum majestas difficiliùs à summo fastigio ad medium detrahitur, quàm à mediis ad ima præcipitatur,

ORA-

ORATIONIS CXLIX.

Eumenis in Senatu Romano

Argumentum.

PAce cum Antiocho compoſita, Eumenes ſua in Pop. Romanum merita apud Patres recenſet, petitque præmia, contradicentibus Rhodiis.

Loci communes *à Cauſis, ab Enumeratione, à Comparatione.*

Motus, *Gratia.* Mores *viri modeſti, & benemeriti.*

Tres ſunt partes, *Exordium, Contentio,* & *Peroratio.*

Perſeveraſſem] Sumitur *Exordium* à cauſa dicendi, quæ talis eſt:

Neceſſe eſt, ut vel ante, vel poſt Rhodios dicam.

Sed difficilior erit oratio mea, ſi dicam poſt Rhodios.

Ergo debui ante eos verba facere.

Perſeveraſſem] *Propoſitio.*

Quæ quidem[*Aſſumptio*, & ejus approbatio, difficile enim futurum erat reſpondere Rhodiis, qui libertatem Græcis Civitatibus petituri videbantur, neque inimico in me animo, neque ex privata aliqua utilitate.

Quo impetrato] Oſtendit igitur *ab honeſto*, antequam de ſe ipſe loquatur, non eſſe admittenda Rhodiorum poſtulata, tali ratione:

Non debetis ex Sociis veſtris alios nimium deprimere, alios nimium extollere.

Sed admittentes Rhodiorum poſtulata eos nimium extollitis, me nimium deprimitis.

Ergo eorū poſtulata admittere non debetis.

Quo impetrato] *Assumptionis* approbatio quoad utramque partem.

Hæc vos] *Propositio*; eamque magis urget: quòd sic melior futura esset conditio Civitatum, quæ contra Romanos bellaverant, quàm Eumenis socii Regis.

Quod ad me] *In contentione* suam modestiam præfatus, qui tria maximi faceret, amicitiam, & benevolentiam cum Romanis, & honorem, qui sibi ab iis haberetur, *ex Arist. l.2. c.4.t.23.* ostendit se de Romana Rep. optimè meritum, recensens quæcumque ipse, & Pater suus pro Romanis fecerant.

Hanc ego] Merita Patris amplificata *ab Adjunctis* temporis, constantiæ, & mortis. *Arist. l. 2. c. 7. t. 81.*

Hujus ego] Sui ipsius merita, eaque amplificat à commodis, quæ recusaverat ab Antiocho oblata, ab incommodis, quæ passus fuerat, à promptitudine, qua Romanis Imperatoribus semper paruerat. *Ex eodem loco citato Arist.*

Non sum hoc] Hæc est *Complexio* argumenti *à partium Enumeratione*: affirmat enim, quod negare per modestiam videtur.

Masanissa] Sua deinde extollit merita *à Comparatione* minorum:

Multò majori dignus est præmio, qui voluntate semper Vobis fuit socius quàm qui ex hoste factus est necessitate socius.

Sed Masanissa ex hoste factus vobis necessitate socius tàm multa obtinuit.

Ergo mihi, qui Patris exemplo semper Vobis voluntate fui socius, multò majora debentur.

Masanissa] *Assumptionis* approbatio.

Quo tandem] *Complexio*.

Quid ergo] *Peroratio* habet Regis postulata, & refutat, quod deinde Rhodii petituri

erant,

erant; magis enim conveniens esse videbatur benemeritis sociis consulere, quàm Civitatibus hostium.

Sententiæ.

Moderati ii sunt, qui non solùm nihil, quod contra alios sit, sed ne quod ad ipsos quidem pertinet, petunt.

Satius est cedere aliquando intra fines sui juris, quàm nimis pertinaciter tendere in eo obtinendo.

Æquius est sociis benemeritis, quàm hostibus consuli.

ORATIO CL.

Rhodiorum in Senatu contra Eumenis postulata.

Loci communes *ab Antecedentibus, à Caussis, à Comparatione, à Dissimili, & simili.*

Motus, *Amor*, & *Lenitas*. Mores *hominum libertatem amantium*.

Dividitur in tres partes, *Exordium*, *Contentionem*, & *Perorationem*.

Nihil nobis] In *Exordio* invitos se dicunt cum Eumene hospite disceptare, causam autem diversæ hujus voluntatis eam esse, quòd ipse Rex omnia imperio subjecta, Rhodii libera Civitas libertatem omnibus esse vellent; utrumque ad conciliandam benevolentiam, ex *Arist. l. 2. c. 4. t. 23.*

Utcumque] Cæterùm minimè perplexam futuram deliberationem, maximè se confidere ostendunt, hoc argumento:

Perplexa esset deliberatio, si non alia præmia dari Eumeni possent.

 Sed

Sed alia multa sunt, quæ obtinere à Vobis potest, præter Civitates Græcorum.
Ergo minimè perplexa hæc Vobis deliberatio futura est.
Sicque refelluntur rationes omnes Eumenis, ex suis, Patrisque meritis petitæ.

Nam si] *Propositio*, & ejus approbatio.

Sed ab hac] *Assumptio*, & recensentur omnes Provinciæ, quas pro liberis Civitatibus Romani dare poterant Eumeni.

Licet ergo] *Complexio*.

Et meminisse] *Complexioni* superioris Argumenti aliud annectitur sumptum *ab Antecedentibus*, & est hujusmodi:

Quod victo Philippo fecistis, idem victo Antiocho facere debetis.
Sed victo Philippo omnes Civitates liberas esse voluistis.
Ergo & victo Antiocho Græcorum Civitates vindicare in libertatem debetis.

Quem titulum] Approbatio quædam esse videtur *Propositionis*, quoad *Comparationem Parium*, sed & alia ratione confirmatur *à Causis*:

Post victoriam tueri debetis, quod bello quæsivistis.
Sed utroque bello gloriam Vobis, & libertatem Græcis Civitatibus parastis.
Ergo victo Antiocho æquè, ac victo Philippo libertatem Græcorum tueri debetis; adeòque & gloriam à Vobis partam.

Alia enim] *Assumptionis* prima pars illustrata *à Dissimilibus*.

Quæ parare] *Propositionis* quædam expositio; non minus laborandum Romanis est, ut tueantur post victoriam, quæ bello pararunt.

Gentis] Altera *Assumptionis* pars.

Hoc

Hoc patrocinium] *Complexio*.

Non quæ] Occurrit *Prolepsi*, quasi Græcorum Coloniæ in Asia revera Græcæ urbes non sint, quod negat sumpto argumento *à Causis*:

Græcæ Civitates sunt, quæ Græcorum artibus, & virtutibus delectantur.

Sed Coloniæ Græcorum in Asia Græcas artes, ac virtutes colunt.

Ergo sunt Græcæ Urbes æquè, ac eæ, quæ sunt in Europa.

Certare] *Assumptio*, Rhodii quoque erant in Asia, & Coloni Græcorum.

Adistis] *Assumptionis* approbatio à testimonio Romanorum.

Massilienses] Idem confirmat *à Comparatione* Massiliensium:

Si qua Colonia Græcorum mutasset mores, maximè Massilienses inter tot barbaras Gentes constituti.

Sed & hi non mutarunt.

Ergo multò minus Coloniæ in Asia existentes.

Massiliam ædificarunt Phocenses Asiatici, teste Ammiano.

Terminus est] Tandem arguit *à Simili*:

Romani tales sunt in ultimis terrarum partibus æquè, ac Romæ.

Sed Greci Romanorum animos gerunt.

Ergo æquè sunt Græci in Asia, ac in Europa.

Terminus] *Propositio*.

Barbari] *Assumptionis* approbatio *à Dissimili*.

Græci] Ipsa *Assumptio*, habent scilicet Græci Romanorum animos pro tuenda libertate, non fortunam, ut aliorum etiam imperium suis viribus amplectantur.

At enim] *Confutat* id, quod Eumenes dixerat, non esse relinquendam libertatem Græcis Civitatibus, quia contra Romanos arma tulerunt; sic à *Comparatione Majorum*: Inter alias Carthago ipsa contra vos toties arma tulit.

Sed tùm cæteris, tùm etiam Carthagini libertatem reliquistis.

Ergo multò magis Græcis Asiæ Urbibus.

Huic vestro] *Complexio*.

Rhodii] *Peroratio*, qua modestè attingit commemorationem rerum omnium à Rhodiis pro Romana Rep. gestarum, & gloriam innuit, quæ ex data Græcis omnibus libertate Romanis consecutura est.

Sententiæ.

Reges, & liberas Civitates natura ipsa, quæ potentissima est, disjungit.

Illa perfecta victoria, quæ gloriosa pariter, & dives est.

Alia aliis & honesta, & probabilis armorum causa est.

Quæ parare, & quærere arduum fuit, tueri sæpè est difficilius.

Terra mutata non mutat genus, & mores.

Mores, leges, & ingenium sincerum, atque integrum à contagione accolarum servare difficile est.

Ex

Ex Dec. 4. Lib. 8.

ORATIONIS CLI.

Manlii Consulis ad Milites

Argumentum.

MAnlius Consul ducturus in Gallogræcos exercitum, qui Antiochum armis juverant, ita milites hortatur, ne Gallorum nomen inane timeant.

Loci communes *ab Antecedentibus, à Comparatione, à Causis.*

Motus, *Contemptus*. Mores *magnanimi Ducis.*

Tres sunt partes, *Exordium*, *Contentio*, & *Conclusio*.

Non me] *Prolepsis* est in *Exordio* de Gallorum virtute, & causæ afferuntur, cur eam sibi inclytam famam apud minimè feroces Asiæ gentes paraverint, omnia in contemptum, ex *Arist.lib.2.cap.11.t.117.*

Sed Hæc] In *Contentione* respondet *Prolepsi*, non esse timendos Romanis Gallos, qui Asiæ populis terrori sint, idque probat multis argumentis.

Semel] 1. *ab Antecedentibus*:

Timere non debemus Gentem, quam toties vicimus; *Arist.l.2.c.5.t.41.*

Sed Gallos per ducentos jam annos toties vicimus.

Ergo eos nunc timere non debemus.

Jam usu] 2. *à Causis.*

Ii minimè terrori esse debent, qui primo impetu feroces, statim deinde propter mollitiem corporum demittunt animos.

Tales sunt Galli. Ergo ii nobis terrori esse non debent. *Excitato Arist. loco.*

Non legionibus] 3. *à Comparatione*:

Ut in singularibus certaminibus singuli milites, ita in pugna Exercitus se habet.

Sed in singularibus certaminibus Romani Gallis meliores sunt.

Ergo & in pugna.

Et illis] 4. *à Comparatione Majorum*:

Majores nostri feroces illos, & veros Gallos toties vicerunt.

Sed hi longè inferiores sunt, & degeneres.

Ergo multò facilius nobis erit vos vincere. *Arist. l. 2. c. 5. t. 43.*

Sicut in] *Assumptionis* multiplex Approbatio, & primò *à Simili*.

Macedones] *Ab Exemplis*.

Generosius] *A Causa* virtutis efficiente.

Phryges] Hæc est argumenti *Complexio*.

Attalus] Confirmatur eadem *Assumptio ab Effectis*.

Nolite] Deinde *à Simili*, & *dissimilibus Causis*.

Vobis] Tandem *à Comparatione*:

Vobis Asiæ amœnitas officeret, qui Romulum Marte genitum auctorem gentis habetis:

Ergo multò magis Gallos eadem amœnitas corrupit.

Hoc tamen] *Conclusio*, qua occurrit alteri *Prolepsi*, quasi minimè gloriosum Romanis futurum sit Gallogræcos vincere tot illecebris depravatos. Respondet igitur, tales quidem eos revera esse, fama tamen apud timidos Græcos eadem valere; sicque rem non modò facilem, quàm apud socios gloriosam ostendit.

Sen-

Sententiæ.

Multa in bellis etiam de induſtria compoſita ad terrorem valent.

Barbarorum primus impetus gravis eſt, quem fervido ingenio, & cæca ira effundunt.

Non tantum ſemina ad ſervandam indolem valent, quantum terræ proprietas, cœlique, ſub quo aluntur, mutat.

Peregrinæ voluptates ad extinguendum vigorem animorum plurimum poſſunt.

ORATIONIS CLII.

L. Furii, & L. Æmilii contra Manlium de Triumpho.

Argumentum.

Victis Gallogręcis Cn. Manlius triumphum à Senatu petebat, cui L. Furius, & L. Æmilius duo ex decem Legatis miſſis in Aſiam ita adverſantur.

Loci Communes *à Comparatione*, *ab Adjunctis*, & *à Diſſimili*.

Motus, *Ira*, & *Indignatio*. Mores *hominum juſtitiæ*, & *paci ſtudentium*.

Partes ſunt tres, *Narratio*, *Contentio*, & *Epilogus*.

Legatos] *Narratio* habet duò Manlii crimina, quòd pacem cum Antiocho factam turbare voluerit, & quòd arma intulerit Gallogræcis injuſſu Populi, & ſine auctoritate Senatus.

Quod quem] Primum crimen omittunt,

 quia

quia perficere non potuerat, quod optabat s alterum ſic pertractant *ab honeſto*:

Qui de ſua ſententia bellum movit, & temerè adminiſtravit, triumphum non meretur.

Manlius de ſua ſententia bellum Gallogræcis movit, illudque temerè adminiſtravit.

Ergo non meretur triumphum.

Quod quem] *Propoſitionis* approbatio quoad primam partem, *à Comparatione* aliorum bellorum, quæ paulò antè à Romanis geſta fuerant.

Quid eorum] *Aſsumptionis* prima pars.

At eo ipſo] Amplificat ſecundam partem *Aſsumptionis ab Adjunctis*:

Qui duxit exercitum, quò non debuit, is temerè bellum geſſit.

Manlius in gratiam Attali duxit exercitum, quò non debuit.

Temerè igitur bellum geſſit, non juſtè, & legitimè.

Non enim rectà ad hoſtes movit, ſed per devias Provincias quaſi Attali Mercenarius profectus eſt.

Bellum autem] Proſequuntur idem argumentum, hoc modo:

Qui iniquo loco cum hoſtibus pugnavit, temerè bellum geſſit.

Sed bis iniquo loco cum hoſtibus Manlius pugnavit.

Ergo temerè bellum geſſit.

Tu verò] Ne parta victoria Manlius ſe excuſet, eam aſcribunt tùm Deorum patrocinio, tùm illius Gentis, quæ victa fuerat, timiditati. *Ariſt.l.3.c.15.t.115.*

Bis cum iis] Tum deinde *Aſsumptionem* ſubjiciunt.

uid

Quid igitur] Repetunt responsionem suprà allatam ad *Prolepsin* de parta victoria; timiditatem hostium in causa fuisse, cur Romani vicerint, eamque probat *à Dissimili*: A Thracibus cladem magnam accepit.

Ergo à Gallogræcis victus fuisset, si non in timidos hostes incidisset.

Pro his] *Complexio* primi *Syllogismi*.

Si nihil] Quam *Complexionem* urget ab *Exemplis Dissimilibus*.

An satis esset] Bello enim cum Antiocho consulti sunt Feciales, ipsine Regi bellum indicendum foret, an satis esset alicui ex illius præsidiis nuntiari.

Vultis ergo] *Epilogus* eorum, quæ suprà recensentur, & orationem recenti, & dissimili exemplo concludunt.

Sententiæ.

Antequam arma inferantur, mitti Legati, res repeti, & indici bellum debet.

Prudens Imperator loco æquo, & suo tempore pugnare debet.

Meritò triumphum à Patribus petit bello gesto, qui iis auctoribus gessit.

ORATIONIS CLIII.

Cn. Manlii pro triumpho in Senatu.

Loci communes *à Causis*, *à Comparatione*, *à Genere*, & *ab Enumeratione*.

Motus *Invidia*. Mores *Viri innocentis*, & *benemeriti*.

Partes sunt quatuor, *Exordium*, *Propositio*, *Contentio*, & *Conclusio*.

Tri-

Tribuni] *Exordium* malignitatis accusat & Adversarios, & Patres Consc. per *Comparationem imparium*: Adversarios quidẽ tali ratione:

Turpe est, decem Legatos negare Imperatori, quod non negatur à Tribunis Plebis.

Sed Tribuni non modò mihi triumphum non negant, sed parati sunt etiam referre.

Ergo id mihi negare Decem Legatos turpe est.

Tribunis] *Propositionis* approbatio quoad Tribunos.

Quibus ego] *Assumptio*.

Ex decem] *Propositio*, & ejus approbatio quoad Legatos.

Nullius] Leniter deinde, & modestè Patres ipsos perstringit, hoc modo:

Qui Fabio Labeoni triumphum concessere negatum à Tribunis, non debent eum mihi negare.

Sed Patres triumphum concessere Fabio negatum à Tribunis.

Ergo eum mihi negare non debent.

Propositio probatur dissimilitudine rerum ab utroque gestarum, & sic benevolentiam sibi conciliat, qui per invidiam debito honore fraudetur. *Ex Arist. l.2. c.4. t. 25.*

Duplex] *Propositio* tùm universalis totius Orationis, tùm deinde particularis primæ partis; & allata divisio *Dociles* Auditores facit. *Arist. lib. 3. c.14. t.104.*

Non sum] Per figuram *Præteritionem* primum argumentum pertractat de jure belli, *à Genere*: Omnes Galli acerrimi hostes sunt Populi Romani.

Sed & Gallogræci ex iis sunt.

Ergo hostes Pop. Romani, adeòque justo bello oppressi.

Gallos] Idem probat *à Causis*.

Justum est bellum, quod suscipitur pro liberandis à gravissima servitute Sociis. *Arist. lib.* 1. *c.*13. *t.* 244.

Sed Gallogræci gravissima servitute oppressos socios tenebant.

Ergo justum fuit bellum contra ipsos susceptum.

Assumptio amplificatur *ab Effectis*.

At enim] *Prolepsis* sumpta *à Simili exemplo*, quæ sic se habet:

Quòd Galli Delphicum templum spoliaverint, non eos idcircò Romani ulti sunt.

Ergo neque ulcisci debuerunt, quòd Asiam popularentur.

Equidem] Respondet *à Causis*:

Nostra defendere debemus, non aliena.

Sed Asia tunc aliena erat, nunc nostra est.

Ergo eam defendere modò suscepto bello debuimus.

Equidem aliquid] *Assumptio* illustrata *ab Effectis*.

An nisi] Urget idem argumentum *à Comparatione minorum*:

Minus vexabant Asiam quieta Antiochi præsidia, quàm armati Gallorum exercitus.

Sed pro liberanda Asia deduci præsidia Antiochi voluistis.

Ergo multò magis cohibere Gallorum impetus debuimus.

Sed quid ego] Hactenus ostendit justè à se bellum susceptum contra Gallogræcos, nunc probat bellum, quod ipse administraverit, indictum fuisse decreto senatus, & lege Populi:

Qui bellum indixit Antiocho, indixit & cæ-

cæteris, qui pro Antiocho pugnabant.
Sed Galli maximè in exercitu Antiochi erant.
Ergo & iis indictum est publica auctoritate bellum.

Te L. Scipio] *Propositionis*, & *Assumptionis* approbationes à testimonio L. Scipionis, qui vicerat Antiochum.

Sed simul] *Propositio*.

In qua causa] *Assumptio*; simulque exponit, se priùs omnia tentasse, quàm arma tractaret, sed recusasse Gallos quamlibet conditionem.

Nunc quoniam] Descendit ad secundam *Contentionis* partem, diluitque alterum, quod objiciebant Adversarii, temerè à se gestum bellum fuisse: *Arist. l. 3. c. 15. t. 117.* argumentum autem est hujusmodi, quod videtur esse *ab Adjunctis*:

Temerè bellum non gessit, qui prospero eventu, & optimo consilio illud gessit.
Sed ego bellum gessi prospero eventu, & optimo consilio.
Ergo non temerè.

In quo] ostendit, se causæ maximè confidere. *l. 2. c. 5. t. 60.* quamobrem hic etiam licet non expressa, tamen latet *Assumptio*.

Sed ego] Sic igitur quoad prosperum eventum argumentatur, quæ erat *Asumptionis* prima pars, ex veteri instituto Romanorum:

Romani improbare non solent, quod Dii comprobarunt.
Ergo in me improbare non debetis, quod Dii comprobaverunt.

Iniquo enim] Confirmat secundam partem *Asumptionis*, quòd alia ratione vinci non potuerint, ut qui sunt inclusi mœnibus, sola oppugnatione, quòd loco iniquo alii quoque

Im-

Imperatores sine reprehensione pugnaverint ?

Equidem] Tandem hoc utitur contra Adversarios *Dilemmate* :

Aut ignavi erant hostes, aut maximè timendi.

Si ignavi : nullum ergo erat periculum nobis etiam iniquo loco cum iis pugnantibus.

Si timendi : Ergo tantæ victoriæ triumphus non est negandus.

Cæca] Adversariorum invidam mentem hoc *Epiphonemate* objurgat.

An etiam] Præmissa petitione veniæ, quòd longiori uteretur Oratione, purgat & cladem in Thraciæ montibus acceptam, duplici ex causa, tùm quòd in locis iniquis vitare insidias non potuerit, tùm quòd ipse deinde hostes ita cæciderit, ut illi soli victoriæ Triumphus debeatur.

Sed jam] *Conclusio* totius Orationis.

Sententiæ.

Rei per seipsi æstimandi sunt, remota universæ gentis infamia, atque invidia.

Indomiti, atque implacabiles vì, & armis cohibendi sunt.

Nullius calumniæ subjicienda, quæ Dii comprobaverunt.

Cæca invidia est, nec quicquam aliud scit, quàm detrectare virtutes, corrumpere honores ac præmia earum.

Nemo saltus patentes, qui angusti sint, & plana ex arduis, & culta ex silvestribus facere potest.

ORATIONIS CLIV.

P. Scipionis ad Populum contra Tribunos

Argumentum.

ACcusatus P. Scipio à Tribunis, cùm rostra ascendisset, sic Populum allocutus est.

Motus, *Amor*. Mores *Viri magnanimi*.

Hoc die] Commemorat prælium, quod eo ipso die in Africa cum Annibale, & Pœnis commiserat.

Itaque] Optimum esse ait, & se ire in Capitolinm ad gratias Diis agendas pro tot rebus feliciter gestis, & sequi Populum pro similibus impetrandis.

Ita si] Non magis ait, se fuisse à Populo ornatum, quàm ipse honoribus, rebus gerendis egregiè responderit; ad captandam benevolentiam. *l.2. c.4. t.23. & 25.*

Sententiæ.

Festis diebus litibus, & jurgiis supersederi æquum est.

Orandus Deus est, ut semper bonos Principes habeamus.

ORATIONIS CLV.

Tribunorum contra P. Scipionem ad Populum

Argumentum.

CUm non compareret citatus P. Scipio, qui in Liternum concesserat, Tribuni ita

ita in eum Populi iram concitare conantur.

Loci communes *A Comparatione*.

Motus, *Ira*, & *Pudor*. Mores *hominum inimicorum*.

Habetis] Increpant Populum, qui sequutus Africanum in Capitolium, Tribunos reliquerat, & meritò ait, eos à suo illo Duce relictos esse.

Et tantum] Hortantur, ut Scipionem è villa revocent ad judicium, argumento *à Comparatione majorum*:

Difficilius est revocare quempiam è Provincia armatum, quàm inermem è Villa.

Sed Scipionem armatum è Provincia, qui revocarent, misistis.

Ergo mittere etiam potestis, qui è Villa revocent inermem.

Reprehendunt autem Populum, quòd non audeat id facere.

ORATIONIS CLVI.

Ti. Gracchi Tribuni pro P. Scipione

Argumentum.

TI. Gracchus non solùm prohibuit revocari è villa Scipionem, sed pro illo etiam hanc habuit ad Populum stomachi plenam orationem.

Loci communes *à Repugnantibus*.

Motus, *Indignatio*. Mores *viri justi*.

Sub pedibus] Hujusmodi igitur utitur argumento *à Repugnantibus*:

Qui sæpè vicit hostes Populi Romani, non debet à Tribunis opprimi.

Talis est Scipio.

Ergo turpe est eum opprimi à Tribunis,

Nul-

Nullisne] *Propositionem* confirmat ab *hone-sto*, senectus enim eorum inviolata esse debe-bat, qui plures honores, & triumphos con-secuti fuerant.

ORATIONIS CLVII.

P. Scipionis Nasicæ pro L. Scipione

Argumentum.

CUm Scipionem Asiaticum peculatus da-mnasset Prætor, & in vincula duci jube-ret, P. Scipio Nasica appellans Tribunos hanc habuit Orationem.

Loci communes *à Comparatione*, *&* *ab Adjunctis*, *&* *ab Effectis*.

Motus, *Misericordia*. Mores *viri inno-centis*.

Partes sunt tres, *Narratio*, *Contentio*, *& Peroratio*.

Parentes] *Narrat* ea omnia, quæ pro Rep. gesserant Cn. & P. Scipiones, Africanus dein-de, & L. Scipio, cujus victoriam de Rege Antiocho relatam amplificat *ab Adjunctis*.

In pace] Exponit accusationem, quam in-firmat à simili Cn. Manlii exemplo, & duo crimina recenset de non relata in publicum pe-cunia, & pace facta in gratiam Antiochi.

An non] Crimen de pecunia diluit *ab Effe-ctis Repugnantibus*.

In triumpho Scipionis plus auri latum est, quàm decem aliis triumphis.

Ergo pecuniam publicam in privatum u-sum non vertit. *l.* 1. *c.* 5. *t.* 114.

Nam quid] Alterum de pacis conditioni-bus eadem ratione:

Qui plures Provincias ademit Antiocho, pacem non vendidit.

L. Sci-

L. Scipio plurimas Provincias Antiocho ademit.

Ergo illi pacem non vendidit.

Asiam omnem] *Assumptio* illustrata *ab Adjunctis*.

Quid si] *Complexio*, plura enim adimi Antiocho non potuere, etiamsi, ut Adversarii contendunt, non accepta mercede, sed gratam pacem fecisset.

Philippo] *à Comparatione* Scipionem excusat, quòd Regi victo regni partem reliquerit, & quare accusatur exponit, ob invidiam fratris Africani.

Tantum auri] Ad utrumque tandem respondet eodem, quo suprà, argumento:

Si tantum auri illatum esset in domum Scipionis, illud adhuc extaret.

Sed ea pecunia non apparet.

Ergo falsò id Adversarii objiciunt. *Ex l. & c. citato t.* 113.

Quantum venditis] *Assumptio*.

Ubi ergo] *Propositionis* approbatio, nam tantas opes & augere multæ acceptæ hæreditates debuerant, neque imminuere nulli facti sumptus potuerant.

At enim] *Peroratio*, qua *Misericordiam* movet. *Arist. c.*14.*l.*3.*t.*166.

Sententiæ.

Gloria apud socios comparatur non tàm bello, quàm temperantia, & fide.

Posteris non solùm gloria majorum aliquando non prodest, sed & nocet invidia.

Ex Dec. 4. Lib. 9.

ORATIONIS CLVIII.

Postumii Consulis ad Populum de Bacchanalibus

Argumentum.

Cum in Bacchanalibus celebrandis multa infanda scelera committerentur, vocata concione Postumius Consul rem omnem Populo aperit.

Loci communes *à Comparatione*, *ab Effectis*, *& à Repugnantibus*.

Motus, *Timor*. Mores *viri religionis*, *& Reip. amantis*.

Partes sunt quatuor, *Exordium*, *Narratio*, *Contentio*, *& Peroratio*.

Nulli unquam] In *Exordio* facit attentos ex rei magnitudine, juxta *Arist. l. 3. c. 14. t. 104.* Discrimen affert inter veras, & falsas religiones, ut in vituperandis Bacchanalibus crimen impietatis effugiat.

Bacchanalia] *Narratio*, simulque *Propositio* scelerum, quæ in iis Sacris admittebantur, & periculi, quod inde Reip. imminebat.

Majores vestri] *Contentionis* tale est argumentum à *Comparatione*:

Populi cœtus sine publica auctoritate fieri prohibentur ex veteri instituto.

Sed hi nocturni cœtus nocent etiam Reip.

Ergo multò magis tolli, & puniri debent.

Cum aut vexillo] *Propositio*, nam tribus ex causis vocabatur ad Concionem populus, aut propter Centuriata Comitia, quibus habendis posito in Capitolio vexillo comparabatur exercitus, aut propter Tributa, aut si Magistratus aliquis agere cum Populo vellet.

Qua-

Quales] *Assumptio*, quam illè confirmat *ab Effectis*:

Ii cœtus nocent Reip. qui militiæ disciplinam corrumpunt.

Tales sunt cœtus in Bacchanalibus fieri soliti.

Ergo nocent maximè Reip.

Assumptio amplificatur *à Repugnantibus*, quam interrogationibus ornat.

Minus tamen] Rursus *ab Effectis* sic arguit:

Ii cœtus nocent Reip. ex quibus omnia scelera, & Conjurationes emanant;

Tales sunt Bacchanalium cœtus.

Nocent ergo Reip.

Numquam] *Assumptionis* prima pars quoad privata scelera.

Necdum] Altera pars de conjurationibus, ex quibus quantū immineat periculi Reip. exponit, & causam affert, cur nondū ea perfecerint.

Concionantes] Sicut Concio tùm cœtum populi significat, tùm orationem habitam à Magistratu, sic concionari dicitur & Populus, qui in concionem vocatur, & Magistratus, qui verba facit.

Optare igitur] *Complexio* primi *Syllogismi*, hortaturque ad supplicium eorum, qui hujusmodi sacris initiati fuerint, etiamsi affines, & cognati sint.

Ne quis] *Prolepsis*, quasi impium sit prohibere Deorum cultum, cui satisfacit auctoritate Pontificum, & Majorum externa sacra vetantium, quòd ea scilicet dissolvant, non augeant Religionem.

Hæc vobis] In *Peroratione* tria facit, 1. exponit hujus concionis habendæ consilium, 2. felicem rei exitum ominatur ex Deorum voluntate, & Senatus decreto, 3. hortatur, ut Consulum vigilantiæ & ipsi pari sedulitate respondeant.

Extra ordinem] Hujus enim rei cognitio ad Prætorem potiùs pertinere videbatur; quare extra ordinem demandata est Consulibus.

Sententiæ.

Pravis religionibus captæ mentes velut furialibus stimulis ad omne scelus, & & ad omnem libidinem trahuntur.

Ubicumque multitudo est, ibi & legitimus rector multitudinis esse debet.

Nihil in speciem fallacius est, quàm prava religio.

Nihil æquè religionem dissolvit, quàm ubi non patrio, sed externo ritu sacrificatur.

ORATIONIS CLIX.

Philippi Regis ad Legatos Romanos

Argumentum.

PHilippus Rex causam suam agit apud Legatos Romanos, qui ex Urbibus Thessaliæ, & Perrhæbiæ deducere eum præsidia jusserant.

Loci communes *ab Effectis, & ab Adjunctis.*

Motus, *Pudor, & Indignatio.* Mores *viri injustè læsi.*

Orationis talis est *Syllogismus ab Effectis:*

Is injustè agit, qui amicum, & benemeritum injuriis afficit. *l.1.c.12.t.226. & c.9.t.156.*

Sed vos Romani me novis semper injuriis afficitis Socium Regem, & de Rep. benemeritum.

Ergo injustè mecum agitis.

Non

Non eum] *Assumptionis* prima pars.

Civitates] Quam ut confirmet, injurias recenset post pacem à Romanis acceptas.

Pro non dubio] *Assumptionis* secunda pars per *Comparationem* Eumenis, eamque sic probat *ab Adjunctis*:

> Ille benè meretur de aliquo, qui majus confert beneficium, quàm accipit.
> Eumenes majora à Vobis accepit, quàm dedit, at ego contrà.
> Ergo de Vobis ego benemeritus sum, non Eumenes.

Eumenes] *Assumptionis* approbatio de Eumene, hic autem sensus est. Antiochus antè fuit hostis Eumenis, quàm Romanorum, qui nisi bellum pro Eumene suscepissent contra Antiochum, nunquam ille retinere sua potuisset.

Mei autem] Sua porrò merita amplificat; quòd recusaverit pacis conditiones amplissimas oblatas ab Antiocho, quòd illi arma intulerit ante Romanorum in Græciam adventum, quòd Acilio, & Scipioni in omnibus favere non desierit.

Pro hoc studio] *Complexio* primi *Syllogismi*, cui addit repetitionem injuriarum, quas sibi à Romanis fieri queritur.

Et si diis] Eumenis rationem retorquet in Adversarium tali pacto, quoad Civitates, de quibus præsens erat controversia:

> Eumenes habere non debet, nisi quæ à Decem Legatis obtinuit.
> Sed non obtinuit, nisi Chersonesum, & Lysimachiam.
> Ergo Ænum, Maroneam, & Thraciæ Civitates habere ipse non debet.

Quo in] *Conclusio* plena indignationis, & stomachi, non debere eum tanta injuria à Romanis affici, si socius, & amicus Rex sit.

Sententiæ.

Multum ad reliquos Populos continendos unius exemplum pertinet.

Nullum officium referenda gratia magis necessarium est.

ORATIONIS CLX.

Lycortæ Achæorum Prætoris ad Legatos Romanos

Argumentum.

LEgati Romani in concilio Achæorum questi fuerant de injuriis in Lacedæmonios, Lycortas Prætor Achæos tali Oratione defendit.

Loci communes *à Causis*, & *à Comparatione*.

Motus, *Pudor*. Mores *Viri ingenui*, & *magnanimi*.

Partes sunt tres, *Exordium*, *Contentio*, & *Epilogus*.

Difficilior] In *Exordio* queritur iniquitatem judicii, quòd iidem sibi futuri essent accusatores, & Judices; confidentiam tamen præsefert, ut aliquam apud Legatos captet benevolentiam. *l.2.c.4.t.25.*

Cædem] Duo objiciebantur Achæis, cædes Spartæ facta, & muri diruti, legesque Lycurgi sublatæ. Quoad cædem eorum, qui evocati ad causam dicendam interfecti fuerant, duplicem adhibet defensionem; prima est *à causis*:

Ea Vos reprehendere non debetis, quæ bello gessimus pro vobis suscepto.

Sed

Sed bellum cum Lacedæmoniis pro vobis suscepimus.

Ergo ea reprehendere non debetis, quæ tunc gessimus.

Quia in Vestro] In *Assumptione* approbanda tria ostendit, 1. violatum fuisse fœdus à Lacedæmoniis, 2. debuisse Romanos eam injuriam ulcisci, 3. iis absentibus, hoc jure præstitum per Achæos.

Pro vobis] *Complexio* approbationis.

Quod cum alii] *Propositionis* approbatio.

Quorum tamen] Altera defensio, qua crimen cædis purgat: talis est pariter *à Causis*, sed *efficientibus*, cùm primum argumentum sit *à finali*:

Hoc crimen objici debet iis, qui eam cædem patrarunt.

Sed ea cædes facta est ab exulibus Lacedæmoniis, non ab Achæis. *l.* 3.*c.* 15. *t.*113.

Ergo Lacedæmoniis objici debet crimen cædis, non Achæis.

Nostrum est] *Assumptio*, quam confirmat *à Causa finali*, exponens, quare exules Lacedæmonios interfecerint, in ultionem scilicet erepti sibi domicilii.

Lacedæmonii] *Complexio* ejusdem approbationis.

At enim] Alterum crimen erat, diruti muri, & sublatæ Lycurgi leges; de muris quidem sic disputat:

Servari debent Lycurgi leges.

Sed mœnia Spartæ sunt contra leges Lycurgi.

Ergo diruenda erant.

Cum muri] *Assumptionis* approbatio, non enim Lycurgus, sed Tyranni muros exstruxerant; itaque sine muris semper liberi,

 ali-

aliquando principes muris circumdatis servi tyrannorum fuerant.

Non Philopœmena] *Complexio*.

Quod ad leges] Leges etiam ait non ademptas ab Achæis, sed à Tyrannis; Achæos autem non fecisse injuriam, qui suas Lacedæmoniis leges dederint, quibus universa Peloponnesus utebatur, non alienas.

Scio ego] Absoluta defensione, accusat Romanos quippe non æquo jure agentes cum Achæis, quos veluti servos causam dicere coram se velint, & sic arguit *à Comparatione*:

Liberi sumus, & fœdus nobis cum Romanis æquum est.

Sed nos non quærimus, quid capta Capua vos feceritis.

Ergo neque vos quærere debetis, quid Sparta capta nos fecerimus.

Nam si] *Propositionis* approbatio.

Cur ergo] *Assumptio* illustrata *à Comparatione imparium*.

Specie] Etiamsi non liberi, sed servi Romanorum Achæi sint, adhuc probat agi secum iniquè, tali ratione:

Socii, & hostes non debent esse in æquo apud Romanos.

Sed hostes Spartani non solùm in æquo, sed etiam meliore jure apud vos sunt, quàm nos socii.

Ergo id maximè iniquum est.

Quantumlibet] *Propositio*; simus inquit, Vobis Romani inferiores, at certè pares hostibus esse non debemus.

Nam ut in] *Asumptionis* approbatio.

Parum est] *Assumptio* ipsa.

Quæ jurejurando] *Conclusio* negat posse mutari, quæ jurejurando composita fuerint, quòd Achæi Deos multò magis timeant, quàm Romanos. *l.2. c.5.t.50.*

Sententiæ.

Difficilis oratiò est apud eumdem actorem, & judicem.

Arces, & propugnacula liberis populis deformes veluti cicatrices servitutis sunt.

In amicitia, & societate par libertas esse debet.

Iniquum est, plus petere hostes, quàm Socii habeant.

Deus verendus magis, & timendus, quàm homines.

Ex Dec. 4. Lib. x.

ORATIONIS CLXI.

Philippi de filiis judicium exercentis

Argumentum.

CUm Perseus accusaret Demetrium fratrem tùm intentatæ sibi mortis, tùm initæ cum Romanis amicitiæ, antequam ii causam agerent, æger animo Philippus Pater hæc iratus locutus est.

Loci communes *ab Adjunctis*, *à Causis*, *à Comparatione*, *& Effectis*.

Motus, *Misericordia*. Mores *Patris miseri, & turbati*.

Tres sunt partes, *Exordium*, *Contentio*, & *Conclusio*.

Sed eo] *Exordium* sumitur *ab Adjunctis* Judicis, actoris, Rei; & criminis, quibus omnibus se miseratione dignum ostendit. *l. 2, c. 8, t. 192.*

Jampridem] Sic igitur in *Contentione* arguit *à Comparatione* :

Leviores debent esse inimicitiæ inter fratres, quàm inter hostes, *l.2.c.3.t.16*

Sed & hostes pacem aliquando faciunt.

Ergo neque fratrum æternæ esse debent inimicitiæ.

Sed interdum] *Complexio*.

Etiam Hostes] *Assumptio*.

Subituram] *Propositionis* approbatio *à causis* : memoria enim germanitatis, pueriliss consuetudinis, & præceptorum Patris ad reconciliationem plurimum valent.

Quoties] Deinde utitur argumento *ab Effectis* :

Concordia fratrum regna, & familias tuetur, discordia perdit.

Ergo concordes vivere debetis.

Antecedens confirmatur exemplis, eorum maximè fratrum, qui beneficio mutuæ benevolentiæ regna, & privatas familias ad summos honores, & potentiam evexerunt.

Inter binos] Duo Spartæ regnabant, quia duo fuerant Aristodemi filii, qui cum Doriensibus Regnum occupaverant; alterius familiæ Reges Agidæ, alterius Proclidæ primùm, mox Eurypontidæ dicti sunt à Nepotibus Aristodemi. *Pausanias in Lacon*.

Vivo] Tertiò implacabiles illas inter fratres inimicitias detestatur *à Causis* :

Turpe est quidquid ex ambitione nascitur. *Ex Arist.l.2.c.4.t.65.& 66.*

Sed hæc vestra inimicitia ex ambitione nascitur.

Ergo multò magis Vobis turpis est.

Id autem inde amplificat, quòd vivo Patre regnum cernant, & ambiant, quòdque non in se tantùm, sed in Patrem etiam regnandi causa amorem exuerint.

Agite] *Conclusio* plena tristitiæ, & indignationis.

Sententiæ.

Concordia res parvæ crescunt, discordia maximæ dilabuntur.
Impium est vivo, & spirante Patre hæreditatem cernere.
Regni amor insatiabilis, cui nihil cari, nihil sancti est.

ORATIONIS CLXII.

Persei fratrem Demetrium accusantis

Loci communes *à Consequentibus*, *à Causis*, *ab Adjunctis*, *à Repugnantibus*, *ab Enumeratione*.
Motus, *Misericordia*, *Odium*, *& Metus*.
Mores *viri de suamet vita soliciti*.
Dividitur in tres partes, *Exordium*, *Contentionem*, *& Perorationem*.

Aperienda] *Exordium* habet simulatam indignationem in Patrem, quòd iniquiùs acceperit querelam filii, & ad excitandam misericordiam hoc utitur argumento à *Consequentibus*:

Miserum est, si me & mori velis, & filium tuum esse neges. *l.2.c.8.t.90.*
Sed utrumque annuis, si me despicias, manifestas deferentem insidias.
Ergo miserrimum est mihi, accipi à te iniquiùs querelas meas.

Amplificatur quoad utramque partem *Assumptio*.

Neque futuro] Nam multò magis mihi frater imposterum insidiabitur, si nunc impunè scit illi insidias fecisse.

Itaque] Ad captandam *Benevolentiam* non tam de suo, quàm de patris periculo s[...] licitum exhibet. *l.2.c.4.t.25.*

Sin autem] Attentionem parat à magnitu[...]dine periculi, quod egregia similitudine, [...] figura hypotyposi illustratur. *l.3.c.14.t.104*[...]

Frater] In *Contentione* duo facit, probat cri[...]men insidiarum, & ut sibi Pater auxilio sit[...] precatur, de fratris cum Romanis amiciti[...] multa attingens. Sic igitur *à causis* crime[...] probare nititur:

Frater Macedoniæ regnum affectat.
Sed consequi non potest, nisi me inter[...]fecto.
Ergo me vult interficere, ut regnum ob[...]tineat.

Frater] *Propositio* per apostrophen ad fra[...]trem, ubi addit comessatorem Perseo ess[...] non posse, qui regnum eidem debitum affe[...]ctet.

Huic spei] *Assumptionis* approbatio.

Hesterna die] Arguit primò sibi paratas in[...]sidias in ludo Equestri, quas ea ratione se ai[...] effugisse, quòd victoriam fratri ultrò concessi[...]serit.

Ab hostili] Secundò, cùm ad cœnam invi[...]tavit, idque sic ostendit *à Repugnantibus*:

Amicè me non invitavit ad cœnam, qui[...] inimicus venit ad me comessatum.
Sed Frater venit ad me comessatum ini[...]micus, & armatus.
Ergo non amicè, sed insidiosè me ad cœ[...]nam invitaverat.

Credis me] Prima interrogatio insidias pro[...]bat, secunda periculum suæ vitæ ex iis insi[...]diis manifestum.

Quid hoc noctis] Tertiò ad se interficien[...]dum venisse Comessatorem Demetrium pro[...]bat *ab Adjunctis*:

Qui

Qui inimicus noctu venit armatus ad iratum fratrem, ad interficiendum fratrem venit.

Sed ad me iratum frater inimicus noctu, & armatus venit.

Ergo ſicarius, non comeſſator ad me venit.

Quid hoc] *Aſſumptio*.

Convivam] *Propoſitionis* approbatio, ſi enim comeſſator non venit, ut oſtendit, ergo venit inſidiator.

Si aperta] Idem confirmat ab eorum confeſſione, qui ferro ſuccincti venerant, ſicque concludit *à Pari*:

Deprehenſi cum telo crimen eſt manifeſtum.

Fatentes pro deprehenſis habendi ſunt.

Ergo fatentis ſe fuiſſe cum telo crimen eſt manifeſtum.

Criminoſe] Hoc eſt ſuſpicioſè, & per conjecturas.

Execrare] Tranſit ad alteram *Contentionis* partem, & jure ait execrari Patrem Regni cupiditatem, quæ fratres ad hæc tanta ſcelera pertrahat; eo tamen diſcrimine, ut inſidiatorem meritis pœnis afficiat, tueatur, cui factæ ſint inſidiæ.

Quo enim] Sibi deberi perfugium in Patris miſericordia, & juſtitia ſic oſtendit:

Filium, cui nullibi patet perfugium, pater tueri debet.

Sed mihi nullibi niſi in te perfugium patet.

Ergo tu Pater tueri debes.

Cui non] *Aſſumptionem* probat *à partium enumeratione*, 1. nullo in loco neque in exercitu, neque domi, neque in convivio: hæc autem omnia ex iis, quæ ſuprà habentur, ſatis patent.

Solemne] In ſolemni ſcilicet ludo, quem

cùm lustrares, exercitum instituisti.

Quo me] 2. Non in Romanis, & causas a fert, propter quas inimici sibi, amicissi fratri sint, & ad odium excitandum valent:

Si quid] 3. Non in populis Macedoniæ fir timis.

At in] 4. Non in Macedonibus; quod con firmat ex hesterno ludicro prælio, & ex beni volentia Macedonum erga Romanos, adeo que erga Demetrium, quem proinde Patri et iam timendum esse hoc argumento demon strat:

Eum timere debes, qui plurimum val Auctoritate apud Macedonas, & Ro manos sibi faventes habet. *ex Arist.* 2.*c*.5.*t*.41.

Sed talis est Demetrius.

Ergo eum maximè timere debes.

Iste enim est] *Assumptionis* approbatio quo ad primam partem *à causis*.

Quo spectare] Alterius partis approbatio & malignè interpretatur Quintii consilium d mittendo Romam Demetrio cum primoribus Macedonum, ut nimirùm qui Philippum Re gem in Macedonia habent, Romæ servi De metrii fiant.

Hæc si] *Peroratio*, quæ eandem habet, ac *Exordium* querelam; & de regni cupiditate quam Pater execrabatur, ita disputat *à causis*:

Ille sceleratè cupit regnum, cui jure non competit.

Sed mihi jure regnum competit, Deme- trio nequaquam.

Ergo scelerata regni cupiditas non in me est, sed in Demetrio.

Ego vero] *Complexio* quoad Perseum; Ego, inquit, si in medium afferatur hoc crimen, video me esse innoxium.

Quem enim] *Assumptionis* prima pars.

Cupit

Cupit regnum] *Propositio*.

Obstat] *Assumptionis* ſecunda pars cum *Complexione*.

Non primus] Affert rationes, quibus adductus Demetrius cædem fratris moliatur; exempla aliorum, impunitatem à Patre, comprobationem à Romanis.

Hæ ſpes] Sic igitur *concludit*: ſi cupis me eſſe ſalvum, punias eos, qui me occidere voluerunt, nam ubi ſcelus admiſerint, vindictam ſumere non poteris.

Sententiæ.

Circumventis in ſolitudine natura ipſa ſubjicit, ut hominum, quos nunquam viderint, fidem tamen implorent.

Accuſator plerumque criminosè, & dubia argumentis colligendo agit.

Cupit ſceleratè regnum, qui tranſcendere feſtinat ordinem ætatis, naturæ, juris gentium.

Non ſemper qui prohibere poteſt, idem & perſequi ſcelus admiſſum poteſt.

ORATIONIS CLXIII.

Demetrii ſe apud Patrem purgantis.

Loci communes *ab Adjunctis*, *à Repugnantibus*, *à cauſis*, *à contrariis*.

Motus, *Miſericordia*. Mores *viri innocentis*.

Dividitur in tres partes, *Exordium*, *Contentionem*, *& Perorationem*.

Omnia] Statim in *Exordio* accuſationem fratris infirmat, eique fidem adimit, *c.* 14. *l.* 3. *t.* 103. ſumpto *à cauſis* argumento, tali ratione:

Nihil apud Judicem valere debent, qu per calumniam, & malitiam fingu tur.

Sed omnia frater accusatoriè confinxit lacrymas, metum, tempus judicii, crimina.

Ergo ea nihil apud te valere debent.

Circumventum] Hoc est, cùm circumven tus, & inops sim, superbum tamen facit, Romanis fidentem, quasi eorum gratia no obsit mihi potiùs, quàm prosit.

Oportuit] Per apostrophen ad fratrem accu sationis ordinem reprehendit, quòd duo d versa crimina proditionis, & insidiarum mul malitiosè detulerit ad Patrem, quæ sep rari debuerunt.

Occidendi] Proponit primum argumen tum fratris, cui sic respondet à *Repugnanti bus*:

Is regnum scelere non quærit, qui spera se posse illud consequi à Romanis. *l.33.c.15.t.113.*

Sed fateris me consecuturum à Romani regnum.

Ergo illud ut obtinerem non opus fu parricidio.

Quid ergo] *Assumptio* cum *Complexione*.

An ut] *propositionis* approbatio *à Contrariis* quòd Romani virtutem, aut virtutis cert imaginem colentes scelera, & parricidia sum mo odio prosequuntur, maximè Quintiu mutua cum fratre benevolentia insignis.

Idem non] Ex dictis ab Adversario hujus modi colligit argumentum, quo fratrem fuis se insidiatorem ostendat, *à causis*:

Ille insidiator est, qui se non parem futu rum in certamine censet.

Frater se mihi in certamine de regno o mninò imparem judicat.

Ergo

Ergo ille eſt inſidiator.

Idem non] *Aſſumptio*.

Idem tanquam] *Propoſitio*, quam urget vehementi illa interrogatione, velitne frater eum eſſe reum inſidiarum, qui certaminis exitum timuerit.

Exequamur] Refert tria tempora, quibus dicuntur inſidiæ à ſe fratri comparatæ, ludi, cœnæ, comeſſationis.

Tempora] Refelluntur crimina, 1. *ab Adjunctis* temporis; ubi enim ludis, & conviviis datur opera, ibi nullus inſidiis locus eſt.

Quid dies] 2. *ab Adjunctis* diei, quo dicuntur cogitata, hoc modo:

Probabile non eſt, me eo die infanda ſcelera cogitaſſe, quo ſolemne luſtrationis, & expiationis ſacrum peragebatur:

Sed eo die expiationis, & luſtrationis ſolemne ſacrum peragebatur.

Ergo non eſt probabile, me tum ſcelera adeò fœda cogitaſſe.

Quo luſtratus] *Aſſumptio*; vide ceræmonias in Sacro adhiberi ſolitas *c.* 3.

Hoc ego] Latet *Complexio*, & hoſtia dicitur itineri circumdata; quia diviſæ hoſtiæ pars una ad dexteram, altera ad lævam viæ ponebatur.

Ut Quibus] *Propoſitionis approbatio*.

Sed cæcus] 3. *à Repugnantibus*, an enim te, inquit, irritaſſem in ludo, quem parato veneno invitaturus eram ad cœnam? an non ad aliud tempus venenum reſervaſſem, neque ſtatim veneno ferrum ſubſtituiſſem? an ſperarem, te me ad cœnam recepturum comeſſatum, qui metu mortis meam evitaveras cœnam?

Non eſt res] 4. Rurſus *à Circumſtantiis* hac ratione:

Qui vino largiùs indulget, nullas parat in-

insidias.

Sed nos lætitiæ, & vino largiùs in convivio indulsimus.

Ergo tum nullas insidias paravimus.

Non est] *Assumptio* comprobata *à causis*, diei scilicet festi, & victoriæ.

Quæ si non] *Propositio*.

Et ne ego] Exponit, quod ultimò objiciebatur in crimine insidiarum, fuisse quosdam ex comitatu Demetrii cum ferro, idque multis rationibus infirmat.

Si Quæram] 1. Exprobrat fratri malevolentiam, qui sedulò nimium aliorum facta speculetur.

Et ne quid] 2. Negat se auctore, & sciente sumptum ferrum ab iis fuisse, eosque se tuendi, non Persei occidendi causa venisse ait armatos.

Aut explica] 3. id confirmat *ab Adjunctis*.

Quin tu] Universam deinde accusationem infringit ducto à *causis* argumento:

Ea accusatio rejicienda est, quæ oritur ex invidia.

Sed tu hæc in me crimina fingis propter invidiam.

Ergo rejicienda sunt.

Probatur *Assumptio*, & figura prosopopœja egregiè exornatur, ubi prætereà se modestum, & bonorum artium studiosum describit.

Romanos] Initam cum Romanis amicitiam excusat *à causis*:

Ea mihi Gratia crimini esse non debet, quam Patre jubente quæsivi.

Sed patre jubente Gratiam mihi Romanorum quæsivi.

Ergo ea mihi crimini esse non debet.

Ego nec] *Assumptionis* approbatio, jussit enim Pater me ire Romam, sicque cum Roma-

manis me gerere, ut haberent illi quæ laudarent, non quæ reprehenderent, unde mihi eorum gratia parta est.

Itaque] *Complexio* hujus approbationis, cui suum addit consilium, quibus in rebus, ac temporibus inita cum Romanis gratia uti velit.

Nec hodie] *Peroratio* plures complectitur Demetrii querelas, ejusdemque deprecationes, quarum prima est, quòd sibi crimini sint, quæ gloriæ esse deberent. *Arist.cap.8.l.2.t.89.*

Non hodie] 2. quòd ex invidia frater major accuset, quem apud iratum patrem deprecatorem esse oportebat. *ex Arist. lib. 2. cap. 8. t. 89.*

E convivio] 3. quòd raptus è convivio pro se ipse cogatur dicere causam parricidii, idque amplificat *à Comparatione*.

Ille diu] 4. quòd ipse ex tempore se defendere debuerit, cùm frater diù antè meditatam accusationem attulerit.

Quid mihi] Tandem misericordiam Patris implorat à persona filii, qui reus agitur, & fratris, qui per summam crudelitatem accusat.

Sententiæ.

Civibus Gratia externa obest potiùs, quàm prodest.

Gratia apud Principes comparatur aut vera, aut certè simulata probitate.

Cæcus criminandi cupiditate animus, dum omnia suspecta facere vult, aliud alio confundit.

Turpe non est, si die festo inter æquales largiore vino utamur.

Miseria, & metus crapulam facilè excutiunt.

Gratia, quæ non in bello cœpit, plerumque neque reservatur ad bellum.

Qui pro alio causam dicit, sola ingenii fama periclitatur.

ORATIONIS CLXIV.

Tib. Sempronii in Senatu

Argumentum.

Q. Fulvius per legatum L. Minutium suadebat in Senatu missionem Hispaniensis exercitus, quasi debellatum esset cum Celtiberis, id ne fieret interrogando Minutium contendit Tib. Sempronius, cui Hispania Citerior obtigerat.

Loci communes *à Causis*, *& à Genere*.

Motus, *Timor*. Mores *providi Ducis*.

Tota Oratio hoc *Syllogismo* continetur *à causis*.

Celtiberi non manebunt in fide sine Exercitu.

Sed Exercitus Tyro retinere eos in fide non potest.

Ergo veteres Milites retinendi in Provincia.

Quæro de te] Prima interrogatio habet *Propositionem Syllogismi*.

Si neque] *Complexio*.

An deductis] In hac altera parte secundæ interrogationis latet *Assumptio*, quam confirmat *à Genere*, tali pacto:

Omnes barbari tyronem exercitum contemnunt.

Ergo etiam Celtiberi inter reliquos barbaros ferocissimi.

Paucæ] *Propositionis* approbatio: multò enim minus in fide manebunt Celtiberi, cum ma-

maxima eorum pars adhuc in armis ſit.

Quæ cum] Juxta decretum, quod factum fuerit, exponit quàm diverſa ratione ipſe bellum adminiſtraturus ſit.

Sententiæ.

De fide barbarorum nihil recipi, aut affirmari poteſt.

Contemptum tyrocinium etiam mitiores barbaros excitat ad rebellandum.

Dictu, quàm re facilius eſt, provinciam ingenio ferocem rebellantem conficere.

ORATIONIS CLXV.

Q. Metelli ad Cenſores de reconciliatione

Argumentum.

CReati fuerant Cenſores M. Æmilius, & M. Fulvius, inter quos veteres erant inimicitiæ. Ad eos igitur venere principes Civitatis, quorum unus Q. Metellus ita de gratiæ reconciliatione loquutus eſt.

Loci communes *ab Effectis, & à Comparatione.*

Motus, *Amor, & Lenitas*. Mores *viri probi.*

Partes ſunt tres, *Exordium, Contentio, & Concluſio.*

Non obliti] In *Exordio* veniam petit, quòd eos ipſe admoneat, à quibus Cives omnes regi, & admoneri æquum eſſet; ſumit autem argumentum à bonorum omnium conſenſu.

Singulos] Captat eorum *benevolentiam*, quorum virtutem, & merita laudat. *Ariſt. l. 2. c. 4. t. 28.* ſimul etiam deſcendit ad inimici-

micitias, quæ mala Reip. ominarentur, & *malè comparatos* dicit, hoc eſt conjunctos, & eumdem Magiſtratum ſimul gerentes.

Inimicitias] Ut igitur inimicitias deponant, hortatur ſic primò *ab Effectis*:

Illud omittere debetis; quod Reip. perniciosum futurum eſt.

Sed inimicitiæ veſtræ maximè erunt Reip. pernicioſæ.

Ergo eas deponere in gratiam Reip. debetis.

De quibus] *Aſſumptionis* approbationem attingit, ſed non proſequitur.

Has ut hodie] Secundò idem ſuadet *ab honeſto*, quòd nimirum deceat, tùm conjungi reconciliatione gratiæ, quos P. R. honore conjunxerit, tùm etiam utrumque velle ex animo id evenire collegæ, quòd in omnibus precationibus ex veteri inſtituto verbis nuncuparent.

T. Tatius] Tertiò utitur argumento *à Comparatione Majorum*:

Difficilius eſt reconciliari hoſtes, quàm Cives inter ſe. *l.2.c.4.t.30.*

Sed ex hoſtibus plerumque ſocii fideles & Cives etiam fiunt.

Ergo etiam Cives reconciliari inter ſe debent.

Aſſumptio probatur *exemplis*.

Vulgatum] *Concluſio*, qua ſuprà allata confirmat à teſtimonio veteris ejuſdem Proverbii. Oratio tamen imperfecta eſt, quippe interpellata.

Sententiæ.

Principum inimicitiæ Reip. graves ſunt.

Non modò ſimultates, ſed bella quoque finiuntur.

Amì-

Amicitiæ immortales, inimicitiæ mortales esse debent:

ORATIONIS CLXVI.

Philippi ad Antigonum de successione Regni

Argumentum.

IRatus Perseo Philippus, quòd ejus fraude Demetrium filium amisisset, Antigonum regiæ virū majestatis sibi successorem destinat.

Loci communes *à causis*.

Motus, *Indignatio*. Mores *tristis parentis*.

Hujusce Orationis tale est argumentum à *causis*:

Tibi regnum debetur, si eo indignus est Perseus.

Sed regni hæreditate Perseus indignus est.

Ergo tibi regnum debetur.

Quando] *Assumptionis* prima approbatio; quòd suis sceleribus Perseüs optabilem fecerit Patri orbitatem, cæteris detestabilem.

Regnum quod] *Propositionis* prima approbatio ex meritis Patrui Antigoni.

Te unum] *Complexio*.

Si neminem] *Assumptionis* secunda approbatio, ne præmium parricidii Perseo regnum sit.

Demetrium] Altera approbatio *propositionis*, quòd illi debeatur regnum, qui solus mortem innocentis, & errores Patris illacrymaverit.

Sententiæ.

Nullos, quàm improbos, liberos habere præstat.

Regna, & patrimonia virtutis, non scelestæ fraudis præmia esse debent.

Ex

ORATIONIS CLXVII.

Callicratis ad Achæos

Argumentum.

SOcietatem, quam cum Achæis Perseus Macedoniæ Rex inire cupiebat, ita in Concilio gentis suæ Callicrates dissuasit.

Loci communes *ab Effectis*, & *Consequentibus*.

Motus, *Timor*. Mores *Viri providi*, & *de Rep. soliciti*.

Tres sunt partes, *Exordium*, *Contentio*, & *Peroratio*.

Parva] *Exordium Attentos* facit à magnitudine rei, *l.3. c. 14.t.* 104. & ut à societate cum Perseo Achæos deterreat, ipsam societatis petitionem perniciosam fuisse sic ostendit *ab Effectis*.

Perniciosum est Achæis patere aditum Perseo in Peloponnesum.

Sed per Societatis petitionem jam habet in Peloponnesum aditum.

Ergo ipsa petitio societatis perniciosa fuit Achæis.

Nam qui] *Propositionis* approbatio *à causa*.

Ii concionantem] *Assumptio*, quam illustrat *à Simili*.

Quis enim] In *Contentione* probat *à Consequentibus* rejiciendam esse Persei societatem, tali argumento:

Ea societas nobis rejicienda est, quæ fœdus Romanum violat.

Sed per hanc Societatem fœdus Romanum violabitur.

Ergo est rejicienda.

Quis

Quis enim] *Assumptio.*
Nisi hoc] *Assumptionis* approbatio, quòd bellum Perseo futurum quamprimùm sit cum Romanis, idque confirmat *ab Effectis*.
Ego nihil] *Conclusio* Orationis.

Sententia.

Feræ bestiæ ad fraudem suam positum cibum sæpè aspernantur, nos cæci specie parvi beneficii inescamur.

ORATIO CLXVIII.

Qua Arco societatem cum Perseo suadet.

Loci communes *à Contrariis*, *à caussis*, & *à Comparatione*.
Motus, *Confidentia*. Mores *hominis sinceri*, *& non ingrati*.

Tres sunt partes, *Exordium*, *Contentio*, & *Peroratio*.
Difficilem] In *Exordio* ad avertendam invidiam, negat ullum esse periculum, ne societate cum Perseo fœdus Romanum violetur; ubi etiam Callicratem calumniæ, & malignitatis accusat. *l.3.c.14. t.103. & 104.*
Ac primum] *Contentio* statim habet refutationem ejusdem Argumenti, quod præcipuum fuerat adversario, & sic arguit *à caussis*:

Quæ certa sunt majorem vim habent, quàm quæ sunt incerta.
Sed quæ pacem inter Macedonas, & Romanos pollicentur certa sunt, quæ bellum incerta.
Ergo sperare potiùs pacem debemus, quàm bellum timere.

Cur quidem] Probat deinde non esse Achæis

Achæis rejiciendam amicitiam cum Perſeo *à Comparatione Minorum* :

Amicitia Macedonum minus eſt periculoſa nobis, quàm aliis Græcis.

Sed alii Græciæ populi eam amicitiam colunt ſine periculo.

Ergo nos multò magis.

Opportuni] *Propoſitio* confirmatur primò à ſitu, & potentia Achajæ, & per *comparationem diſſimilium*.

Nihilo plus] Secundò, quòd fideliores amici Romanorum ſint, quibus proinde minus ſuſpecti ſint, quàm Ætoli.

Fecerit] Sequitur argumentum *à contrariis*, tali ratione :

Inimici eſſe non debemus illi, qui amicè nobiſcum agit. *l.2.c.4.t.24.*

Sed amicè nobiſcum agit Perſeus.

Ergo eidem inimici eſſe non debemus.

Fecerit] *Propoſitionis* approbatio *à Contrariis*.

Quid Perſeus] *Propoſitio* ipſa cum *Aſſumptione*.

Cur] *Complexio*.

Quamquam] Idem confirmat *ab antecedentibus* meritis Regum Macedoniæ cum Achæis, *per comparationem Majorum* :

Eorum meritorum memoria valuit vivo etiam Philippo.

Ergo multò magis regnante Perſeo.

Ne id quod] *Peroratio* habet repetitionem eorum, quæ ſuprà dicta ſunt, utilem fore amicitiam Macedonum Achæis, & nullum adeſſe periculum violandi Romani fœderis. *Ex Ariſt.l.3.c.19.t.167.*

Sententiæ.

Beneficiorum, quàm injuriarum memoria diuturnior eſſe debet.

Com-

Commercium juris præbendi, repetendique etiam inter hostes esse potest.

In pace, etiam si odia non finiuntur, intermitti debent.

Ex Dec. 5. Lib. 11.

ORATIONIS CLXIX.

Eumenis in Senatu Romano de Perseo

Argumentum.

REx Eumenes, cùm multa de consiliis, & potentia Persei dixisset, Patres adhortatur, ut maturè illius conatibus occurrant.

Loci communes *ab Enumeratione.*

Motus, *Timor.* Mores *Viri Amici*, & *Fidelis.*

Partes sunt tres, *Insinuatio*, *Narratio*, & *Conclusio.*

Non ego] Avertit suspicionem calumniæ, & malevolentiæ.

Cernebam] Exponit, & narrat quæcumquè Perseus inimico in Romanos animo patraverat, *l.* 3. *c.* 16. *t.* 127. neque alia opus erat adhortatione ad bellum, cùm suprà potentem, & præmunitum, hic inimicum exhibuerit.

Hoc quam] *Conclusio* habet studium Eumenis in Romanos, & votum Reip. salutare.

Spe novarum Tabularum] Quibus debitores non cogerentur persolvere creditoribus pecunias creditas cum usuris.

Sententiæ.

Qui vana affert, fidem ſibi abrogat.
Turpe eſt non præmonere amicum, ut caveat.

ORATIONIS CLXX.

Sp. Liguſtini ad Populum

Argumentum.

CUm in delectu habendo multi appellaſſent Tribunos Plebis; Sp. Liguſtinus Magiſtratuum permiſſu hæc ad populum loquutus eſt.

Motus, *Gratia*. Mores *Viri modeſti*, & *benemeriti*.

Sp. Liguſtinus] Suæmet vitæ militiæque ordinem exponit, quot & quanta cum virtute ſtipendia fecerit, ut ſe dignum oſtendat, qui primum ordinem habeat. *l.* 2. *c.* 4. *t.* 25. hic tamen ſcire opus eſt, quomodo divideretur Exercitus apud Romanos.

Sed hæc] Paratum ſe præbet ad quemlibet ordinem capeſcendum, qui ſibi attributus fuerit, & ad idem ſuos commilitones hortatur.

Sententiæ.

Ea uxor optanda, quæ libera, pudica, & fœcunda ſit.
Omnem locum honeſtum ducas, quo Remp. defendas.

ORA-

ORATIONIS CLXXI.

Martii ad Perseum de belli causa

Argumentum.

CUm Legati Romani in colloquium cum Perseo venissent, ita eorum unus Martius belli, quod Macedoniæ imminebat ab Romanis, causas exponit.

Loci communes *à Causis*, & *à Simili*.

Tres sunt partes, *Exordium*, *Narratio*, & *Epilogus*.

Expectari] In *Exordio* liberam orationem excusat à necessitate, quærenti enim Perseo cur armati in Græciam venirent, non poterat veras talis adventus causas non aperire; deinde *à Causa finali*, ne punire armis necesse sit, quem verbis non castigaverit, & illustratur *à simili*.

Ex quo] Narrantur Persei crimina.

Hæc ne] In *Epilogo* repetit eamdem excusationem, suumque in Perseum studium patefacit.

Sententiæ.

Orationis acerbitas etiam adversus amicos subeunda; sicut & Medici salutis causa tristiora remedia adhibent.

Aut verbis castigandus est, aut armis, qui fœdus rumpit.

ORATIONIS CLXXII.

Persei objecta à Martio crimina diluentis.

Loci communes *à Causis* ,& *à Comparatio*ne.

Motus , *Lenitas*. Mores *simulantis innocentiam*.

Partes sunt tres , ***Exordium***, ***Contentio***, & ***Peroratio***.

Bonam causam] ***Exordium*** habet querelam quòd iidem Romani sibi futuri sint accusatores, & Judices ; tria deinde genera criminum proponuntur.

Quid enim] De Eumene , Rammio, & Thebanis negat se reum esse posse , tali argumento :

Crimina , quæ probari non possunt, convicantis sunt, non accusantis .

Sed hæc mihi objecta crimina probari non possunt .

Ergo iis , quippe conviciis reus esse non debeo .

Scilicet] *Assumptionis* approbatio *à Causis* .

Et artetari] De Artetaro , quòd ejus interfectores exulare in Macedonia permiserit , ita primò se defendit *à Pari* :

Romæ , & in Italia tuti sunt Exules sine ulla vestra culpa.

Ergo, quòd & in Macedonia tuti sint non sum reprehendendus .

Et Hercule] 2. quia frustrà exilii pœna daretur , si nullo in loco tuto Exules esse possent.

Ego tamen] 3. quia statim ac fuerat admonitus à Romanis, eos ex Macedonia abire coegerit .

Et

Et hæc quidem] De Abrupoli, jure se fecisse contendit *à Causis* :

Vim vi repellere licet.

Sed Abrupolis mihi vim, & bellum intulit.

Ergo vi, & armis licuit mihi eum repellere.

Nam si est] *Propositio*.

Cum Abrupolis] *Assumptio*.

At enim] *Prolepsis* de atroci nimiùm vindicta, cui satisfacit *à Comparatione*, hoc argumento:

Gravius est venari bello victorẽ, & innocentem, quàm victum, & nocentem.

Sed mihi victori, & innocenti hæc eadem acciderunt.

Ergo ille victus, & injustè lædens ea sibi accidisse queri non debet.

Non sum eodem] Expeditionem in Dolopas Duplici ratione defendit, tùm quia regno Macedoniæ attributi fuerant à Romanis, tum quia Euphranorem præfectum à se impositum interfecerant.

Ac cum processissem]Iter Delphicum purgat *à Causa finali*, quam fuisse justam ostendit, & à temperantia in itinere à suis militibus servata.

Ætolis] Reliqua crimina, quippe nullius ferè momenti se jam diluisse per Legatos ait in Senatu Romano; simul Eumenem accusat calumniæ, & malevolentiæ, de quo similia aliquando dicenda prædicit.

Ego hæc]In *Peroratione* queritur de purgatione sui minimè efficaci propter præjuditia Romanorum, deinde Romanis nimium exprobrat severitatem, qui armis levissimas etiam culpas puniant.

Sententiæ.

Bona Causa apud quoslibet agi pot
est.
Quæ verbo objecta sunt, verbo negar
satis est.
Qui multis gravis, & molestus est
multos etiam habet inimicos.
Ne in servos quidem sæva, & injus
imperia probantur.
Crimina talia esse solent, quales aures
& animi audientium sunt.

ORATIONIS CLXXIII.

Persei Regis ad Milites.

Argumentum.

PErseus equestri prælio superior magnifi
fortunam suam apud milites extollit,
inde totius belli eventum ominatur.

Loci communes *ab Antecedentibus*.

Motus, *Confidentia*. Mores *ferocis Juv
nis*.

Orationis talis est *Syllogismus ab Ante
dentibus*.

Qui Romanum vicit Equitatum, cert
est de belli eventu.

Sed nos vicimus Romanos Equites.

Ergo de felici belli eventu certi s
mus.

Præjudicatum] *Complexio*, quam dein
consequitur *Propositionis* approbatio *ab Adju
ctis*, & *Effectis*, fuga scilicet Legionum.

Sed facilius] Exponit, qua ratione imp
sterum persequi hostes velit.

Sen-

Sententiæ.

Sæpè ex initiis eventus belli præjudicatur.
Vis, ac robur exercitus Equitatus est.

Ex Dec. 5. Lib. 4.

ORATIONIS CLXXIV.

L. Æmilii ad Populum

Argumentum.

PRofecturus ad bellum Macedonicum Æmilius contra Vulgi rumores hac ad popùlum oratione se præmunit.

Loci communes *à Causis*, *à Dissimili*, & *ab Effectis*.

Motus, *Confidentia*: Mores *Viri Sapientis*.

Tres sunt partes, *Exordium*, *Contentio*, & *Conclusio*.

Animadvertisse] *Exorditur* à spe tùm sua, tùm populi de belli prospero eventu, quam non inanem fore arguit à *Causis*.

Vos quæ] Hortatur, ne vanis rumoribus fidem habeant, & alant credulitate, & sermonibus; argumentum est *ab Effectis*:

Illud perniciosum est, adeòque vitandum, quod victoriam corrumpit.
Sed vani vulgi sermones victoriam sæpè corrumpunt, & impediunt.
Ergo perniciosi, & vitandi.

Nam nunc] *Assumptionis* approbatio *à Causis*, quod plerique famæ inservientes Remp. malè administrent; eam deinde amplificat figura

gura hypotyposi ; & exemplo de Fabiani Constantia respondet.

Non sum is] Secundò arguit *à Dissimili* tali ratione :

Duces admonendi sunt in castris à Viris prudentibus.

Ergo non Romæ à Vulgo.

Itaque] Conclusio Orationis.

Sententiæ.

Rumores, quorum nemo est auctor, tua credulitate ne alas.

Nemo tàm famæ contemptor est, cujus non debilitari animus possit.

Qui de sua unius sententia omnia gerit, superbus est magis quàm sapiens.

ORATIONIS CLXXV.

Æmilii ad Milites de dilatione pugnæ

Argumentum.

CUm multis visus esset Æmilius imprudenter pugnam recusasse oblatam ab hostibus, ille vocata postero die concione rationem reddit sui consilii.

Loci communes *à Causis, ab Adjunctis, à Repugnantibus.*

Motus, *Timor*, & *Confidentia*. Mores *prudentis ducis.*

Divitur in tres partes, *Exordium*, *Contentionem*, & *Perorationem.*

P. Nasica] *Exordium* sumitur à causa dicendi; reddenda est enim ratio illius consilii, quod reprehendatur à multis. *l. 3. c. 14. t. 102.*

Nam

Nam tantum] Duo facit in *contentione*; benè dilatam pugnam ostendit, & argumento adversariorum respondet. Primum illud sic pertractat *à Causis*:

Prudenter recusatur pugna, ubi iniquo Marte pugnandum sit.
Sed heri nobis iniquis conditionibus pugnandum erat.
Ergo prudenter hesternam pugnam recusavi.

In qua me] *Assumptio*, quam amplificat *ab Adjunctis*, comparando semper Romanos cum hostibus.

Jam omnium] 1. à dispari militum numero.

Sed fuerimus] 2. quòd fessi longo itinere pugnaturi fuerant cum iis, qui animo, & corpore vigerent.

Quid quod] 3. quòd incompositi cum multò antè instructis.

At Hercule] 4. quòd non antè munitis castris pugna conserenda foret, idque ostendit admodùm periculosum ex instituto majorum, & *causa finali* muniendi castra ante prælium.

His difficult:] Argumentum, quo usus fuerat Nasica in admonendo Consule, ne scilicet ea nocte interposita abiret hostis, & tutò evaderet: cui sic ipse satisfacit *à Repugnantibus*:

Ille noctu abire noluit, qui & mansit venientibus nobis, & sponte in aciem venit.
Sed hostis & mansit venientibus nobis, & in aciem copias eduxit.
Ergo certum erat, eum nolle clam noctu abire.

Ego autem] *Propositio*.

Quanto enim] *Propositionis* approbatio *ab Adjunctis*.

Hæ dilatæ] *Peroratio*, & ut rationes supra allatas magis confirmet, *ab Antecedentibus* probat, se pugnam, si non iniquis conditionibus conserenda sit, nullo modo detrectaturum. *l.3.c.19.t.165.*

Sententiæ.

Non ignavissimus quisque ad custodiam sarcinarum relinqui debet.

Inertes etiam, & imbelles benè comparati fortissimos vicerunt fessos, & incompositos.

Castra sunt victori receptaculum, victo perfugium.

Ex Dec. 5. Lib. 5.

ORATIONIS CLXXVI.

L. Æmilii ad Perseum victum

Argumentum.

PErseum captum cum filio, & in tabernaculum introductum ita primùm castigat, deinde solatur Consul Æmilius.

Prima percontatio] Imprimis igitur verbis castigat ejus temeritatem, quòd sine justa caussa, ætate virili, proindeque non per imprudentiam, expertus tùm Romanorum fidem, tùm belli incommoda, potentissimo Populo arma intulerit.

Utrumque] Secundò eum consolatur, jubetque benè sperare, deducto argumento à Romanorum clementia, quæ multos alios servaverit. *Arist. l. 2. cap. 5. t. 56.*

Exem-

Exemplum] Tertiò suos milites hortatur, ut memores quàm inconstantes sint res humanæ, se modestè gerere velint.

Sententiæ.

Temeritas est, quorum & vim bello, & fidem in pace expertus es, cum iis bellum, quàm pacem malle.

Is demum vir erit, cujus animum nec prospera fortuna flatu suo efferet, nec adversa infringet.

ORATIONIS CLXXVII.

Rhodiorum in Senatu Romano

Argumentum.

RHodii, qui bello Macedonico favisse Perseo arguebantur, proindeque omnia sibi Romæ infesta animadvertebant, ita suam causam agunt in Senatu.

Loci communes *à causis*, *à Comparatione*, *à Dissimili*, *& ab Effectis*.

Motus, *Misericordia*, *& Lenitas*. Mores *hominum supplicum*.

Tres sunt Partes, *Exordium*, *Contentio*, *& Peroratio*.

Peccaverimusne] In *Exordio* se misericordia dignos exhibent, quòd omnes hostium pœnas patiantur, cùm sit adhuc incertum, an peccaverint. *Arist.l.2.c.8.t.* 90.*&* 91. hoc autem amplificant *à Comparatione* Macedonum,& Illyriorum.

Certe quidem] Defensionis hunc ordinem servant, ut probent, 1. se nihil hostile admisisse. 2. non defuisse Sociorum officio. 3. non publicè peccatum fuisse. 4. excusandam

esse Legationis superbiam. Prima igitur pars ita pertractatur *à causæ remotione*:

Iis non debetis inferre bellum, qui nihil in vos hostile admiserunt. *l. 1. c. 12. t. 227.*

Sed nihil in vos hostile admisimus.

Ergo hostes à vobis judicari non debemus.

Certè] *Propositio*, & ejus approbatio pluribus exemplis illustrata.

Quem tandem] *Assumptio*, quæ sic probatur *à Dissimili*:

Cùm vobis favimus, Imperatores vestros egregiè adjuvimus.

Sed Perseum nulla re juvimus.

Ergo illi non favimus, adeòque nihil in vos hostile admisimus.

Quemadmodum] *Propositio* comprobata à testimonio Ducum Romanorum, à rebus gestis, & à præmiis, quæ fuerunt consecuti.

Si quæ vestra] *Assumptio*.

Quamquam] Secundam partem probant *ab Effectis*, tali ratione:

Ii non defuere sociorum officio, qui omnia sociis obtulere.

Sed ad omnia nos paratos Vobis exhibuimus.

Ergo ne sociorum quidem officio defuimus.

Neque fecimus] *Complexio* utramque partem concludit.

Quid igitur] Tertiò privatorum culpam à publica causa sejungunt, argumento à *Genere*:

Omnis Civitas habet improbos Cives, qui Plebem corrumpant.

Ergo & in nostra Civitate fuerunt.

Etiam] *Antecedens* autem confirmatur *per comparationem majorum*.

Non præteribo] Quartò Legationis superbiam excusant multis rationibus, 1. quòd priva-

privato consilio Legatus tàm superbè locutus fuerit.

Sed tamen] 2. Quòd non inimico in Romanos animo, cùm eodem omninò & apud Perseum fuerit.

Tam civitatum] 3. *à causis*, quòd cùm singulæ gentes sua peculiaria vitia habeant, Rhodii natura superbi sint, cujus etiam superbiæ satis jam pœnæ, & ignominiæ penderint.

Superbiam] 4. Quòd superbia verborum nemini unquam fuerit capitalis, idque ostendit *à Causis*, *&* *Exemplo Deorum*.

Voluntatis] Pravæ in Romanos voluntatis culpam defendunt dupliciter, tùm quia minimè hoc crimen capitale est, tùm quia non omnes peccarunt, & ipsa Rhodiorum Civitas meritas de sontibus pœnas jam sumpserat. Omnia ita sunt per se manifesta, ut non alia indigeant expositione.

Priorum nostrorum] *Peroratio* lenes Judices facit, commemoratis Rhodiorum meritis, & oblata deditione voluntaria. *Arist.l.2.c.3.t.16.*

Sententiæ.

Ideò sæpè felicia bella esse solent, quia justa sunt.

Nulla est Civitas, quæ non improbos cives aliquando, & imperitam multitudinem semper habeat.

Superbiam verborum præsertim iracundi oderunt, prudentes irrident.

Si quis velit inimicum perire, si nihil faciat, quo id fiat, capitis damnandus non est.

ORATIONIS CLXXVIII.

Theodoti ad suos Cives

Argumentum.

Cum Passaronem oppidum Epiri Anicius Prætor obsideret, Principes Civitatis clauserant Romanis portas: deditionem suadet Theodotus quidam nobilis Juvenis.

Loci communes *ab Effectis.*

Motus, *Odium.* Mores *viri increpantis.*

Hujus Orationis talis est *Syllogismus ab Effectis.*

Id recusare non debetis, quod & utile est, & nullam turpitudinem habet.
Sed deditio utilis est Civitati, & nullam habet turpitudinem.
Ergo dedere nos Romanis debemus.

Quæ vos] *Assumptionis* approbatio quoad primam partem.

Quin aperimus] Secunda pars, non enim turpe nobis est id facere, quod jam fecerit orbis terrarum.

Sententiæ.

Rabies est, paucorum hominum noxæ Civitatis accessionem facere.
Nos mori pro Patria, non Patria pro nobis perire debet.

ORA-

ORATIONIS CLXXIX.

M. Servilii pro L. Æmilii triumpho

Argumentum.

CUm auctore Ser. Galba Tribus antiquarent Legem de Triumpho Pauli, facto concursu Principum Civitatis in Capitolium, M. Servilius hanc ad Populum Orationem habuit.

Loci communes, *à causis, à Comparatione, ab Adjunctis, & Effectis, & à Distributione partium.*

Motus, *Pudor, & Ira.* Mores *viri justi, & ingenui.*

Dividitur in tres partes, *Exordium, Contentionem, & Perorationem.*

Quantus] *Exordium* sumitur à laude Æmilii, & reprehensione Galbæ, ut alterum amore, alterum odio dignum exhibeat. *lib.* 3. *c.* 14. *t.* 98.

Servius Quidem] Increpat Galbam imprimis, quòd non legitimè accusaverit Æmilium, ubi advertendum discrimen, quo privati apud Prætorem, Magistratus apud Populum accusationes instituebant, deinde quòd malignè, per quatuor horarum spatium innocentissimum reum vexando.

Quid interim] Prima defensionis pars est ad togatum Populum, quam sic pertractat sumpto argumento *à causis*:

Quæ sunt digna laude, sunt digna pręmio.
Sed crimina Æmilio objecta sunt laude digna.
Ergo non pœna, sed præmio eum afficere debetis.

In statione] Criminum enumeratio, ex qui-

quibus veram laudem proficiſci oſtendit ab *Effectis*, & *Exemplis* Fabii, & Minutii.

Transeatur] Alterum defenſionis membrum eſt ad milites, quos coarguit, quippe de ſuo imperatore, & de Rep. peſſimè meritos. Cæterùm & hujus partis primum Argumentum tale eſt *ab Effectis*.

Illud prohibere non debetis, quod vobis, & Pop. Romano glorioſum eſt.

Sed hic triumphus non tàm Æmilio, quàm vobis, & Populo Romano glorioſus erit.

Ergo illum impedire non debetis.

Erratis] *Aſſumptio*, quæ primò probatur ex eo, quòd potuerat Paulus ſine auctoritate Senatus in monte Albano triumphare, ut alii etiam Duces fecerant, niſi hoc ad Militum etiam, & Populi gloriam pertinere judicaſſet.

Primum ne] 2. ex nota invidiæ, & ingrati animi, in quam Populus incurreret, ſi triumphus Æmilio negaretur. *l.*1. *c.*9. *t.*149. idque confirmat multis exemplis.

Si infamia] 3. *à pari*; nam ſicut non de duce tantùm hoſtium, ſed de omni gente victa triumphus agitur, ita non ſolus Dux victor, ſed univerſus Populus triumphat.

Militum quidem] Quoad Milites eamdem *Aſſumptionem* confirmat ab honore, quem ex Triumpho conſequuntur, ubi utitur figura hypotypoſi, & *à cauſa finali*, cur ex Provincia deportati ſint, & non ſtatim Urbem ingrediantur.

Triumphatum] Secundum argumentum eſt *à Comparatione Minorum*:

Non eſt negandum dignioribus, quod minus dignis conceditur. *l.*2.*c.*6. *t.*66.

Sed Æmilius longè dignior eſt triumpho, quàm alii multi.

Ergo

Ergo si iis triumphus concessus est, negari non debet Æmilio.

Assumptionem amplificat *ab Adjunctis* Regis Persei, Macedoniæ, & militum per comparationes Minorum, & illustrat figura Prosopopœja.

Quid dein] Tertium est *à Causa materiali*:

Tunc non est negandus Triumphus, ubi Omnia adsunt triumphi constitutiva.

Sed Æmilio adsunt omnia necessaria ad nobilissimum Triumphum.

Ergo non est Æmilio negandus Triumphus.

Assumptionem pariter probat *à Distributione* partium accurata, & urget *à Comparatione* Regis Syphacis.

Ipsum L.] Quartum itidem est *à causis*, à meritis videlicet ipsius Imperatoris, & fine mittendi eum in Provinciam.

Et quidem] Quintum est *ab indignitate rei*, res enim erat indigna, tùm Deos privari suomet honore, victimis, & epulis, quæ dari solebant à triumphantibus, tùm etiam clarissimum imperatorem privatum urbem ingredi, tanquam redeuntem rure, relictis tot opimis spoliis.

Et tu centurio] *Peroratio*, qua per apostrophen ad milites se ipse comparat cum Galba, ne majoris apud eos auctoritatis sint levissimi hominis verba, quàm Oratio fortissimi viri, & Senatus universi preces.

Hoc quoque] Hoc est, cùm in castris omnem vitam meam traduxerim, ex militiæ laboribus hujusmodi etiam vitium corporis contraxi.

Sententiæ.

Severitas Imperii milites in officio continet.

Purum, & integrum debet esse judicium à favore, & odio.

Triumphus non imperatoris tantùm, sed & militum,& universi Populi decus est.

Omnium magnarum rerum & principia Exordienda à Deo, & idem finis statuendus est.

Sunt, qui nihil præterquam loqui, & ipsum maledicè, & malignè didicerunt.

ORATIONIS CLXXX.

L. Æmilii ad Populum

Argumentum.

ÆMilius post triumphum, quem duorum filiorum morte funestum egerat, data concione à Tribuno, hæc de rebus à se gestis, & luctu domestico ad Populum loquitur.

Loci communes *ab Adjunctis*, *& à Comparatione*.

Motus, *Misericordia*, *&* *Amor*. Mores *viri Constantis*.

Tres sunt partes, *Exordium*, *Narratio*, *& Conclusio*.

Quamquam] In *Exordio* veniam petit disserendi de rebus jam Populo notis, ut quo animo ipse sit omnes intelligant.

Profectus] Exponit ordinem rerum à se gestarum, easque amplificat à *Comparatione* aliorum Ducum, qui bellum Macedonicum administraverant, & *ab Adjunctis* temporis, & loci.

Post-

Postquam] Domus etiam suæ luctum refert, & qua constantia tantæ excidium familiæ pertulerit, unde nascitur *Misericordia*, *Arist.l.2. c.8.t.89.*

Duos enim] Ex duobus Filiis, quos in adoptionem dederat, alter Africanus, & Numantinus dictus est, alter Allobrogicus à rebus deinde gestis, ut patet ex Epitome.

Sed hanc] *Conclusio*, qua ostendit in privatis infortuniis sibi solatio esse publicam felicitatem.

Sententiæ.

Nimia fortuna suspecta esse debet, nam ex summo retrò volvi solet.

Privatas clades felicitas, & secunda fortuna publica consolari debet.

FINIS.

INDEX

Locorum communium, ex quibus Orationum argumenta desumpta sunt.

INDEX

Affectuum, qui juxta Aristotelis præcepta in hisce Orationibus pertractantur.

INDEX

Morum, qui ex Orationibus T. Livii erui possunt.

Vir

FINIS.

INDEX DESCRIPTIONUM,

Quæ apud T. Livium habentur.

A

B

C

D

E

Elo-

F

G

H

Impe-

L

M

N

O

Oppu-

P

Q

R

S

T

V

F I N I S.

INDEX LEGUM

Quæ in Titi Livii Hiſtor. & L. Flori Epitom. continentur.

A

Ælia

Ælia de Coloniis deducendis, lata à Q. Ælio Tuberone Tribuno pleb. anno 556. Coss. P. Cornelio Scipione Africano II. Tit. Sempronio Longo: Ut Latinæ duæ coloniæ, una in Brutios, altera in Thurinum agrum, deducerentur. Tom. 3. pag. 221. 244

Æmilia de Censoribus, lata à Mamerco Æmilio Dictatore anno 320. Ne censura, quæ usque eò quinquennalis fuerat, plusquam annum ac semestris esset. Tom. 1. pag. 307

B

BÆbia de Prætoribus: Ut alternis annis quaterni Prætores crearentur. Creati autem anno 570. Coss. A. Postumio Albino, C. Calpurnio, cùm lex multos annos ante lata fuisset. Tom. 3. pag. 666

Bæbia Cornelia de ambitu multiplex, sed cujus sententiæ incertum, lata à M. Bæbio, & P. Cornelio Cethego Coss. anno 569. Tom. 3. p. 635

C

CAnuleja de jure connubiorum plebi cum patribus concesso, lata à C. Canulejo Tribuno pleb. anno 309. coss. M. Genutio, C. Curatio. Tom. 1. pag. 283

Cassia agraria primùm, promulgata à Sp. Cassio Viscellino tertiùm cos. cum Proculo Virginio Tricosto. anno 266. Ut ex agro, Hernicis, quibuscum fœdus ictum erat, adempto, dimidium Latinis, dimidium plebi divideretur. Tom. 1. pag. 143

Cassia lata à Q. Cassio Prætore, coss. Q. Ælio Peto, M. Junio Bruto anno 563. ut Paulo Anicio, & Cn. Octavio ex bello Macedonico cum victoria redeuntibus, quo die Urbem

bem triumphantes ingrederentur, imperium esset. Tom.4.pag.283

Cincia de donis, lata à M. Cincio Trib. pleb. M. Cornelio Cethego, P. Sempronio Tuditano coss. anno 546. Ne quis ob causam orandam donum, munusve caperet. Mentio hujus legis est. Tom.3.pag.163

Claudia de sociis nominis latini, lata à C. Claudio Pulchro cos. cum Ti. Sempronio Graccho, anno 573. Ut qui socii, ac nominis latini ipsi, majoresque eorum M. Claudio T. Quintio censoribus, postque ea apud socios nominis latini censi essent, omnes in suam quisque civitatem, ante Kal. Novembris redirent. Tom.4.pag.14

Claudia de Senatorum quæstu, lata à Q. Claudio Trib. pleb. coss. P. Cornelio Scipione, Ti. Sempronio Longo, adjuvante uno Patrum C. Flaminio, anno 532. Nequis senator, quive Senatoris pater fuisset, maritimam navem, quæ plusquam trecentarum amphorarum esset, haberet. Tom.2.pag.85

Clodia de vi, lata à P. Clodio trib. pleb. coss. C. Calpurnio Pisone, A. Gabinio anno 692. Ut de iis, qui cives Romanos sine judicio populi, indictaque causa necassent, quæstio haberetur. Tulit autem ob Ciceronem, & alios, à quibus necati erant Catilinarii: in Flori Epit. Tom. 4.pag.384

Clodia de Provinciis, lata ab eodem, ut Cyprus in provinciæ formam redigeretur; pecunia Ptolemæi Regis publicaretur; atque huic rei M. Cato Quæstor cum jure Prætorio præficeretur, in Flori Epit. Tom.4.p.385

Cornelia de bello indicendo regi Antiocho lata à P. Cornelio Scipione Nasica cos. cum M. Acilio Glabrione anno 559.Tom.3.p.265

Cornelia de Judiciis lata à P. Cornelio Sulla Dictatore, & cos. II. cum Q. Metello Pio

anno

anno 670. Ut Judicia equestri ordini adempta in solum ordinem Senatorum transferrentur. In Flori Epit. Tom 4. pag. 375

Cornelia de Magistratibus, lata ab eodem L. Cornelio Sulla Dictatore anno eodem: qua potestatem Tribunis plebis ademit: Ne Tribunis pleb. ferendarum legum, concionandive jus esset, neve ad eos provocatio esset; ut ne iis intercedere liceret, neve iis, qui Tribunis plebis fuissent, alios posteà Magistratus capere liceret. In Flori Epit. Tom. 4. pag. 382

Curiata, lata ex decreto Senatus, qua M. Furius Camillus ab exilio revocatus est, Dictatorque absens dictus anno 365. Q. Fabio Ambusto, Q. Sulpicio Longo &c. tribunis milit. consulari potestate. Tom. 1. p. 428

De *Ambitu* lata, L. Piscario Mamerco, L. Furio Medullino &c. Trib. milit. consul. pot. anno 322. Ne cui album in vestimentum addere petitionis causa liceret. Tom. 1. pag. 310

De *Civitate Romana* Mutini Lybophœnici danda, qui Agrigentum Romanis prodiderat: lata à Tribuno pleb. ex auctoritate Patrum, cos. M. Valerio Lævino II. M. Claudio Marcello anno 540. Tom. 2. pag. 491

De *Dictatore primùm creando* sine provocatione, ex consularibus lata est anno 253. coss. Postumo Cominio, & T. Lartio: à quo verò lata non additur. Tom. 1. pag. 111

De *Obæratis*, lata à cos. L. Papirio Mugillano, & C. Pætelio anno 429. Ne quis, nisi qui noxam meruisset, donec pœnam lueret, in compedibus, aut in nervo teneretur. Tom. 1. pag. 622

De *Tribunis militum* consulari potestate promiscuè ex patribus, & ex plebe creandis memoratur anno 330. Vim autem habere cœpit

D

F

Ut

Ut Prætor unus, qui jus in Urbe diceret, quod antea Consulum munus fuerat, Patritius crearetur. Tom. 1. pag. 508

G

GAbinia de re militari, lata ab A. Gabinio tribuno pleb. anno 682. coss. L. Cæcilio Metello, Q. Marcio Rege, ut bellum adversus Piratas Cn. Pompejo mandaretur. Flor. in Epit. Tom. 4. pag. 382

Genutia de fænore, lata à Genutio Tribuno plebis anno 413. coss. C. Marcio IV. Quinto Servilio Hala. Ne fænerari liceret. Tom. 1. pag. 575

Genutia de Magistratibus, lata ab eodem, eodem anno. Ne quis eumdem Magistratum intra decem annos caperet; Neu duos Magistratus uno anno gereret. ibidem.

Genutia de Consulibus lata ab eodem, eodem anno: ut liceret consules ambos plebejos creari. ibidem.

Genutia Æmilia de clavo pangendo, lata à Cn. Genutio, & L. Æmilio Mamerco II. coss. anno 392. Ut qui Prætor maximus esset, Idibus Septembris clavum pangeret. Tom. 1. pag. 513

H

H*Oratia* de magistratibus, lata à M. Horatio Barbato cos. cum L. Valerio Poplicola anno 304. Ut qui Tribunis plebis, ædilibus, judicibus nocuisset, ejus caput Jovi sacrum esset: familia ad Cereris, liberi, liberæque venum iret. Tom. 1. pag. 250

Horatia Valeria de Plebiscitis, quam tulere iidem coss. M. Horatius Barbatus, & L. Valerius Poplicola eodem anno, ut quod, tributim

tim plebis jussisset, populum teneret. Tom. 1. pag. 249

I

ICilia de Aventino monte publicando, lata à L. Icilio tribuno plebis M. Valerio, & Sp. Virginio coss. anno 296. Ut Aventinus mons plebi ad ædificia concederetur. Tom. 1. pag. 217

Icilia de secessione, lata ab eodem Icilio tribuno plebis. cos. L. Valerio, & M. Horatio anno 304. Ne cui fraudi esset secessio ab Decemviris facta in Aventinum. Tom. 1. pag. 249

Julia agraria, lata à Julio Cæsare cos. cum M. Calpurnio Bibulo anno 691. Ut ager Stellas, majoribus consecratus, item Campanus ad subsidia Reip. vectigalis relictus pleb. divideretur Flor. in Epit. Tom. 4. pag. 384

Junia de Tarquiniis, lata à L. Junio Bruto primo cos. solo anno 245. Ut omnes Tarquiniæ gentis exules essent. Tom. 1. pag. 89

Junia sacrata, quam tulit L. Junius Brutus (ut ait Dionysius) Tribunus plebis primus creatus Spu. Cassio, Postumio Cominio coss. anno 261. Ut plebi sui Magistratus essent sacrosancti: quibus auxilii latio adversus coss. esset; neve sui Patrum capere eum Magistratum liceret. Tom. 1. pag. 131. Hujus rogationis carmen recitatur. Tom. 1. pag. 263

L

LIcinia de magistratibus, lata à C. Licinio Stolone, & L. Sextio Tribunis plebis anno

anno 379. L. Æmilio, Serv. Sulpicio tribunis militaribus cons.pot: Ne eo anno Tribunorum militum comitia fierent, ſed conſulum. Tom.1.pag.494

Licinia agraria, lata ab iiſdem eodem anno: Ne quis plus quàm quingenta jugera agri poſſideret. ibidem.

Licinia item alia de ære alieno, lata ab iiſdem eodem anno: Ut, deducto eo capite, quod uſuris pernumeratum eſſet, id quod ſupereſſet, trienio æquis portionibus perſolveretur. ibid.

Licinia Caſſia de re militari lata à P. Licinio Craſſo,& C.Caſſio Longino Coſs. anno 579. Ne tribuni militum eo anno ſuffragiis populi crearentur,ſed conſulum,Prætorumque in iis faciendis judicium,arbitriumque eſſet. Tom.4.pag.85

Licinia de Religione, quam tulit P. Licinius Præt.urbanus, Coſs.M.Claudio Marcello V. & T. Quinctio Criſpino, anno 542. Ut ludi Apollinares, qui die incerta fiebant, in perpetuum in ſtatum diem voverentur. Tom. 2.pag.527

Livia de Judiciis, lata à M. Livio Druſo Trib. plebis, anno 695. Coſs. L.Marcio Philippo, Sex.Tulio Cæſare: Ut æqua ex parte Judicia penes Senatum, & equeſtrem ordinem eſſent: ideſt trecenti Equites, & trecenti Senatores judicarent, Flor. in Epit. Tom.4.p.367

M

M*Anilia* de re militari, lata à C. Manilio Trib. plebis Coſs. M. Æmilio Lepido, L. Volcatio Tullo anno 684. Ut Pompejo bellum Mithridaticum mandaretur. Flor. in Epit. Tom.4.pag.383

Manlia de manumiſſionibus, lata à Cn.Manlio

Capi-

Capitolino Coſs. cum C. Martio Rutilio anno 398. Ut ii, qui manumitterentur, fortunarum ſuarum viceſſimam ærario darent. Tom. 1. pag. 532

Martia de Deditis, quam tulerunt M. Martius ſermo, & Q. Martius Scylla tribuni plebis, Coſs. C. Popilio Pænate, P. Ælio Ligure anno 578. Ut qui ex Statellis deditis in libertatem ante Kal. Sextiles primas reſtitutus non eſſet, cujus dolo malo is in ſervitutem veniſſet, ut juratus Senatus decerneret, qui eam rem quæreret, animadverteretque. Tom. 4. pag. 71

Martia Atinia de pace cum Rege Philippo, promulgata à Q. Marcio, C. Atinio Tribunis pleb. qui tulerunt ad plebem: Vellent, juberentque cum Rege Philippo pacem eſſe, anno 554. Coſs. L. Furio Purpureone. M. Claudio Marcello. Tom. 3. pag. 130

Metilia de Magiſtratibus lata à M. Metilio trib. pleb. anno 533. Coſs. Cn. Servilio Gemino, C. Flaminio II. Ut Magiſtri Equitum, & Dictatoris vis æquaretur, quæ fuit in gratiam M. Minutii Magiſtri equitum contra Fabium Maximum Dictatorem. Tom. 2. pag. 125

O

OGulnia de Religione, lata à Q. & Cn. Ogulniis tribunis pl. anno 452. Coſs. M. Valerio Corvo, & Q. Appulejo Panſa: Ut cùm quatuor augures, quatuor pontifices, ea tempeſtate eſſent, placeretque augeri ſacerdotum numerum; quatuor pontifices, quinque augures, de plebe omnes adlegerentur. Tom. 1. pag. 730. 731

Oppia de ſumptibus, lata à C. Oppio tribuno pleb. Coſs. Q. Fabio Maximo. Ti. Sempronio Graccho II. anno 537. in medio ardore ſecun-

P

patribus, Tributis crearentur. Tom. 1. pag. 168

R

ROscia theatralis, lata à L. Roscio Othone trib. plebis, anno 682. Coss. L. Cæcilio Metello, Q. Marcio Rege: Ut in Theatro Equitibus Rom. qui HS. quadraginta possiderent, XIV gradus spectandi causa assignarentur; exceptis iis, qui sive suo, sive fortunæ vitio decoxissent; cui generi certum locum assignavit, pœna irrogata, si in XIV sedissent. Flor. in Epit. Tom 4. pag. 382

S

SAcrata militaris: Ne cujus militis scripti nomen, nisi ipso volente, deleretur: ne quis, ubi tribunus militum fuisset, posteà ductor ordinum esset. Quidam opinantur latam à M. Valerio Corvo Dictatore anno 412. Tom. 1. pag. 574

Sempronia de fœnore, lata à M. Sempronio Trib. pleb., anno 557. coss. L. Cornelio Merula. Q. Minucio Thermo: Ut, cùm essent lucri cupidi, qui nomina in socios transcriberent, quod non tenerentur legibus de fœnore, cum sociis, ac nomine latino pecuniæ creditæ jus idem, quod cum civibus Rom. esset. Tom. 3. pag. 242

Sempronia de re frumentaria, lata à Ti. Sempronio Graccho Trib. pleb., coss. M. Fulvio Flacco, M. Plautio Hypseo, anno 625. Ut semisse, & triente frumentum menstruum plebi ex publico viritim daretur. Flor. in Epit. Tom. 4. pag. 360

Sempronia agraria multiplex, lata ab eodem, coss. P. Mutio Scævola, C. Calpurnio Pisone

ne Frugi, anno 617. Ne quis ex publico agro plus quàm quingenta jugera possideret; quorum tamen dimidium filiis habere liceret: Ut si quis latiùs agrum patefaceret, iidem omninò triumviri judicarent, quà publicus ager, quà privatus. Vide reliqua in Flori. Epit. Tom.4.pag.357

Servilià de Judiciis, lata à Q.Servilio Cæpione Cos.cum C.Atilio Serrano anno 644. Ut Judicia, quæ lege Sempronia ad solos equites translata erant, ordini Senatorio communicarentur. Hæc, inquam, Servilia lex, potius quàm Sempronia, quam commemorat Florus in Epit. Tom.4.pag.360. cùm teste Appiano lib.1. de Bello civ. Vellejo lib.2. Tac. lib. 11. C. Gracchus Senatui iniquior legem tulerit; Ut Judicia, quæ semper anteà penes Senatorium ordinem fuerunt, ad solos equites transferrentur.

Sextia Licinia lata à C.Licinio Stolone, L. Sextio Trib.plebis, anno 388. M.Furio Dictatore, & M. Cornelio iterùm, M. Geganio &c. trib. mil. cos. potes. ut Consulum alter de plebe crearetur. Tom.1.pag.508

Sextia Licinia de Sacerdotibus, lata ab eisdem anno 387. L. Quinctio, Serv. Cornelio Q. trib. mili. consu. pot. Ut pro Duumviris sacris faciundis, Decemviri ita crearentur, ut pars ex plebe, pars ex patribus fieret. Tom.1. pag.507

Sulpitia Sempronia lata à P. Sulpitio Saverrone cos. cum P. Sempronio Sopho, anno 449. Ne quis templum, aramve injussu Senatus, aut Tribunorum plebis dedicaret. Tom.1. pag.722

Sulpitia de re militari, lata à P. Sulpitio Galba cos. cum C. Aurelio Cotta anno 550. de bello indicendo Philippo regi Macedonum. Tom.3. pag.9

Teren-

TEremia de imminuenda poteſtate conſulari, lata à C. Terentio Arſa Trib. pleb. anno 290. coſs. T. Lucretio Tricipitino, & T. Veturio Gemino: Ut Quinqueviri crearentur legibus de conſulari imperio ſcribendis, ne ipſi libidinem ac licentiam ſuam pro Lege haberent. Tom. I. p. 187. Quæ lex perlata non fuit.

Trebonia de magiſtratibus, lata à L. Trebonio trib. plebis anno 306. coſs. Lat. Herminio, T. Virginio Cœlimontano: Ut qui plebem Romanam Tribunos plebis rogaret, is uſque eo rogaret, dum decem Tribunos plebis faceret; qua Tribunorum cooptatio collegio adempta in Pop. Rom. translata eſt: Tom. I. pag. 264.

Trebonia de Provinciis, lata à L. Trebonio Trib. plebis, coſs. Cn. Pompeio Longo II. M. Licinio Craſſo II. anno 695. Ut Cæſari imperium in Gallia in aliud quinquennium, quàm quod ex Vatinia lege conceſſum erat, prorogaretur. Flor. in Epit. Tom. 4. pag. 386.

V

VAleria lata primùm de Provocatione, à P. Valerio Poplicola coſ. ſolo, Bruto collega mortuo anno 245. Ut adverſus omnes magiſtratus ad populum provocatio eſſet. Tom. I. pag. 97.

Valeria de Provocatione tertiò lata à M. Valerio Corvo V Conſule cum Q. Appuleio Pāſa anno 452. Ne quos qui provocaſſet, virgis cæderetur, ſecurive necaretur: ſi quis adverſus ea feciſſet, improbè facturum. Tom. I. p. 735.

Valeria de militum ſeceſſione lata à M. Vale-

rio Dictatore anno 413. Ne cui militum secessio, quam metu supplicii fecerant, quae de Capua, quae ipsorum praesidio commissa erat, occupanda, conspirassent, eorumque consilium detectum esset, fraudi esset.

Valeria de Civitate danda cum suffragio, lata à C. Valerio Tappo Trib. plebis, anno 562. coss. M. Valerio Messalla, C. Livio Salinatore: Ut Formianis, Fundanis, Arpinatibus suffragii latio esset, nam anteà sine suffragio habuerant civitatem. To. 3. p. 495.

Vatinia de Provinciis lata à C. Vatinio tribuno plebis anno 691. C. Julio Caesare, Calpurnio Bibulo coss. Ut C. Caesari Gallia Cisalpina cum Illyrico in quinquennium sine senatus decreto, & extra sortem mandaretur. Memoratur à Flor. in Epit. T. 4. p. 388

Villia annalis, quam tulit L. Villius annalis, Trib. plebis anno 571. coss. L. Manlio Acidino, Q. Fulvio Flacco: Quot annos nati quemque magistratum peterent caperentque. Tom. 3. p. 666. Quae autem aetas cuique magistratui capiendo definita esset, quamvis Livius non exprimat, tamen facilè aliunde colligi potest. Quaesturae enim fuit XXVII. Tribunatui plebis XXX. Aedilitati XXXVII. Praeturae xl. Consulatui xlIII.

Voconia de mulierum haereditatibus lata à Q. Voconio Saxa Trib. pleb., anno 581. coss. Q. Martio Philippo II. Cn Servilio Coepione: Ne qui census esset, virginem, neve mulierem supra quadrantem suorum bonorum haeredem institueret, plusq; cuiquam legaret, quàm ad haeredem, haeredesque perveniret. Ne foeminae ultra consanguineos ab intestato succederent. Meminit legis hujus Flor. in Epit. Tom. 4. pag. 339. ubi Volumnius, pro, Voconius legitur.

FINIS.

TA-

TABULA

OMNIUM MAGISTRATUUM

P. Romani, eorumque Ministrorum, quorum passim mentio est apud T. Livium, & alios Scriptores; hic fusè, & lucidè apposita ad majorem rei Romanæ notitiam.

Quæ sunt ex Livio habes singula suo loco in Indice generali.

Magistratus Majores Ordinarii.

REx Primus Romulus.
Præfectus, vel Tribunus celerum.
Consules duo: primùm creati anno CCXIV.
Censores duo: primùm creati anno CCCXI.
Prætor unus Urbanus: creatus anno CCCLXXXIIX.
Prætor urbanus, &
Prætor Peregrinus } creati anno DXII.
Prætor Siciliæ
Prætor Sardiniæ, & Corsicæ } creati anno DXXVII.
Prætor Hispaniæ citerioris
Prætor Hispaniæ ulterioris } creati anno DLVII.

Post quæstionibus publicis inventis, earumque numero à Sulla Dictatore aucto, duo Prætores veteribus additi; eorumque numerus ad octo auctus; omnesque in urbe anno præturæ retenti, post annum verò præturæ, proprætoribus in provincias missi.

Fuerunt autem
I. *Prætor urbanus.*
II. *Prætor peregrinus.*
III. *Prætor de Majestate.*
IV. *Prætor de vi.*
V. *Prætor de peculatu*, vel *de repetundis.*

VI. *Prætor de crimine inter ſicarios*.
VII. *Prætor de ambitu*.
VIII. *Prætor de veneficio*, vel *de falſo*.
IX. *Prætor cerealis*)
X. *Prætor cerealis*) à Cæſare Dictatore additi.
XI. *Prætor*)
XII. *Prætor*) ab Auguſto additi.
XIII. *Prætor*) à Claudio Imperatore additi, qui
XIV. *Prætor*) de fideicommiſſo jus dicerent.
XV. *Prætor tutelaris*, à Marco Imp. factus.
Imperatores Cæſares Auguſti; quorum primus Cæſar Auguſtus.
Nobiliſſimi Cæſares: vel
Principes juventutis.
Præfectus urbis ab Auguſto inſtitutus.

Magiſtratus Majores extra Ordinem.

Præfectus Urbis abſente ordinario Magiſtratu: à Romulo inſtitutus.
Interrex: poſt mortem Romuli factus.
Dictator, &)
Magiſter Equitum) primùm creati anno cclIII.
Decemviri legibus ſcribendis conſulari poteſtate: creati anno cccI.
Tribuni militum conſulari poteſtate. Primùm tres, poſt quatuor, deinde ſex creati anno cccx.
Triumviri Reipublicæ conſtituendæ: creati anno DCCX.

Magiſtratus Minores Ordinarii.

Quæſtores urbani duo, aliàs
Quæſtores ærarii. Creati ſub regibus, vel à primo Coſ. Poplicola anno ccxlv.
Tribuni plebis X. Hi primùm duo fuerunt creati anno cclxI. poſt v. poſtremò x. facti.
Ædiles plebis II. eodem anno quo primum
tribuni

tribuni plebis creati.

Ædiles curules II. creati anno ccclxxxiix.

Ædiles cereales: creati è Cæſare Dictatore.

Curatores omnium Tribuum.

Triumviri Capitales: creati circa annum cDlxv.

Triumviri nocturni.

Triumviri valetudinis.

Triumviri monetales.

Triumviri viarum curandarum.

Quinqueviri cis, & ultra Tiberim.

Decemviri litibus judicandis.

Centumviri litibus judicandis.

Præfecti ærarii.

Curatores operum publicorum, ab Auguſto inſtituti.

Curatores alvei Tiberis, & cloacarum, ab Auguſto creati.

Curatores viarum ſingularum extra urbem.

Præfectus prætorio, ab Auguſto lectus.

Præfectus frumenti populo dividendi, ab Auguſto inſtitutus.

Præfectus vigilum)
Curatores regionum)
Denuntiatores regionum) xiv ab Auguſto inſtituti.
Magiſtri vicorum urbis regionum)
Advocatus Fiſci)

Magiſtratus Minores extra Ordinem.

Duumviri perduellionis. A Julio Hoſtilio rege primùm creati.

Quæſtores parricidii, vel *rerum capitalium.*

Præfectus annonæ.

Quinqueviri menſarii. Primùm creati anno cDiii.

Triumviri menſarii.

Duumviri navales.

Triumviri, qui conquirerent juvenes idoneos ad arma ferenda, militeſque facerent.

Quinqueviri turribus, murisque reficiendis.
Decemviri, qui judicant supra sacramento, & libertate.
Decemviri distribuendorum donativorum.
Triumviri legendi senatus.
Triumviri cognoscendi turmas eq; Rom. à Cæsare Augusto excogitati.

Magistratus Extra Urbem; vel Provinciales.

Proconsulibus.
Propraetoribus.
Legati proconsulum.
Legati propraetorum.
Quæstores provinciales XIIX. Primùm II. deinde sex, postremò XIIX, à Sulla facti.
Pro quæstoribus.
Præfectus Ægypti.
Præfecti præfecturarum.
Consulares quatuor, qui per Italiam jus dicerent ab Hadr. Imp. creati.
Juridici Italiæ à Marco creati.

Triumviri)
Quinqueviri)
Septemviri) Coloniæ deducendæ.
Decemviri)

Quinqueviri)
Septemviri) agris dandis, ac tribuendis.
Vigintiviri)

Quinqueviri) agrorum metiendorum, di-
Quindecimviri) videndorumque.

Trimviri) ad inspiciendos fines, litesque
Quinqueviri) dirimendas.

No-

Nomina Miniſtrorum Magiſtratuum Roman.

Scribæ.
Accenſus, vel *Adcenſus.*
Præcones.
Lictores.
Viatores.
Carnifices.
Diribitores.
Rogatores.
Cuſtodes.
Nomenclatores.
Diviſores.
Magiſtri curiarum.

FINIS.

TABULA

OMNIUM SACERDOTIORUM

Populi Romani, eorumque ministrorum, quorum Nomina tùm ex Livio, tùm aliunde collecta sunt.

L*Uperci Panos lycæi*) ab Euandro ex Arca-
Inui sacerdotes) dia profecto instituti.

Cæreris Græca Sacerdos: ab eodem Euandro creata.

Potitii, & *Pinarii*, Herculis Sacerdotes; ab eodem Euandro facti.

Reges.

Fratres Aruales XII. A Romulo facti.

Sexaginta Sacerdotes publici. Bini ex singulis curiis, quæ XXX erant. A Romulo rege ordinat.

Augurum XV *collegium*. Primùm tres à Romulo facti singuli ex singulis tribubus, quæ tres erant. Deindè à Serv. Tullio quatuor facti: posteà rogatione Ogulnia additis quinque ex plebe, ad novem numerum aucti. Postremò à Sulla Dictatore XV effecti.

Octo Haruspices: à Romulo instituti.

Tribunus celerum. A Romulo institutus, à Numa sacerdos factus.

Curiones XXX: qui totidem Curiis præerant, quorum primus dicebatur

Curio Maximus: cujus auctoritate cæteri curiones regebantur. Sacerdotium à Romulo institutum fuit.

Sodales Titii, aliàs *Titienses*.

Flamines quindecim à Numa instituti.

Qui

Qui sunt

Flamen Dialis, Jovi *Flamen Martialis*, Martis *Flamẽ Quirinalis*, Romulo	qui Majores, & patricii dicebantur, quòd semper ex patriciis fuerint.
Flamen Volcanalis, Volcano *Flamen Carmentalis*, Carmentæ *Flamen Floralis*, Deæ Floræ *Flamen Palatualis*, Deę Palatuæ *Flamen Falacer*, Divo patri Falacri *Flamen Furinalis*, Deæ Furinæ *Flamen Volturnalis*, Deo Volturno *Flamen Virbi*, aliàs *Deo Virbio*, idest Hippolyto *Flamen Laurẽtialis*, Accę Laurẽtiæ *Flamen Lavinalis*. *Flamen Liguralis*, vel *Lucullaris* *Flamen Pomonalis*, *Deæ Pomonæ*, omnium postremus.	Qui Minores, plebeii.

Flamenicæ quindecim.

Virgines Vestales V *cum*

Virgine Vestali maxima. Quatuor à Numa rege factæ, duæ à Servio Tullio rege additæ, & sex factæ.

Salii XII. *cum*

Magistro collegii Saliorum. Hi semper ex patriciis lecti sunt, à Numa ordinati, martiquæ socrati.

Virgines Saliares.

Fecialium XX. *collegium*, *& Pater Patratus*. A Numa instituti, ut essent fœderum, pacis, belli, induciarum, oratorum judices.

Collegium Pontificum XV. A Numa quatuor primùm Pontifices instituti sunt, omnes patricii: post rogatione Opulnia, quatuor de plebe additis, octo facti sunt, qui majores dicti. Deinde à Sulla alii prætereà, qui minores vocabantur creati, eorumque nume-

rus

rus ad quindecim auctus.

Pontifex Maximus. A Numa institutus. Hic omnibus Pop. Rom. sacris præerat, ejusque suprema potestas in omnes sacerdotes.

Salii Agonenses, aliàs Collini. A Tullio Hostilio ordinati.

XV *Viri Sacris faciundis cum magistr.* Hi fuerunt primò II viri à Tarquinio instituti, qui librorum Sibyllinorum curam gerebant, post anno 388. facti quinque patricii, totidem è plebe: postremò XV viri à Sulla Dictatore aucti.

Rex Sacrorum: aliàs Sacrificulus, cujus uxor *Regina Sacrorum* dicebatur. Sacerdotium anno primo partæ libertatis à Populo Romano institutum, semper ex patriciis.

Sacerdotes fœminæ bonæ deæ.

Galli, sacerdotes deæ Cybelis cum Archigallo.

Septemviri Epulonum. Hi primò III viri creati fuerunt anno 558. Posteà Sulla Dictatore VII facti.

II *Viri ædis locanda*.

II *Viri ædis faciundæ*.

II *Viri ædis dedicandæ*.

III *Viri ædificandis ædibus sacris incendio consumptis*.

III *Viri sacris conquirendis, donisque persequendis*.

Sacerdotes deorum singulorum.

Antistites templorum singulorum.

Nomina Ministrorum Sacerdotum pop. Romani.

Camilli.

Camillæ. Pueri, puellæ, patrimi, & matrimi à Romulo instituti.

Flaminii.

Flami-

Flaminiæ, Flaminum, Flaminicārumque ministri.
Editimi, aliàs
Æditui.
Scribæ publici pontificum.
A commentariis XV *virorum ſacr. fac.*
Adjutores Haruſpicum.
Kalatores ſacerdotiorum.
Tibicines, qui ſacris publicis præſto ſunt.
Tibicines.
Pullarii.
Popæ.
Victimarii.
Lictor Flaminius.
Flaminis Dialis præcia, aliàs
Præclamitator.
Lictores VI *Virginum Veſtalium*.
Præfica.
Deſignator.
Veſpa, aliàs
Veſpillo.

F I N I S.